

Publicacions Universitat Rovira i Virgili

Llengua i teatre

El lèxic de l'obra dramàtica de Joan Puig i Ferrer

MAITE DOMINGO MASDÉU

COLLECCIÓ PATRIMONI LITERARI

Direcció

Magí Sunyer Molné, Universitat Rovira i Virgili
Emili Samper Prunera, Universitat Rovira i Virgili

Comitè editorial

Francesc Foguet Boreu, Universitat Autònoma de Barcelona
Mònica Güell, Sorbonne Université
Montserrat Palau Vergés, Universitat Rovira i Virgili
Gabriel Sansano, Universitat d'Alacant
Joan Ramon Veny Mesquida, Universitat de Lleida

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
Càtedra Josep Anton Baixeras

Calidad en
Edición
Académica

Academic
Publishing
Quality

Avalado por

Promovido por

LLENGUA I TEATRE
EL LÈXIC DE L'OBRA DRAMÀTICA
DE JOAN PUIG I FERRETER

Maite Domingo Masdéu

Tarragona, 2024

PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Av. Catalunya, 35 · 43002 Tarragona

Tel. 977 558 474 · publicacions@urv.cat

www.publicacions.urv.cat

1a edició: setembre de 2024

ISBN (paper): 978-84-1365-166-8

ISBN (PDF): 978-84-1365-167-5

DOI: 10.17345/9788413651668

Dipòsit legal: T 713-2024

Amb la col·laboració de

**Ajuntament de
la Selva del Camp**

Cita el llibre.

Consulta el llibre a la nostra web.

Llibre sota una llicència Creative Commons BY-NC-SA.

Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili és membre de la Unió de Editoriales Universitarias Españolas i de la Xarxa Vives d'Universitats, fet que garanteix la difusió i comercialització de les seves publicacions a l'Estat espanyol i arreu del món.

*A tots els que m'han acompanyat en vida i a tots els
que m'acompanyeu en aquesta història sense final.
I a tu també, Jordi Ginebra, professor i amic.*

CONTINGUTS

PRÒLEG	9
1. INTRODUCCIÓ: PUIG I FERRETER, L'EXPRESSIÓ VIVA	15
1.1 Preliminar	15
1.2 Objectiu del llibre	17
1.3 Dades biogràfiques de Puig i Ferrer	20
1.4 Estudis i edicions de l'obra de Puig i Ferrer	23
1.5 La crítica davant el teatre de Puig i Ferrer	25
1.6 Posició de Joan Puig i Ferrer davant la qüestió de la llengua	31
1.7 Hipòtesis orientadores i comentaris finals	33
1.8 Obres analitzades i edicions utilitzades	35
2. ELABORACIÓ DEL LEMARI DE L'OBRA DRAMÀTICA DE JOAN PUIG I FERRETER	43
2.1 Escaneig i elaboració del lemarí	43
2.2 Criteris de lematització i de presentació de l'inventari ...	45
3. ANÀLISI I CARACTERITZACIÓ DEL LÈXIC	59
3.1 Castellanismes	59
3.2 Altres elements caracteritzadors	92
3.3 Unitats fraseològiques	120
3.4 Doblets lèxics	166
3.5 Dades quantitatives	183
4. CONCLUSIONS	203
5. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	207
6. ANNEX: LEMARI DE LA LLETRA B	223
RESUM	253
SOBRE L'AUTORA	255

PRÒLEG

És una satisfacció, i a la vegada m'honora, poder presentar aquest llibre de Maite Domingo Masdéu sobre la llengua a l'obra teatral de Joan Puig i Ferrer. Òbviament, la meva idoneïtat per aconseguir això només reposa en el meu passat com a estudiós de l'obra de l'autor selvatà, camí que espero haver contribuït a desbrossar, amb encerts i errors, i que ja compta amb altres investigadors de les generacions més recents que, de manera inevitable, es replantegen alguns dels temes centrals i als quals he procurat ajudar i cedir materials, almenys fins al moment que han demostrat que preferien anar per lliure i no sempre amb l'actitud que calia esperar. Però deixem-ho córrer...

No és, però, el cas de Maite Domingo, selvatana com l'autor que ha estudiat, que, sortosament per a la seva recerca, es va buscar un mentor més idoni, com és sens dubte el professor Jordi Ginebra. Ambdós van encetar el tractament dels aspectes lingüístics de l'obra dramàtica puig-i-ferreriana amb molt d'encert, i ell ha estat sens dubte un guia amatent i generós del treball que em demanen de presentar, que, ja d'entrada, puc dir que considero modèlic des de la meua ignorància pel que fa a la metodologia i les tècniques de la recerca lingüística minuciosa i multifacètica dirigida a l'escriptura creativa dels autors, dramaturgs o d'altres gèneres.

No espereu trobar en el documentadíssim treball que segueix cap cita o referència als meus comentaris lingüístics sobre Puig i Ferrer perquè, senzillament, o n'hi ha ben pocs o no tenen cap interès. Confesso que al llarg de les més de tres dècades que vaig procurar reivindicar l'autor, bàsicament promovent-ne la reedició, en complicitat amb les filles i hereves, i aplicant-me al seu estudi i valoració, vaig procurar no ficar-me en camisa d'onze vares —d'atzavares, que deia aquell— fent gaire comentaris o glosses sobre els aspectes lingüístics de l'obra de Puig, i això per raons ben poderoses.

Si se'm permet l'expansió-confessió, la meua formació lingüística catalana va ser, com la de la majoria dels meus contemporanis, estrictament autodidacta, ja que en l'escola franquista dels anys cinquanta

i seixanta es mantenia la més absoluta restricció, per no dir hostilitat manifesta, cap a la llengua pròpia del país. Un aprenentatge, doncs, nodrit amb la parla col·loquial familiar, amb moltes i frenètiques lectures, tant indiscriminades com fruit d'obsequis i de la modesta biblioteca de casa, i que no va arribar a fonamentar-se mai sobre una sòlida base d'estudi. Per enllestir l'anècdota personal, en el moment que vaig entrar a l'Autònoma, a continuar la carrera de Lletres, a partir d'una mena de prova o examen se'm va passar directament a Català 2, que impartia Joan Solà en sessions tan riques i suggerents que haurien estat beneficioses si en el meu cas haguessin estat basades en coneixements que, ai las, o no posseïa o no estaven gens fonamentats. Al curs següent, la matèria era història de la llengua, que gairebé ni vàrem cursar perquè el professor Jordi Carbonell es va passar bona part del curs a la presó... Aquest fou el meu bagatge lingüístic a la carrera de Lletres, especialitat de Filologia Catalana. Ja es veu a venir que no s'havia consolidat gaire una base prou trontolladissa.

O sigui que així anem pel món —o, més ben dit: vaig—, fent faltes d'ortografia, de sintaxi, de morfologia i potser no tantes de lèxic perquè és el més fàcil de vigilar, si més no a l'hora de revisar els escrits, percaçant mots espuris però habituals que algun dia el DIEC acaba incorporant i ens deixa amb els darreres a l'aire, reus d'haver recorregut a exquisideses o arcaismes. Que consti, però, i amb un *mea culpa* ben estentori, que a banda el règim genocida que avui reivindiquen alguns eixelebrats perillosos, el principal culpable de les meves mancances lingüístiques soc jo mateix, per no haver-me dedicat a un estudi sistemàtic i aprofundit de la llengua pròpia. Sempre m'ha fet mandra la gramàtica, ves per on.

Tot això ho dic per justificar que en la meua recerca sobre l'obra literària de Joan Puig i Ferrer hi hagués tan poca substància pel que fa als usos lingüístics de l'autor, aspecte sobre el qual no em considerava ni em considero gens expert i que, inevitablement, em provoca una profunda admiració, em sembla que plenament justificada, pel treball de Maite Domingo guiat per Jordi Ginebra, un aspecte del qual recordo que vam tenir un primer tast en les jornades celebrades per commemorar el cinquantenari del traspàs de l'autor selvatà, el 2006, en l'edició de les quals podreu trobar esbossada i prometedora la substància d'aquest volum.

Ara que l'autora té en xarxa la completa tesi doctoral en què va desembocar l'estudi ha decidit fer-ne aquest resum, que ens mostra, amb claríssimes explicacions metodològiques, a l'abast de qualsevol interessat i sense abusar de terminologies abstruses, pensades sobretot per als col·legues, els trets fonamentals de la llengua literària puig-i-ferreteriana, en l'apartat de la seva dedicació a l'escriptura dramàtica. Val a dir que el teatre, a més de ser la seva primera dedicació literària amb continuïtat —un altre aspecte seria la prèvia i paral·lela dedicació als versos—, és un gènere amb una llengua específica, la de l'oralitat, per a la qual està pensada l'escriptura destinada a l'escena, o almenys això és el que haurien de tenir en compte, com a punt de partida elemental, els dramaturgs, fet que, per desgràcia, molts i moltes no tenen en compte o no han ni ensumat.

Ja sé que l'abast de la recerca, sobretot lexicogràfica i fraseològica, no permet arribar a massa conclusions sobre l'especificitat de la llengua oral de la dramatúrgia, ni de Puig ni de ningú altre, un tema que sempre m'ha interessat, ves per on, i que em sembla especialment cabdal quan parlem, per exemple, de traduccions al català d'obres estrangeres. Per desgràcia abunden les versions que han estat girades a la nostra llengua per traductors o traductores segurament molt competents pel que fa a la llengua de partida i fins en la d'arribada, però llastrats per un estil diguem-ne «literari» que sovint entrebanca l'oralitat i que, arribat el cas, si és que pugen a escena, poden arribar a ser el malson d'actors i actrius a l'hora de pronunciar aquelles construccions amb naturalitat, si és el que s'escau a la naturalesa de l'obra i a la proposta dramatúrgica de la posada en escena. Per això en l'àmbit de les arts escèniques hem acabat parlant de «traduccions informatives», distingint-les de les «traduccions escèniques», una classificació que fins ha estat admesa per conspicus professors de traducció i traductòlegs.

Però retornem a l'obra de Maite Domingo Masdéu —un segon cognom, per cert, ben puig-i-ferreterià, el del seu heroi Janet—, tot i que a banda de mostrar la meva admiració i confessar que hi he trobat moltes pistes interessants sobre l'evolució de la llengua literària dramàtica de l'autor, poca cosa substancial hi puc afegir. Em sembla, però, que el treball conté material molt valuós per poder concloure, amb dades fefaents, sobre alguns dels processos de depuració lingüística que els autors del Modernisme, però també els del Noucentis-

me!, van haver d'escometre a partir de la reforma fabriana, nodrits amb el *Diccionari ortogràfic* i, molt especialment, a parer meu, amb les *Converses filològiques*, i finalment gràcies a la contundència del *Diccionari general de la llengua catalana*, és a dir, de tot allò que va propiciar un canvi substancial de la llengua literària pròpia d'almenys quatre generacions: les del modernisme, el noucentisme, el postnoucentisme i la generació de la República.

Com és sabut, quan una primera normalització estava en camí d'assolir-se i estendre's, va caure com una llosa el franquisme, amb la pèrdua de l'ensenyament ordinari de la llengua i, com a mecanisme de defensa que no sempre va resultar gaire positiu, la burocratització perllongada i draconiana de l'IEC aramoniana. Sobre això darrer em podria estendre pel que fa a les actituds rebels que els autors de la generació dels setanta van i vam sostenir, que tampoc no toca, però em permet introduir un tascó de protesta per la reforma dels diacrítics: no serem vençuts!

Tornem a la darrera qüestió suscitada: potser s'insisteix massa en el fet que els modernistes es van haver de reciclar en profunditat, que molts no se'n van sortir i van desaparèixer, sense tenir en compte que els textos del primer Noucentisme encara són lingüísticament força insolvents i que la construcció d'una *nova* llengua literària no va ser ni tan ràpida ni tan reeixida com sovint es diu, atribuint-la a aquells déus i herois classicitzants del nostre panteó literari. Només cal veure alguna traducció carneriana o les de les tragèdies gregues ribianes per comprovar que la fluïdesa i l'elegància de la llengua literària no es van aconseguir d'un dia per altre. I que algun exemple poètic immarcescible constata que l'autor va aixafar rocs verbals tota la vida.

Passant a una altra cosa, pel que fa a la riquesa i qualitats orals del teatre puig-i-ferreterià puc aportar un parell d'experiències de dramaturgia del seu text cabdal, *La dama enamorada*, realitzades en èpoques diferents. En una primera ocasió, el 1982, en el marc de la commemoració del centenari del naixement de l'autor, com a responsable de l'adaptació, i després d'algun dubte inicial, vaig optar per la versió definitiva del text, és a dir, la del 1928, que ja havia estat plenament normativitzada en l'edició d'Edicions 62, en la col·lecció *Antologia Catalana*, el 1965. La tasca de *pentinar* el text va ser, doncs, lleugera, amb prou feines per eliminar alguns castellanismes que aleshores ja eren prou desuets i haurien agredit l'oïda del públic, alguns entre-

bancs sintàctics i tot allò que significués un *pintoresquisme* vuitcentista que volíem evitar absolutament, tant en la posada en escena de Josep M. Segarra com en l'escenografia i el vestuari d'Enric Majó.

Ben al contrari, tres dècades després, quan el Teatre Nacional de Catalunya, a l'època que el dirigia Domènec Reixach, va incorporar el mateix text a la programació de la temporada 2001-2002, d'acord amb el director del muntatge, Rafel Duran, i amb l'actriu protagonista, Carme Elias, que havien llegit també la primera versió i la trobaven en alguns aspectes millor, vaig proposar una dramaturgia diferent, basada en recuperar algunes estructures argumentals i temes de la versió inicial del 1908. No vam arribar a representar els cinc actes d'aquella sinó que vam refondre els dos que havien estat eliminats en les següents versions. Allò comportava utilitzar una part de text que no havia estat «normativitzada», o amb prou feines, en l'edició de 1917, la de *La Novel·la Nova*. A més de voler tornar al major primitivisme i contundència de la primera versió, ens interessava recuperar part de la terminologia modernista i dels esclats retòrics que havien estat llimats gairebé totalment en les versions en tres actes de 1924 i 1928. Sobretot volíem retornar a les formes expressives i els esclats passionals del protagonista masculí, Abel, transsumpte de l'autor i, com ell, malalt d'heroisme espiritual i afany de veritat. Allò volia dir recuperar lèxic i fraseologia de la primera versió, especialment per al seu personatge, i contrastar-lo amb l'expressió sorruda i escarida de la seva contrafigura, Víctor, amb la protagonista femenina, Lluïsa de Moran, oscil·lant entre ambdues opcions segons els requeriments d'un i altre personatge del triangle. Si algú s'interessa pel resultat d'aquesta proposta, el pot llegir en l'edició que va publicar Proa aleshores, en la col·lecció dedicada als textos representats pel TNC.

Segurament, haver disposat del treball de Maite Domingo m'hauria estat d'una gran utilitat en aquesta operació consultar lemaris, llistes, ocurrencies i constants lèxiques i fraseològiques derivades d'un buidatge intensiu i expressiu de l'obra dramàtica, per afinar molt més en la tria d'opcions per a la caracterització dels personatges, sobretot els tres centrals, però sense oblidar altres figures amb molta personalitat, com la patidora Berta o l'inefable Llarg de camins. No crec que tingui ocasió de fer una tercera experiència amb la *Dama*: en aquest país, l'exhumació d'un clàssic costa molt que es produeixi, però un cop ha estat feta torna a quedar oblidat per a la resta de l'existència,

si no és que es tracta de *Terra baixa*, és clar. En la hipòtesi d'un tercer encontre amb la peça magistral de Joan Puig i Ferrer, segur que aquest treball que presento, i que recomano calurosament!, em seria d'una utilitat absoluta. Per tant, convindria que els dramaturgistes — un terme que el sacrosant IEC encara no ha incorporat —, en plantejar-se la revisió d'un clàssic, a l'hora de tractar la llengua d'un text de l'època s'endinsin en aquest treball i en treguin les conclusions adients. És clar que per a això, tal com Domingo reclama repetidament, encara seria millor que aquesta mena de treballs es generalitzessin pel que fa a altres autors contemporanis, especialment dramaturgs, i això permetés comparar i avaluar la riquesa i les peculiaritats de cadascun d'ells i dels grups generacionals, segons les procedències i les influències cultes o vulgars.

En fi, que queda moltíssima feina per fer, però hem d'agraciar a Maite Domingo Masdéu la seva esplèndida aportació i encoratjar-ne la imitació, en el seu sentit noble, és a dir, el d'assumir el repte de realitzar semblants bones obres centrades en altres figures de la nostra literatura dramàtica, fins i tot encara que no siguin escriptores a reivindicar. Per acabar, amb aquest pròleg poso un epíleg personal a la meva dedicació a l'autor selvatà i m'allibero per sempre mai més de l'estigma de ser *l'especialista en*, que tants i tantes han convertit en la seva particular rifeta perenne.

GUILLEM-JORDI GRAELLS

1. INTRODUCCIÓ: PUIG I FERRETER, L'EXPRESSIÓ VIVA

*Les àguiles sempre sobrevolen els galliners
per més que el cel s'embromalli*

1.1 Preliminar

L'origen d'aquest llibre ha estat l'interès per la llengua de Joan Puig i Ferrerter, i el que ha mogut aquest interès és, podríem dir, una raó de patriotisme local, ja que qui ha realitzat aquest estudi també ha nascut a la Selva del Camp i, per tant, hi està unida per un sentiment de curiositat i de proximitat afectiva. Aquest sentiment no ha de semblar gens estrany si es té en compte que en l'obra de Puig i Ferrerter hi reconeix llocs, personatges propers i ambients coneguts, per la qual cosa l'estudi no és només un treball acadèmic, sinó també un testimoniatge públic d'aquesta proximitat afectiva.

Aquesta obra és el resultat parcial d'un treball anterior fet amb el fi d'estudiar la llengua dramàtica de Joan Puig i Ferrerter (1882-1956), un autor representatiu de la nostra història literària. El llibre recull algunes llistes corresponents al vocabulari de les obres teatrals de l'autor, i l'anàlisi i caracterització d'aquest vocabulari. Aquesta caracterització és l'objectiu principal d'aquesta obra, però no s'hi reproduïx tot el vocabulari perquè el resultat final seria massa extens i perquè el lemarí sencer es pot trobar en línia (Domingo 2017). Només s'afegeix un annex al final del llibre, que és una part molt reduïda del lemarí, perquè els lectors puguin entendre més fàcilment els criteris de lematització que es detallen més endavant.

La producció literària de Puig i Ferrerter s'inscriu en un moment decisiu de la història de la llengua catalana, que és el primer terç del segle xx, un període de crisi i de canvi, perquè els models de llengua floralescos, propis de la Renaixença, semblen definitivament superats, i els escriptors que com Puig i Ferrerter s'arregleraren amb el Modernisme literari es van haver d'esforçar a trobar un to i un estil

de llengua moderns i adequats als nous temes i tractaments que proposaven. Un esforç que esdevé complex perquè en la darrera dècada del segle XIX i la primera del XX encara no hi ha un estàndard literari, un sistema lingüístic de referència compartit —fixat i interioritzat pels escriptors— per a moltes qüestions d'ortografia, morfologia, lèxic i sintaxi. Es tracta, doncs, d'un moment en què els autors no van poder comptar amb una fixació de l'estàndard i la normativa, i les circumstàncies que va haver de superar Puig són extrapolables a les que van haver de patir els altres autors d'aquella època.

En aquestes coordenades, l'estudi de la llengua d'escriptors com Puig i Ferrer permet seguir el procés —les propostes, els assoliments, les confluències, les vacil·lacions— que mena a la consolidació del model general de català literari que comença a cristal·litzar cap a la tercera dècada del segle XX, sobretot (però no solament) per acció de l'obra codificadora de Pompeu Fabra. Pensem que l'any 1917 apareixerà el *Diccionari ortogràfic*, i l'any 1932 el *Diccionari general de la llengua catalana* de Pompeu Fabra. Per tant, durant tot el període de la seva producció dramàtica, Puig es va trobar amb un estat de la llengua estàndard poc consolidat, i aquesta poca consolidació forçosament havia de portar a inseguretats i vacil·lacions a l'hora d'usar la llengua literària.

A més, l'interès de l'estudi de la llengua de l'obra dramàtica de Puig no prové exclusivament del seu valor com a mostra de l'evolució lingüística de la literatura catalana del període. Prové també de la singularitat de l'obra de l'autor, que ja té prou interès per ella mateixa —potser sobretot per als filòlegs vinculats al Camp de Tarragona—, en la mesura que Puig i Ferrer va ser tractat, des de la seva irrupció com a autor dramàtic, com un cas a part i com una de les grans esperances de la renovació de l'escena catalana de l'època —i en la mesura que els seus plantejaments dramàtics agosarats i la força dels seus personatges i situacions no van deixar ningú indiferent. És innegable que analitzar i descriure quina és l'expressió lingüística concreta per mitjà de la qual aquests elements renovadors i singularitzadors es manifesten constitueix per ella mateixa una feina de gran interès.

1.2 Objectiu del llibre

Aquest llibre té com a objectiu específic, com ja s'ha dit, analitzar i caracteritzar el vocabulari dramàtic de Joan Puig i Ferreter. I té com a objectiu més general contribuir a l'estudi de la llengua d'aquest autor (i, en aquest sentit, d'una banda, és només una part d'una anàlisi global que hauria d'incloure també la seva obra narrativa, periodística, memorialística i dietarística; i, de l'altra, és un treball que estudia el lèxic, i que hauria de completar-se amb l'anàlisi de la sintaxi i la morfologia). També, com s'ha assenyalat igualment, té l'objectiu de fer una aportació a la caracterització del model general de català literari del primer terç del segle xx. Finalment, també es vol contribuir —en la línia que s'exposa a Ginebra (2015)— a fer evident l'interès que poden tenir les exploracions de dades quantitatives del lèxic del corpus dels autors de la literatura catalana (i a mostrar que aquestes exploracions són més manejables a través de les tècniques de formació i tractament de corpus digitals).

Cal fer notar que la filologia catalana no disposa de gaires reculls sistemàtics del lèxic dels nostres escriptors. Per al període medieval, tenim el *Glossari general lul·lià* (Colom 1982-1985) —ara disponible en línia (NGGL 2016)—, el vocabulari del *Llibre dels fets* de Jaume I que n'acompanya l'edició crítica (Bruguera 1991; vegeu també Bruguera 1999 i 2007), el vocabulari de Francesc Ferrer (Auferil i Bea 1994-1995), el diccionari de l'obra d'Antoni Canals (Casanova 1988), la lematització del *Tirant* (Brossa 1990; vegeu també Riba i Ginebra 2000), la lematització de les proses mitològiques de Joan Roís de Corella (Martos 2000-2001), el diccionari dels poemes d'Ausiàs March (Alemany [dir.] 2008) —que té un precedent en la lematització de Hauf (1983)—, el vocabulari de Sant Vicent Ferrer —en una primera aproximació de Schib (1977) i ara en un buidatge exhaustiu de Colomina (2021)— i la lematització provisional del lèxic de la *Vita Christi* de Sor Isabel de Villena (Alemany 1997). Per als períodes modern i contemporani, el balanç és prou més pobre: comptem des de fa poc amb l'acurat *Diccionari de Josep Bernat i Baldoví* (Martí Mestre 2011) i, de fet, amb poca cosa més. Jaume Medina (1986) va establir la llista i freqüència de formes (no de lemes) de les poesies de Carles Riba. Maria Rosa Gras (1995) va classificar el lèxic del segon volum d'*Excursions i viatges* (1991) i de les *Rondalles* (1992) de Verdaguer. El

llibre *Aportació lèxica de Josep Carner a la llengua literària catalana*, de Loreto Busquets (1977), es restringeix a l'inventari de les unitats lèxiques de l'obra de Carner que no figuren als principals repertoris lexicogràfics. I es podria esmentar l'anàlisi morfològica del lèxic de *Solitud*, de Víctor Català (Villas 1999), tot i que el treball no és un diccionari.¹ Per aquest motiu, sembla que la constitució de l'inventari lèxic d'un escriptor català contemporani (ni que sigui, com en aquest cas, restringit a un aspecte de la seva obra, la dramàtica) és ja en ella mateixa una aportació rellevant a la filologia catalana, i aquest és, en conseqüència, un aspecte central d'aquest estudi, que es vol destacar especialment. Val a dir que el rendiment que es pot obtenir de vocabularis d'autor com el de Puig i Ferreter creixerà en la mesura que se'n facin d'altres i es pugui procedir a anàlisis comparatives.

Aquest volum s'estructura de la manera següent. En aquesta introducció s'ofereix, en primer lloc, una síntesi de la vida de Puig i Ferreter (apartat 1.3). Sembla adient fer un repàs de la biografia i de l'obra d'aquest autor en general per poder emmarcar històricament algunes de les consideracions que es desenvoluparan més tard. En segon lloc (apartat 1.4), es proporcionen unes quantes dades sobre estudis i edicions de la seva obra. A continuació (apartat 1.5), s'ofereix un breu repàs de la posició de la crítica davant el teatre de Puig i Ferreter: unes pinzellades que sembla que també ajuden a situar l'obra del nostre autor. Després (apartat 1.6), es dedica un apartat a determinar la posició del mateix Puig i Ferreter davant la qüestió de la llengua literària i del seu estil lingüístic. També sembla que aquesta informació és rellevant a l'hora de valorar els resultats de l'anàlisi del seu lèxic. En l'apartat següent (1.7), es fan explícites algunes hipòtesis que han orientat l'exploració del lèxic puig-i-ferreterià, i també s'assenyalen alguns treballs que ens han guiat. I es tanca la part introductòria (apartat 1.8) amb la indicació de les dades relatives a les

1 En un altre ordre de coses, val la pena referir-se al *Diccionari d'autors del català modern*, de Júlia Butinyà (1994), que, encara que tampoc no és un inventari exhaustiu, té l'interès de ser una obra que recull lèxic d'autors contemporanis que no figura al diccionari de Pompeu Fabra. Cal fer notar, d'altra banda, que no és un inventari lèxic l'estudi de Ginebra (2006a) sobre Guimerà (ens referirem més endavant amb més detall a aquest treball).

edicions de les obres dramàtiques de Puig que s'han utilitzat per a la constitució del corpus lèxic i per a l'anàlisi.

El cos del llibre té dues parts ben diferenciades. La primera part consisteix en l'explicació dels criteris que van conduir a l'establiment del vocabulari, lematitzat, de les obres dramàtiques de Puig. Es van buidar les obres dramàtiques completes i, per a algunes obres (per exemple, *La dama enamorada*), s'hi van incloure les diverses edicions. En total, l'obra és el resultat de l'estudi de 23 obres teatrals. Aquesta part està dividida en dues seccions: en la primera, s'hi explica el procés de constitució del corpus i el sistema de buidatge sistemàtic del lèxic, i en la segona, els criteris de lematització.

La segona part del cos d'aquesta obra està dedicada, d'una banda, a unes quantes anàlisis qualitatives sistemàtiques de diversos aspectes del lèxic de Puig. En primer lloc, es fa un estudi dels elements caracteritzadors del lèxic de Puig: la variació territorial i l'anivellament lingüístic, els col·loquialismes, els arcaïsmes, els cultismes estilístics (mots literaris) i altres. Finalment, es tanca aquest conjunt d'aproximacions al vocabulari puig-i-ferreterià amb l'inventari de les unitats fraseològiques que apareixen a les obres dramàtiques de Puig i amb un apartat dedicat a relacionar els doblats lèxics del seu vocabulari. Aquesta segona part del cos del llibre inclou, d'altra banda, una anàlisi quantitativa: s'han comparat les ocurrències, lemes, formes de mot i índex de riquesa lèxica relativa de Puig amb les dels autors dramàtics l'obra dels quals és contemporània a la de Puig. Es proporciona, així, en aquest darrer apartat, dades quantitatives que s'emmarquen en el que sol anomenar-se *estudi de la riquesa lèxica*. Com veurem, aquesta riquesa ara per ara és de difícil valoració, ja que hauria calgut comparar l'inventari lèxic de Puig amb altres inventaris d'altres autors contemporanis i fer-ne les anàlisis contrastives pertinents. No disposem, però, d'inventaris de característiques semblants al de Puig i Ferreter. L'esmentat *Diccionari* de Bernat i Baldoví (que està realitzat amb un gran rigor) no proporciona dades quantitatives (això a banda, potser Bernat i Puig, tot i que tots dos són autors dramàtics, no són gaire comparables, ni per l'època ni per les circumstàncies). A més, com s'explica amb més detall, la quantificació comparada de la riquesa lèxica de dos o més autors tampoc no seria gaire significativa si l'extensió d'ambdues obres no és comparable. Malgrat això, s'han pogut comparar en certs punts les dades sobre extensió i nombre

de lemes de l'obra de Puig amb les que es poden obtenir del Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (CTILC), i sembla que el resultat proporciona informació d'interès.

Com ja s'ha dit, el vocabulari complet, ordenat i lematitzat es pot trobar en línia (Domingo 2017). Com a parts diferenciades finals del treball, es presenten les conclusions generals i la llista de referències bibliogràfiques.

1.3 Dades biogràfiques de Puig i Ferrer

Puig i Ferrer va néixer a la Selva del Camp el 5 de febrer de 1882. Fill il·legítim d'un ric terratinent, va passar la infantesa i l'adolescència a Reus amb la seva mare a casa d'uns oncles. El seu pare mai va reconèixer-lo com a legítim. Als quinze anys, quan estudiava batxillerat a Reus, va entrar a formar part del Grup Modernista de Reus. Va fer amistat amb Miquel Ventura, Josep Aladern, Hortensi Güell, Antoni Isern i Plàcid Vidal. A la primavera de 1899 va traslladar-se a Barcelona, on va començar a estudiar farmàcia, però ho va deixar el primer any, i a partir d'aleshores va treballar d'aprenent de farmàcia al carrer de l'Arc del Teatre. Això va fer que visqués en condicions precàries aquells primers anys a la capital. En aquest període, la seva formació va ser autodidacta i va descobrir autors com Goethe, Carlyle, Ibsen, Kropotkin, Shakespeare, Nietzsche o Gorki. A més, es va vincular als sectors modernistes més anàrquics i marginals.

A l'estiu de 1903, a causa d'algunes penúries econòmiques, va marxar a França, a la Provença i a Borgonya amb una institutriu, amb la qual mantenia una relació. Però quan aquesta relació es va trencar, Puig i Ferrer va continuar el viatge sol, per la Provença, fins que es va instal·lar a Villaines-en-Duesmois, un poble de la Borgonya. Va ser allà on va tenir una relació amb Madame Matilde Thevenot, una dona casada. S'ha assenyalat que, juntament amb el fet del seu naixement i la negació del seu pare a reconèixer-lo, les experiències viscudes en aquest viatge són el que marca la literatura de Joan Puig i Ferrer. Les aventures viscudes a França el 1903 seran plasmades a *Camins de França* (1934). El 1904, quan va tornar a Barcelona, va publicar *Diàlegs dramàtics*, obra en la qual fa aparèixer per primer cop la figura del vagabund, que inclourà en altres obres posteriors.

El 17 de desembre de 1904 va estrenar *La dama alegre* al Teatre de les Arts. Va ser un gran èxit, tot i que es tractava d'una obra molt atrevida. Al febrer de 1905 va estrenar *El noi mimat*, que va suposar un fracàs. Aquest fet va portar Puig i Ferreter a marxar per segon cop a França, en aquesta ocasió acompanyat d'Antoni Isern. En retornar de França, Puig i Ferreter es va dedicar al periodisme i al teatre. El 1906 va estrenar *La bagassa*. Aquesta obra es va representar només un cop, i avui dia resta perduda. Sembla que tenia influència de Maksim Gorki. Aquell mateix any també va estrenar *Arrels mortes*. Les dues obres s'emmarcaven dins del teatre d'idees. El 1906 també va publicar *Diàlegs imaginaris*, obra en la qual va incorporar la figura demiúrgica del Poeta com a educador de les masses. El poeta parla amb el poble i defineix la seva estètica i la funció de l'obra. El 1908 estrena una de les seves obres més aclamades, *Aigües encantades*. Consecutivament estrenarà *La dama enamorada* (1908) i *Drama d'humils* (1909). El 1908 Puig i Ferreter va pronunciar la conferència «L'art dramàtic i la vida», en la qual l'autor analitzava el teatre i la funció social de l'artista. El 1911 va començar a treballar com a redactor nocturn a *La Vanguardia*. El 1912 va estrenar *La innocent*, *Desamor* i *El gran Aleix*. La crisi i el context social d'aquells anys, com la Setmana Tràgica, van dur Puig i Ferreter a replantejar-se el seu teatre.

A partir de 1917 comença la segona etapa del teatre d'aquest autor, que pretenia acostar-se a les exigències d'un públic que volia obres més senzilles i divertides. En són exemples *La senyora Isabel* (1917), *Garidó i Francina* (1917), *Si n'era una minyona* (1918), *El gran enlluernament* (1919), *La dama de l'amor feréstec* (1921), *L'escola dels promesos* (1922) i *Un home genial* (1923). El 1918 es va casar amb Clotilde Barranco, amb qui va tenir dues filles: Pilar i Eva. Pel que fa a la narrativa, Joan Puig i Ferreter havia començat amb la publicació de *La novel·la d'Esther* el 1918, tot i que no és fins a l'any 1924 que va intensificar la seva obra narrativa amb títols com *L'home que tenia més d'una vida* (1924), *Les facècies de l'amor* (1925) i *Els tres al·lucinats* (1926), una obra extensa, aquesta darrera, on tractava novament el tema dostoievskià de la relació entre amo i esclaus, caracteritzada ja pels trets principals de la seva narrativa (psicologisme, materials autobiogràfics, individualisme), que el mantenen apartat dels corrents noucentistes. Les seguiran *Servitud* (1927), sobre les seves vivències com a periodista; *Una mica d'amor* (1927), premiada amb el Premi

Concepció Rabell, i *Vida interior d'un escriptor* (1928), que combina diferents gèneres: la novel·la, les memòries i l'assaig.

El 1920 va deixar de treballar a *La Vanguardia* i va començar com a redactor nocturn a *El Día Gráfico*, on publicava els articles sota el pseudònim de *Juan de Siena*. El 1922 va deixar aquest diari i va entrar com a redactor diürn a *Tribuna*, fins al novembre de 1924, quan va tancar. La seva activitat com a periodista va continuar vinculada a publicacions com *La Publicidad*, *L'Horitzó*, *El Diluvio* i *La Campana de Gràcia*. En els articles que escrivia parlava sobre temes quotidians, art, literatura i sobre qüestions dramaturgiques com el teatre d'avantguarda i la seva viabilitat, la polèmica sobre el món de la comèdia o el Teatre d'Art. Quan el 1928 es funda Edicions Proa, Puig i Ferrer va ocupar el càrrec de director literari de la Biblioteca A Tot Vent. Va ser en aquesta editorial que l'autor va publicar la novel·la *El cercle màgic* (1929), sobre les convencions, l'encarcament i la hipocresia de la societat. L'obra va guanyar la primera convocatòria del Premi Crexells.

Amb l'adveniment de la Segona República Espanyola, Joan Puig i Ferrer va intensificar la seva activitat dins de la política i dins Esquerra Republicana de Catalunya. Va ser diputat a les Corts Espanyoles i posteriorment al Parlament de Catalunya. En aquesta època va combinar la seva tasca política i la creació literària. El 1934 publica *Camins de França*, la que ha estat considerada la seva novel·la més important. El mateix any publica *On són els pobres?... i altres històries de Nadal*, i l'any 1938 publicà *La farsa i la quimera*, dividida en tres volums. Cap al principi de la Guerra Civil espanyola va ser nomenat conseller d'Assistència Social de la Generalitat, càrrec que va ocupar poc temps. Va ser enviat a París com a negociador i comprador de material bèl·lic per a la República, però es va trobar al centre d'un escàndol econòmic que va malmetre la seva imatge pública. El 1936 va publicar *Anna darrere la cortina*, que seria la seva darrera peça teatral.

A partir de 1938 i fins a la seva mort, va escriure el cicle novel·lístic *El pelegrí apassionat*, en dotze volums —*Janet vol ser un heroi* (1952), *Homes i camins* (1952), *Janet imita el seu autor* (1954), *Vells i nous camins de França* (1955), *Els emotius* (1956), *Demà...* (1957), *Les profanacions* (1958?), *Els amants enemics* (1959), *La traïció de Lla-vaneres* (1961), *El penitent* (1962), *Pel camí dels desgreuges* (1963) i

Ascensió (1977)—, publicats tots a Perpinyà, menys el darrer, publicat a Barcelona. Sota l'influx de Dostoievski i de Proust, la gran saga de Puig i Ferreter vol ser un ambiciós retaule de la Catalunya literària i política dels primers quaranta anys del segle xx. Va exiliar-se a França, primer a Saint-Martin-le-Beau i finalment a París. Joan Puig i Ferreter va treballar entre el 1942 i el 1952 en el seu diari íntim, *Resonàncies*, que és una peça cabdal de l'exili català de postguerra. És el testimoni particular d'aquells temps i, a més, és un document històric, ja que s'hi expliquen alguns dels escàndols dels erudits catalans a l'exili, sobretot pel que fa a la qüestió del repartiment dels diners de la Generalitat entre polítics i escriptors catalans exiliats a París, que l'esquitxaria de ple i a partir del qual es va crear una llegenda negra al seu voltant. Va ser ministre de Justícia del Govern Republicà a l'Exili entre 1952 i 1954. Va morir a París el 2 de febrer de 1956. Les seves despulles descansen al cementiri del Père-Lachaise. La seva obra va merèixer l'elogi de Joan Fuster i Ortells, que va dir que «potser [és] el novel·lista català més important de la primera meitat del segle xx» (Fuster 1971: 247).

1.4 Estudis i edicions de l'obra de Puig i Ferreter

Puig i Ferreter és un dels escriptors catalans més importants del segle xx, i és lògic que hagi rebut l'atenció continuada de la crítica i de la historiografia literària. En aquest apartat no es pretén fer una revisió completa de la bibliografia que s'ha ocupat d'aquest autor, però sí que ens ha semblat oportú fer una petita síntesi dels estudis i edicions que se li han dedicat en els darrers anys, perquè això pot ajudar el lector a fer-se una idea del valor de l'obra de Puig i li pot proporcionar elements que li facilitin emmarcar històricament i culturalment l'estudi de la seva llengua i, en concret, el lèxic de la seva obra dramàtica.

El principal estudiós del llegat literari de Puig i Ferreter és Guillel·l-Jordi Graells, que ha treballat sobre l'autor selvatà des de 1971, l'any que va publicar a *Estudios Escénicos* un breu assaig sobre *La dama enamorada* (Graells 1971). Aquesta dedicació ha continuat amb la seva tesi de llicenciatura (Graells 1973c), amb pròlegs i estudis esparsos (Graells 1973a, 1973b, 1973d, 1974, 1975, 1980, 1981, 1982a, 1982b, 1982c, 1982d), i té una fita rellevant (Graells 2001a) en la di-

recció de l'edició del *Teatre complet* de Puig (2001-2003). Cal referir-se també a altres estudis més recents (Graells 2001b, 2002, 2007a, 2007b, 2008b), i a la seva intervenció en el volum col·lectiu dedicat a Puig i Ferrer amb motiu del cinquantè aniversari de la seva mort (Graells 2008a).

Altres estudiosos que s'han ocupat de Puig i Ferrer en el darrer mig segle són —per ordre cronològic dels treballs (però agrupats amb el primer en el cas que un autor hagi publicat més d'un treball)— Jaume Costa (1965), Josep Faulí (1965), Francesc Curet (1967), Xavier Fàbregas (1970, 1972, 1973, 1978), Xavier Fort i Bofill (1970, 1973, 1975), Josep M. Benet i Jornet (1971), Domènec Guansé (1973), Enric Gallén (1986), Carme Arnau (1980, 1987), Magí Sunyer (1984) —en el marc del Grup Modernista de Reus—, Carme Oriol (1989), Cinta Massip (2001), Francesc Foguet (2003), Enric Balaguer (2005, 2007), Jordi Castellanos (2005, 2013), Dari Escandell (2007a, 2007b, 2008a, 2008b, 2008c, 2008d, 2009, 2011), Ramon X. Rosselló (2011), David Vilaseca (2012), Margarida Casacuberta (2014), Maria Dasca (2014), Oriol Teixell (2016) i Irene Massana (2017). Cal destacar entre aquestes aportacions el volum col·lectiu que recull les intervencions al Seminari Puig i Ferrer, organitzat per l'Ajuntament de Tarragona i el Departament de Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili del 27 al 30 de novembre de 2006, amb motiu del cinquantè aniversari de la mort de l'escriptor. Els autors que signen les intervencions (Graells *et alii* 2008) són, a més de Graells, Lluïsa Julià, Dari Escandell, Maite Domingo amb Jordi Ginebra, Josep Bargalló i Josep A. Baixeras. Després de 2017, la data de la lectura de la tesi doctoral que és a l'origen d'aquest llibre, han aparegut altres estudis, com Col·lell (2017) i, sobretot, les aportacions d'Oriol Teixell (2019a, 2019b, 2019c, 2020).

Quant a edicions de la seva obra, en els darrers vint-i-cinc anys (per posar un lapse temporal significatiu, encara que arbitrari), se n'han reeditat peces memorialístiques —*Servitud. Memòries d'un periodista* (2002)—, narrativa —*La farsa i la quimera* (1995), *L'home que tenia més d'una vida i altres relats* (2007), *Una mica d'amor i altres relats* (2008), *Vida interior d'un escriptor* (2015)— i epistolars (Sellent 1992, Busquets i Grabulosa 1993, Garolera 2001, Castellanos 2007).

Pel que fa a la seva obra dramàtica (i deixant de banda peces concretes que s'han continuat editant separatament), el 2001 Arola Edi-

tors, de Tarragona, va iniciar la publicació sistemàtica del seu teatre complet, que es va tancar el 2003, amb el cinquè volum. Com diu Guillell-Jordi Graells (2001a: 43), el director d'aquesta magna empresa, la sort de cada una de les obres havia estat diversa, i això va plantejar alguns problemes a l'hora d'establir l'edició. La col·lecció Biblioteca Catalana (dins la qual es va fer l'edició) adoptava com a criteri habitual el d'agafar com a edició base l'última publicada en vida de l'autor, sempre que tingués garanties de solvència. Aquesta condició no sempre es donava en determinades edicions d'aquestes peces dramàtiques, i en aquests casos això va fer preferir les primeres edicions que altres de posteriors que Puig i Ferreter va conèixer però que és poc clar que arribés a controlar. Per a aquest treball interessaven les primeres edicions (com s'explica més endavant), però, quan es va fer l'escaneig de l'obra dramàtica puig-i-ferreteriana, aquesta edició de l'obra completa no havia sortit encara i, per tant, no es va poder aprofitar en aquesta feina inicial. Sí que ha servit posteriorment per contrastar alguns dubtes d'interpretació en les obres manuscrites autògrafes i, a la vegada, ens ha fet adonar que les obres manuscrites autògrafes van resultar també un problema d'interpretació per a l'edició de l'obra completa. Així, s'ha interpretat, per a *La senyora Isabel*, a partir de la versió manuscrita autògrafa, el sintagma «Garra-mell mala pell» (J 41), i no el sintagma «Garra-mell [roda?] poll», que és el que s'ha transcrit en el volum 4 del *Teatre complet* (p. 176).

Quant a l'estudi de la llengua de Puig, fins ara només podem comptar, deixant a part comentaris esparsos, amb Domingo i Ginebra (2008) —que és un embrió del treball que el lector té a les mans—, Domingo i Ginebra (2012) —sobre la progressiva adaptació dels diversos nivells de la llengua de Puig (ortografia, lèxic, morfosintaxi) als preceptes de Fabra— i Domingo (2018) —sobre un punt molt específic de sintaxi. Després de la redacció de Domingo (2017), cal fer esment de Ginebra i Domingo (2021).

1.5 La crítica davant el teatre de Puig i Ferreter

Puig i Ferreter es va guanyar un lloc important en la història de la literatura catalana i en la història del teatre català, però el camí en el món del teatre no va ser un camí planer. A continuació recollim algu-

nes crítiques i opinions que el van empènyer o el van aturar en aquest camí del teatre català de la primera meitat del segle xx.

El primer factor que segurament va influir en Puig va ser el seu temperament. Segons Curet (1967), Puig és indiscutiblement una de les personalitats més originals, independents i robustes que donaren vida i relleu a l'art dramàtic català en la primera meitat del segle xx:

La seva incorruptible sinceritat no té gairebé precedents en la nostra literatura teatral, com tampoc en la novel·lística. Deia el que volia i com ho sentia, sense fer concessions de cap mena ni sotmetre's a exigències ni a formulismes de l'ordre que fossin: calia, doncs, admetre'l o rebutjar-lo tal com es presentava. Era audaç, i atrevit, fruit de la seva sinceritat, i ferm creador de caràcters, plasmava les seves figures en carn viva i les oferia sense vels ni eufemismes (Curet 1967: 463).

Segons aquest estudiós, Puig era original, audaç, atrevit, independent, robust, sincer i directe:

No és aventurat de suposar que en la fortalesa i virior del seu temperament indòmit es reflecteixen la naturalesa i el caràcter del lloc on veié la primera llum i va passar la seva infantesa, i que evocava sempre amb enyorança en la relació del seu llarg i accidentat pelegrinatge per terres estranyes. [Curet qualifica la Selva del Camp com a «ubèrrima contrada».] Però no era solament la visió i el record d'aquell paisatge el que tenia cor endins, sinó que el seu ímpetu exaltat, i a vegades delirant, li venia de la peculiar manera d'ésser dels homes d'aquelles comarques (Curet 1967: 463).²

Les primeres obres de Puig, les parateatrics, ja no van deixar indiferents els crítics i el públic en general. En tornar a Barcelona del seu vagabundeig, el 1904, publicà *Diàlegs dramàtics*, que meresqué una (segons Enric Gallén) dura ressenya d'Arnau Martínez Serinyà, per a qui el llibre només era una «sèrie d'acudits i filigranes pseudo-filosòfiques, composta en major part d'afirmacions puerils i incoherents que res resolen, ni res descobreixen» (Martínez Serinyà 1904: 760-761). Foguet (2003) al·ludeix també al poeta Arnau Martínez Serinyà i a la seva crítica molt dura de *Diàlegs dramàtics*, en la qual insistia que «sens dubte que Puig creya de bona fe en conceptes

² Ens sorprèn que Curet atribueixi aquestes característiques del seu caràcter a la peculiar manera de ser dels homes de les terres tarragonines o selvatanes.

elevadíssims y d'una força social y filosòfica aclaparadora; però desgraciadament no hi ha res d'això». I afegia: «Els entortolligaments y disquisicions del señor Puig y Ferreter no convencen ni entusiasman; ans al contrari, proporcionats en las llarguíssimas dosis en què ho fa l'autor, cansan y fatigan als que per afició o per obligació se propòsan llegir la seva obra, composta en sa major part d'afirmacions puerils e incoherents que res resolen, ni res descobreixen» (Martínez Serinyà 1904: 760-761).

En aquesta mateixa línia, Martínez Serinyà aconsellà al jove escriptor d'estudiar i treballar de valent amb molta serenitat i —en una clara al·lusió a l'article del periodista Josep Bernat i Duran que esmentem més endavant— a no deixar-se enganyar

pels *bombos* d'algun amich que al calificarlo de Gorki català y al feros saber que va nàixer a la Selva, provincia de Tarragona, partit judicial de Reus, clima tem(p)erat, ab parroquia, y ab Casa Ajuntament, y que va estudiar el Batxillerat al Institut de Reus, y que va ésser *mancebo* d'una farmacia a Barcelona, y que viu a la carretera de Mataró, no fa altra cosa que posarse y posarlo en ridícul (Martínez Serinyà 1904: 761).

Però si Martínez i Serinyà no s'impressionà per l'obra de Puig, segons Josep Aladern l'arribada dels primers exemplars del llibre al seu poble provocà «un escàndol colosal entre aquelles morigeradas famílies qu'atiaren sos odis contra ell fins a obligarlo a marxar, y aquí'l teniu vivint en un tercer pis de la carretera de Mataró, de què sembla burlar-se'l señor Martínez y Serinyà» (Aladern 1904: 776).³

Del Puig i Ferreter «modernista», Xavier Fàbregas (1972: 114) en diu que «és el representant més il·lustre del modernisme naturalista en el nostre teatre». Això no va privar que les seves obres no suscites sin molts rebuigs i alhora moltes adhesions en el seu temps. *La dama alegre*, per exemple, segons remarca Plàcid Vidal a *L'assaig de la vida*, va entusiasmar Pous i Pagès.

Francesc Foguet ens explica entorn de *La dama alegre* que, dos mesos abans de l'estrena, Bernat i Duran, que havia llegit i lliurat l'obra a l'empresa del Romea perquè la representessin, dedicà al jove

3 Per a Guillem-Jordi Graells (1973c: 59), els *Diàlegs* «són exposicions poètiques, amarades de sentimentalisme, tòpics i retòrica a uns ulls actuals, més farcides d'elucubracions i teories que de possibles ingredients dramàtics».

dramaturg una sentida «elegia» en què el prenia com a exemple modelic d'artista amb talent que, a Catalunya, no trobava protecció ni suport. Bernat i Duran comparava l'escriptor selvatà amb Jacques-Imbert Galloix (1808-1828), el presentava com un escriptor vagabund amb un gran futur en les lletres catalanes, n'esbossava les peripècies biogràfiques i en feia un retrat molt suggeridor a frec de l'hagiografia:

Yo he hablado con él, que respira albedrío por sus cuatro costados, que es franco, rudo, vigoroso de cuerpo y de pensamiento, y me ha relatado pormenores de su vida íntima de un desaliento mortal; me ha convencido de que es un Máximo el Amargo que, sin haber pisado los hielos de Siberia tiene en su corazón el frío de Gorki y en sus ojos la centelleante mirada de un cerebro volcanizado por la desgracia, por los días de hambre que pasó en Marsella y por las desesperadas exaltaciones que ofuscaran su razón en el largo camino de soledad de su éxodo; y creo haber adivinado que bajo la sólida y abombada envoltura de su cráneo, brilla la luz que ha de reducir a pavesas el antiguo teatro de esta región, si no la extingue dentro de breve término la desventura, el infortunio que le acompaña desde niño (Bernat i Duran 1904: 2).

També va elogiar l'obra Josep Aladern, que va dir que «es el drama más realmente vivido y profundamente bello y humano que jamás se haya escrito en catalán, comparable sólo a los de Ibsen, Hauptman, Strindberg» (Aladern 1904b: 4). Pous i Pagès va qualificar l'èxit de l'obra dient «Això és una altra *Hedda Gabler*», i Francesc Pujols va declarar: «És un obra tan bona com *Manon Lescaut*» (Curet 1967: 464).

I, en canvi, l'obra rebé d'altres sectors de la crítica força atacs contra la seva immoralitat, com va succeir més tard amb altres produccions de Puig. És el cas, per exemple, de Josep Morató, que, tot i valorar positivament els aspectes dramàtics de l'obra, adduïa el següent:⁴

La llàstima és que el señor Puig mostri la pruija de fer l'atreuit. Potser li porta el seu temperament, però tant si és aquest el culpable com si ho són les ganes de singularitzar-se —cosa que no creiem— cal que se'n desvesi. Un èxit d'escàndol no és mai *legítim*. Sobretot quan com el senyor Puig se tenen prou qualitats per a obtenir-ne per les vies dretureres de l'art (Morató 1904).

4 Vegeu també Plàcid Vidal (1932: 190-199).

Salvador Vilaregut posà en una balança els mèrits i els desencerts de *La dama alegre* amb una curiosa paradoxa:

Hi és tot perquè hi ha un temperament d'autor dramàtic de primera força, un poeta fondo, un escriptor bastant ferm; en fi, todas las qualitats qu'han d'integrar l'home de teatre brillan [...] además campeja, per sobre de tot lo dit, una personalitat. El caràcter íntim del drama l'ànima de l'obra no's decanta ni cap al nord, ni cap al sud, ni cap a llevant ni cap a ponent. És propi, porta un sagell marcadament original. Salut, jove! El teatre català està d'enhorabona. Tindrem un autor de *cuero entero*... si els aduladors no'l fan malbé. *Hi manca tot* perquè del conjunt del drama se'n desprèn una confusió que desorienta, que fa perdre l'esma, donchs dóna una sensació desagradable de falta d'equilibri que a voltes fa dubtar del autor; però tot de sobte, dins d'aquesta confusió, hi brillan trossos de diàleg escrits amb una mà ferma qu'arriban a l'ànima; hi llampègan tipos trassats si's vol a cops de mall, però sòlidament; y tot això és fill de que l'autor és jove, de que té d'estudiar molt, de que sobre tot s'ha d'equilibrar, s'ha d'afinar moltíssim. Això ray, qu'és fácil! Hi ha talent, inspiració, cor de poeta, però hi manca la tècnica, l'habilitat, el *savoir faire*, el concentrar ben bé's tipos en el fons del drama, pera què d'aquesta mateixa concentració's surti el relleu necessari pera dominar al públich (Vilaregut 1904: 839-840).

Segons Curet, el teatre de Puig és un «teatre aspre i cruel, en el qual les fúries de l'instint sexual dominen el cor i el cervell» (1967: 463). I afegeix:

Amb poques paraules exposa els antecedents del problema escènic i en planteja la resolució, sense preocupar-se de regles ni de preceptes. És concís, potser en excés, i el seu llenguatge resulta pulcre i exquisit, però sense afectacions retòriques ni afany de preciosisme, que desentonaria de la cruesa, sovint brutal, dels assumptes que tracta, però que, amb rar encert, contitueix una agradosa vestidura que encobreix artísticament la nuesa, a vegades repel·lent, del seu pensament. Pletòric d'idees i recitini, dreturer, en l'acció, es mostra sovint corrosiu, escèptic i àdhuc cínic i apareix inspirat per un gran i autèntic dolor, verament sentit, que intenta de suportar alguns cops amb un somriure que vol tenir aparences de serè i es converteix en càustic i amarg. Per l'indole dels assumptes que tractava i la manera de portar-los i desenrotllar-los a l'escena, Puig i Ferreter era titllat d'immoral; nosaltres més aviat el qualificariem d'amoral. Això és cert, sobretot per la preponderancia del sensualisme de què están saturats no pocs dels seus personatges i que cal reconèixer que formava part integrant, en la realitat, de l'element vital del mateix

autor. Immoralitat reconeguem-m'ho que no vorejava mai la pornografia ni era excitant dels sentits, ans, valgui la paradoxa, s'adreçava, per camins segurament tortuosos, a una finalitat moral. Puig i Ferrer, en aquest aspecte, s'acostava a l'estil de Zola, Ibsen, Gorki i Strindberg, que exhibien a plena llum la baixesa de certs éssers considerats com a intègrims i analitzaven, sense escrúpols ni pal·liatius, la decadència moral de certs estaments socials, no pas com a una complaença sàdica en l'exposició de llurs xacres, sinó per arrencar la crosta que encobria hipòcritament la roïndat humana. Aquesta era, almenys, la interpretació que hom podia donar a les gosadies de Puig i Ferrer, confirmada per ell mateix en diverses manifestacions.

Josep Morató i Grau, crític teatral de *La Veu de Catalunya*, remarcà que en Puig i Ferrer «s'hi entreveuen condicions que, ben dirigides, poden fer del seu autor un dels nostres millors dramaturgs. Algunes escenes, com la del fill acusant a la seva mare de las "lleugeresas" que ha comès, són ja d'autor fet y d'autor notable» (Morató 1904: 3). Emili Tintorer, des de les pàgines de *Juventut*, escrivia: «És simpàtic aquest jove per la ingenuïtat y entusiasme ab què escriu les seves impressions de la vida y per la generositat d'ideals qu'en elles transparenta. Però s'ha de confessar qu'en els drames que fins avuy (primeres obres teatrals) s'hi veu més l'observador, potser un xich fanàtic, dels *baixos fons* socials, que'l pensador serè y home estudiós [...]. Ja en *La dama alegre* notarem que'n Puig y Ferrer tenia nirvi, tenia pasta, però que li mancava cultura» (Tintorer 1906: 428). I, molt posteriorment, Joan Fuster escrivia:

S'ha dit, i Guansé n'ha citat l'anècdota, que Pérez Galdós, després d'escoltar la lectura de la traducció castellana d'un drama de Puig, va dir que aquella peça feia «olor de semen». Una mena d'obsessió sexual, directa o emmascarada, domina el clima dramàtic de la seva obra, i li injecta un patetisme feréstec i vertiginós. L'enorme coruplència de la producció novel·lística d'aquest autor obscureix el seu treball de dramaturg, el qual, altrament, ha tingut poca audiència entre la crítica posterior (Fuster 1971: 303).

Aquestes crítiques sobre les primeres obres, i concretament sobre *La dama alegre*, ja ens donen una idea de les dificultats que va haver de superar per reeixir com a dramaturg del Modernisme. Més tard les circumstàncies el van portar a abandonar el teatre de passions, però la nova orientació i el distanciament de l'ideari modernista

no li aportà cap nou èxit. A *L'home genial* Puig tracta la seva situació com a dramaturg: a cavall entre la concessió als gustos del públic i unes propostes dramàtiques ben allunyades d'un planteig de producció industrial. Amb *Anna darrere la cortina* (1936) insinua una nova etapa teatral que la Guerra Civil impedí de continuar.

1.6 Posició de Joan Puig i Ferreter davant la qüestió de la llengua

Sabem, perquè ell mateix ens ho confessa a *Diari d'un escriptor. Ressonàncies* (1942-1952), que a partir d'un moment Puig tenia sempre a mà el *Diccionari general de la llengua catalana* de Pompeu Fabra, fet que ens demostra el seu interès per usar una llengua viva però també actualitzada: moderna i —podríem dir— «al dia». És probable, doncs, que abans de l'aparició del diccionari de Fabra (*DGLC*), Puig i Ferreter estigués al corrent dels debats entorn de la llengua i dels punts de vista i recomanacions que van aparèixer en els articles que Fabra publicava a la premsa. Com indiquen Domingo i Ginebra (2008: 95), però, no tenim, malauradament, textos dels primers anys de la vida d'escriptor de Puig i Ferreter en els quals es pugui rastrejar quina era la seva opinió al voltant dels problemes que es plantejaven molts dels qui es volien dedicar a escriure: propostes ortogràfiques que calia seguir, models morfològics i sintàctics que era convenient d'adoptar, tries lèxiques més adequades, etc. De fet, de tot l'extens període que va des dels seus inicis fins a 1928, només tenim algunes referències marginals, que segurament cal considerar més aviat anecdòtiques, pertanyents precisament a l'etapa més primerenca. Es tracta de referències relatives a la seva opinió de les propostes ortogràfiques, diguem-ne «oficials», de la colla en què Puig es va integrar tot just quan se li va desvetllar la vocació literària: el Grup Modernista de Reus. L'ideòleg lingüístic del grup era Miquel Ventura, que havia elaborat unes peculiars normes ortogràfiques etimologistes a les quals s'havien adherit poc o molt la majoria dels integrants del cenacle literari reusenc. Pel que sabem avui, precisament Puig i Ferreter va ser qui menys entusiasme va mostrar per les normes de Ventura. En aquest sentit, l'any 1934 Plàcid Vidal destacava, recordant una conversa entre diversos escriptors del grup, que Puig es va referir a l'ortografia de Ventura, «de la qual cada vegada de retreure-la parlava més despectivament» (Vidal 1932: 83; vegeu també Ginebra i Domingo 2008: 95).

Tot i la marginalitat d'aquests testimoniatges, potser aquesta actitud de Puig ja era significativa, com direm més endavant.

En canvi, per fer-nos una idea de la posició de Puig i Ferrerter davant la qüestió del codi lingüístic de l'escriptor tenim unes referències més tardanes molt significatives (a més de les referències a Fabra a les quals ja hem al·ludit). Així, a *Vida interior d'un escriptor*, de 1928, hi podem llegir, en relació amb la manera com es plantejava el codi lingüístic i literari en els seus inicis d'escriptor, aquesta afirmació: «La primera cosa que vaig cercar fou la naturalitat. D'altres es preocupen més de la norma.» Unes altres afirmacions que complementen l'anterior són les següents: «Volia poder dir les coses tal com ragen, amb pinzellada forta i directa. El meu propòsit era obtenir la seguretat, la naturalitat, acompanyada d'una vibració de vida» o «Aquesta condició de llenguatge viu i natural és la que jo voldria per a mi. Més viu que bell» (Puig i Ferrerter 1928: 75-76). En aquesta citació Puig fa patent la disjuntiva amb què es va trobar en els seus inicis d'escriptor —la disjuntiva derivada de la tensió entre naturalitat i correcció—, i la seva preferència pel llenguatge viu i engrescador. Tot i amb això, d'això no se n'hauria de deduir que realment opti per la naturalitat en contra de la norma, com més endavant veurem.

Pel que fa a la crisi que com a dramaturg va patir en els anys 1914-1917, també en tenim referències clares i explícites. D'acord amb Guillellem-Jordi Graells, durant aquest període Puig passa una època de desconcert i d'aclimatació a les noves circumstàncies literàries, un cop produïda l'hegemonia aclaparadora del Noucentisme. Així que en aquesta època ha de reaprendre el català i se subjecta a la normativa fabriana consagrada per l'Institut (Graells 2001a: 30). Aquesta citació que trobem a *Diari d'un escriptor* és prou reveladora en aquest sentit: «A mi m'ha faltat una cultura regular i ordenada. De jove vaig llegir molt però amb molt de desordre» (Puig i Ferrerter 1975: 156). També diu molt d'aquella època dels seus inicis com a escriptor aquesta altra afirmació:

Els adolescents d'ara són més sortosos. Tenen Carner, Carles Riba, Costa i Llobera, Guerau de Liost, els bons de la generació que a nosaltres ens precedí i que nosaltres teníem massa prop. I Pompeu Fabra. Nosaltres, jo si més no, a trenta anys vaig tornar a aprendre el català com un qui reforma la seva escriptura. Això quan ja havia escrit les meves obres de

teatre més importants. Quan em vaig sentir seriosament escriptor tenia quaranta anys (Puig i Ferreter 1975: 46).

En aquesta citació Puig diu força clarament que a ell li va fer falta aquest «model de llengua» que tenen ja les generacions d'escriptors més joves, perquè aquesta generació té els «bons de la generació que el van precedir a ell» i tenen —diu— «Fabra». Aquí es demostra clarament el respecte i la subjecció que tenia Puig i Ferreter respecte al diccionari i a l'obra de Fabra, diccionari que sempre tenia —com ell mateix declara— a mà.

Aquesta altra citació incideix en el mateix pensament de fons (i, concretament, fa referència a Guimerà, un dels escriptors amb qui establim més endavant alguns paral·lelismes amb el nostre autor): «Cert que un Carner, un Bofill i Mates, un Eugeni d'Ors ja començaren escrivint perfectament i són de la meua generació. Però Maragall encara no és perfecte, ni l'Iglésies, ni Russinyol, ni Guimerà, que escriuen malament (parlo de llenguatge)» (Puig i Ferreter 1975: 161). Deixant de banda el comentari que fa de Guimerà, la citació revela que el jove Puig i Ferreter va tenir la percepció que havia començat la seva carrera en una posició de desavantatge en matèria de llengua, i que aquesta percepció es va convertir en una crisi encara més profunda en el període a què es fa referència. Probablement la citació reflecteix un cert sentiment d'inseguretat lingüística que el va acompanyar tota la vida, i hem d'entendre que tenia una certa necessitat de justificar-se i defensar-se davant d'aquesta situació, diguem-ne «injusta», a la qual va haver de fer front.

La veritat és que les pitjors crítiques provenen d'ell mateix. A *Diari* hi llegim el següent: «Jo [...] del punt de mira del llenguatge català escrivia molt deficientment» (Puig i Ferreter 1975: 161). I a *Vida interior d'un escriptor* hi podem trobar passatges com aquest: «Jo, primer que ningú, sento el que em manca. De vegades me'n desespero. He fet tard per a escriure bé? Mai no escriuré bé. Tanmateix vull aprendre, maldar, millorar el meu estil» (Puig i Ferreter 1928: 75).

1.7 Hipòtesis orientadores i comentaris finals

En general, i en relació amb el tema d'aquest llibre, que és la llengua de Puig i Ferreter, els crítics i els estudiosos han indicat, d'una ban-

da, que el nostre escriptor retocava els textos amb el pas del temps perquè fossin més correctes i precisos (Costa 1965: 12) i, de l'altra, que el seu llenguatge volia ser viu, atrevit i original (Foguet 2003: 89). Bernat i Duran (1904: 2) escrivia, així, que la paraula de Puig era «ruda y seca» però «sincera», una idea que s'avé amb el que el mateix escriptor, com hem vist, manifestava: «volia ser més viu que bell». Per a Curet (2003), Puig era «concís, potser en excés, i el seu llenguatge resulta pulcre i exquisit, però sense afectacions retòriques ni afany de preciosisme», i alhora era també «cru», «sobri» i «lapidari» (Costa 1965: 11). Domènec Guansé, comentant les seves primeres novel·les, el va aplaudir com a escriptor viu i engrescador, però en va criticar la falta de subjecció gramatical (Guansé 1925 i 1928).

Ja hem vist que les pitjors crítiques a la seva manera d'escriure provenien d'ell mateix. Malgrat les seves prevencions, la hipòtesi que pretén confirmar aquesta obra ha estat que les dades obtingudes de l'estudi podrien refutar, almenys parcialment, aquesta visió negativa de la pròpia habilitat lingüística. També s'ha volgut comprovar si, pel fet de voler millorar l'estil (buscant sempre la naturalitat) i de voler obeir la normativa fabriana per adequar la seva llengua al model estàndard general, hi ha diferències lingüístiques importants entre les primeres obres i les últimes. En l'anàlisi de Ginebra i Domingo (2008) —en aquell moment incompleta— arribàvem a la conclusió que aquestes diferències no eren gaire significatives, però en aquest moment ja es pot comptar amb l'anàlisi completa i es pot comprovar si aquelles conclusions es confirmen o no.

Cal que es faci referència, finalment, a alguns treballs que s'han fet servir de guiatge per a l'elaboració d'aquest estudi. S'ha indicat abans que no hi ha inventaris sistemàtics i complets del lèxic d'escriptors catalans contemporanis, si exceptuem el de Bernat i Baldoví (Martí Mestre 2011). Això no vol dir que no hi hagi, en relació amb el lèxic dels escriptors, anàlisis exploratòries, recerques parcials o estudis de síntesi. De fet, la relació de treballs d'aquesta mena seria prou extensa, i renunciem a fer-la. Sí que cal esmentar, però, determinades aportacions que han estat útils com a punt de referència. Són principalment el treball sobre el lèxic de l'obra teatral d'Àngel Guimerà (Ginebra 2006a) —autor amb el qual s'han establert molts paral·lelismes—, el treball sobre la llengua de Narcís Oller (Ginebra i Navarro 1999) i, per a la part de l'anàlisi quantitativa, l'estudi de

Ginebra (2015) sobre la riquesa lèxica dels escriptors catalans contemporanis.⁵ Altres estudis que es poden citar són Ginebra (2006b, 2010) —sobre Verdaguer i sobre Oller— i, per descomptat, les principals obres de referència sobre el lèxic català: el *Diccionari català valencià balear* (1930-1962, DCVB), el *Diccionari general de la llengua catalana* de Pompeu Fabra (1932, DGLC), el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana* de Joan Coromines (1980-1991) i el *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (2007, DIEC2).

1.8 Obres analitzades i edicions utilitzades

El treball en què es basa aquest llibre, com ja hem dit, per fixar uns límits en l'estudi de la seva vasta producció, s'ha reduït a l'anàlisi del lèxic de l'obra dramàtica de Puig. Cal tenir en compte que el corpus literari total d'aquest autor és força extens (una quarantena d'obres) i, davant la impossibilitat d'abastar-les totes, s'ha limitat l'estudi a l'obra teatral, que aplega un total de 23 obres. Com diu Guillem-Jordi Graells a l'«Estudi Introductori» al *Teatre complet* (Graells 2001a: 9), Joan Puig i Ferreter conreà al llarg de la seva carrera com a escriptor tots els gèneres literaris, o gairebé. Però es dedicà preferentment a un d'aquests gèneres en cada moment. I aquest fet és força interessant per a aquest treball perquè tota la producció dramàtica se circumscriu a «un moment» i, per tant, les conclusions a les quals s'ha arribat ens permeten estudiar aquest moment: el primer terç del segle xx.

A partir de 1903, aproximadament, i fins a dues dècades després, Puig es concentra en la seva dedicació teatral de manera quasi exclusiva. Quan aquesta dedicació entri per segon cop en crisi i, simultàniament, descobreixi les possibilitats expressives i professionals de la narrativa, Puig deixarà de banda el teatre gairebé de manera absoluta. Una producció a la qual retornarà només molt parcialment en

⁵ El treball de Ginebra (2006a) sobre Guimerà té una primera versió inèdita més extensa (Ginebra 1998), per a la qual es van utilitzar uns fitxers informatitzats que contenen el vocabulari, parcialment lematitzat, de les obres del dramaturg. Per problemes causats pel deteriorament del suport que emmagatzemava aquests fitxers, aquest material —d'acord amb la informació facilitada per Jordi Ginebra— és avui inaccessible. Aquest és el motiu pel qual no s'ha pogut aprofitar, i s'ha hagut de limitar a recórrer a les dades que proporciona Ginebra (2006a).

plantejar-se la seva obra de síntesi i superació de tota la seva trajectòria literària, el cicle novel·lístic *El pelegrí apassionat*, on recupera alguns temes i personatges del teatre i en el qual inclou, tot refent-la, una de les seves obres dramàtiques, *La dolça Agnès*. Aquesta obra es va estrenar el 1914, però va ser inèdita en el seu moment: és per això que no s'ha inclòs en l'estudi, en el qual s'ha intentat fer servir sempre primeres edicions o edicions pròximes al moment de l'estrena de les obres (de fet, *La dolça Agnès* no es va editar fins a l'any 1956, dins *El pelegrí apassionat*, ja molt lluny cronològicament del període de la història de la llengua que estudiem).

Segons Guillem-Jordi Graells (2001a), consta l'admiració primerenca de Puig i Ferrer per Guimerà (un motiu més pel qual s'han intentat relacionar en aquest treball). D'aquesta admiració sembla que en va sorgir un primer intent de drama o tragèdia, en tres actes i en vers —segons reporta Plàcid Vidal a *L'assaig de la vida*—, que no anava gaire més enllà d'una imitació servil i que no va continuar, potser com a conseqüència de la crisi sentimental que el va dur a un intent de suïcidi molt controvertit, que precedí la seva marxa a Barcelona. També hem exclòs de l'estudi altres títols com *Diàlegs dramàtics*, perquè és un volum proper a l'escriptura dramàtica però que no estava destinat a l'escena, i *Diàlegs imaginaris*, que conté alguns breus quadres propers a l'ídil·li o a la situació dramàtica pura i textos de retòrica teòrica, així com *Altres diàlegs*, que són quatre diàlegs dispersos en revistes. *La bagassa* (*Boires de ciutat*) no és a la llista perquè, tot i que es va estrenar el 1906, es tracta d'un text perdut i Puig no la va fer figurar en el futur en les relacions de les seves obres. *Sepulcres* no fou ni editada ni s'ha conservat, i tampoc no apareix en els inventaris d'obres dramàtiques de l'autor. A la llista d'exclòs hi hem d'afegir *Segones núpcies*, que va ser estrenada el 1908 però que no va reeixir i va ser condemnada a la mateixa manca de posterioritat d'altres fracassos semblants: no va ser editada i no se n'ha conservat cap manuscrit.

Es llista a continuació les obres que constitueixen el corpus estudiat, amb les edicions o representacions respectives que s'han fet servir per a aquest llibre (Graells 2001a: 9-42):

1. *La dama alegre*, 1905.

S'ha fet servir la segona edició: Barcelona, Impremta Ràfols, «La novel·la teatral catalana, 22», 1920. Comèdia dramàtica en tres actes. 1a edició: Barcelona, Antoni López editor. No té subtítol genèric i, segons Guillem-Jordi Graells, no és una comèdia ni un drama; és una obra que es mou en un registre lleuger en bona part del seu desenvolupament. Fou rebutjada per part de l'empresa del Romea, que la va trobar massa immoral. L'obra va ser acceptada, després de la mediació del crític Bernat i Duran, i estrenada al Teatre de les Arts el 17 de desembre de 1904 (amb anterioritat a la publicació, que va venir poc després).

2. *El noi mimat*, 1905.

1a edició: Barcelona, Impremta La Catalana, «Biblioteca Talia, 1». Comèdia en un acte. Es va estrenar al Romea el 7 de febrer de 1905.

3. *Arrels mortes*, 1906.

1a edició: Barcelona, Impremta de Joaquim Horta. S'estrena al Teatre Romea el 2 d'octubre de 1906. Segons el testimoniatge de Plàcid Vidal, l'hauria començada a escriure cap a 1902. En el text editat, però, hi figura la datació «Villanes-en-Duesmois, 1903-1905», cosa que vol dir que va treballar en l'obra durant les dues estades a la Borgonya. En el manuscrit autògraf conservat en el fons de l'Institut del Teatre hi figura la datació «Barcelona, 1904-1905», de la qual cosa es pot deduir que l'obra devia estar redactada en una primera versió abans de la primera partida a França, i que la va reprendre i retocar o reescriure en els anys posteriors.

4. *Aigües encantades*, 1908.

1a edició: Barcelona, Impremta de Joaquim Horta. Drama en tres actes. S'estrena al Romea el 22 de març de 1908.

5. *La dama enamorada*, 1908.

1a edició: Barcelona, Joaquim Horta Impressor (primera versió). Drama en cinc actes. S'estrena al Teatre Novetats el 25 de novembre de 1908.

6. *Drama d'humils*, 1909.

1a edició: Barcelona, Bartomeu Baixarias editor. Es publica com a separata de la revista *De Tots Colors*. No es va estrenar mai malgrat que la seva estrena es va anunciar repetidament al Teatre Romea, i malgrat que a la còpia manuscrita que es conserva en el fons de l'Institut del Teatre hi figura un repartiment i té tot l'aspecte d'haver estat assajada.

7. *La innocent*, 1910.

Se n'ha fet servir la segona edició: *L'Ignoscenta*, Barcelona, Impremta de Baxarias, «Biblioteca De tots Colors», 1912. La primera edició la publica a Barcelona Antoni López editor a *L'Almanac de L'Esquella de la Torratxa* 1911, 1910.

8. *El gran Aleix*, 1912.

Se n'ha emprat la segona edició: Barcelona, Lectura Popular, s. d. Drama en dos actes. La primera edició: Barcelona, A. Artís impressor, 1912. Va ser estrenada al Teatre de Catalunya (Eldorado), en la primera temporada del Sindicat d'Autors Dramàtics Catalans, el 4 de maig de 1912.

9. *Desamor*, 1912.

1a edició: Barcelona, A. Artís, Impressor. Va ser estrenada al Teatre de Catalunya (Eldorado), durant la primera temporada del Sindicat d'Autors Dramàtics Catalans, el 18 de maig de 1912.

10. *La senyora Isabel*, 1917.

Inèdita en el seu moment. Se n'ha utilitzat una còpia reprogràfica del manuscrit autògraf que es conserva en el fons Romea de l'època Canals, avui a l'Institut del Teatre (ms. núm. 441). Comèdia en dos actes, en vers. Editada modernament dins *Teatre complet*, 2003, vol. 4, p. 153-211.

11. *La dama enamorada*, 1917.

Segona edició: Barcelona, «La Novel·la Nova (segona ed.)», núm. 19». És la segona edició, però correspon de fet a una segona versió.

12. *Garidó i Francina*, 1918.

1a edició: Barcelona, «La Escena Catalana, 6». Tragicomèdia en tres actes. Es va estrenar al Teatre Romea, de Barcelona, el 18 de desembre de 1917 com a «rondalla dramàtica en tres actes».

13. *Si n'era una minyona*, 1918.

1a edició: Barcelona, «La Novel·la Nova, 60». Comèdia en un acte (en el manuscrit hi figura «drama»). Va ser representada per primera vegada al Teatre Català (Romea), al gener de 1918.

14. *El gran enlluernament*, 1919.

1a edició: Barcelona, «La Novel·la Teatral Catalana, 11». Comèdia en tres actes. Va ser estrenada el 14 de maig de 1919 al Teatre Català (Romea).

15. *No era un somni*, 1919.

Datada el 29 d'octubre de 1919, va romandre inèdita fins que s'edita en el catàleg del Festival Internacional de Teatre de Sitges, l'any 1982 (edició utilitzada). Fantasia dramàtica en un acte.

16. *Les ales de fang*, 1919.

Inèdita en aquell moment. S'ha utilitzat una còpia reprogràfica (ms. 1918) del manuscrit autògraf, referència 440, del fons de la Col·lecció Teatral Arturo Sedó. Drama en dos actes. Es va estrenar al Teatre Romea el 25 de novembre de 1919. Editada el 2003 a *Teatre complet*, Barcelona, Arola Editors, vol. 5, p. 85-122.

17. *La dama de l'amor feréstec*, 1921.

1a edició: Barcelona, «L'Escena Catalana, 112». Drama titulat inicialment *Dama Isaura*. Es va estrenar el 19 de març de 1921, al Teatre Goya, amb el títol de *Dama Isaura*.

18. *L'escola dels promesos*, 1922.

1a edició: Barcelona, «La Escena Catalana, 103». Comèdia en tres actes. Guillem-Jordi Graells (2001a) diu que l'obra es va estrenar el 8 de març de 1922, i al volum 5 del *Teatre complet*, on es reproduceix aquesta obra, diu que l'estrena va ser el 18 de març de 1922.

19. *El gran Aleix II*, 1923.

Segona versió de l'obra núm. 8. Aquesta versió va romandre inèdita fins a la publicació del *Teatre complet*, vol. 6, p. 36-79. Per al buidatge es va comptar amb una transcripció en document Word del manuscrit, transcripció que ens va cedir Guillem-Jordi Graells. En aquest manuscrit podem llegir això: «Aquesta versió fou escrita entre març i juliol de 1923. Tot i no estar datada, s'ha pogut establir a través de la correspondència amb Joan Piera.»

20. *Un home genial*, 1923.

1a edició: Barcelona, Institut del Teatre, «Estudios escénicos, 14», 1972. Farsa en un acte. Es va estrenar al Teatre Romea de Barcelona el 7 d'abril de 1923.

21. *La dama enamorada*, 1924.

Tercera edició: Barcelona, «La comèdia catalana (tercera ed.)», 8». Text en tres actes. Tercera versió.

22. *La dama enamorada*, 1928.

Quarta edició: Barcelona, Impremta Ràfols (quarta ed.). Text definitiu en tres actes. Aquesta versió definitiva de l'obra s'estrenà al Teatre Apolo de Barcelona el 25 de febrer de 1928.

23. *Anna darrere la cortina*, 1936.

1a edició: Barcelona, «Catalunya Teatral, núm. 92». Drama en tres actes i sis quadres.

Com veiem en la relació, s'han fet servir sempre que ha estat possible les primeres edicions de totes les obres, perquè interessaven les versions més fidels a la llengua que hi havia fet servir l'escriptor originalment. Pel que fa a *Les ales del fang* i *La senyora Isabel*, s'ha comptat amb les fotocòpies dels microfilms dels manuscrits autògrafs, extrets dels fons de l'Institut del Teatre. La reproducció de *La senyora Isabel* estava en pitjors condicions que la de *Les ales del fang*. Quant a *El gran Aleix II*, s'ha comptat amb una còpia mecanoscrita, que ens va facilitar Guillem-Jordi Graells, de la versió manuscrita original de 1923. S'ha exclòs de l'estudi, com ja s'ha comentat anteriorment, les obres paradramàtiques corresponents als *Diàlegs dramàtics*, *Diàlegs imaginaris* i *Altres diàlegs*, i també *La dolça Agnès*, perquè, com ja s'ha indicat, no apareix publicada fins a 1956, pel que sabem molt retocada respecte a l'original, dins el cinquè volum d'*El pelegrí apassionat*, a Edicions Proa.

S'han inclòs, en canvi, les diferents edicions de *La dama enamorada* com a obres diferents perquè hi ha canvis notables entre totes les edicions i entren dins del període d'estudi, és a dir, de 1890 a 1936, i s'ha considerat que valia la pena poder comptar amb tots els canvis i correccions que apareixen a la mateixa obra en el transcurs del període d'estudi; hi ha canvis, fins i tot, pel que fa a nombre d'actes i, per

tant, això vol dir que els textos varien força entre si. S'ha considerat que era molt valuosa aquesta informació per poder constatar si l'autor mantenia o corregia el seu lèxic en funció del que establien les prescripcions fabrianes i el nou model d'estàndard general, i que així es podria veure si Puig havia estat sistemàtic en l'adaptació d'aquest model general o no. Per a claredat expositiva s'anomenen *versions* aquestes diferents edicions. Així, es parla de «*La dama enamorada* (primera versió)», etc. Com que s'han admès totes les versions de *La dama enamorada*, també ha semblat convenient, per les mateixes raons, incloure les dues versions d'*El gran Aleix* (la segona es denomina *El gran Aleix II*).

2. ELABORACIÓ DEL LEMARI DE L'OBRA DRAMÀTICA DE JOAN PUIG I FERRETER

2.1 Escaneig i elaboració del leuari

Els exemplars de les obres van ser sotmesos a un escaneig electrònic, que va donar com a resultat un document electrònic per a cada obra, que reproduïa el text de l'edició impresa (com s'ha dit, per a *Les ales del fang* i *La senyora Isabel* el document electrònic és el resultat d'escanejar les fotocòpies dels microfilms dels manuscrits autògrafs, i per a *El gran Aleix II* és el resultat d'escanejar una còpia mecanoscrita de la versió manuscrita original). El resultat d'aquest procés de reproducció, però, va ser bastant deficient: el tipus de suport paper a partir del qual s'havia escanejat, majoritàriament primeres edicions, era vell i de mala qualitat en gairebé tots els casos, i el lector òptic sovint no havia interpretat els signes adequadament.

A partir dels documents electrònics, per mitjà del programa de concordances Concorde, es va obtenir una llista de formes: la totalitat de les formes independents que apareixen als textos escanejats.

El procés que consisteix a passar d'una llista de formes a una llista de lemes —el procés de lematització, és a dir, d'assignar a cada forma un lema que la representi— es va realitzar manualment, a partir d'uns criteris que s'expliquen a l'apartat següent. El procés de lematització manual, que és complex en ell mateix per raons diguem-ne «teòriques», va resultar, a més, molt feixuc i entretingut perquè en la majoria de casos (per la raó adduïda en el primer paràgraf) va caldre supervisar el context de cada forma de mot —contrastant-la amb el text imprès en paper— per poder decidir a quin lema corresponia. Quan va escaure, a més, es va haver de corregir la forma de la llista de formes. Això va significar la inversió d'un temps no previst a l'inici de la recerca.

El treball manual de lematització va donar lloc a un document-lemari. Aquest document-lemari —el nostre vocabulari— es presenta a través d'una llista de lemes amb les entrades a la columna esquerra del document. La llista ha volgut seguir —salvant les distàncies, per-

què no és un diccionari— la forma de presentació de les obres lexicogràfiques catalanes en general i, en particular, del *DIEC2*, perquè és una obra de referència actualitzada i d'ús general.

Per la raó que s'indica en l'apartat següent, a cada volum se li va assignar una lletra identificadora. A continuació s'exposa la llista d'obres que constitueixen el corpus de l'obra teatral de Puig i Ferrer i que han estat objecte de l'anàlisi amb la lletra de l'abecedari que la designa en el lemarí:

A	<i>La dama alegre</i>	1905
B	<i>El noi mimat</i>	1905
C	<i>Arrels mortes</i>	1906
D	<i>Aigües encantades</i>	1908
E	<i>La dama enamorada (primera versió)</i>	1908
F	<i>Drama d'humils</i>	1909
G	<i>Desamor</i>	1912
H	<i>El gran Aleix</i>	1912
I	<i>La innocent</i>	1910
J	<i>La senyora Isabel</i>	1917
K	<i>La dama enamorada (segona versió)</i>	1917
L	<i>Garidó i Francina</i>	1918
M	<i>Si n'era una minyona</i>	1918
N	<i>Les ales del fang</i>	1918
O	<i>Un home genial</i>	1919
P	<i>El gran enlluernament</i>	1919
Q	<i>No era un somni</i>	1919
R	<i>La dama de l'amor feréstec</i>	1922
S	<i>L'escola dels promesos</i>	1922
T	<i>El gran Aleix II</i>	1923
U*	<i>La dama enamorada (tercera versió)</i>	1924
U	<i>La dama enamorada (quarta versió)</i>	1928
V	<i>Anna darrere la cortina</i>	1936

2.2 Criteris de lematització i de presentació de l'inventari

El lemarí conté una llista de lemes amb les entrades a la columna esquerra. En resulten 7.217 entrades, que corresponen a la totalitat de les unitats lèxiques de l'obra dramàtica de Puig, després d'haver-les lematitzat. En aquest llibre no se'n reproduirà l'inventari complet a causa de l'extensió total que representaria, tret del catàleg que comença amb la lletra *B* i que s'ha cregut oportú reproduir perquè s'entenguin millor els criteris de lematització i perquè pot ser una petita mostra del que és el catàleg complet. S'ha descartat la lletra *A*, perquè l'extensió del catàleg d'aquesta primera lletra és tres vegades l'extensió del de la lletra *B*.

Com se sap, lematitzar un conjunt d'ocurrències, de paraules de text, és una operació que presenta certes dificultats i, en alguns casos, cal prendre decisions que poden ser discutibles. L'objectiu d'aquest apartat és explicar els criteris que han guiat aquestes decisions.

La llista ha volgut seguir —salvant les distàncies, perquè no és un diccionari— la forma de presentació de les obres lexicogràfiques catalanes en general i, en particular, del *DIEC2*, perquè és una obra de referència actualitzada i d'ús general.

1. S'indica sota cada entrada el nombre d'ocurrències de cada lema. Si el lema només té una ocurrència, es consigna 1. Si el lema té només una ocurrència i l'única forma de mot coincideix amb el lema, no es repeteix a la dreta, només s'hi afegeix la localització. Per exemple:

(1)	<i>PROPINA</i>	V 22
	f. 1	

Posat que l'única forma de mot no coincideixi amb la forma del lema, es descriu a la segona columna amb la corresponent localització (que apareix a la tercera columna), però la indicació numèrica de l'ocurrència no apareixerà sota la forma de mot, sinó sota el lema corresponent:

(2)	<i>XIUXIUEJAR</i>	<i>XIUXIUEJAT</i>	T 20
	v. 1		

Si un lema té més d'una forma de mot, es col·loquen aquestes formes de mot a la segona columna, i les ocurrencies totals d'aquest lema seran la suma de les ocurrencies que apareixen sota cada forma de mot. Exemple:

(3)	<i>ABOC</i>	<i>ABOC</i>	K 35
	m. 2	1	
		<i>ABOCH</i>	E 105
		1	

2. Sota cada lema hi ha l'especificació categorial acompanyada del nombre total d'ocurrencies. La majoria de lemes es relacionen amb més d'una categoria gramatical i es distingeixen en entrades diferents, amb el corresponent nombre d'ocurrencies. Hi ha casos, però, en què no ha semblat rellevant distingir les ocurrencies de les dues o més de dues categories, i en aquests casos les ocurrencies es presenten conjuntament. Aquest criteri s'ha aplicat, per exemple, al lema *adéu*:

(4)	<i>ADÉU</i>	
	interj. i m.	135

D'altra banda, s'ha intentat que el lemari s'ajustés al model d'inclusió de categories gramaticals diferents dins del mateix lema que presenta el *DIEC2*:

(5)	<i>BÉ</i>	1. conj. <i>BÉ</i>	A 9, 16, 33, 40, 43, 46, B 30, D 52, 78, 84, E 15, 25, 76, 77, 87, 96, 100, 113, 124, 129, G 14, I 22, [...]
	179	98	
		<i>BE</i>	A 27, B 37, C 16, 74, 82, 83, 88, 107, 113, 121, 126, D 71, 72, 135, E 123, G 20, [...]
		36	

2. interj. BÉ	A 5, 11, 15, 16, 19, 32,
35	37, 43, 46, C 48, D 80,
	E 87, I 42, J 39, 43, P 5,
	R 6, 7, T 41, U* 38, 44,
	V 20, 35, 36, 45, 48
BE	C 54, 128, G 14, 32, 44,
10	48, 52, H 44

3. En les categories nominals, se n'especifica el gènere normatiu i, si el gènere o nombre del mot en el corpus no coincideix amb el normatiu, també s'especifica. Aquest ús personal es reflecteix a la segona columna, la de les diferents formes de mot. Així, trobem *corrent* usat com a *f.* per l'autor, i se'n deixa constància a la columna corresponent:

(6) <i>CORRENT</i>	f. 3	C 60, D 163, L 18
6	adj. CORRENT	D 10, K 51
	2	
	CORRENTS	V 10
	1	

S'empra el mateix procediment si l'autor presenta fluctuacions en l'ús del gènere o del nombre, com a *costum* o *color*:

(7) <i>COSTUM</i>	COSTUM	
36	(m. o f. 2)	V 37, 46
(f. 13)		E 77, 123, 124, F 26,
		H 45, K 26, 41, 42, P
		31, T 12, U* 34, 53
(m. 4)		M 3 U 34, 54, 55
COSTUMS	(f. 11)	A 34, D 29, 33, 40, 89,
		94, 106, 152, E 123, J
		48, U* 53
(m. 6)		A 21, 34, 45, S 8, T 16
		U 54

Fixem-nos que als mots en què el gènere gramatical no ve marcat (com veiem en l'exemple anterior) s'hi afegeix la indicació: *m. o f.*

4. Hi pot haver coincidència entre formes que pertanyen a lemes diferents. Lògicament, es distingeixen a la llista i s'assignen al lema

corresponent, amb les ocurrencies i la referència dels contextos en què apareixen. És el cas, per exemple, de *fet* (participi del verb *fer*) i *fet* (nom):

(8) a) <i>FER</i> v. 3535	[...]	
	FÉSTELA	C 132
	1	
	FET	A 6, 8, 11, 13, 16, 17, 18,
	590	24, 26, 27, 30, 32, 38, 40,
		43, 45, B 17, 18, 23, 39, 47,
		49, C 11, 12, 13, 17, 35, 48,
		51, 69, 72, 81, 85, 90, 91,
		92, 97, 122, 128, 135, 139,
		141, D 10, 16, 18, 19, 24, [...]
	FETA	A 3, B 40, C 42, 136, D 80,
	23	149, H 59, I 34, L 2, 16
		O 88, 95, 100, R 7, 11, S 4,
b) <i>FET</i> m. 39		7, 16, 18, T 37, V 4, 32, 47
	FETAS	B 22
	1	
	FETES	L 6, S 3, U* 58, U 59
	4	
	FETS	A 41, E 76, G 32, K 25, R 11,
	8	[...]
	[...]	
	FET	A 38, C 90, 96, 113, F 30,
	20	48, H 57, I 40, N 19, O 100,
		P 11, 32, T 25, U* 38, V 18
	FETS	A 34, B 8, C 113, D 36, 95,
	19	E 15, 107, G 48, 94, I 15,
		44, J 23, K 5, 36, L 13,
		N 14, T 36

5. Com es veu en l'exemple anterior, les obres i les pàgines en què apareixen els mots al corpus es detallen a la tercera columna, la de la dreta. Les lletres majúscules que representen les obres van seguides de la referència numèrica de la pàgina, d'acord amb el codi i les edicions que s'han detallat abans. Cada pàgina o referència numèrica va separada per una coma. I cada vegada que apareix una nova

majúscula també se separa de l'anterior per una coma i no per punt i coma. Evidentment, es podia haver optat per altres signes per fer les respectives separacions en les seqüències (barra simple, barra doble, etc.), però s'ha decidit d'emprar la coma perquè la presentació semblava més simple visualment i estètica.

6. En la segona columna hi ha les diferents formes de mot, tal com apareixen al corpus (la variació pot ser simplement ortogràfica), amb la indicació del nombre total d'ocurrències de cada forma. Quan ens referim a «formes del mot» es vol indicar tant les formes que es corresponen a variació gràfica com les obtingudes per afixació flexiva en la classe verbal i en les classes nominals. S'entra també en el mateix lema les diferents variants al·lofòniques degudes al context fonològic propi del català, com en (9):

(9)	<i>BO</i>	BO
	adj. 387	126
		BON
		261

Pel que fa a les formes que distingim per causa de l'accentuació, cal puntualitzar que, tenint en compte que el material ha estat obtingut pel procediment de l'escaneig a partir d'uns textos en paper que sovint presenten una tipografia defectuosa, és possible que hi hagi algun error. Quan l'accentuació d'una forma ha semblat poc previsible, s'ha comprovat contrastant-la amb l'original impresa en paper (per exemple, en casos com *astúcia*, *àvia*, *bèstia*, *bota/bóta*, *cafè*, *calléu*, *caràcter*). Però no s'han revisat tots els accents de la llista, perquè hauria exigint un temps que no es tenia. De tota manera, com que l'estudi de l'accentuació no era l'objectiu del treball, pensem que els possibles errors no són rellevants.

7. En la tercera columna les diferents obres estan representades per una lletra majúscula que segueix l'ordre alfabètic (de la lletra A a la lletra V; segons el codi establert a l'apartat anterior). La A fa referència a la primera obra publicada de Puig i Ferreter i la V, a l'última. Per tant, l'ordre alfabètic segueix l'ordre de publicació. Cada lletra va acompanyada d'un signe numèric, que indica la pàgina de l'exem-

plar original en què es troba aquell mot. Les diferents edicions de la mateixa obra es designen amb diferents lletres de l'alfabet. Trobem, però, una referència *U* i una referència *U**. Són dues edicions de la mateixa obra, que no es designen amb lletres diferents perquè *U** es va incorporar a l'estudi posteriorment, quan el procés d'escaneig i de creuament de dades ja s'havia completat i s'havien obtingut uns resultats amb els quals ja es treballava (no se li podia assignar la lletra *V*, perquè ja s'havia atribuït aquesta denominació a una altra obra). És per això que es va creure convenient no canviar-ne la nomenclatura i afegir *U** per designar el nou treball.

8. Pel que fa a la complexa qüestió de distingir en determinats contextos el participi d'un verb (forma que es lematitza amb l'entrada verbal) i l'adjectiu procedent de l'habilitació d'un participi (adjectiu que, lògicament, exigeix entrada pròpia), s'ha hagut de destriar què es classificava com a forma verbal de participi i què es considerava forma adjectival. S'han trobat força casos dubtosos. Per això, s'ha optat per recórrer a un criteri que facilités al màxim la tria i que fos objectiu (validable), encara que també s'hauria pogut emprar altres sistemes classificatoris tan vàlids o més que el que s'ha fet servir en el treball: s'ha resolt que, si el *DIEC2* entrava la forma com a adjectiu i com a verb, en aquest leuari s'entraria com a verb, tret que la forma aparegui en posició immediata després o davant d'un nom del qual és complement (s'admet que la forma adjectival pot anar acompanyada d'un modificador de l'adjectiu). Si hi ha pausa gràfica entre el nom i el seu complement, el considerem adjectiu si va en posició immediata al substantiu i està en aposició. Allò que va dins d'un parèntesi d'una acotació es considera una altra proposició. Així, es considera *abandonada* una forma verbal —una forma del lema *abandonar* (v.)— en el cas (10), però es considera una forma del lema *abandonat* (adj.) en el cas (11):

(10) *Ara mateix, a la Rosalia li toca fer el seu camí, abandonada de tothom* (C 44).

(11) *Han ajuntat el fill amb el pare abandonat...* (A 32).

9. Com ja s'ha apuntat, es considera que pertanyen al mateix lema dues o més formes que es distingeixen només per la grafia, és a dir,

els casos en què la diferència gràfica no indica al·lofonia. Així doncs, es consideren formes diferents del mateix mot els parells de (12) i els de (13) (l'oposició *ab/amb* és una oposició entre la tradició gràfica i una solució gràfica modernitzadora, una oposició que no respon, però, a cap distinció de pronúncia del moment):

(12) *ab / amb*

(13) *abdós / amdós*

10. Un dels entrebancs amb els quals es troba el lexicògraf que treballa amb material anterior a la normativització de Pompeu Fabra és el de determinar si es troba davant de dos mots diferents o de dues formes del mateix mot en casos com *rebuja*/*rebutja* i altres d'equiparables. Fixem-nos que la situació no és paral·lela a la situació de parells com *amic/amich*. En el cas d'*amic/amich* el que tenim són dues formes gràfiques diferents sense cap conseqüència fonètica. Es tracta, doncs, del mateix mot, ortografiat diferentment. En el cas de *rebuja*/*rebutja* no tenim una simple variació ortogràfica, sinó que el primer element representa la pronúncia tradicional, mentre que el segon representa la pronúncia derivada de la reforma de Fabra. Es tracta de dues variants formals, cada una amb una forma fonològica del radical diferent. Si considerem que l'alteritat lèxica en una llengua com el català prové del radical (un radical diferent implica una unitat lèxica diferent), llavors hem de concloure que *rebuja* i *rebutja* són dos mots diferents (per bé que estretament emparentats, lògicament). Si, en canvi, s'admet que és possible l'al·lomorfa en el radical i, per tant, es considera que *rebuja* i *rebutja* contenen el mateix radical (formes diferents del mateix radical), llavors hem de concloure que *rebuja* i *rebutja* pertanyen al mateix mot. La segona posició és la que es va adoptar en el *Diccionari de freqüències* dirigit per Joaquim Rafel (1996, 1998a, 1998b), posició que obliga llavors a triar una de les formes del radical com a principal, i a establir, en conseqüència, una jerarquia lexicogràfica entre les diferents variants formals dels lexemes. En el *Diccionari de freqüències*, així, es distingeix entre una variant formal que constitueix el *lema principal*, i les altres variants formals, que constitueixen els *lemes secundaris*, els quals se subordinen al principal, que és el que representa la unitat lèxica. La primera posició, en canvi, obliga a considerar que per a

cada una de les variants formals del radical hi ha una unitat lèxica inventariable independentment. En aquest lemarí s'adopta aquesta posició. Malgrat això, com que els dos lemes mantenen relació semanticofuncional, es fa una anotació que remet un lema a l'altre. Per exemple, *REBUJAR* remet a *REBUTJAR*, i al revés (totes dues solucions apareixen al corpus):

(14) <i>REBUTJAR</i> (v. <i>REBUJAR</i>)	REBUTGES
v. 29	2
	REBUTJA
	10
	REBUTJADES
	1
	REBUTJANT
	8
	REBUTJANTLO
	1
	REBUTJAR
	1
	REBUTJAT
	3
	REBUTJAVEU
	1
	REBUTJO
	2
<i>REBUJAR</i> (v. <i>REBUTJAR</i>)	REBUJANTLA
v. 2	1
	REBUJAT
	1

Aquesta remissió d'un lema a un altre es manté en altres casos en què no hi ha alteritat fonològica en el radical, però que considerem que pot ser interessant per al lector. Per exemple:

(15) <i>AQUEIX</i> (v. <i>EIX</i>)	AQUEIX	A 17, 31, E 156, G 21, 22,
adj. 29	27	94, H 40, 53, 57, 59, I 10,
		40, J 34, 46, K 53, L 7, 15,
		16, M 25, R 8, 10, T 8
	AQUEIXA	J 75, N 31
	2	

Quan en el corpus es troba un mot que representa la pronúncia tradicional, i no s'hi troba el mot corresponent amb pronúncia derivada de la reforma fabriana, per facilitar la cerca, en el llistat apareixerà igualment la forma normativa, per bé que entre parèntesis (és una manera d'indicar que no pertany al corpus) i amb remissió al primer lema. Per exemple:

- (16) *ANALISAR* *ANALISANT*
v. 2 1
 ANALISANTNOS
 1

- (17) (*ANALITZAR*) v. *ANALISAR*

O també:

- (18) (*ACARAMEL·LAR*) v. *ACARMETLAR*

Per tant, els lemes que es consignen entre parèntesis no apareixen al corpus, però serveixen per trobar més fàcilment els lemes que s'hi relacionen.

12. Sempre que es troba convenient, perquè es creu que pot ser interessant per al lector, es relacionen dos lemes a través de la remissió v. X. Com en aquest cas:

- (19) *BARBA* [v. *BARBETA*]
f. 37

- (20) *BARBETA* (mentó) [v. *BARBA*]
f. 9

13. En els casos d'homonímia se separen els homònims en lemes diferents. Però si el *DIEC2* ajunta en un sol lema homònims de diferents categories gramaticals, se segueix el criteri del *DIEC2*. Per exemple, s'entra en el mateix lema *bé* tant les ocurrences corresponents a la conjunció com les ocurrences corresponents a la interjecció, atès que el *DIEC2* ho fa d'aquesta manera.

14. S'etiqueten, també com fa el *DIEC2* sempre que sigui el cas, els lemes adjectius amb les subespecificacions *adj.* i *m.* i *f.*:

(21) *CONTRARI*
adj. i/o m.

15. No s'especifica el nombre d'ocurrències de cada categoria gramatical en alguns mots com *que* perquè les ocurrències totals són molt altes, i el recompte hauria exigit una dedicació de temps que no s'ha tingut.

16. Si un verb només pot ser usat pronominalment, s'entra com a pronominal. Si és usat com a pronominal i com a no pronominal, s'entra com a no pronominal.

(22a) *DESVIURE'S* [pronominal]

(22b) *FER* (podem trobar com a forma de mot: *FERSE*) [sota el lema hi apareix la suma total d'ocurrències com a no pronominal i les ocurrències com a pronominal juntes]

17. Les locucions prepositives i adverbials estan entrades com a tals només si en el corpus els mots que la componen només apareixen formant part de la locució. Per exemple:

(23) *A DESGRAT* R 5
loc. adv.1

Ara bé: en els altres casos el lector les pot «recuperar» quan figuren al text formant una cadena gràfica unitària. En el cas de cadenes gràfiques aglutinades que corresponen a seqüències que avui, d'acord amb la normativa, s'escriuen separatament, s'ha lematitzat cada un dels elements d'acord amb la praxi lexicogràfica actual, i s'ha conservat la forma aglutinada en la segona columna de cada un dels lemes per separat, juntament amb la resta de formes de mot, i d'aquesta manera es respecta la grafia originària. Per exemple, *devegades* apareix com a forma de mot del lema *VEGADA* i del lema *DE* perquè es presenta aglutinada, una forma que testifica llavors l'existència al

corpus de la locució *de vegades*. En alguns casos, com *de bracet*, s'ha entrat com a locució adverbial, perquè s'ha hagut d'escatir si *bracet* era un derivat valoratiu de *braç* i, en conseqüència, substantiu, o era una locució adverbial. Per això, igual que en el *DIEC2*, està entrada com a locució.

18. Si les formes aglutinades són formes verbals amb clítics, s'han entrat també com a formes de mot a la segona columna. És el cas de *compteules*:

- (24) *COMPTAR* *COMPTAR*
 [...] *COMPTEULES*

19. En els casos de formes que es presenten en el corpus com a mots compostos separats amb guionet, encara que l'ús que se'n faci actualment sigui sense guionet, s'entra com a un sol lema. Per exemple:

- (25) *ARMARI BUFET* *ARMARI-BUFFET* A 3
 m. 1

20. Si a la font original es troba un mot en cursiva o cometes, s'entén que l'autor o l'editor ha usat aquesta distinció tipogràfica per indicar que no és un mot català, o ha volgut remarcar-lo per alguna altra raó (doble sentit...). En aquest últim cas (si la distinció és per raó de sentit) no es deixa constància de la remarca. Si el mot està marcat, s'entén que no es pot descriure al lemarí com a manlleu, però es dona compte d'aquesta marca al costat del lema o al costat de la forma de mot. Per exemple:

- (26) *INTER* (cursiva) A 37
 1

Es fa servir l'asterisc en els lemes que presenten probablement errors tipogràfics. Per exemple:

- (27) **ALLORS* (v. *allors*, *allavors*, *llavors*) G 30
 1

L'asterisc també s'usa per marcar les variants formals dels lemes que no s'ajusten a la forma normativa actual, per bé que la forma de citació sí que s'hi ajusti. Per exemple:

- (28) *AMARGANT* **AMARGANTA* I 18, T 36
 adj. 5 2
 AMARGANTS E 101, K 35, U* 44
 3

Els lemes que no coincideixen amb la forma de citació dels mots en el *DIEC2* no es defineixen categorialment. Per exemple:

- (32) *AIXÍS* (v. *AIXÍ*) *AIXÍS* B 17, 22, 35, 49 F 16,
 20 13 G 56, 58, I 19, J 29,
 N 24, R 7, T 26
 AXÍS H 36, 37, 39, 55, 60, 63, 64
 7

24. Si la forma de citació no apareix en el *DIEC2* però sí que es troba en el *DCVB* (*Diccionari català valencià balear*), s'indica sota el lema. D'aquesta manera es discrimina fàcilment aquest tipus de mots. Per exemple:

- (29) *BRONZO* C 9
 1 (DCVB)

25. En alguns casos ha semblat que podria ser útil que al costat del lema hi aparegués entre parèntesis el context en què figura aquell mot o algun aclariment semàntic, com ara:

- (30) *FORS* (després f. anys) I 18
 1
- (31) *MORFONDRE'S* (les eugues es m. H 47, T 14
 v. 2 en les estables)

Les onomatopeies s'entren com a lema independent:

- (32) *GANING* P 2
 onomatopeia 1

26. Els lemes que poden motivar alguna mala interpretació semàntica o que són d'ús poc habitual en l'àmbit general poden portar un aclariment semàntic entre parèntesis. Per exemple:

- (33) *MALLA* (moneda) C 105, 111
f. 2

27. En el leuari s'empra sempre la lletra rodona. Així doncs, no es fa servir la cursiva en els mots que apareixen dins les acotacions. Tampoc no s'utilitzen les cometes en les citacions que s'han adjuntat al lema per aclarir-ne el significat.

28. S'empren les abreviatures pròpies de les fonts lexicogràfiques. Així s'afegeix l'abreviatura *np.*: Nom utilitzat com a propi. Exemple:

- (34) *ABDON* C 5, 46, 47, 48, 49, 50, 51,
np. 338 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58

3. ANÀLISI I CARACTERITZACIÓ DEL LÈXIC

3.1 Castellanismes

3.1.1 *Introducció i dades generals*

El moviment de recuperació i consolidació de la literatura catalana culta iniciat amb la Renaixença va anar lligat a un procés complex de fixació d'una llengua literària que, de mica en mica, va anar canviant de sensibilitat en relació amb els castellanismes lèxics (fins llavors prou abundants en el català escrit). Progressivament, els escriptors van mirar d'abandonar el lèxic castellanitzant i de trobar un vocabulari que fos alhora expressiu i genuí. No cal dir que la reforma de Pompeu Fabra va representar una fita cabdal en aquest procés. Els escriptors posteriors a la reforma de Fabra van comptar amb un ajut que no tenien els autors que els havien precedit. Els escriptors com Puig i Ferrer (que comencen a publicar abans de la reforma i que després l'abracen decididament, com ja hem comentat anteriorment) tenen un interès especial en aquest context perquè representen la concreció de l'esforç per assimilar les noves orientacions de Fabra sense haver de renunciar a l'estil propi i a les conviccions pròpies en matèria de llengua literària. Per això estudiar la presència de castellanismes lèxics en la seva obra ens ajuda no sols a caracteritzar d'una manera general la seva llengua escrita, sinó també a descriure un procés difícil i desigual, i a avaluar els ritmes d'implantació de les noves directrius fabrianes.

En aquest capítol s'intenta contribuir a la caracterització de la llengua literària de Puig i Ferrer des de la vessant de l'estudi dels castellanismes que conté. S'entén que aquesta caracterització pot ser també una aportació a l'estudi dels processos referits al paràgraf anterior. En l'apartat 3.1.2 s'analitza la «filiació» dels castellanismes que apareixen en l'obra dramàtica de Puig; si són castellanismes que cal atribuir a la influència del català escrit del segle XIX o si més aviat

at provenien del català oral del moment. En l'apartat 3.1.3 s'examina la recurrència i freqüència d'aquests castellanismes. I en l'apartat 3.1.4 s'estudia la distribució cronològica dels castellanismes puig-i-ferreterians per establir si són més freqüents en les primeres obres. No es fan judicis, en canvi, encaminats a determinar si la presència de castellanismes lèxics en l'obra de Puig és quantiosa o no, ja que això, sembla, només seria significatiu si es comparés el buidatge que s'ha portat a terme en aquest estudi amb els buidatges d'altres autors catalans de l'època (o almenys amb els més importants i representatius). Qualsevol valoració que no es basi en un estudi comparatiu entre autors contemporanis pot ser ben parcial i poc objectiva, encara que en puguem extreure unes xifres absolutes i uns percentatges que sí que es poden comparar amb el total de lèxic emprat per l'autor en el seu corpus.

S'ha organitzat la presentació dels castellanismes lèxics del corpus d'estudi distribuint-los en quatre llistes, d'acord amb uns criteris que han semblat que podien ser útils de cara a la interpretació i la valoració de la presència d'aquesta classe d'unitats en l'obra dramàtica de Puig.

1) En primer lloc, s'ha elaborat una llista (llista 1) amb els mots que al vocabulari estan marcats com a castellanismes: són mots (manlleus del castellà) que no apareixen al *DIEC2* i que, si apareixen al *DCVB*, hi figuren amb la indicació pertinent del seu caràcter de castellanisme. Els mots d'aquesta llista podrien ser caracteritzats com a castellanismes clars i flagrants (se'ls anomena, sense voluntat terminològica, castellanismes *manifestos*), que Puig utilitza potser perquè la seva actitud era força oberta o perquè va mostrar una disposició d'esperit menys atenta a la genuïtat de la llengua. Potser també es poden atribuir a una manca de formació de l'autor, o a la circumstància que Puig tenia en compte que les seves obres anaven adreçades a un públic acostumat als castellanismes en l'àmbit del teatre.

2) En segon lloc, s'ha elaborat una llista (llista 2) amb els castellanismes que no surten al leuari marcats com a tals perquè (com ja s'ha explicat), tot i que no són al *DIEC2*, els trobem al *DCVB* sense indicació del seu caràcter de castellanisme. Les unitats d'aquesta llista semblen ben interessants: el fet que el *DCVB* les recollís sense marcar-les com a castellanismes potser indica una posició del lexicògraf més oberta —menys purista— que la que després adoptaria el

diccionari de Fabra i el *DIEC2* (potser també respon a dubtes i inseguretats). El fet de trobar-los en l'obra de Puig ens deu indicar que la seva sensibilitat anava també en aquesta línia menys purista (o que compartia els dubtes i les inseguretats).

3) S'ha format una tercera llista (llista 3) amb els castellanismes que avui apareixen al *DIEC2* i que, per tant, cal considerar que són manlleus integrats a la llengua catalana. El fet que apareguin en l'obra de Puig fa pensar que els autors del moment potser ja percebien que s'hi havien de considerar.

4) A més, s'ha elaborat una petita llista (llista 4) que conté els mots castellans que apareixen a l'obra de Puig en qualitat de tals (marcats al lemarí amb la indicació *cursiva* i *mot* castellà). No són, doncs, castellanismes, perquè l'autor o l'editor els ha marcat deliberadament d'aquesta manera o amb cometes per certificar que era conscient que usava un mot d'una altra llengua en comptes de fer-ne servir un de la pròpia.

Cal aclarir, finalment, que els castellanismes poden substituir un lexema autòcton (es canvia un lexema per un altre), o poden produir-se per substitució dels afixos flexius o derivatius propis pels manlleuats. Aquest segon tipus de castellanismes podrien anomenar-se *castellanismes morfològics* (o *morfolèxics*) —vegeu Ginebra (2006a: 110)—, però en aquest estudi es recullen juntament amb els altres, que són estrictament els castellanismes lèxics.

Llista 1. Castellanismes manifestos

<i>abarcar</i>	<i>cuidadosament</i>	<i>malograr</i>
<i>acíbar</i>	<i>currutaco</i>	<i>menos</i>
<i>aconteixement</i>	<i>demés</i>	<i>mimar</i>
<i>ademés</i>	<i>deportista</i>	<i>missenyora</i>
<i>afrentós</i>	<i>desdixat</i>	<i>mormoll</i> ⁶
<i>agobiar</i>	<i>desempenyar</i>	<i>mueca</i>
<i>agotar</i>	<i>despedida</i>	<i>munyeca</i>
<i>agravi</i>	<i>despedir</i>	<i>murmull</i> ⁷
<i>alentar</i>	<i>desperesar-se</i>	<i>pantorrilla</i>
<i>alivi</i>	<i>despiedat</i>	<i>panyo</i>
<i>apacible</i>	<i>despreci</i>	<i>pasmat</i>
<i>apariència</i>	<i>despreciar</i>	<i>patejar</i>
<i>apariença</i>	<i>desvaneixement</i>	<i>peregrinar</i>
<i>apercibir</i>	<i>desvanèixer</i>	<i>permanèixer</i>
<i>apestat</i>	<i>ditxa</i>	<i>plan 'plànol'</i>
<i>apoiar</i>	<i>ditxo</i>	<i>quartel</i>
<i>apretar</i>	<i>ditxós</i>	<i>quarto</i>
<i>asquerós</i>	<i>donya</i>	<i>regosijar</i>
<i>assumpto</i>	<i>empenyar-se</i>	<i>regositjar</i>
<i>aterroritzar</i>	<i>endeudar</i>	<i>reste (el reste)</i>
<i>atinar</i>	<i>engatussar</i>	<i>retrassar</i>
<i>atolondrar</i>	<i>ensombrar</i>	<i>saborejar</i>
<i>baix (prep.)</i>	<i>enterar</i>	<i>sèrio</i>
<i>barato</i>	<i>entontit</i>	<i>sigle</i>
<i>bien</i>	<i>esquàlid</i>	<i>silló</i>
<i>boçal</i>	<i>fallo</i>	<i>soguilles</i>
<i>boquilla</i>	<i>financier</i>	<i>soltura</i>
<i>borrar</i>	<i>fulano</i>	<i>sombrero</i>
<i>bulto</i>	<i>grave</i>	<i>subterrani 'soterrani'</i>
<i>cadera</i>	<i>grupu</i>	<i>sutilment</i>
<i>calitat</i>	<i>hermós</i>	<i>tambalejar</i>

6 De *mormoll*, el DCVB en diu: de l'ètim MORMOL, «modificat tal vegada per influència del castellà *murmullo* o del sufix català *-oll*».

7 Per a *murmull*, el DCVB no afirma categòricament que es tracta d'un castellanisme, sinó que només s'ho demana.

<i>catequisar</i>	<i>hermosura</i>	<i>tonto</i> (també en cursiva)
<i>cego</i>	<i>humillar</i>	<i>tonteria</i> (<i>ídem</i>)
<i>círcol</i>	<i>inginyer</i>	<i>trajo</i>
<i>condenar</i>	<i>juan</i> (<i>don j.</i>)	<i>ventatjós</i>
<i>cordura</i>	<i>làmpara</i>	<i>vèrtic</i>
<i>creència</i>	<i>linda</i>	<i>vèrtix</i>
<i>cuidado</i>	<i>llealtat</i>	<i>villa</i>
<i>cuidadós</i>	<i>lograr</i>	<i>xino</i>

Llista 2. Castellanismes recollits sense marca al DCVB

<i>abraç</i>	<i>complacent</i>	<i>mentres</i>
<i>acert</i>	<i>creuada</i>	<i>millonari</i>
<i>acequia</i>	<i>demoni</i>	<i>modorra</i>
<i>agosar</i>	<i>desnú</i>	<i>pervenir</i>
<i>agraviar</i>	<i>desposar</i>	<i>pervindre</i>
<i>agraviós</i>	<i>desprendiment</i>	<i>postre</i>
<i>amoblar</i>	<i>dever</i>	<i>pinxesc</i>
<i>andarina</i>	<i>doblar</i> 'doblegar'	<i>precís</i> (<i>ser precís</i>)
<i>anegar</i>	<i>don</i>	<i>prendar-se</i>
<i>antiguetat</i>	<i>embaucador</i>	<i>realisar</i>
<i>anudar</i>	<i>ensajar</i>	<i>reinar</i>
<i>apenar</i>	<i>estància</i>	<i>reinat</i>
<i>apocat</i>	<i>fanatitzar</i> ⁸	<i>salamera</i>
<i>arrabal</i>	<i>gasto</i>	<i>sentar</i>
<i>assentar</i> 'seure'	<i>gimnàsia</i>	<i>sèriament</i>
<i>assentat</i>	<i>gravement</i>	<i>sirvent</i> ⁹
<i>aterrar</i> 'aterrir'	<i>hèroe</i>	<i>sirventa</i>
<i>atormentar</i>	<i>iglésia</i>	<i>soletat</i> ¹⁰
<i>atravessar</i>	<i>inagotable</i>	<i>sossegar</i>

8 No surt com a lema al DCVB, però surt al cosat de l'entrada *fanatitzar*, entre parèntesis.

9 Els mots *sirvent* i *sirventa* no són castellanismes en sentit absolut, i tenen una llarga tradició en el català escrit, però se'ls ha considerat castellanismes perquè, d'acord amb Coromines (1980, vol. VII: 861), a la Catalunya dels segles XIX-XX s'havien perdut i només podien sentir-se ja en parlants acastellanats.

10 S'ha considerat *soletat* un castellanisme perquè s'ha interpretat que respon a la voluntat d'ultracoregir la forma *soledad*.

<i>bronzó</i>	<i>ingeniós</i>	<i>sublevar</i>
<i>burguès</i>	<i>invernacle</i>	<i>tormenta</i>
<i>briosament</i>	<i>ir</i>	<i>utilisar</i>
<i>carmel·lo</i>	<i>lleal</i>	<i>vacació</i>
<i>complacència</i>	<i>medi 'mitjà'</i>	<i>vàries 'diverses'</i>

Llista 3. Castellanismes recollits al *DIEC2*¹¹

<i>abreviar</i>	<i>cigarro</i>	<i>llaga</i>	<i>regany</i>
<i>afició</i>	<i>coça</i>	<i>llàstima</i>	<i>remordir</i>
<i>aficionar</i>	<i>condolit</i>	<i>maco</i>	<i>reprotxar</i>
<i>aficionat</i>	<i>conquistar (i fam.)</i>	<i>malejar</i>	<i>res</i>
<i>alabar</i>	<i>conversació</i>	<i>manya</i>	<i>resar</i>
<i>alarit</i>	<i>cuidar</i>	<i>misto</i>	<i>romanço</i>
<i>amo</i>	<i>curar</i>	<i>monyo</i>	<i>rotllo</i>
<i>apurar</i>	<i>descuidar</i>	<i>mosso</i>	<i>rumiar</i>
<i>aterrador</i>	<i>dispensar</i>	<i>mossa</i>	<i>senyoriu</i>
<i>avorrir</i>	<i>duro</i>	<i>moreno</i>	<i>sereno</i>
<i>borratxo</i>	<i>enfadar</i>	<i>murmurar</i>	<i>serietat</i>
<i>bravo</i>	<i>ensomniar</i>	<i>nomenar</i>	<i>serpent</i>
<i>brill</i>	<i>entorpir</i>	<i>oient</i>	<i>sobresaltar</i>
<i>buscar</i>	<i>entregar</i>	<i>ondejat</i>	<i>taral·larejar</i>
<i>broma</i>	<i>estrella</i>	<i>preguntar</i>	<i>tarambana</i>
<i>carcassa</i>	<i>estupend</i>	<i>quadro</i>	<i>tarda</i>
<i>cegar</i>	<i>guapo</i>	<i>quedar</i>	<i>tenda</i>
<i>ceguera</i>	<i>hisenda</i>	<i>reconquistar</i>	<i>tutejar</i>
<i>cervo</i>	<i>hule</i>	<i>referent a</i>	<i>verdader</i>

¹¹ Uns quants d'aquests castellanismes ja havien estat admesos pel *DGLC* (*reconquistar*, *regany*, *remordir*, *reprotxar*, etc.) o pel *Diccionari ortogràfic* (1917). En alguns casos amb anades i vingudes: *afició* i *aficionar* són al *Diccionari ortogràfic*, però en desapareixen a la segona edició.

Llista 4. Paraules castellanes inserides en el text de les obres dramàtiques de Puig (marcades amb cursiva o cometes) i castellanismes marcats com a tals

<i>gorro</i>	<i>rejilla</i>
<i>luego (hasta luego)</i>	<i>señoritu</i>
<i>mundo</i>	<i>susto</i>
<i>negó</i>	<i>todo</i>
<i>nuevo</i>	<i>tomar</i>
<i>quartelero</i>	<i>xisto</i>
<i>querida</i>	<i>xistós</i>

Com veiem, els castellanismes que apareixen en les llistes no tenen entrada exclusivament a la llengua catalana en l'època en què escriu Puig. Alguns són d'entrada ben antiga, com *coça* o *entregar* (finals del segle XIV) (Bruguera 1985), o com *amo*, *borratxo*, *despedir*, *despedida*, *cego*, *menos* o *sombrero* (del segle XV); també tenen recorregut històric *alabar*, *assentar-se*, *cuidado*, *preguntar*, *els demás*, *desempenyar*, *ditxosa*, *enfadar*, *quartel*, *quedar*, *senzill*, *alabar*, *tarda*, *buscar*, *resar*, *cuidar*, *enterar*, *sombrero*, *tonto* (a partir del segle XVI i fins al XVIII), i els que sí que són més moderns i més contemporanis a Puig són *hisenda*, *abreviar*, *abarcas*, *bulto*, *estrella*, *guapo*, *mistos*, *rumiar*, *avorrir*.

3.1.2 Castellanismes literaris i castellanismes de la llengua col·loquial

Com s'ha dit, una qüestió d'interès, de cara a caracteritzar la posició de Puig en relació amb la llengua literària, seria poder determinar quins d'aquests castellanismes apareixen en la seva obra perquè eren vius en el català oral de l'època (i, per tant, Puig es limitava a reproduir uns elements que trobava en la realitat sobre la qual fabulava), i quins són el resultat de la influència de lectures en castellà (o de lectures d'obres catalanes que ja contenien castellanismes adquirits per via culta). Dit d'una altra manera: quins li havien arribat per via literària i quins per via col·loquial. S'ha assajat de fer-ne una classificació (en part intuïtiva, que es basa en el coneixement directe que tenim dels castellanismes vius en el català espontani d'avui, i en part com a resultat de l'examen de les obres lexicogràfiques generals de

referència) per treure'n conclusions, però cal dir que hi ha mots molt dubtosos quant a aquesta filiació (es poden considerar literaris mots com *trajo*, *vèrtic* i *salamera* o, contràriament, s'han de considerar col·loquials?), i que, en conseqüència, el resultat es mou dins del camp de la hipòtesi aproximativa. En les llistes 5 i 6 s'han ordenat els castellanismes d'acord amb la seva condició de castellanismes (previsiblement) de filiació literària (llista 5) o de castellanismes (suposadament) de filiació col·loquial (llista 6). Si els del segon grup haguessin estat més nombrosos que els del primer, s'hauria pogut atribuir al fet que Puig hauria volgut acostar el seu teatre al públic en general que havia de veure les seves obres i que, per tant, aquest acostament hauria semblat més factible si feia servir el llenguatge col·loquial de l'època i, doncs, si emprava els castellanismes més habituals de la parla espontània. Però els resultats no abonen clarament aquesta presumpció, perquè els castellanismes literaris són lleugerament més nombrosos que els no literaris. Consegüentment, la conclusió és que Puig basculava: els castellanismes de filiació col·loquial són senyal d'aquesta voluntat d'acostament al català parlat del moment, però els castellanismes de filiació literària indiquen que Puig era també altament sensible a la literatura que llegia, que l'influenciava, i que volia emular i superar.

Llista 5. Castellanismes de filiació literària

<i>abarcar</i>	<i>condolit</i>	<i>làmpara</i>
<i>abraç</i>	<i>conquistar (i fam.)</i>	<i>linda</i>
<i>acert</i>	<i>conversació</i>	<i>lograr</i>
<i>acíbar</i>	<i>creència</i>	<i>llàstima</i>
<i>aconteixement</i>	<i>creuada</i>	<i>lleal</i>
<i>afrentós</i>	<i>desempenyar</i>	<i>llealtat</i>
<i>agobiar</i>	<i>desnú</i>	<i>malejar</i>
<i>agosar</i>	<i>desperesar-se</i>	<i>malograr</i>
<i>agotar</i>	<i>despiedat</i>	<i>medi</i>
<i>agravi</i>	<i>desposar</i>	<i>millonari</i>
<i>agraviar</i>	<i>despreci</i>	<i>missenyora</i>
<i>agraviós</i>	<i>despreciar</i>	<i>modorra</i>
<i>alabar</i>	<i>desprendiment</i>	<i>mormolls</i>
<i>alarit</i>	<i>desvaneixement</i>	<i>mueca</i>
<i>alivi</i>	<i>desvanèixer</i>	<i>murmull</i>
<i>andarina</i>	<i>dever</i>	<i>murmurar</i>
<i>anegar</i>	<i>don</i>	<i>nomenar</i>
<i>antiguetat</i>	<i>donya</i>	<i>oient</i>
<i>anuser</i>	<i>embaucador</i>	<i>ondejat</i>
<i>apacible</i>	<i>ensajar</i>	<i>permanèixer</i>
<i>apariença</i>	<i>ensomniar</i>	<i>pervenir</i>
<i>apariència</i>	<i>entorpir</i>	<i>plan 'plànol'</i>
<i>apenar</i>	<i>estància</i>	<i>plantiu</i>
<i>apercibir</i>	<i>estupend</i>	<i>precís (ser precís)</i>
<i>aterrador</i>	<i>fanatisar</i>	<i>prendar-se</i>
<i>aterrar'aterrir'</i>	<i>financier</i>	<i>quedar</i>
<i>atormentar</i>	<i>gimnàsia</i>	<i>realisar</i>
<i>boquilla</i>	<i>grave</i>	<i>reconquistar</i>
<i>bravo</i>	<i>gravement</i>	<i>referent a</i>
<i>brill</i>	<i>hermós</i>	<i>regany</i>
<i>broma</i>	<i>hermosura</i>	<i>regosijar</i>
<i>burguès</i>	<i>hèroe</i>	<i>regositjar</i>
<i>carcassa</i>	<i>humillar</i>	<i>reinar</i>
<i>cegar</i>	<i>iglésia</i>	<i>reinat</i>
<i>ceguera</i>	<i>inagotable</i>	<i>remordir</i>
<i>complacència</i>	<i>ingeniós</i>	<i>reprotxar</i>
<i>complacent</i>	<i>invernacle</i>	<i>res</i>

Llista 6. Castellanismes de filiació col·loquial

<i>reste</i>	<i>apurar</i>	<i>dispensar</i>
<i>saborejar</i>	<i>arrabal</i>	<i>ditxa</i>
<i>salamera</i>	<i>asquerós</i>	<i>ditxo</i>
<i>senyoriu</i>	<i>assentar 'seure'</i>	<i>ditxós</i>
<i>sereno</i>	<i>aterroritzar</i>	<i>doblar 'doblegar'</i>
<i>serietat</i>	<i>atinar</i>	<i>duro</i>
<i>serpent</i>	<i>atolondrar</i>	<i>empenyar-se</i>
<i>sirvent</i>	<i>atravessar</i>	<i>endeudar</i>
<i>sirventa</i>	<i>barato</i>	<i>engatussar</i>
<i>sobresaltar</i>	<i>bien</i>	<i>ensombrar</i>
<i>soletat</i>	<i>borrar</i>	<i>enterar</i>
<i>soltura</i>	<i>briosament</i>	<i>entontit</i>
<i>sossegar</i>	<i>bronzó</i>	<i>entregar</i>
<i>sublevar</i>	<i>bulto</i>	<i>fallo</i>
<i>subterrani 'soterrani'</i>	<i>cadera</i>	<i>fulano</i>
<i>sutilment</i>	<i>calitat</i>	<i>gasto</i>
<i>taral·larejar</i>	<i>carmel·lo</i>	<i>grupu</i>
<i>trajo</i>	<i>cego</i>	<i>guapo</i>
<i>tutejar</i>	<i>cervo</i>	<i>hule</i>
<i>vacació</i>	<i>cigarro</i>	<i>ir</i>
<i>ventatjós</i>	<i>coça</i>	<i>llaga</i>
<i>verdader</i>	<i>condenar</i>	<i>maco</i>
<i>vèrtic</i>	<i>cordura</i>	<i>manya</i>
<i>vèrtix</i>	<i>cuidado</i>	<i>menos</i>
<i>villa</i>	<i>cuidados</i>	<i>mentres</i>
<i>acequia</i>	<i>cuidadosament</i>	<i>mimar</i>
<i>además</i>	<i>cuidar</i>	<i>misto</i>
<i>afició</i>	<i>curar</i>	<i>monyo</i>
<i>aficionar</i>	<i>currutaco</i>	<i>moreno</i>
<i>aficionat</i>	<i>demés</i>	<i>mossa</i>
<i>amo</i>	<i>demoni</i>	<i>mosso</i>
<i>amoblar</i>	<i>deportista</i>	<i>munyeca</i>
<i>apestat</i>	<i>descuidar</i>	<i>pantorrilla</i>
<i>apocat</i>	<i>desdixat</i>	<i>panyo</i>
<i>apoiar</i>	<i>despedida</i>	<i>pasmat</i>
<i>apretar</i>	<i>despedir</i>	<i>patejar</i>

<i>pervindre</i>	<i>romanço</i>	<i>tarda</i>
<i>pinxesc</i>	<i>rotllo</i>	<i>tenda</i>
<i>postre</i>	<i>sentar</i>	<i>tonteria</i>
<i>preguntar</i>	<i>sèriament</i>	<i>tonto</i>
<i>quadro</i>	<i>sèrio</i>	<i>tormenta</i>
<i>quartel</i>	<i>silló</i>	<i>utilisar</i>
<i>quarto</i>	<i>sombrero</i>	<i>vari</i>
<i>resar</i>	<i>tambalejar</i>	<i>xino</i>
<i>retrassar</i>	<i>tarambana</i>	

3.1.3 Castellanismes: freqüència d'ús

Per valorar la presència de castellanismes en l'obra dramàtica de Puig i Ferreter s'ha examinat quins són els castellanismes més emprats per l'autor, quins són els que va fer servir sense vacil·lacions i quins són els que va usar amb vacil·lacions, és a dir, els que va emprar en una obra o obres però que ja no va utilitzar en altres. També s'han examinat les vacil·lacions que apareixen dins d'una mateixa obra. Es presenten, així, d'acord amb els tres grups de castellanismes que s'han establert en l'apartat 1, tres llistes. La llista 7, amb els castellanismes manifestos. La llista 8, amb els castellanismes recollits al *DCVB* sense la marca corresponent. La llista 9, amb els castellanismes normativament integrats. Al costat del manlleu tenim el nombre d'ocurrències que presenta en la seva obra dramàtica. Després es presenten els mateixos conjunts (llistes 10-12), però amb els elements ordenats per ordre descendent de freqüència.

Llista 7. Castellanismes manifestos (ordenats alfabèticament i amb el nombre d'ocurrències al costat)

<i>abarcar</i> 2	<i>cordura</i> 1	<i>hermosura</i> 5
<i>acíbar</i> 3	<i>creència</i> 11	<i>humillar</i> 4
<i>aconteixement</i> 5	<i>cuidado</i> 1	<i>inginyer</i> 1
<i>además</i> 21	<i>cuidados</i> 1	<i>juan (don)</i> 3
<i>afrentós</i> 1	<i>cuidadosament</i> 1	<i>làmpara</i> 1
<i>agobiar</i> 2	<i>currutaco</i> 1	<i>linda</i> 1
<i>agotar</i> 3	<i>demés</i> 62	<i>lograr</i> 13
<i>agravi</i> 7	<i>deportista</i> 2	<i>llealtat</i> 1
<i>alentar</i> 1	<i>desdixat</i> 1	<i>malograr</i> 1
<i>alivi</i> 1	<i>desempenyar</i> 1	<i>menos</i> 5
<i>apacible</i> 2	<i>despedida</i> 1	<i>mimar</i> 18
<i>apariença</i> 1	<i>despedir</i> 16	<i>missenyora</i> 1
<i>apariència</i> 13	<i>desperesar-se</i> 1	<i>mormoll</i> 2
<i>apercebir</i> 1	<i>despiedat</i> 1	<i>mueca</i> 1
<i>apestat</i> 1	<i>despreci</i> 1	<i>munyeca</i> 1
<i>apoïar</i> 29	<i>despreçar</i> 1	<i>murmull</i> 1
<i>apretar</i> 3	<i>desvaneixement</i> 1	<i>pantorrilla</i> 2
<i>asquerós</i> 2	<i>desvanèixer</i> 2	<i>panyo</i> 1
<i>assumpto</i> 1	<i>ditxa</i> 16	<i>pasmat</i> 1
<i>aterroritzar</i> 2	<i>ditxo</i> 1	<i>patejar</i> 1
<i>atinar</i> 4	<i>ditxós</i> 102	<i>peregrina</i> 1
<i>atolondrar</i> 1	<i>donya</i> 31	<i>permanèixer</i> 8
<i>baix (prep.)</i> 1	<i>empenyar-se</i> 2	<i>pla 'plànol'</i> 7
<i>barato</i> 2	<i>endeudar</i> 1	<i>quartel</i> 1
<i>bien</i> 1	<i>engatussar</i> 3	<i>quarto 'habitació'</i> 1
<i>boçal</i> 3	<i>ensombrar</i> 1	<i>regosijar</i> 1
<i>boquilla</i> 1	<i>enterar</i> 8	<i>regositjar</i> 1
<i>borrar</i> 1	<i>entontit</i> 2	<i>reste</i> 2
<i>bulto</i> 1	<i>esquàlid</i> 1	<i>retrassar</i> 1
<i>cadera</i> 1	<i>fallo</i> 1	<i>saborejar</i> 1
<i>calitat</i> 2	<i>financier</i> 2	<i>sério</i> 13
<i>catequisar</i> 1	<i>fulano</i> 2	<i>sigle</i> 6
<i>cego</i> 35	<i>grave</i> 1	<i>silló</i> 13
<i>círcol</i> 3	<i>grupu</i> 5	<i>soguilles</i> 1
<i>condenar</i> 1	<i>hermós</i> 130	<i>soltura</i> 1

<i>sombrero</i> 1	<i>tonteria</i> 19	<i>vèrtic</i> 6
<i>subterrani</i> (nom) 2	<i>tonto</i> 39	<i>vèrtix</i> 2
<i>sutilment</i> 1	<i>trajo</i> 7	<i>villa</i> 3
<i>tambalejar</i> 11	<i>ventatjós</i> 1	<i>xino</i> 3

Llista 8. Castellanismes recollits al DCVB sense la marca corresponent (ordenats alfabèticament i amb el nombre d'ocurrències al costat)

<i>abraç</i> 1	<i>complacent</i> 2	<i>mentres</i> 71
<i>acèquia</i> 1	<i>creuada</i> 1	<i>millionari</i> 1
<i>acert</i> 2	<i>demoni</i> 1	<i>modorra</i> 2
<i>agosar</i> 1	<i>desnú</i> 1	<i>pervenir</i> 1
<i>agriar</i> 7	<i>desposar</i> 1	<i>pervindre</i> 3
<i>agraviós</i> 2	<i>desprendiment</i> 1	<i>pinxesc</i> 1
<i>amoblar</i> 2	<i>dever</i> 11	<i>postre</i> 1
<i>andarina</i> 1	<i>doblar</i> 'doblegar' 3	<i>precís</i> (ser <i>precís</i>) 1
<i>anegar</i> 2	<i>don</i> 201	<i>prendar-se</i> 2
<i>antiguetat</i> 1	<i>embaucador</i> 2	<i>realisar</i> 1
<i>anudar</i> 2	<i>ensajar</i> 2	<i>reinar</i> 1
<i>apenar</i> 4	<i>estància</i> 1	<i>reinat</i> 1
<i>apocat</i> 7	<i>fanatisar</i> 1	<i>salamera</i> 1
<i>arrabal</i> 1	<i>gasto</i> 2	<i>sentar</i> 1
<i>assentar</i> 'seure' 50	<i>gimnàsia</i> 3	<i>sèriament</i> 12
<i>assentat</i> 4	<i>gravement</i> 1	<i>sirvent</i> 11
<i>aterrar</i> 'aterrir' 8	<i>hèroe</i> 3	<i>sirventa</i> 1
<i>atormentar</i> 3	<i>iglésia</i> 16	<i>soletat</i> 11
<i>atravessar</i> 7	<i>inegotable</i> 1	<i>sossegar</i> 1
<i>briosament</i> 2	<i>ingenios</i> 1	<i>sublevar</i> 2
<i>bronzó</i> 1	<i>invernacle</i> 2	<i>tormenta</i> 2
<i>burguès</i> 1	<i>ir</i> 2	<i>utilisar</i> 1
<i>carmel·lo</i> 4	<i>lleal</i> 1	<i>vacació</i> 8
<i>complacència</i> 3	<i>medi</i> 24	<i>vàries</i> 4

Llista 9. Castellanismes normativament integrats (ordenats alfabèticament i amb el nombre d'ocurrències)

<i>abreviar</i> 4	<i>descuidar</i> 3	<i>preguntar</i> 73
<i>afició</i> 5	<i>dispensar</i> 17	<i>quadro</i> 17
<i>aficionar</i> 3	<i>duro</i> 9	<i>quedar</i> 226
<i>aficionat</i> 1	<i>enfadar</i> 61	<i>reconquistar</i> 4
<i>alabar</i> 4	<i>ensomniar</i> 1	<i>referent</i> 1
<i>alarit</i> 1	<i>entorpir</i> 2	<i>regany</i> 2
<i>amo</i> 93	<i>entregar</i> 6	<i>remordir</i> 2
<i>apurar</i> 2	<i>estrella</i> 6	<i>reprotxar</i> 1
<i>aterrador</i> 1	<i>estupend</i> 3	<i>res</i> 1
<i>avorrir</i> 47	<i>guapo</i> 6	<i>resar</i> 15
<i>borratxo</i> 9	<i>hisenda</i> 6	<i>romanço</i> 9
<i>bravo</i> 1	<i>hule</i> 1	<i>rotllo</i> 3
<i>brill</i> 1	<i>llaga</i> 2	<i>rumiar</i> 3
<i>broma</i> 52	<i>llàstima</i> 27	<i>senyoriu</i> 2
<i>buscar</i> 100	<i>maco</i> 21	<i>sereno</i> 5
<i>carcassa</i> 2	<i>malejar</i> 1	<i>serietat</i> 2
<i>cegar</i> 2	<i>manya</i> 4	<i>serpent</i> 1
<i>ceguera</i> 2	<i>misto</i> 9	<i>sobresaltar</i> 4
<i>cervo</i> 1	<i>monyo</i> 3	<i>taral·larejar</i> 3
<i>cigarro</i> 5	<i>moreno</i> 11	<i>tarambana</i> 1
<i>coça</i> 10	<i>mossa</i> 14	<i>tarda</i> 86
<i>condolit</i> 1	<i>mosso</i> 47	<i>tenda</i> 3
<i>conquistar</i> 4	<i>murmurar</i> 5	<i>tutejar</i> 4
<i>conversació</i> 1	<i>nomenar</i> 1	<i>verdader</i> 8
<i>cuidar</i> 61	<i>oient</i> 1	
<i>curar</i> 21	<i>ondejat</i> 6	

**Llista 10. Castellanismes del primer tipus (manifestos)
ordenats de manera descendent de més usats a menys usats**

130 <i>hermós</i>	3 <i>círcol</i>	1 <i>borrar</i>
102 <i>ditxós</i>	3 <i>engatussar</i>	1 <i>bulto</i>
62 <i>demés</i>	3 <i>todo</i>	1 <i>cadera</i>
39 <i>tonto</i>	3 <i>villa</i>	1 <i>catequisar</i>
35 <i>cego</i>	3 <i>xino</i>	1 <i>condenar</i>
31 <i>donya</i>	2 <i>agobiar</i>	1 <i>cordura</i>
29 <i>apoiar</i>	2 <i>calitat</i>	1 <i>cuidado</i>
21 <i>además</i>	2 <i>barato</i>	1 <i>cuidados</i>
19 <i>tontería</i>	2 <i>reste</i>	1 <i>cuidadosament</i>
18 <i>mimar</i>	2 <i>subterrani</i> (nom)	1 <i>desdixat</i>
16 <i>ditxa</i>	2 <i>abarcar</i>	1 <i>desempenyar</i>
13 <i>apariència</i>	2 <i>apacible</i>	1 <i>despedida</i>
13 <i>lograr</i>	2 <i>asquerós</i>	1 <i>desperesar-se</i>
13 <i>sério</i>	2 <i>desvanèixer</i>	1 <i>despiedat</i>
13 <i>silló</i>	2 <i>empenyar-se</i>	1 <i>despreci</i>
11 <i>tambalejar</i>	2 <i>aterroritzar</i>	1 <i>despreciar</i>
11 <i>creència</i>	2 <i>deportista</i>	1 <i>desvaneixement</i>
8 <i>permanèixer</i>	2 <i>entontit</i>	1 <i>ditxo</i>
8 <i>enterar</i>	2 <i>financier</i>	1 <i>endeudar</i>
7 <i>agravi</i>	2 <i>fulano</i>	1 <i>ensombrar</i>
7 <i>plan'plànol'</i>	2 <i>mormoll</i>	1 <i>esquàlid</i>
7 <i>trajo</i>	2 <i>pantorrilla</i>	1 <i>fallo</i>
6 <i>sigle 'segle'</i>	2 <i>todo</i>	1 <i>grave</i>
6 <i>vèrtic</i>	2 <i>vèrtix</i>	1 <i>inginyer</i>
5 <i>aconteixement</i>	1 <i>afrentós</i>	1 <i>làmpara</i>
5 <i>grupu</i>	1 <i>assumpto</i>	1 <i>linda</i>
5 <i>hermosura</i>	1 <i>atolondrar</i>	1 <i>llealtat</i>
5 <i>menos</i>	1 <i>alentar</i>	1 <i>malograr</i>
4 <i>atinar</i>	1 <i>alivi</i>	1 <i>missenyora</i>
4 <i>humillar</i>	1 <i>apercibir</i>	1 <i>mueca</i>
3 <i>boçal</i>	1 <i>alentar</i>	1 <i>munyeca</i>
3 <i>círcol</i>	1 <i>apariença</i>	1 <i>panyo</i>
3 <i>agotar</i>	1 <i>baix</i> (prep.)	1 <i>pasmat</i>
3 <i>apretar</i>	1 <i>bien</i>	1 <i>patejar</i>
3 <i>acíbar</i>	1 <i>boquilla</i>	1 <i>peregrina</i>

1 quartel	1 saborejar	1 ventatjós
1 cuarto 'habitació'	1 soguilles	1 apestat
1 regosijar	1 soltura	1 murmull
1 regositjar	1 sombrero	1 currutaco
1 retrassar	1 sutilment	

Llista 11. Castellanismes del segon tipus (recollits al *DCVB* sense la marca corresponent) ordenats de manera descendent, de més usats a menys usats

201 don	2 amoblar	1 postre
71 mentres	2 anasar	1 precís (ser precís)
50 assentar	2 gasto	1 bronzó
24 medi	2 invernacle	1 burguès
16 íglésia	2 ir	1 creuada
12 sèriament	2 briosamente	1 demoni
11 dever	2 complacent	1 desnú
11 sirvent	2 embaucador	1 desposar
11 soletat	2 ensajar	1 desprendiment
8 aterrar	2 modorra	1 lleal
8 vacació	2 preñar-se	1 millonari
7 agraviar	2 sublevar	1 realisar
7 apocat	2 tormenta	1 reinar
7 atravessar	2 acert	1 reinat
4 apenar	2 anegar	1 salamera
4 assentat	1 andarina	1 sentar
4 carmel·lo	1 antiguetat	1 sirventa
4 vàries	1 arrabal	1 sossegar
3 gimnàsia	1 estància	1 abraç
3 hèroe	1 fanatisar	1 utilisar
3 atormentar	1 gravement	1 pinxesc
3 complacència	1 inagotable	1 acèquia
3 doblar	1 ingeniós	1 abraç
3 pervindre	1 murmull*	1 agosar
2 agraviós	1 pervenir	

Llista 12. Castellanismes del tercer tipus (normativament integrats), ordenats de manera descendent de més usats a menys usats

226 <i>quedar</i>	6 <i>guapo</i>	2 <i>entorpir</i>
100 <i>buscar</i>	6 <i>hisenda</i>	2 <i>llaga</i>
93 <i>amo</i>	6 <i>ondejat</i>	2 <i>regany</i>
86 <i>tarda</i>	5 <i>afició</i>	2 <i>remordir</i>
73 <i>preguntar</i>	5 <i>cigarro</i>	2 <i>senyoriu</i>
61 <i>cuidar</i>	5 <i>murmurar</i>	2 <i>serietat</i>
61 <i>enfadar</i>	5 <i>sereno</i>	1 <i>aficionat</i>
52 <i>broma</i>	4 <i>abreviar</i>	1 <i>alarit</i>
47 <i>avorrir</i>	4 <i>alabar</i>	1 <i>aterrador</i>
47 <i>mosso</i>	4 <i>conquistar</i>	1 <i>bravo</i>
27 <i>llàstima</i>	4 <i>manya</i>	1 <i>brill</i>
21 <i>curar</i>	4 <i>reconquistar</i>	1 <i>cervo</i>
21 <i>maco</i>	4 <i>sobresaltar</i>	1 <i>condolit</i>
17 <i>dispensar</i>	4 <i>tutejar</i>	1 <i>conversació</i>
17 <i>quadro</i>	3 <i>aficionar</i>	1 <i>ensomniar</i>
15 <i>resar</i>	3 <i>descuidar</i>	1 <i>hule</i>
14 <i>mossa</i>	3 <i>estupend</i>	1 <i>malejar</i>
11 <i>moreno</i>	3 <i>monyo</i>	1 <i>nomenar</i>
10 <i>coça</i>	3 <i>rotllo</i>	1 <i>oient</i>
9 <i>borratxo</i>	3 <i>rumiar</i>	1 <i>referent</i>
9 <i>duro</i>	3 <i>taral·larejar</i>	1 <i>reprotxar</i>
9 <i>misto</i>	3 <i>tenda</i>	1 <i>res</i>
9 <i>romanço</i>	2 <i>apurar</i>	1 <i>serpent</i>
8 <i>verdader</i>	2 <i>carcassa</i>	1 <i>tarambana</i>
6 <i>entregar</i>	2 <i>cegar</i>	
6 <i>estrella</i>	2 <i>ceguera</i>	

La llista 10, referida als castellanismes manifestos, a més de mostrar-nos els castellanismes que són més usats, ens mostra que més del 50% dels castellanismes (concretament el 52,54%) apareixen un sol cop en una sola obra, la qual cosa ens podria ben bé donar arguments per sostenir que Puig hi podia haver recorregut per descuit, o que podien ser el resultat d'una vacil·lació puntual, o que podien obeir a una tria en què va prevaldre l'opció per un mot col·loquial proper o conegut pel seu públic per damunt d'un mot genuí però més allu-

nyat de l'ús col·loquial. Per avalar aquesta hipòtesi, s'ha comprovat si aquests manlleus, en el cas dels manlleus morfolèxics, tenen la corresponent variant formal normativa al corpus, ja que això significaria que el recurs al manlleu no es produeix per desconeixement de la forma autòctona. I, en efecte, aquesta és la situació: en tots els casos en què hi ha una variant formal normativa, majoritàriament aquesta variant apareix amb el mateix nombre d'ocurrències o amb un nombre superior, com es mostra a la llista 13.

**Llista 13. Castellanismes del primer grup (manifestos)
amb els seu doblet morfolèxic**

<i>apariència</i> (13)	<i>aparença</i> (3)
<i>apercibir</i> (1)	<i>apercebre</i> (3)
<i>barato</i> (2)	<i>barat</i> (1)
<i>borrar</i> (1)	<i>esborrar</i> (7)
<i>calitat</i> (2)	<i>qualitat</i> (4)
<i>creència</i> (11)	<i>creença</i> (1)
<i>despiedat</i> (1)	<i>despietat</i> (3)
<i>endeudar</i> (1)	<i>endeutar</i> (1)
<i>grupu</i> (5)	<i>grup</i> (7)
<i>humillar</i> (4)	<i>humiliar</i> (23)
<i>inginyer</i> (1)	<i>enginyer</i> (1)
<i>llealtat</i> (1)	<i>lleialtat</i> (1)
<i>menos</i> (5)	<i>menys</i> (33)
<i>murmull</i> (1)	<i>mormol</i> (14) / <i>mormoll</i> (2)
<i>reste</i> (2)	<i>resta</i> (1)
<i>sèrio</i> (13)	<i>seriós</i> (25)

Pel que fa al segon grup (llista 11), els manlleus que apareixen una sola vegada representen també gairebé el 50% (concretament són el 47,88% dels casos), amb la qual cosa es confirma la hipòtesi que es formulava en relació amb el primer grup. També hi apareixen doblets morfolèxics amb la variant formal normativa:

Llista 14. Castellanismes del segon grup (recollits al DCVB sense la marca corresponent) amb el seu doblet morfolèxic

<i>abraç</i> (1)	<i>abraçada</i> (1)
<i>acert</i> (2)	<i>encert</i> (1)
<i>acèquia</i> (1)	<i>séquia</i> (1)
<i>amoblar</i> (2)	<i>moblar</i> (1)
<i>anudar</i> (2)	<i>nudar</i> (2) / <i>cordar</i> (6) / <i>lligar</i> (49)
<i>agosar</i> (1)	<i>gosar</i> (1)
<i>arrabal</i> (1)	<i>raval</i> (1)
<i>aterrar</i> (8)	<i>aterrir</i> (2)
<i>atravessar</i> (7)	<i>travessar</i> (16)
<i>murmull</i> (1)	<i>mormoll</i> (2) / <i>mormol</i> (14)
<i>pervenir</i> (1)	<i>pervindre</i> (3)
<i>burguès</i> (1)	<i>burgès</i> (15)
<i>demoni</i> (1)	<i>dimoni</i> (39)
<i>iglésia</i> (16)	<i>església</i> (2)
<i>desnú</i> (1)	<i>nu</i> (7)
<i>lleal</i> (1)	<i>lleial</i> (3)
<i>mentres</i> (71)	<i>mentre</i> (29)
<i>millionari</i> (1)	<i>milioniari</i> (3)
<i>sèriament</i> (12)	<i>seriosament</i> (7)
<i>realisar</i> (1)	<i>realitzar</i> (1)
<i>servent</i> (11)	<i>servent</i> (1)
<i>serventa</i> (1)	<i>serventa</i> (95)
<i>soletat</i> (11)	<i>soledat</i> (9)

Com veiem a la llista 14, els dobles amb variant morfològica augmenten en el segon grup (de 72 casos, 23 tenen doblet amb variant formal; en canvi, a la llista 13, corresponent a les variants morfològiques del primer grup, veiem que de 117 casos, només 16 tenen variant morfològica). El fet que augmenti el percentatge de dobles a la llista 14, corresponent al segon grup, pot tenir una explicació si tenim en compte, precisament, que les unitats d'aquest grup devien ser percebudes com a més acceptables per al català literari.

Pel que fa als castellanismes que no tenen doblet morfològic, trobem que presenten sovint doblet lèxic, com es mostra a les llistes 15, 16 i 17, que corresponen al primer, segon i tercer grup de castellanismes.

Llista 15. Castellanismes amb doblet lèxic del primer grup (manifestos), ordenats de més recurrents a menys recurrents. Primer grup (doblet no morfològic)

<i>hermós</i> (130)	<i>formós</i> (14) / <i>bell</i> (68) / <i>bonic</i> (94) / <i>maco</i> (21) / <i>deliciós</i> (16) / <i>esplèndid</i> (12)
<i>ditxós</i> (102)	<i>benaurat</i> (5) / <i>maleït</i> (39) / <i>feliç</i> (7) / <i>infeliç</i> (13)
<i>demés</i> (62)	<i>altres</i> (824)
<i>tonto</i> (39)	<i>babau</i> (1) / <i>beneit</i> (7) / <i>ximple</i> (15) / <i>totxo</i> (2) / <i>tòtil</i> (1)
<i>apoiar</i> (29)	<i>recolzar</i> (3) / <i>afermar</i> (1) / <i>basar</i> (1)
<i>ademés</i> (21)	<i>demés</i> (12)
<i>tonteria</i> (19)	<i>bestiesa</i> (2) / <i>beneiteria</i> (2) / <i>ximpleta</i> (2) / <i>fotesa</i> (3) /
<i>mimar</i> (18)	<i>consentir</i> (16) / <i>aviciar</i> (1)
<i>ditxa</i> (16)	<i>felicitat</i> (16) / <i>benaurança</i> (8)
<i>despedir</i> (16)	<i>acomiar</i> (4)
<i>lograr</i> (13)	<i>aconseguir</i> (3)
<i>silló</i> (13)	<i>cadira</i> (77)
<i>tambalejar</i> (11)	<i>trontollar</i> (4)
<i>permanèixer</i> (8)	<i>romandre</i> (3)
<i>agravi</i> (7)	<i>tort</i> (8) / <i>perjudici</i> (1)
<i>plan</i> ‘plànol’ (7)	<i>guia</i> (5)
<i>trajo</i> (7)	<i>vestit</i> (47)
<i>grupu</i> (5)	<i>grup</i> (7)
<i>hermosura</i> (5)	<i>esplendor</i> (1) / <i>bellesa</i> (12) / <i>boniquesa</i> (1)
<i>atinar</i> (4)	<i>encertar</i> (4) / <i>acudir</i> (5) / <i>caure</i> (169)
<i>agotar</i> (3)	<i>estroncar</i> (2) / <i>eixugar</i> (7)
<i>apretar</i> (3)	<i>prémer</i> (4) / <i>estrènyer</i> (14)
<i>acíbar</i> (3)	<i>fel</i> (7) / <i>sèver</i> (1)
<i>engatussar</i> (3)	<i>ensibornar</i> (2) / <i>enredar</i> (1)
<i>todos</i> (3)	<i>tots</i> (440)
<i>villa</i> (3)	<i>poble</i> (219)
<i>agobiar</i> (2)	<i>atuir</i> (6)
<i>sublevar</i> (2)	<i>revoltar</i> (10)
<i>subterrani</i> (nom) (2)	<i>soterrani</i> (3)
<i>abarcar</i> (2)	<i>abraçar</i> (64)
<i>apacible</i> (2)	<i>tranquil</i> (112) / <i>afable</i> (2) / <i>agradós</i> (2)
<i>asquerós</i> (2)	<i>fastigós</i> (5)
<i>aterroritzar</i> (2)	<i>aterrir</i> (2)
<i>entontit</i> (2)	<i>encantat</i> (10)
<i>fulano</i> (2)	<i>quidam</i> (1) / <i>subjecte</i> (5)

Llista 16. Castellanismes amb doblet lèxic del segon grup (recollits al DCVB sense la marca corresponent) ordenats de més recurrents a menys recurrents. Segon grup (doblet no morfològic)

<i>don</i> (201)	<i>en</i> (article personal) (no tenim la dada: tenim només l'ocurrència total que abasta art., prep. i pr.)
<i>assentar</i> (50)	<i>seure</i> (17)
<i>medi</i> 'mitjà' (24)	<i>mitjà</i> (59)
<i>dever</i> (11)	<i>deure</i> (8)
<i>vacació</i> (8)	<i>vacances</i> (3)
<i>agraviar</i> (7)	<i>ofendre</i> (29)
<i>apocat</i> (7)	<i>pusil·lànim</i> (1)
<i>apenar</i> (4)	<i>afligir</i> (1) / <i>entristir</i> (5) / <i>contristar</i> (1)
<i>assentar</i> (4)	<i>assegut</i> (18)
<i>vàries</i> (4)	<i>divers, diverses</i> (9)
<i>hèroe</i> (3)	<i>heroi</i> (2)
<i>atormentar</i> (3)	<i>turmentar</i> (3)
<i>complacència</i> (3)	<i>tolerància</i> (1)
<i>doblar</i> 'doblegar' (3)	<i>doblegar</i> (8)
<i>pervindre</i> (3)	<i>esdevenidor</i> (1)
<i>agraviós</i> (2)	<i>molestós</i> (1) / <i>enutjós</i> (3)
<i>gasto</i> (2)	<i>despesa</i> (1)
<i>ir</i> (2)	<i>anar</i> (3.249)
<i>briosament</i> (2)	<i>decididament</i> (2)
<i>embaucador</i> (2)	<i>enganyador</i> (1) / <i>mentider</i> (8)
<i>modorra</i> (2)	<i>ensopiment</i> (2)
<i>prendre-se</i> (2)	<i>enamorar-se/enamorar</i> (75)
<i>sublevar</i> (2)	<i>avalotar</i> (1) / <i>revoltar</i> (10)
<i>tormenta</i> (2)	<i>maltempsada</i> (1) / <i>tempesta</i> (12)
<i>anegar</i> (2)	<i>inundar</i> (1)
<i>pinxesc</i> (1)	<i>fatu</i> (1) / <i>fanfarró</i> (1) / <i>trinxeraire</i> (1)
<i>bulto</i> (1)	<i>volum</i> (1)

Llista 17. Castellanismes amb doblet lèxic del tercer grup (normativament integrats) ordenats de més recurrents a menys recurrents. Tercer grup (doblet no morfològic)

<i>buscar</i> (100)	<i>cercar</i> (79)
<i>amo</i> (93)	<i>propietari</i> (23) / <i>patró</i> (6) / <i>senyor</i> (383)
<i>broma</i> (52)	<i>facècia</i> (7) / <i>burla</i> (2) / <i>gresca</i> (21)
<i>avorrir</i> (47)	<i>detestar</i> (11) / <i>ensopir</i> (4)
<i>resar</i> (15)	<i>pregar</i> (78)
<i>borratxo</i> (9)	<i>embriac</i> (4) / <i>begut</i> (4)
<i>afició</i> (5)	<i>afecció</i> (21) / <i>inclinació</i> (3)
<i>cigarro</i> (5)	<i>cigar</i> (2) / <i>cigarreta</i> (2)
<i>alabar</i> (4)	<i>lloar</i> (1)
<i>aficionar</i> (3)	<i>engrescar</i> (1)
<i>apurar</i> (2)	<i>limitar</i> (8)
<i>carcassa</i> (2)	<i>bastiment</i> (2)
<i>cegar</i> (2)	<i>encegar</i> (12)
<i>ceguera</i> (2)	<i>encegament</i> (2)
<i>remordir</i> (2)	<i>recar</i> (1)
<i>bravo</i> (1)	<i>visca</i> (2)

Paral·lelament, hi ha altres manlleus que apareixen més d'un cop però en una sola obra, cosa que abona la idea que ha estat un ús molt puntual d'aquests mots i que, volgutament, s'ha esmenat en les obres següents. En aquest subgrup hi trobem els mots de la llista 18.

Llista 18. Castellanismes que apareixen més d'una vegada en una sola obra o en dues obres

<i>boçal</i>	<i>carcassa</i> (idem)	<i>apenar</i> (en les quatre
<i>anegar</i>	<i>modorra</i> (idem)	edicions)
<i>acíbar</i>	<i>acert</i> (idem)	<i>agraviós</i>
<i>agobiar</i>	<i>prendar-se</i> (idem)	<i>embaucador</i>
<i>cegar</i>	<i>asquerós</i> (idem)	<i>fulano</i>
<i>ceguera</i>	<i>tormenta</i> (idem)	<i>gasto</i>
<i>subterrani</i>	<i>agraviar</i> (en les qua-	<i>ir</i>
<i>apacible</i> (en dues	tre edicions)	<i>vacació</i>
edicions)		

Com veiem a les llistes 15, 16 i 17, fins i tot aquells manlleus que Puig emprà més d'un cop al corpus i que, per tant, no podem atribuir a un descuit o a una vacil·lació puntual tenen un doblet lèxic normatiu en el mateix corpus (en molts casos amb ocurrences més altes que el manlleu castellà corresponent). Hi ha, però, uns pocs casos dels quals no s'ha trobat el doblet, com es mostra a les llistes 19 i 20.

**Llista 19. Castellanismes del primer grup (manifestos)
que no tenen doblet**

<i>aconteixement</i>	<i>donya</i>	<i>vèrtic</i>
<i>boçal</i>	<i>empenyar-se</i>	<i>vèrtix</i>
<i>cego</i>	<i>enterar</i>	<i>xino</i>
<i>deportista</i>	<i>financier</i>	
<i>devanèixer</i>	<i>pantorrilla</i>	

**Llista 20. Castellanismes del segon grup (recollits al DCVB
sense la marca corresponent) que no tenen doblet**

<i>carmel·lo</i>	<i>gimnàsia</i>
<i>complacent</i>	<i>invernacle</i>
<i>ensajar</i>	

I en el tercer grup (normativament integrats): *coça* i *abreviar*.

3.1.4 Distribució cronològica dels castellanismes

En principi sembla lògic pensar que els castellanismes de l'obra dramàtica de Puig i Ferreter han de ser més freqüents en les primeres obres que no pas en les últimes, perquè a partir de l'any 1917, amb el *Diccionari ortogràfic* i amb tots els articles de la premsa de l'època que tractaven de qüestions de normativa del lèxic, Puig va poder comptar amb el guiatge de Pompeu Fabra. S'ha fet la prova amb els castellanismes del primer grup, del segon i del tercer i, efectivament, això passa amb algunes unitats, que deixa d'usar a partir de certes obres.

S'ha procedit de la manera següent. En primer lloc, s'ha dividit el període de publicació de les obres dramàtiques de Puig en dues etapes, la que correspon a les obres inicials i la que correspon a les altres obres. El límit establert per al final de l'etapa de les obres inicials és l'any 1918, el de la publicació de *Sí n'era una minyona*, l'obra etiquetada amb la lletra M. Les obres inicials, doncs, són anteriors o contemporànies a la publicació de les *Normes ortogràfiques* i del *Diccionari ortogràfic* de Fabra i, en conseqüència, serveixen per comprovar si les prescripcions normatives fabrianes condicionaren els usos posteriors puig-i-ferreterians. Aquest grup d'obres (fins a l'obra M) representen quantitativament la meitat de les obres de la seva producció dramàtica.

En segon lloc, s'ha fet la relació dels castellanismes de les obres inicials, i s'ha examinat —separadament per a cada un dels tres grups de castellanismes— si aquests castellanismes apareixen o no en les obres posteriors. El resultat es presenta a la llista 21, on figuren (per al grup 1) les unitats i la lletra que correspon a l'última obra que les conté.

Llista 21. Castellanismes del primer grup (manifestos) que apareixen a les primeres obres i que desapareixen a les obres posteriors

acíbar: en una sola obra, la E, però també en les successives reedicions, menys a l'última

aconteixement: en una sola obra, la A

ademés: fins a la L

afrentós: fins a la I

agobiar: només a la C

alivi: fins a la I

apacible: en una sola obra, la E, però també en la següent edició, la K

apercibir: fins a la C

apestat: en una sola obra, la D

asquerós: en una sola obra, la E, però també en la següent edició, la K

assumpto: en una sola obra, la B

baix (prep): en una sola obra, la C

boçal: en una sola obra, la E, però també en les successives reedicions, menys a l'última

boquilla: en una sola obra, la G

borrar: en una sola obra, la M
cadera: en una sola obra, la G
calitat: fins a la M
catequisar: en una sola obra, la D
cuidado: en una sola obra, la B
cuidadós: en una sola obra, la M
cuidadosament: en una sola obra, la J
desdítat: en una sola obra, la J
desempenyar: en una sola obra, la C
despedida: en una sola obra, la A
desperesar-se: en una sola obra, la G
despiedat: fins a la J
despreci: en una sola obra, la D
despreciar: en una sola obra, la A
desvaneixement: en una sola obra, la A
desvanèixer: en una sola obra, la A
empenyar-se: fins a la K
endeudar: en una sola obra, la F
ensombrar: en una sola obra, la A
esquàlid: en una sola obra, la G
fallo: en una sola obra, la G
financier: en una sola obra, la E, però també en la següent edició, la K
grave: en una sola obra, la A
grupu: fins a la K
inginyer: en una sola obra, la D
linda: en una sola obra, la L
lograr: fins a la K
malograr: en una sola obra, la G
menos: en una sola obra, la G
mimar: apareix fins a la K
missenyora: en una sola obra, la L
mueca: en una sola obra, la A
murmull: en una sola obra, la L
panyo: en una sola obra, la A
pasmat: en una sola obra, la F
patejar: en una sola obra, la H
peregrina: en una sola obra, la L
permanèixer: fins a la F

cuartel: en una sola obra, la E
cuarto: en una sola obra, la D
regosijar: en una sola obra, la A
regotsitjar: en una sola obra, la A
reste: fins a la J
retrassar: en una sola obra, la M
saborejar: en una sola obra, la H
soguilles: en una sola obra, la G
soltura: en una sola obra, la A
sombrero: en una sola obra, la G
subterrani: només a la A
tambalejar: fins a la K
trajo: fins a la M
ventatjós: fins a la K
vèrtix: fins a la K

Els elements d'aquesta llista corresponen als manlleus del primer grup progressivament «abandonats» o suprimits per Puig. El motiu, com s'ha dit, pot ser ben bé que són mots que ja no apareixen al *Diccionari ortogràfic* del 1917 i que no apareixeran en el *Diccionari general de la llengua catalana* de Fabra de l'any 1932. Són, fins a l'obra M, una xifra de 69 —d'un total de 117 castellanismes del primer grup— i representen el 58,97 % dels castellanismes d'aquest primer grup. Aquest percentatge ens indica que els castellanismes en aquesta primera època són quantitativament superiors als de la segona època i, per tant, dona suport a la hipòtesi formulada que en aquesta època anterior a la publicació del *Diccionari ortogràfic* el volum de castellanismes emprats és superior al de la segona època. Els castellanismes del primer grup que apareixen més enllà de la data de 1917 són els de la llista 22.

**Llista 22. Castellanismes del primer grup (manifestos)
que es mantenen més enllà de 1917**

<i>abarc</i>	<i>círcol</i>	<i>humillar</i>
<i>agotar</i>	<i>condenar</i>	<i>làmpara</i>
<i>agravi</i>	<i>cordura</i>	<i>llealtat</i>
<i>alentar</i>	<i>creència</i>	<i>munyeca</i>
<i>apariença</i>	<i>demés</i>	<i>pantorrilla</i>
<i>apariència</i>	<i>deportista</i>	<i>plan 'plànol'</i>
<i>apoiar</i>	<i>despedir</i>	<i>sèrio</i>
<i>apretar</i>	<i>ditxa</i>	<i>silló</i>
<i>aterroritzar</i>	<i>ditxo</i>	<i>sutilment</i>
<i>atinar</i>	<i>donya</i>	<i>tontería</i>
<i>atolondrar</i>	<i>engatussar</i>	<i>tonto</i>
<i>barato</i>	<i>enterar</i>	<i>vèrtic</i>
<i>bien</i>	<i>entontit</i>	<i>villa</i>
<i>bulto</i>	<i>fulano</i>	<i>xino</i>
<i>cançó</i>	<i>hermós</i>	
<i>cego</i>	<i>hermosura</i>	

En la llista següent es presenten els castellanismes del segon grup que van ser progressivament «abandonats» per Puig a partir d'aquesta data.

**Llista 23. Castellanismes del segon grup (recollits al DCVB sense
la marca corresponent) que s'abandonen més enllà de 1917**

<i>abraç</i> : a la A	<i>complacent</i> : a la I, L
<i>acert</i> : fins a la K	<i>creuada</i> : a la D
<i>amoblar</i> : fins a la C	<i>demoni</i> : a la J
<i>anegar</i> : a la A E, K	<i>desnú</i> : a la I
<i>anudar</i> : a la H, T	<i>desposar</i> : a la J
<i>apenar</i> : fins a la K	<i>desprendiment</i> : a la A
<i>arrabal</i> : a la D	<i>dever</i> : fins a la K
<i>assentat</i> : fins a la K	<i>doblar</i> : fins a la K
<i>atormentar</i> : fins a la K	<i>embaucador</i> : a la D
<i>briosament</i> : a la H, T	<i>ensajar</i> : a la H, T
<i>bronz</i> : a la C	<i>fanatisar</i> : a la D
<i>complacència</i> : fins a la B	<i>hèroe</i> : fins a la K

inagotable: a la A

*ingenió*s: a la A

invernacle: fins a la K

ir: a la J

lleal: a la J

modorra: fins a la K

pervindre: fins a la L

pinxesc: en una sola obra, la G

plantiu: a la A

prendar-se: fins a la K

realisar: a la C

reinar: a la J

reinat: a la M

sirvent: fins a la I

sirventa: en una sola obra, la G

sirventa: fins a la G

tormenta: fins a la K

utilisar: en una sola obra, la D

Puig, en canvi, no rebutja (o sí que repetirà en obres posteriors) castellanismes com els de la llista 24.

Llista 24. Castellanismes del segon grup (recollits al DCVB sense la marca corresponent) que es mantenen més enllà de 1917

acèquia

agraviar

agraviós

andarina

antiguetat

apocat

assentar

aterrar 'aterrir'

atravessar

burguès

carmel·lo

don

estància

gasto

gimnasia

gravement

iglésia

medi

mentres

millionari

pervenir

postre

salamera

sentar

ser precís

sèriament

soletat

sossegar

sublevar

vacació

vàries

El nombre de mots «abandonats» en aquest grup és de 41, d'un total de 72. La proporció ara és gairebé del 57% (concretament el 56,94%). Observem, així, que hi ha uns mots (el 56,94% dels castellanismes que apareixen fins a l'obra M) que ja no tornaran a ser emprats a partir d'aquesta obra, tot i que devien ser prou vius en l'àmbit literari o col·loquial perquè apareguessin recollits anys després al DCVB.

En analitzar els castellanismes del tercer grup constatem que la majoria dels que apareixen fins a la data que hem marcat no se-

ran abandonats per Puig, sinó que els trobarem en obres posteriors. Només n'abandona 24, de 76 (*malejar, cegar, senyoriu, regany, alarít, aterrador, brill, cervo, conversació, reconquistar, misto, hule, guapo, ondejat, afició, sereno, abreviar, alabar, manya, aficionar, descuidar, rotllo, referent a, serpent*) —només el 31,57 % (és clar que en el resultat d'aquest percentatge i dels anteriors hi entren en joc molts factors, però les dades no deixen de ser indicatives d'una tendència). És probable que Puig cregués que les característiques o la vitalitat d'aquests mots n'abonaven suficientment l'ús que en feia a la seva obra dramàtica.

3.1.5 Comentarís finals

Hem vist en l'apartat 3.1.2 que en l'obra dramàtica de Puig els castellanismes literaris són lleugerament més nombrosos que els no literaris, i hem conclòs que Puig basculava: els castellanismes de filiació col·loquial són senyal d'aquesta voluntat d'acostament al català parlat del moment, però els castellanismes de filiació literària indiquen que Puig era també altament sensible a la literatura que llegia, que l'influenciava, i que volia emular i superar. En l'apartat 3.1.3 s'ha mostrat que els castellanismes de l'obra de Puig no són sistemàtics, i que tendeixen a tenir una freqüència baixa, i això sembla que indica que hi ha un esforç per adequar el lèxic a les noves exigències de depuració i correcció que imposava l'ambient cultural i literari del moment. I en l'apartat 3.1.4 s'ha comprovat que, en general, els castellanismes són més freqüents en les primeres obres, circumstància que també avala la idea que Puig es va adaptar al model d'estàndard general que, guiat per Fabra principalment, es va anar imposant a la llengua literària, i que els castellanismes rebutjats per aquest model estàndard de llengua són els que Puig va abandonant a mesura que publica obres noves.

D'altra banda, el recompte total de castellanismes permet avançar també conclusions provisionals sobre valors quantitius absoluts. Apareixen un total de 265 castellanismes entre els tres grups i, si tenim en compte que els castellanismes estan repartits en 23 obres, la xifra representa una mitjana d'11,52 manlleus per obra. No es poden fer valoracions sobre si aquestes xifres són altes o baixes si no es comparen amb altres de paral·leles d'autors contemporanis, però sí

que es pot avançar un judici general provisional, i és que la quantitat d'entrades que hi ha en el leuari, ateses les circumstàncies del moment històric, sembla que no es pot considerar alta.

No comptem amb treballs d'autors perquè se'n pugui fer un estudi comparatiu seriós (a excepció del *Diccionari* de Bernat i Baldoví), però si confrontem les dades de què disposem en aquest llibre amb les obtingudes en l'estudi ja esmentat diverses vegades sobre el lèxic de l'obra teatral d'Àngel Guimerà (Ginebra 2006a), un autor renaixentista que comença a publicar uns anys abans que Puig i Ferreter, es pot observar quins dels manlleus emprats per Puig ja tenien un recorregut en el teatre català i eren habituals en altres autors. S'ha fet una llista de castellanismes que apareixen en ambdós corpus i el resultat és el de la llista 25:¹²

**Llista 25. Castellanismes que tenen en comú
Puig i Ferreter i Guimerà en la respectiva obra dramàtica**

<i>apoiar</i>	<i>despedir</i>	<i>lleal</i>
<i>atravessar</i>	<i>despreciar</i>	<i>maco</i>
<i>barato</i>	<i>ditxa</i>	<i>menos</i>
<i>bravo</i>	<i>ditxo</i>	<i>munyeca</i> 'canell'
<i>bulto</i>	<i>duro</i>	<i>preguntar</i>
<i>cego</i>	<i>empenyar-se</i>	<i>quadro</i>
<i>complacència</i>	<i>enterar</i>	<i>quarto</i>
<i>creència</i>	<i>estància</i>	<i>remordir</i>
<i>cuidado</i>	<i>grupu</i> (Guimerà <i>gru-</i>	<i>resar</i>
<i>cuidar</i>	<i>po</i>)	<i>sèrio</i>
<i>curar</i>	<i>guapo</i>	<i>sombrero</i>
<i>demés</i>	<i>hermós</i>	<i>tonto</i>
<i>descuidar</i>	<i>hèroe</i>	<i>trajo</i>
<i>desdixat</i>	<i>lograr</i>	

12 Aquests castellanismes són comuns a tots dos autors, però n'hi podria haver més, atès que la relació proporcionada per Ginebra (2006a) sobre Guimerà no és exhaustiva.

Aquests castellanismes que apareixen en l'obra dramàtica de tots dos autors sembla que avalen la idea perfilada anteriorment que aquests mots ja tenien una certa trajectòria en la dramatúrgia catalana, alguns perquè devien ser habituals en l'àmbit literari, d'altres perquè eren usuals en l'àmbit col·loquial i els autors els empraven amb la voluntat d'acostar el seu teatre al públic a qui anava dirigit.

Hem volgut comprovar si trobem aquests castellanismes puig-i-ferreterians en la tradició literària anterior a Puig i Ferreter (anterior al nostre període d'estudi de 1890-1936), i per això s'han contrastat amb els que emprà Narcís Oller (Ginebra i Navarro 1999: 98-99), i trobem que coincideixen en aquests manlleus de la llista 26.

Llista 26. Castellanismes que tenen en comú Puig i Ferreter i Narcís Oller en la respectiva obra (hem de tenir en compte, però, que els resultats extrets de Narcís Oller provenen d'una mostra parcial)

<i>ademés</i>	<i>hasta</i>
<i>buscar</i>	<i>hèroe</i>
<i>cego</i>	<i>iglésia</i>
<i>ceguera</i>	<i>lograr</i>
<i>cuidado</i>	<i>menos</i>
<i>despreciar</i>	<i>permanèixer</i>
<i>desvanèixer</i>	<i>prender-se</i>
<i>gasto</i>	<i>quarto</i>
<i>grupu</i>	

Com que els resultats estan condicionats perquè la mostra de Narcís Oller és una mostra reduïda, s'ha volgut ampliar la comparació amb un altre autor del segle XIX, Josep Bernat i Baldoví, del qual disposem d'un diccionari complet d'autor, i perquè les dades també provenen d'un corpus dramàtic (Martí Mestre 2011).

**Llista 27. Castellanismes del primer grup (manifestos)
que tenen en comú Puig i Ferrer i Josep Bernat i Baldoví
en la respectiva obra**

<i>abarcar</i>	<i>condenar</i>	<i>humillar</i>
<i>aconteixement</i>	<i>cordura</i>	<i>linda</i>
<i>además</i>	<i>creència</i>	<i>lograr</i>
<i>afrentós</i> (exacta- ment: <i>afrenta</i>)	<i>cuidado</i>	<i>malograr</i>
<i>agobiar</i>	<i>currutaco</i>	<i>pantorrilla</i>
<i>agravi</i>	<i>demés</i>	<i>panyo</i>
<i>alivi</i> (exactament: <i>aliviar</i>)	<i>desdixat</i>	<i>pasmat</i>
<i>apretar</i>	<i>desempenyar</i>	<i>peregrina</i>
<i>asquerós</i> (exacta- ment: <i>asquillo</i>)	<i>despedida</i>	<i>permanèixer</i>
<i>assumpto</i> (exacta- ment: <i>assunto</i>)	<i>despedir</i>	<i>cuartel</i>
<i>baix</i> (prep.)	<i>despreci</i>	<i>cuarto</i>
<i>barato</i>	<i>despreciar</i>	<i>reste</i> (exactament: <i>resto</i>)
<i>borrar</i>	<i>ditxa</i>	<i>retrassar</i> (exacta- ment: <i>retràs</i>)
<i>bulto</i>	<i>ditxo</i>	<i>saborejar</i>
<i>tonteria</i>	<i>ditxós</i>	<i>sèrio</i>
<i>xino</i>	<i>empenyar-se</i>	<i>sigle</i>
<i>calitat</i>	<i>enterar</i>	<i>sombrero</i>
<i>cego</i>	<i>fulano</i>	<i>tonto</i>
<i>círcol</i>	<i>grave</i>	
	<i>grupu</i> (exactament: <i>grupo</i>)	
	<i>hermós</i>	
	<i>hermosura</i>	

Llista 28. Castellanismes del segon grup (recollits al DCVB sense la marca corresponent) que tenen en comú Puig i Ferrer i Josep Bernat i Baldoví en la respectiva obra

<i>acert</i>	<i>ensajar</i> (exactament:	<i>pervindre</i>
<i>agraviar</i>	<i>ensaiar</i>)	<i>postre</i>
<i>antiguetat</i>	<i>gasto</i>	<i>precís</i>
<i>assentar</i>	<i>hèroe</i>	<i>prendar-se</i>
<i>complacència</i>	<i>iglésia</i>	<i>reinar</i>
<i>doblar</i> ('doblegar')	<i>ingeníós</i> (exacta-	<i>sentar</i>
<i>embaucador</i> (exacta-	ment: <i>ingení</i>)	<i>sèriament</i>
ment: <i>embaucar</i>)	<i>mentres</i>	<i>vàries</i>
	<i>modorra</i>	

Llista 29. Castellanismes del tercer grup (normativament integrats) que tenen en comú Puig i Ferrer i Josep Bernat i Baldoví en la respectiva obra

<i>afició</i>	<i>llaga</i>
<i>aficionar</i> (exactament: <i>aficionat</i>)	<i>maco</i>
<i>alabar</i>	<i>manya</i>
<i>amo</i>	<i>monyo</i>
<i>apurar</i>	<i>murmurar</i>
<i>borratxo</i>	<i>nomenar</i>
<i>bravo!</i>	<i>oient</i>
<i>brill</i> (exactament: <i>brillo</i>)	<i>preguntar</i>
<i>broma</i>	<i>quadro</i>
<i>buscar</i>	<i>quedar</i>
<i>cigarro</i>	<i>romanços</i>
<i>coça</i> (exactament: <i>coç</i>)	<i>saborejar</i>
<i>conquistar</i> (exactament: <i>conquista</i>)	<i>sereno</i>
<i>duro</i>	<i>serietat</i>
<i>enfadar</i>	<i>sobresaltar</i>
<i>entregar</i>	<i>tenda</i>
<i>guapo</i>	<i>verdader</i>

Com s'ha plantejat, els castellanismes puig-i-ferreterians provenen de la tradició literària, i les dades que hem obtingut de l'estudi comparatiu ho demostren clarament. Així, resulta que dels 72 castellanismes puig-i-ferreterians del segon grup (els recollits al *DCVB* sense la marca corresponent), 22 apareixen a l'obra de Bernat i Baldoví, és a dir, més del 30,55 % es repeteixen en aquest grup. Dels 76 castellanismes que es corresponen al tercer grup (els normativament integrats), 34 ja apareixen en l'obra de l'autor valencià, és a dir, en aquest grup hi ha una repetició gairebé del 50 % (exactament del 44,73 %). I, pel que fa al primer grup (els manifestos), dels 117, en trobem 57 (gairebé el 50 %) al diccionari de Bernat i Baldoví.

No obstant això, en el corpus puig-i-ferreterià no hi apareix cap *pues, después, bueno* (sí a Guimerà), *buenas* o *hasta luego* (sense marcar com a castellanisme), que sí que es troben a Narcís Oller i a Bernat i Baldoví (en aquest últim no s'hi troba *buenas*, però sí que hi apareix *luego*). (També es constata que, en canvi, alguns castellanismes que Oller marcava ja en cursiva en els seus textos els podem trobar en Puig i Ferrer com a no marcats, per exemple, *vaya*, tot i que només té 6 ocurrences, enfront de *vaja*, que apareix 129 vegades, o *ditxo*, que té una sola ocurrencia en tota l'obra dramàtica, però.)

3.2 Altres elements caracteritzadors

3.2.1 Variació territorial i anivellament lingüístic

Puig i Ferrer va viure a la Selva del Camp fins que es va traslladar a Barcelona als 17 anys. Aquest trasllat el va posar en contacte amb el parlar central barceloní, i això devia afavorir la substitució de mots i expressions tarragonines pel nou lèxic de l'àrea geogràfica que l'acollia. Cal tenir en compte, a més, que acostar-se en el lèxic a la modalitat barcelonina també volia dir, per a un escriptor de començament del segle xx, acostar-se a una llengua que literàriament es percebia com a poc marcada —vegeu, en aquest sentit, els comentaris de Ginebra i Navarro (1999: 101) a propòsit de Narcís Oller.

Per avaluar aquest procés d'anivellament geolingüístic s'ha elaborat, a partir de la bibliografia general de referència (sobretot Recasens 1985), una relació aleatòria de solucions lèxiques tradicionals del Camp de Tarragona, i s'ha examinat si apareixen en l'obra de

Puig, o si el que hi trobem és la solució del català central barceloní. El resultat es presenta en la llista 30: la columna dreta amb les solucions lèxiques tradicionals del Camp de Tarragona i la columna esquerra amb les corresponents solucions del català central barceloní, amb indicació entre parèntesis de les ocurrences de cada unitat en l'obra dramàtica de Puig. També s'hi recullen contrastos relatius a les variants formals.

Llista 30. Lèxic del català central barceloní *versus* lèxic tarragoní

Lema o forma del català central barceloní	Lema o forma tradicional del Camp de Tarragona
<i>ajupir</i> (12) / <i>inclinat</i> (12) / <i>acotar</i> (15)	<i>acotxar</i> (0)
<i>aleshores</i> (38) / <i>llavors</i> (30)	<i>llavors</i> (30) / <i>llavores</i> (5) / <i>allavores</i> (41) / <i>allavors</i> (5) / <i>allavòrens</i> (0) / <i>allavons</i> (0)
<i>arrosar</i> (2)	<i>arrosir</i> (1)
<i>avariciós</i> (3)	<i>guino</i> (0)
<i>bassol</i> (1) / <i>bassal</i> (0)	<i>xoll</i> (0)
<i>brenar</i> (0)	<i>berenar</i> (4)
<i>bressol</i> (1)	<i>bres</i> (0)
<i>brut</i> (15)	<i>xotxo</i> (0)
<i>cabàs</i> (1) / <i>senalla</i> (0)	<i>senalla</i> (0)
<i>carbassa</i> (0)	<i>carabassa</i> (1)
<i>cargol</i> (0)	<i>caragol</i> (15)
<i>cargolar</i> (1)	<i>caragolar</i> (2)
<i>corregir</i> (0)	<i>corretgir</i> (1)
<i>divertir</i> (27)	<i>xalar</i> (5)
<i>emmetzinar</i> (2)	<i>enverinar</i> (6) / <i>enverenar</i> (0)
<i>empènyer</i> (14)	<i>espènyer</i> (1)
<i>esbulladís</i> (1)	<i>embulladís</i> (0)
<i>esbullar</i> (8) / <i>escabellar</i> (1)	<i>embullar</i> (0)
<i>gruixut</i> (6)	<i>doble</i> (0)
<i>llevar</i> 'aixecar del llit al matí' (62)	<i>aixecar</i> (0)
<i>matí</i> (m) (61) / <i>dematí</i> (m) (29)	<i>dematí</i> (m) (29)
<i>mongeta</i> (2)	<i>bajoca</i> (0)
<i>nen</i> , -a / <i>noi</i> , -a (en total 465)	<i>xic</i> , -a / <i>xicot</i> , a / <i>xiquet</i> , -a (en total 50)
<i>netejar</i> (2)	<i>torcar</i> (0)

**Lema o forma del català central
barceloní**

ocell (9) / *ocella* (1) / *aucell* (24) /
aucella (1)

oi (71)

passejar (15)

quixalla (1) / *canalla* (0)

rialla (21) / *riallada* (2)

rusc (47)

seny, enteniment (39)

solter, -a (8)

tenir (164)

tisores (1)

trepitjar (11) / *esclafar* (1) / *aixafar* (6)

Tresa (0)

tronja (0)

vaja (129)

valer (3)

vas (7)

vegada (281)

venir (178)

xafardera (1)

xemeneia (2)

**Lema o forma tradicional
del Camp de Tarragona**

moixó (0)

no (0)

tombar (0) apareix només en el sentit
de ‘caure’

canalla (0)

cleca (0)

arna (2)

xarot (0)

fadrí, -ina (22)

tindre (0)

estisores (2)

xafar (1), *palcigar* (0)

Teresa (151)

taronja (2)

vaia (6) / *vaija* (0)

valdre (2)

got (40)

camí (0)

vindre (3)

xafarota (0)

fumera (0)

**Llista 31. Lèxic del català central barceloní versus lèxic
tarragoní ordenat per nombre d'ocurrències
(de més a menys ocurrent)**

nen, -a / noi, -a (465)

vegada (281)

venir (178)

tenir (164)

vaja (129)

oi (71)

llevar ‘aixecar del llit al matí’ (62)

matí (m) (61)

rusc (47)

xic, -a / xicot, -a / xiquet, -a (50)

camí (0)

vindre (3)

tindre (0)

vaia (6) / *vaija* (0)

no (0)

aixecar (0)

dematí (m) (29)

arna (2)

seny, enteniment (39)	xarot (0)
aleshores (38)	llavors (30), llavors (5), allavors (41), allavors (5)
ocell / ocella / auccell / aucella (35)	moixó (0)
brut (15)	xotxo (0)
divertir (27)	xalar (5)
rialla, riallada (23)	cleca (0)
passejar (15)	tombar (0)
empènyer (14)	espènyer (1)
ajupir (12) / inclinar (12) / acotar (15)	acotxar (0)
trepitjar (11) / esclafar (1) / aixafar (6)	xafar (1), pelsigar (0)
esbullar / escabellar (8)	embullar (0)
solter,-a (8)	fadri,-ina (22)
vas (7)	got (40)
gruixut (6)	doble (0)
avariciós (3)	guino (0)
valer (3)	valdre (2)
arronsar (2)	arronsir (1)
emmetzinar (2)	enverinar (6)
mongeta (2)	bajoca (0)
netejar (2)	torcar (0)
xemeneia (2)	fumera (0)
bassol (1)	xoll (0)
cabàs (1)	senalla (0)
cargolar (1)	caragolar (2)
quitxalla (1)	canalla (0)
bressol (1)	bres (0)
esbulladís (1)	embulladís (0)
mongetera (1)	bajoquera (0)
tenda (1)	botiga (4)
tisores (1)	estisores (2)
xafardera (1)	xafarota (0)
brenar (0)	berenar (4)
carbassa (0)	carabassa (1)
cargol (0)	caragol (15)
corregir (0)	corretgir (1)
Tresa (0)	Teresa (151)
tronja (0)	taronja (2)

Com veiem, hi ha uns pocs casos de fluctuació (més que substitució o preferència clara pel mot central corresponent): ens referim a *xafar* (tot i que només apareix un sol cop), que conviu amb *trepitjar*, i als parells *arronsir/arronsar*, *delir/delearar*, *valdre/valer* (aquí la solució meridional es queda una mica per sota). Clarament inferior en ocurrences és *espènyer* respecte a *empènyer*, *vaia* (i *vaija*) respecte a *vaja*, *vindre* respecte a *venir*, *arna* respecte a *rusc* i *dematí* respecte a *matí*. També la solució central *nen*, *-a* supera molt clarament *xic*, *-a*, *xicot*, *-a* i *xiquet*, *-a*. En canvi, no és més freqüent la solució barcelonina en els casos d'*enverinar/emmetzinar* i *caragolar/cargolar*. L'ús de la forma meridional és encara més trobadissa en el cas de *got/vas* i de *llavors/aleshores* (també si comptem les diferents variants formals de *llavors*). També trobem les formes camptarragonines *carabassa* (i no *carbassa*), *taronja* (i no *tronja*), *berenar* (i no *brenar*), *caragol* i *caragolar* (i no *cargol* ni *cargolar*) i *Teresa* (i no *Tresa*). Potser en aquests casos es tria la forma camptarragonina perquè coincideix amb la forma més prestigiada per la llengua literària.

Tret d'aquests casos de fluctuació, la substitució del lèxic meridional pel lèxic barceloní és clara, com mostrem en la llista 32:

Llista 32. Mots barcelonins integrats a la llengua dramàtica de Puig i Ferrer que substitueixen els corresponents mots o formes meridionals

<i>ajupir</i> (12) / <i>inclinat</i> (12) / <i>acotar</i> (15)	<i>acotxar</i> (0)
<i>avariciós</i> (3)	<i>guino</i> (0)
<i>bassol</i> (1)	<i>xoll</i> (0)
<i>bressol</i> (1)	<i>bres</i> (0)
<i>brut</i> (15)	<i>xotxo</i> (0)
<i>cabàs</i> (1)	<i>senalla</i> (0)
<i>esbullar</i> (8) / <i>escabellar</i> (1)	<i>embullar</i> (0)
<i>gruixut</i> (6)	<i>doble</i> (0)
<i>llevar</i> 'aixecar del llit al matí' (62)	<i>aixecar</i> (0)
<i>mongeta</i> (2)	<i>bajoca</i> (0)
<i>netejar</i> (2)	<i>torcar</i> (0)
<i>ocell</i> (9) / <i>ocella</i> (1) / <i>aucell</i> (24) / <i>aucella</i> (1)	<i>moixó</i> (0)
<i>oi</i> (71)	<i>no</i> (0)
<i>passejar</i> (15)	<i>tombar</i> 'passejar' (0)

<i>quitxalla</i> (1)	<i>canalla</i> (0)
<i>rialla</i> (21), <i>riallada</i> (2)	<i>cleca</i> (0)
<i>seny, enteniment</i> (39)	<i>xarot</i> (0)
<i>tenir</i> (164)	<i>tindre</i> (0)
<i>vegada</i> (281)	<i>camí</i> (0)
<i>xafardera</i> (1)	<i>xafarota</i> (0)
<i>xemeneia</i> (2)	<i>fumera</i> (0)

Llista 33. Mots tarragonins que es resisteixen a la substitució

<i>brenar</i> (0)	<i>berenar</i> (4)
<i>carbassa</i> (0)	<i>carabassa</i> (1)
<i>cargol</i> (0)	<i>caragol</i> (15)
<i>corregir</i> (0)	<i>corretgir</i> (1)
<i>Tresa</i> (0)	<i>Teresa</i> (151)
<i>tronja</i> (0)	<i>taronja</i> (2)

Com veiem, la llista 33 és molt més curta que la llista 32. Malgrat tot, la relació de dialectalismes de l'obra de Puig no és tampoc tan reduïda. A part de la llista aleatòria inicial, hem anat trobant altres dialectalismes no previstos en aquella llista, i en aquests mots i formes hem pogut trobar també cert rastre lèxic de la procedència dialectal de l'autor, encara que sigui amb unitats que presenten en molts casos ocurrències baixes i que alternen amb les solucions barcelonines. La llista completa d'aquests dialectalismes no recollits en les llistes 30-33 apareix a la llista 34 (són mots que figuren al *DGLC* o a les obres lexicogràfiques actuals).

Llista 34. Altres dialectalismes en l'obra dramàtica de Puig i Ferreter

abellir 'agradar'

alada 'formiga amb ales'

*amoixainar*¹³

amoixar

apariar

càntera

*capell*¹⁴

eix

eixida

*eixir*¹⁵

*enfollar*¹⁶

esgraó 'graó'

fenya 'feina'

ixent

malmirros 'de mal humor'

*maltempsada*¹⁷

*nyic-i-nyac*¹⁸

rissar

*tantost*¹⁹

vellonar 'avellanar'

*volvim*²⁰

13 El *DCVB* remet al diccionari de Josep Aladern, i no presenta exemples literaris; per això el comptem com a dialectalisme.

14 Avui els dialectòlegs el consideren un mot propi del baleàric, però és possible que en el segle XIX fos un mot viu al Camp de Tarragona.

15 Des d'una perspectiva dialectològica actual es considerarien *eix*, *eixir* i *eixida* propis del valencià o del nord-occidental, però és possible que en el segle XIX i començaments del XX fossin vius al Camp de Tarragona.

16 El *DCVB* defineix *enfollar* com a 'afollar nius, treure'ls', i la localitza precisament a la Selva del Camp. L'autora d'aquest treball dona fe de la vitalitat actual de la paraula, perquè és una usuària habitual d'aquest mot en el registre col·loquial.

17 Al *DCVB* hi surt un exemple de Puig i Ferreter, de l'obra *Servitud*.

18 Al *DCVB* hi surt un exemple de Puig i Ferreter, de l'obra *Servitud*.

19 El *DCVB*, en l'accepció número 4 («adv. Gairebé, amb un poc més»), documenta el mot a l'Empordà, l'Urgell, la Conca de Barberà, Gadesa, el Maestrat i el Camp de Tarragona.

20 No l'hem trobat en cap diccionari. Entenem que és el conjunt de *volves*.

Com a compatriota local de Puig i Ferreter, l'autora d'aquest treball pot dir que tots els dialectalismes que tenen ocurrències altes són variants amb molta vitalitat d'ús ara per ara en la parla col·loquial selvatana i camptarragonina. Aquesta vitalitat dialectal actual la trobem també en altres mots d'ocurrències més baixes en el corpus: *enfollar*, *apariar* (pronunciat amb síncope de la primera vocal: *apriar*), *volvim*, *esgraó*, *fenya*, *vellonar*, *rissar*. Cal dir el mateix de la forma incoativa *escuixeix*.

3.2.2 Col·loquialismes

La distinció entre dialectalismes i col·loquialismes no resulta sempre clara en les precisions de mètode de la dialectologia i la sociolingüística —ja que els primers són col·loquials, i els segons solen ser dialectals (veg. Ginebra 2006a: 14). Sigui com sigui, sembla oportú obrir un apartat amb el títol «Col·loquialismes» per dedicar-lo a les unitats lèxiques que (sense poder-les classificar clarament com a dialectalismes) són testimoni de mots o variants genuïnes (que no són castellanismes de la llengua col·loquial del moment, doncs) i que no apareixen en les fonts lexicogràfiques de referència del segle XIX o que posteriorment, bàsicament amb la reforma de Fabra, han estat eliminats de la llengua literària general o connotats com a secundaris. En certs casos aquests mots o variants són caracteritzats explícitament o implícitament com a populars o vulgars, per la situació en què es diuen o pel personatge que els diu. Aquestes paraules ens donen informació objectiva sobre la realitat del català popular d'aquesta època, de la variació lingüística en funció de l'estratificació social i també dels prejudicis lingüístics de les persones cultes d'aleshores. La relació d'aquests col·loquialismes apareix a la llista 35. Hi han estat inclosos noms propis i variants formals (formes femenines col·loquials, variants morfològiques de verbs, etc.). A més de la informació sobre el nombre d'ocurrències, al costat de cada unitat lexicogràfica que apareix en la llista hi ha la referència a l'obra o obres en què es van emprar (si no hi ha referència, és que les solucions es troben repartides per tot el corpus).

Llista 35. Col·loquialismes en l'obra dramàtica de Puig i Ferrer

<i>acarmetllar</i>	'acaramel·lar' (1) (a S)
<i>agosar</i>	'gosar' (1) (a L)
<i>aixís</i>	'així' (20)
<i>amarganta</i>	'amargant' (2)
<i>aquet</i>	'aquest' (2) (fins a J)
<i>aquets</i>	'aquests' (17)
<i>aucell</i>	'ocell' (24)
<i>carmel·lo</i>	'caramel' (4) (a V, però cursiva)
<i>cimbrejanta</i>	'cimbrejant' (1) (a P)
<i>creienta</i>	'creient' (1) (a J)
<i>créixem</i>	'creixen' (16) (a H, T, mateixa obra)
<i>decenta</i>	'decent' (3) (a C)
<i>dessimular</i>	'dissimular' (1) (a V)
<i>diligenta</i>	'diligent' (1) (a L)
<i>donguèu</i>	'doneu' (1) (a H)
<i>dongui</i>	'doni' (4)
<i>dormiscar</i>	'endormiscar' (6) (E, F, G, K, U*, U)
<i>empenedir-se</i>	'penedir-se' (1) (a S)
<i>entornar-se</i>	'tornar-se' (11)
<i>esmortuir</i>	'esmortir' (1) (a S)
<i>estre</i>	'estri' (2) (a U*, U)
<i>etgegar</i>	'engegar' (1) (a T)
<i>Eulària</i>	'Eulàlia' (51) (a N)
<i>excitanta</i>	'excitant' (1) (a G)
<i>fluviol</i>	'flabiol' (2) (a H, T, mateixa obra)
<i>fumejanta</i>	'fumejant' (5) (a E, F, K, U*, U)
<i>gavinet</i>	'ganivet' (2)
<i>gènit</i>	'geni' (13)
<i>horinzontal</i>	'horitzontal' (1) (a K)
<i>horizontal</i>	'horitzontal' (1) (a E)
<i>impertinenta</i>	'impertinent' (1) (a S)
<i>incaute</i>	'incaut' (1) (a J)
<i>indecenta</i>	'indecent' (1) (a C)
<i>indecisió</i>	'indecisió' (irregularitat ortogràfica) (1) (a S)
<i>inginyer</i>	'enginyer' (1) (a D)
<i>insolenta</i>	'insolent' (5) (a E, F, K, U*, U)
<i>istil</i>	'estil' (4) (a E, K, U*, U; mateixa obra)

<i>istiu</i>	'estiu' (22)
<i>llampanta</i>	'llampant' (2) (a E, K)
<i>lluenta</i>	'lluent' (1) (T)
<i>malinconia</i>	'malenconia' (1) (a P)
<i>mellor</i>	'millor' (53) (fins a la L)
<i>menaçar</i>	'amençar' (13)
<i>menassanta</i>	'amençant' (1) (a I)
<i>morfondre's</i>	'marfondre's' (2) (a H, T; la mateixa obra)
<i>motllar</i>	'emmotllar' (1) (a P)
<i>muscle</i>	'múscul' (1) (a A)
<i>narina</i>	'nariu' (1) (a G)
<i>naturalisar</i>	'naturalitzar' (2) (E, K)
<i>nirviós</i>	'nerviós' (2) (a E)
<i>nomenar</i>	'anomenar' (1) (a P) (*)
<i>perfidíós</i>	'porfidiós' (1) (a I)
<i>pinxesc</i>	'pinxo' (1) (a G)
<i>Pireneu</i>	'Pirineu' (9) (a V)
<i>poguent</i>	'podent' (1) (a D)
<i>poguer</i>	'poder' (4) (fins a L)
<i>presiri</i>	'presidi' (2) (a H, T; mateixa obra)
<i>pro</i>	'però' (8) (a I, J) (DCVB: dialectal)
<i>profond</i>	'profund' (21)
<i>pusil·lànim</i>	'pusil·lànim' (1) (a P)
<i>questa</i>	'aquesta' (1) (a L)
<i>quests</i>	'aquests' (1) (a L)
<i>realisar</i>	'realitzar' (1) (a C)
<i>rebujar</i>	'rebutjar' (2) (a E, M)
<i>regatxo</i>	'mosset, xicot' (2) (a H, T; mateixa obra)
<i>repenediment</i>	'penediment' (1) (a D)
<i>repenedir-se</i>	'penedir-se' (5) (a E, K, U*, U)
<i>resplendent</i>	'resplendent' (2) (fins a G)
<i>respost</i>	'resposta' (1) (a K)
<i>ressonantes</i>	'ressonants' (1) (G)
<i>sapiguesis</i>	'sabessis' (1) (a B)
<i>sapiguéssiu</i>	'sabéssiu' (1) (a H)
<i>sapiguda</i>	'sabuda' (1) (a T)
<i>sapigut</i>	'sabut' (5)
<i>senyar</i>	'ensenyar' (1) (a J)

<i>sigle</i>	‘segle’ (6)
<i>singlar</i>	‘senglar’ (1) (a la I)
<i>sirvent</i>	‘servent’ (11) (fins a I)
<i>sirventa</i>	‘serventa’ (1) (a G)
<i>somiar</i>	‘somnia’ (2)
<i>suplicant</i>	‘suplicant’ (3) (fins a la I)
<i>taup</i>	‘talp’ (1) (a D)(DCVB: dialectal)
<i>tintina</i>	‘fer tintines: passos insegurs’ (1) (a B)
<i>tranquiliar</i>	‘tranquil·litzar’ (5) (a E, F, K)
<i>utilisar</i>	‘utilitzar’ (1) (a D)
<i>vidauba</i>	‘vidalba’ (1) (a R)
<i>volguent</i>	‘volent’ (3) (a C, D)
<i>volguer</i>	‘volar’ (3) (a C, D)
<i>vui</i>	‘vull’ (1) (a S)

Com ja s’ha dit, els col·loquialismes no són gaire nombrosos. Tret de *mellor*, *istiu* i *aixís*, que són els que tenen les ocurrències més altes, els altres apareixen al corpus amb un percentatge molt baix. Tan baix que la gran majoria (més del cinquanta per cent) apareix un sol cop al corpus: *singlar*, *dessimular*, *inginyer*, *agosar*, *horinzontal*, *incaute*, *acarmetlar*, *horizontal*, *malinconia*, *motllar*, *muscle* ‘múscul’, *narina*, *nomenar* ‘anomenar’, *pusil·lànim*, *realisar*, *empenedir-se*, *entornar-se*, *repenediment*, *respost* ‘resposta’, *sapiguesis*, *sapiguéssiu*, *creienta*, *senyar* ‘ensenyar’, *taup* ‘talp’, *tintina* ‘fer tintines’, *utilisar*, *vidauba* ‘vidalba’, *poguent*, *empenedir-se*, *diligenta*, *questa* ‘aquesta’, *quests* ‘aquests’, *singlar* ‘senglar’, *esmortuir* ‘esmortir’, *perfidiós* ‘porfidiós’, *etgegar* ‘engegar’, *pinxesc* ‘pinxo’, *donguèu*, *excitanta*, *sapiguda*, *horinzontal*, *impertinenta*, *indecenta*, *indecissió*, *lluenta*, *menassanta*, *ressonantes*, *cimbrejanta*, *vui* ‘vull’. Aquesta baixa freqüència podria indicar que l’autor va tendir progressivament a «esmenar-los» o a evitar-los a canvi de solucions més normatives (pensem que l’any 1917 apareix el *Diccionari ortogràfic* de Fabra i l’any 1932 apareixerà el *Diccionari general de la llengua catalana*, i no oblidem que tot allò que Fabra defensava —i que acabarà prescrivint-se en els diccionaris lexicogràfics— tenia ja la seva difusió en els articles de premsa d’aquella època).

Si es classifiquen els col·loquialismes en dos grups, segons si apareixen en les primeres obres (fins a *Si n’era una minyona*, l’obra M,

de 1918) o si continuen apareixent al llarg de tota l'obra dramàtica, descobrim que el 50 % de les unitats que trobem al primer grup ja no es tonaran a repetir després de 1917, o apareixeran amb la forma normativa. Entenem que, a més de la publicació del *Diccionari ortogràfic* (1917), en el descens de la presència de col·loquialismes hi poden haver influït moltes variables i, en conseqüència, el significat de les xifres cal prendre'l en un sentit orientatiu. Però sembla que abonen la hipòtesi sobre les conseqüències lingüístiques de les dues etapes de la producció dramàtica puig-i-ferreteriana.²¹

Amb l'excepció de *mellor*, tots els col·loquialismes que tenen ocurrences altes són variants amb prou vitalitat encara avui. Aquesta vitalitat col·loquial actual la trobem també en altres mots d'ocurrences més baixes en el corpus: *esmortuir*, *istiu*, *gavinet*, *aixís*, *gènit*, *empenedir-se*. Cal dir el mateix en relació amb la terminació amb semivocal de la primera persona del singular del verb voler (*vuí*) i amb les formes verbals velaritzades:

<i>donguèu</i>	<i>sapiguesis</i>
<i>dongui</i>	<i>sapiguéssiu</i>
<i>poguent</i>	<i>sapigut</i>
<i>poguer</i>	<i>volguent</i>
<i>sapiguda</i>	<i>volguer</i>

I també amb els femenins en *-enta/-anta*:

<i>amarganta</i>	<i>insolenta</i>
<i>creienta</i>	<i>llampanta</i>
<i>decenta</i>	<i>lluenta</i>
<i>diligenta</i>	<i>resplendent</i>
<i>fumejanta</i>	<i>sirventa</i>
<i>impertinenta</i>	

21 Si contrastem els col·loquialismes amb els col·loquialismes extrets en l'estudi sobre Guimerà (Ginebra 2006a), trobem que la majoria coincideixen, la qual cosa vol dir que eren vius en una zona molt més extensa que el Baix Camp, en el cas de Puig i Ferreter, i el Vendrell, en el cas de Guimerà. Aquests mots coincidents són *mellor*, *singlar*, *aixís*, *llavores/allavores*, *sapigut*, *sapiguda*, *volguer*, *poguent*, *valdre*, *somiar*, *dar* 'donar', *apariar* (dialectalisme en aquest llibre), *empenedir-se*, *mosseta*, *mossota* (en Guimerà també *mosso*), *nirviós* (que el DCVB qualifica de vulgarisme), *aucell*, *carmel·lo*, *aquet* (3 ocurrences en Puig i 1 en Guimerà), *presiri* i *oidà*.

En l'àmbit de la llengua col·loquial cal referir-se encara a les interjeccions. En principi, i sense tenir estudis comparatius a l'abast, podem pensar que les interjeccions, onomatopeies i paraules-frase que emprà Puig han de ser abundants, i això perquè el corpus d'estudi és el corpus d'una obra dramàtica i, per tant, és un tipus de corpus en el qual s'espera trobar interjeccions i altres expressions que fem servir en el llenguatge oral, que és més procliu a usar-les. El que podem observar també és que gairebé totes les emprà més d'un cop a la seva obra dramàtica i, consegüentment, la majoria no les usa puntualment. La llista d'interjeccions apareix a la llista 36. A la llista 37 es recull altres exclamacions més o menys estereotipades.

Llista 36. Interjeccions en l'obra dramàtica de Puig i Ferrer

<i>adeu-siau!</i> (29)	<i>oi!</i> (71)
<i>ah!</i> (416)	<i>oidà!</i> (5)
<i>ai!</i> (154)	<i>oixque!</i> (13)
<i>apa!</i> (16)	<i>oooh</i> (al cavall) (4)
<i>arri!</i> (38)	<i>paf!</i> (2)
<i>au!</i> (50)	<i>pse!</i> (11)
<i>bah!</i> (72)	<i>pst!</i> (4)
<i>benhaja!</i> (1)	<i>rai!</i> (19)
<i>bum!</i> (1)	<i>recrist!</i> (4)
<i>ca!</i> (26)	<i>redéu!</i> (3)
<i>carai!</i> (1)	<i>redimoni</i> (2)
<i>caram!</i> (7)	<i>renoi!</i> (1)
<i>dimontri!</i> (7)	<i>ruix-que!</i> (crit a les
<i>ecs!</i> (4)	ovelles) (3)
<i>eh!</i> (152)	<i>uah!</i> (2)
<i>ei!</i> (29)	<i>uf!</i> (5)
<i>ep!</i> (8)	<i>ui!</i> (11)
<i>ha!</i> (14)	<i>uix!</i> (1)
<i>he!</i> (16)	<i>vaia!</i> (6)
<i>hi!</i> (2)	<i>vaja!</i> (129)
<i>hop!</i> (16)	<i>visca!</i> (2)
<i>hum!</i> (29)	<i>xo!</i> (5)
<i>oh!</i> (675)	
<i>oho!</i> (al cavall) (1)	

Llista 37. Altres exclamacions en l'obra dramàtica de Puig i Ferrer

<i>arri allà!</i>	<i>que dimoni!</i>
<i>Déu em valgui!</i>	<i>saber del dimoni!</i>
<i>dimontri de xicot!</i>	<i>socors!</i>
<i>llamp de Déu!</i>	<i>valga'ns Deu</i>
<i>mal llamp de Deu!</i>	<i>via fora</i>
<i>món de món!</i>	<i>xambó de mi!</i>
<i>pel colze! 'per aquí'</i>	

Si comparem aquestes interjeccions amb les usades per Guimerà (Ginebra 2006a: 115), el resultat és que les que són usades per tots dos autors són les següents:

Llista 38. Interjeccions comunes (usades per Puig i Ferrer i Guimerà)

<i>ai!</i>	<i>ecs!</i>	<i>pse!</i>	<i>redimoni! (Guimerà: redomoni!)</i>
<i>apa!</i>	<i>eh!</i>	<i>pst!</i>	<i>uf!</i>
<i>au!</i>	<i>ep!</i>	<i>rai!</i>	<i>uix!</i>
<i>ca!</i>	<i>he!</i>	<i>redéu!</i>	
<i>caram!</i>	<i>oh!</i>		

Probablement, si Guimerà i Puig i Ferrer coincideixen en aquestes expressions és que devien ser ben habituals a finals de segle XIX i a començaments del XX, i, de fet, es pot dir que tenen encara vitalitat en la nostra època. Sembla que tenen menys vitalitat avui en dia aquestes altres: *benhaja*, i les que van adreçades a les bèsties domèstiques, ja que les feines agrícoles s'han mecanitzat i, per tant, el llenguatge que es feia servir amb les bèsties que feien aquestes feines del camp ha reculat també, com han reculat aquestes feines (xo i les seves variants: *xoo*, *xooh*, *xoooh*, *oique*, *ruix-que*, *oho*, *oooh*).

S'ha fet també la relació, a partir del seu diccionari (Martí Mes-tre 2011), de les interjeccions i les unitats expressives emprades per Bernat i Baldoví, per poder fer una comparació quantitativa amb un

autor que, com sabem, va conrear un teatre popular i jocós i que, en conseqüència, és previsible que utilitzés abundantment aquest tipus d'unitats:

Llista 39. Interjeccions emprades per Bernat i Baldoví

1. *ah!*
2. *alto!*
3. *anem!*
4. *arre!*
5. *asalo!* 'agafa'!'
6. *auh!*
7. *bah!*
8. *caaa!*
9. *captemins!* (variant eufemística de *cap de Déu!*)
10. *carall!*
11. *caramba!*
12. *carat!* (eufemisme per *carall!*)
13. *càspita!* (expressant estranyesa o admiració)
14. *clif!* (expressant la idea de desaparició sobtada)
15. *cocorocó!* (imitació del so del gall)
16. *dan!* («dan, dan, clau com la que em dones no la té ningú»)
17. *ei!*
18. *eu!*
19. *fóller!*
20. *hola!*
21. *ihooo, ihooo, ihooo!*
22. *jas!*
23. *mau-mau* (del gat)
24. *pitro!* (indicant queixa)
25. *pum!*
26. *recarat!*
27. *repatxo!* (expressa contrarietat)
28. *tututut!* (fer burla d'una afirmació anterior)
29. *uf!*
30. *uix!*
31. *viva!*

El resultat de comparar aquesta llista amb les llistes anteriors proporciona un resultat en principi sorprenent, almenys si es parteix de la idea que era lògic que Bernat i Baldoví —autor d'un teatre clarissimament popular, irònic i festiu— hagués recorregut més sovint a les interjeccions que no pas Puig: les interjeccions recollides en l'obra dramàtica de Puig i Ferreter són 45, i les de Bernat i Baldoví, 31. En canvi, pel que fa a altres exclamacions més o menys estereotipades, la llista de Bernat és clarament més extensa.

Llista 40. Altres exclamacions emprades per Bernat i Baldoví

1. *per l'amor de Déu!*
2. *atre canari!* (eufemisme per *carall*)
3. *que carall o carall!* (fórmula d'enuig)
4. *com va la dansa!* (exclamació irònica amb què fingim aprovar una cosa que ens sembla reprovable)
5. *com hi ha Déu!*
6. *Déu que els haja perdonat!*
7. *Déu que vos beneïxca!* (fórmula de comiat)
8. *si Déu vol!*
9. *valga'ns Déu!*
10. *el diable que l'antenguera!* (expressa la feinada que hi ha a entendre alguna persona)
11. *en deu mil diables* (fórmula d'enuig)
12. *el diantre que l'entenga!* (fórmula d'enuig)
13. *com qui no diu res!*
14. *que dia aquell!*
15. *anar a pelar faves!* (engegar a algú)
16. *atre fotre!* (molest i amb ironia)
17. *gloriós pare sen Francés!*
18. *per sen Francisco de Asís!*
19. *Jesús, Maria!*
20. *oi Jesús!*
21. *valga'm el Ninyo Jesús!*
22. *valga'm el Ninyo Jesús con su corona y sus clavos!*
23. *veure el joc mal parat* 'veure malament algun assumpte'
24. *Mare de Déu! / Mare de Déu de Sales!*
25. *mare meua!*

26. *Maria Santíssima!*
27. *pim-pom tracatratatacatrom rom-trom!* (d'una traca)
28. *pup, pup, pup!* (imitació burlesca)
29. *santa fe!*
30. *santa Leocrícia!*
31. *santa Rita!*
32. *santa Tecla!*
33. *santo Díos!*
34. *gloriós sen Valero!*
35. *anar més armat que sen Jordi*
36. *per santa Marta i es Maries!*
37. *Bàrbera bendita!*
38. *ta! ta! ta!*
39. *tracatracatrom!/ tracatratatrom!tracatratatracatromtromtrom...*
puuuuuuum!
40. *tram-tram, tampantram, ramtramtaramtram!*
41. *tram-tram, rampantram, ram tam taram tam, rampantram!*
42. *Virgen de la Candelària!*
43. *hasta la vista!*

3.2.3 Arcaïsmes

El *DIEC2* defineix *arcaïsmes* com un mot, forma o gir d'una llengua que han caigut en desús. Si bé aquesta és la definició general, s'ha d'aclarir —seguint Ginebra (2006a: 106)— que se sobreentén que un mot o forma és un arcaïsmes quan es torna a usar després d'haver caigut en desús. En aquest llibre s'entenen i es tracten com a arcaïsmes, així, els mots que Puig i Ferrer fa servir en la seva obra dramàtica després d'haver estat abandonats en la llengua general (no es qualifiquen d'arcaïsmes, doncs, els mots antics que ningú no ha tornat a utilitzar). Com diu Ginebra (2006a: 106), també se sol parlar d'arcaïsmes per fer referència a paraules abandonades per la major part d'usuaris d'un idioma que un grup de parlants —normalment circumscrits a un territori concret— continua utilitzant. En el cas català, per exemple, «se sol dir que, des del punt de vista lèxic, un tret distintiu del dialecte insular és que conserva un bon nombre d'arcaïsmes, és a dir, de paraules que devien ser més o menys generals en etapes més antigues de la llengua però que en els altres dialectes han desaparegut» (Gine-

bra 2006a: 106). En aquests casos —continuem amb les reflexions de Ginebra, que recullen un suggeriment de Pere Navarro— hauriem de parlar sempre d'*arcaisme relatiu*, ja que en relació amb els parlants que el fan servir el mot no es pot qualificar, en sentit estricte, d'*arcaisme*: «en prediquem aquesta condició en relació amb els parlants d'altres dialectes» (Ginebra 2006a: 106).

En aquesta obra, doncs, es consideren arcaismes les paraules que s'havien usat en català antic, que després havien desaparegut tant del lèxic de la llengua escrita com del lèxic de la llengua col·loquial i que a partir del segle XIX, amb la Renaixença, es tornen a recuperar per a la literatura. Ginebra (2006a: 107) assenyala que en aquesta recuperació hi trobem mots que tindran una vida curta (que avui considerem propis dels autors i de l'estètica de l'època) i altres que s'han re-incorporat a la llengua literària general i es conserven fins avui. Això vol dir que hi haurà mots que en aquest llibre es consideraran arcaismes perquè són mots «recuperats», encara que un lector culte actual no tingui la percepció que és un mot arcaic, per tal com pertany ja al cabal del lèxic general de la llengua estàndard (Ginebra 2006a: 107).

Un cas en part a banda és el de mots com *felló* (en català antic, 'irat'), que els escriptors de la Renaixença van emprar durant cert temps i amb el significat de 'covard i traïdor', un significat (vegeu *DCVB*, s. v.) que ha estat atribuït a la interferència del castellà, però provocat segurament per la influència del francès *felon*. Aquí caldria parlar pròpiament de *pseudoarcaisme* (en rigor és un calc semàntic). A les dues obres de Puig i Ferreter en què apareix aquest mot té aquest significat.

També pot passar que els escriptors (o alguns escriptors) poden continuar fent-lo servir perquè és un mot antic i en qualitat de mot antic o arcaisme; i que els autors usin el mot des de la Renaixença encara que sense solució de continuïtat des de llavors.

Tenint en compte tot el que s'ha acabat d'exposar, etiquetar un mot com a *arcaisme* pot ser complex i pot portar a alguns problemes de caracterització, més encara si tenim en compte que l'*arcaisme* (mot abandonat i després usat de nou) pot haver entrat a la llengua per primer cop (és a dir, quan no era arcaisme) com a mot patrimonial, com a manlleu o com a cultisme.

En aquest estudi s'ha volgut caracteritzar el lèxic de l'obra dramàtica puig-i-ferreteriana també des d'aquest punt de vista. En el

quadre que tenim a continuació hi ha els mots que s'ajusten a la definició anterior. Hi apareixen el nombre d'ocurrències i les obres en les quals apareixen. Si no hi ha referència a l'obra, és que el mot es reparteix al llarg del corpus:

Llista 41. Arcaïsmes en l'obra dramàtica de Puig i Ferrer
(per ordre alfabètic)

abscondir 'amagar' (2) (L)
ací (10)
aconhortar (1) (a J)
acorar 'arribar al cor' (1) (a J)
aidar 'ajudar' (2) (a N)
aimant (3) (a J i H)
aimar (9) (a J i L)
aimia (2) (només J)
ans (2) 'sinó; abans' (a I, J)
après 'després de' (2) (a I)
aterrar 'aterrir' (8) (fins a la I)
barbre (1) (a P)
ca 'gos' (1) (a L)
car 'perquè' (4) (a J, L, P)
cercar (79)
ço (4) (I, J i L)
començ 'començament' (1) (a L)
conresar 'conrear' (2) (a E, K)
contentar 'acontar' (4)
davallament 'baixada' (1) (a I)
encar (7) (fins a la L)
encontrada (8)
ensems 'alhora' (5) (a A, U*, U)
ensomniar (1) (a R)
esdevenidor 'futur' (1) (a U)
esguard (5) (fins a la L)
esmerçar 'usar' (2) (només a C)
esquer 'esquerre' (1) (a C)
estrabul·lat 'desassenyat' (1) (a V)
fadiga 'fatiga' (2) (només a I)
fadigar (6) (a P i N)

fadigós (1) (a P)
falsia 'falsedat' (1) (a J)
felló 'covard' (2) (a I i J)
fembra 'femella' (2) (a G i I)
frèvol 'feble' (1) (a P)
hom (8)
jamai (2) (només J)
lliurar 'entregar' (5)
malaurat (13)
mallà 'moneda' (4) (a E, K, U*, U: les quatre edicions de la mateixa obra)
oir (13)
paorós 'temorenc' (1) (a I)
prest 'aviat' (5) (a I, J, L)
prompte (23)
quelcom (25)
retrossades 'arremangades' (2) (E i K)
romandre (3)
rompre (31)
sens (25)
somniar (31)
traüt (1) (a J)
tristícia 'tristesia' (1) (a P)
ver 'veritable' (38)
verament (3) (només P)
vis 'vista' (1) (a O)
visatge 'cara' (1) (a B)

D'aquestes unitats lèxiques, n'hi ha que són arcaismes relatius, segons la terminologia que s'ha aclarit que se seguiria en començar aquest apartat:

1. Vius en l'època de Puig i Ferreter en tortosí i en valencià

<i>ací</i>	<i>de prompte</i>
<i>açò</i>	<i>oir</i>
<i>ans</i>	

2. Vius en l'època de Puig i Ferrer a les Illes

<i>ca</i>	<i>davallament</i>
<i>car</i>	<i>esquer</i> (Mallorca)
<i>cercar</i>	<i>estrabul·lat</i>
<i>començ</i>	<i>quelcom</i> (Eivissa)

I n'hi ha que després han esdevingut mots habituals en la llengua literària. A més dels que acabem d'esmentar, hi hem d'afegir els següents:

<i>esguard</i>	<i>sens</i>
<i>quelcom</i>	<i>somniar</i>

El total d'arcaïsmes que s'han comptat en el corpus és de 58 i, com s'ha dit anteriorment, és difícil de valorar-los quantitativament si no es compara amb estudis sobre altres autors contemporanis. D'entrada, el que sí que és més fàcil de comprovar és si a mesura que avancen les obres aquests arcaïsmes es van substituint, com sembla que cal esperar, per altres mots més moderns sense aquesta connotació arcaica. Per això, a la graella anterior la informació de les obres en què apareixen els arcaïsmes ens pot aportar informació en aquest sentit. Podríem establir dues etapes: la modernista i la d'acostament als gustos burgesos, més noucentista, i comparar-les, però si tenim en compte que aquesta segona etapa la inicia amb *La senyora Isabel*, una comèdia en vers, de passat llegendari, i la segueix una altra, *Garidó i Francina*, que és una tragicomèdia en prosa ambientada en el segle XVIII, sembla que el balanç podria quedar una mica descompensat, ja que, en principi, aquestes dues obres poden contenir més arcaïsmes que les restants. Així que una s'ha deixat en el primer bloc i la segona, en el segon. El resultat és que tenim una primera etapa amb més arcaïsmes que a la segona (22, la primera, enfront de 16, la segona).

Vistes totes les dades, sembla que l'existència d'arcaïsmes en l'obra de Puig no ens permet de qualificar el seu lèxic d'una manera general com a lèxic arcaïtzant. Tenint en compte tot el corpus dramàtic, no podem qualificar la llista anterior d'extensa, sobretot si ens fixem que molts dels arcaïsmes els usa un sol cop:

<i>aconhortar</i>	<i>falsia</i>
<i>acorar</i>	<i>frèvola</i>
<i>barbre</i>	<i>grop</i>
<i>ca</i>	<i>herbei</i>
<i>començ</i>	<i>paorós</i>
<i>davallament</i>	<i>traüt</i>
<i>ensomniar</i>	<i>tristícia</i>
<i>esquer</i>	<i>vís</i>
<i>estrabul·lat</i>	<i>visatge</i>
<i>fadigós</i>	

A part dels que tenen ocurrències molt baixes, n'hi ha que empra més d'una vegada però a la mateixa obra (a més, la majoria apareixen a les mateixes obres de passat llegendari, com ja s'ha apuntat anteriorment):

<i>abscondir</i>	<i>jamai</i>
<i>aidar</i>	<i>esmerçar</i>
<i>aimia</i>	<i>fadiga</i>
<i>après</i>	<i>verament</i>

De fet, dels plantejaments lingüístics i estilístics del teatre de Puig i Ferreter se n'hauria de seguir un rebuig clar de l'arcaisme, i és per això que la presència als seus textos d'unitats d'aquesta mena s'ha d'atribuir, sembla, a una certa inseguretat i a la influència del llenguatge literari general de l'època, que encara no havia discriminat prou en certs casos entre arcaisme i mot propi del llenguatge literari. D'altra banda, cal tenir en compte que hi ha casos (*ací, ans, cercar, esmerçar, lliurar, quelcom, rompre, somniar*, etc.) en què els arcaismes van ser promoguts decididament per Fabra (de vegades amb èxit) a la categoria de mots del català estàndard general, i consegüentment van anar perdent la connotació arcaïtzant.²²

22 Si comparem els arcaismes puig-i-ferreterians amb els usats per Guimerà, trobem que coincideixen en aquests mots: *abscondir, ací, aimar, aimia, ans, barbre, cercar, ço, encar, esguard, fembra, jamai, malaurat, prompte, quelcom, somniar, ensomniar, somni i sens* (vegeu Ginebra 2006a, que, de tota manera, com ja hem dit, no pretén que la seva llista sigui exhaustiva).

3.2.4 *Cultismes estilístics (mots literaris)*

Es fa servir aquesta denominació (Ginebra 2006a: 116) per als mots que no són propis del llenguatge col·loquial però apareixen amb normalitat en la llengua escrita, principalment en la literatura. Amb aquesta precisió es diferencia els mots que apareixeran en aquest apartat dels que responen al significat tècnic estricte amb què se sol conèixer el terme de *cultisme*, és a dir, paraula d'origen grec o llatí —o formada a partir de formes o radicals grecollatins— incorporada com a manlleu en la llengua i que no ha sofert, per tant, el procés evolutiu propi de les unitats lèxiques patrimonials (Ginebra 2006a: 116). En conseqüència, aquest segon concepte no entra en el primer, ja que en el català hi ha cultismes estrictes (segon concepte) que han passat a formar part del lèxic general dels usuaris, també del seu registre col·loquial, i això vol dir que han perdut el seu caràcter cultista, o els en queda ben poc: això afecta un percentatge alt del lèxic català —segons Casanova (2000), aquest fet afecta la meitat dels mots del lèxic català general d'avui. I també ens trobem amb mots que estilísticament són percebuts com a mots literaris, com a mots cultes, i no són cultismes en sentit estricte (segon concepte).

Per ser estrictes, cal fer notar que molts mots que han aparegut en els apartats anteriors són, segons aquesta consideració, cultismes estilístics. Quan s'ha definit el que era un *arcaisme* ja ens referíem de fet a aquesta idea, ja que, quan un escriptor recorre a paraules antigues i les torna a posar en ús en l'àmbit literari, el que busca és obtenir un efecte cultista (que de vegades el porta a situar-se en una determinada escola o tradició literària). Un escriptor també pot recórrer a paraules foranes o manlleus (com se sap, molts castellanismes es van introduir des del segle XVII a la llengua literària per aquesta via, la del cultisme estilístic). I pot recórrer a paraules d'altres zones dialectals que no són connotades com a dialectalismes (Ginebra 2006a: 116).

Per bé que aquest concepte de *cultisme estilístic* pot abraçar, doncs, altres elements que s'han classificat en altres categories, es deixen en aquest apartat els mots que sembla que no es podien encabir tan clarament en els apartats anteriors. S'ha confeccionat una graella amb les obres i les ocurrencies, similar als quadres anteriors i amb el mateix propòsit: comprovar si en les primeres obres hi ha més cultismes que en les últimes. El procediment ha estat el mateix: en

el primer bloc hi deixem *La senyora Isabel* (J), i en el segon, *Garidó i Francina* (L), perquè les dues obres situades en un passat llegendari no es trobin en el mateix bloc:

Llista 42. Cultismes estilístics en l'obra dramàtica de Puig i Ferreter

<i>accent</i> (2)	<i>dissort</i> (2) (només L)
<i>afany</i> (16)	<i>embarassar</i> 'embarassar' (3) (a A, B; a D ja apareix amb una <i>r</i> sola) ²⁵
<i>afront</i> (1) (a C)	<i>eternal</i> (1) (a I)
<i>alenada</i> (3)	<i>formosura</i> 'formosor' (4) (a L)
<i>anit</i> (1) (a Q)	<i>gaudir</i> (3)
<i>anudar</i> (2) (a H, T)	<i>genoll</i> (35) ²⁶
<i>apenar</i> (4) (a E, K, U*, U)	<i>glatir</i> 'consumir-se, gruar' (3)
<i>apesarament</i> (5) (a A, E, K, U*, U)	<i>infantívol</i> (1) (a D)
<i>arcova</i> (12) (a E, K, U*)	<i>jorn</i> (15) (fins a L)
<i>ardit</i> (3)	<i>mortalla</i> (1) (a J)
<i>au</i> (8) (fins a J)	<i>objecte</i> (20)
<i>baldament</i> (1) (a D)	<i>precisar</i> (1) (a F)
<i>bes</i> (5)	<i>recordança</i> (1) (a J)
<i>caia</i> 'eixelebrada' ²³ (3)	<i>succeir</i> (3)
<i>cloure</i> (8) (Fins a K)	<i>teatre</i> (22)
<i>complacència</i> 'complaença' (3) (a A, B)	<i>ubriagar</i> 'embriagar' (6)
<i>contorbar</i> (1) (a I)	<i>ubriaguesa</i> 'embriaguesa' (2)
<i>cotxar</i> 'ajeure en el llit' (5) ²⁴	<i>testa</i> (3) (fins a H)

23 *DCVB*: «'Dona esburbada, de poc seny' (Alaró): "Deixa-la anar, an aquesta, que és una caia!"». Al *DCVB* no hi ha més referències. Sembla que Puig fa servir un dialectalisme d'una altra àrea, i és per això que qualifiquem aquest mot com a cultisme estilístic.

24 D'acord amb el *DCVB*, podria venir del francès *coucher*.

25 El *DCVB* indica que *embarassar*, amb la *rr* duplicada, pot obeir a influència de la grafia francesa *embarrasser*. Per això es col·loca en aquest apartat.

26 El mot *genoll* era i és viu en diverses àrees del domini lingüístic, però la forma tradicional del Camp de Tarragona i de l'àrea de Barcelona és *jonoll*, i és per això que apareix aquí, ja que Puig el devia adquirir per via culta.

Després de fer el recompte, i a diferència del que passava amb els arcaïsmes, els cultismes estilístics són una mica més nombrosos a la primera part (17 enfront de 4), tot i que en la primera el llenguatge que se li atribueix és un llenguatge viu i expressiu, agosarat (etapa modernista), i a la segona (la noucentista), un llenguatge més elegant. Aquests resultats sembla que avalen que Puig usa cada vegada menys els mots que es poden percebre com a mots literaris, potser perquè no es va acabar d'adaptar bé al llenguatge més «elegant» que emprava el Noucentisme o potser perquè quan va aparèixer el *Diccionari general de la llengua catalana* de Pompeu Fabra es va adonar que hi havia altres alternatives lèxiques igualment correctes i avalades pel *Diccionari* que s'ajustaven més a la seva intenció d'usar un llenguatge viu i expressiu. O potser també perquè a mesura que agafava seguretat va poder prescindir de mots que abans li semblava que havia d'usar perquè «tocava» i feia més culte, proporció que podria tenir a veure amb les etapes teatrals que s'han atribuït a Puig i Ferrer.

Com s'ha fet en els altres apartats, s'ha buscat els cultismes estilístics que apareixen també en l'obra de Guimerà (Ginebra 2006a), i veiem que les coincidències són força remarcables:

Llista 43. Cultismes estilístics que coincideixen en les obres dramàtiques de Puig i Ferrer i Àngel Guimerà

<i>accent</i>	<i>gaudir</i>
<i>afany</i>	<i>genoll</i>
<i>afront</i>	<i>infantívol</i>
<i>alenada</i>	<i>jorn</i>
<i>anit</i>	<i>mortalla</i>
<i>ardit</i>	<i>objecte</i>
<i>au</i>	<i>precisar</i>
<i>baldament</i>	<i>recordança</i>
<i>bes</i>	<i>succeir</i>
<i>contorbar</i>	<i>teatre</i>
<i>dissort</i>	<i>testa</i>
<i>eternal</i>	

3.2.5 Altres

3.2.5.1 Renaixentismes

D'acord amb una proposta terminològica de Ginebra (2006a: 117), els *renaxentismes* són neologismes que es creen en el període de la Renaixença, amb criteri fonamentat o sense, per omplir un buit lèxic o sobretot per evitar una paraula usual que es considerava castellanisme. No es considerarà renaixentisme el mot que s'ha encabint en els altres apartats (si per evitar el buit es recorre a l'arcaisme, al manlleu o al mot local o d'altres zones dialectals que s'eleva a categoria literària). Quan parlarem del fenomen del *renaxentisme* ens referirem no sols a l'època estricta de la Renaixença, sinó a tot el període en què els escriptors catalans van tenir consciència de contribuir al procés de redreçament de la llengua (fins a les primeres dècades del segle xx). Aquesta consciència «descastellanitzadora» va ser lloada per uns i criticada per altres, però el fet és que en la literatura d'aquella època es van introduir mots com els que recull la llista 44:

Llista 44. Renaixentismes en l'obra dramàtica de Puig i Ferreter

cadavre 'cadàver' (3) (només a I)
creuada 'croada' (1) (a D)
crudel 'cruel' (18)
crudelment 'cruelment' (4) (fins a E)
crudeltat 'crueltat' (2)
fecund 'fecund' (1) (a D)

Després de valorar la llista ens podem adonar que els renaixentismes que s'han recollit del corpus dramàtic puig-i-ferreterià tenen una vida relativament curta, ja que cap dels registrats no té vida enllà de la primera etapa teatral. L'obra més tardana que en conté és l'obra K, que és una reedició de l'obra E (*La dama enamorada*). Per tant, aquest fet s'avé amb el que s'ha remarcat anteriorment sobre la presa de consciència lingüística a partir de l'inici de la segona etapa.

Després de comparar aquests renaixentismes amb els usats per Guimerà, veiem que en ambdós autors dramàtics apareixen els mots *cadavre*, *crudel* i *crudeltat*. Ginebra (2006a: 118) informa que aquests

dos últims són, per a Coromines, mers barbarismes i, per al *DCVB*, cultismes en sentit estricte (el *DCVB* parla de «llatinisme adoptat al principi de la Renaixença»).

3.2.5.2 Gal·licismes, anglicismes, llatinismes, italianismes

En el corpus només s'han trobat els següents manlleus del francès: *maillot* (1, V 20), *remerciat* (1, L 16) i *toilette* (2, S 3 i 4) (tots tres enregistrats per Barri 1999), als quals podríem sumar *cotxar*, *embarrassar* i *felló*, tres unitats que ja han estat objecte de comentari.

En canvi, s'han trobat en l'obra de Puig paraules del francès marcades en cursiva o entre cometes que no es poden considerar manlleus, ja que l'autor utilitza la cursiva o les cometes precisament perquè té la intenció de marcar-les com a paraules que han estat dites en francès. S'ha anomenat aquestes unitats *mots francesos*. Els mots francesos que Puig marca com a tals són els següents:

à (1) O 94
abrusar (4) E 100, K 34, U* 44, U 44
charmante 'encantador' (5) P 15, 17
Corbeille (1) P 27, V 35
de (1) O 94
demodé 'passat de moda' (1) M 18
deshabillé 'desvestit' (1) O 97
frisson 'inquietud' (1) P 28
fumoir 'local per a fumadors' (1) P 2
hein? 'eh?' (1) P 15
la (1) P 27
le Camelot (1) G 80
madame (1) P 27
marrons glacés 'castanyes confitades' (1) P 8
pardesus 'abric' (1) S 12
reprise 'tornada, nova temporada a escena' (1) O 94
rire 'riure' (1) O 94
rôle 'paper teatral' (1) O 94
soir 'vespre' (2) P 27
soirée 'vespre-nit' (1) V 26
soupers-tango (1) S 15
variétés 'varietats espectacle' (1) S 15
xarmant 'encantador' (1) O 93

En total hi ha, doncs, 4 ocurrencies de gal·licismes, i 27 ocurrencies pel que fa als mots francesos.

Pel que fa als anglicismes, en el corpus hi ha també manlleus procedents de l'anglès, com:

deceiver (1) V 30

divine (1) V 30 X

hall (2) V 43, 46

hypocrite (1) V 30

is (1) V 30

it (1) V 30

païama (1) (de l'hindustànic a través de l'anglès) V 35.

I mots marcats connotats com a mots anglesos:

seveet (1) V 30

sex-appeal (1) V 30

shimmy «un s. que fa ballar els morts» (1) S 13

star (1) V 4

that «that is it seveet divine hypocrite» (1) V 30

whisky (1) V 20, 21

yes (2) V 30

Així doncs, apareixen 4 ocurrencies d'anglicismes i 11 mots anglesos.

Quant als llatinismes, en l'obra de Puig apareixen els llatinismes següents (no es recullen els llatinismes que han passat a pertànyer al lèxic general dels parlants catalans i fins i tot a la llengua col·loquial):

Ave Maria (1) D 48 (salutació)

taurus (3) M 13, 17 (signe del Zodíac)

A més, es troben els següents mots i frases llatins marcats com a tals:

deum (11) D 110, 111, 124, 132, 135, 139

inter (1) A 35

nos (1) A 37

nosce te ipsum ‘coneix-te a tu mateix’ (1) M 4

quid divinum (1) M 9

non plus ultra (1) S 12

odore de femina (1) M 11

En total, 4 ocurrencies de llatínismes i 19 mots o frases llatins.

Finalment, hi ha en el corpus 2 italianismes, que avui formen part del lèxic català comú:

bravo (1) V 30 (el *DCVB* no en diu res, però és un italianisme que ha passat al català per mediació del castellà)

òpera (1) P 17

3.3 Unitats fraseològiques

3.3.1 Inventari ordenat per obres

L'interès per la fraseologia i per l'arregla del material fraseològic dels escriptors ha augmentat força en els darrers anys al si de la lingüística catalana. Així, si deixem de banda treballs ja una mica llunyans com el de Rolf Eberenz sobre les locucions verbals en Ramon Llull (1984), es poden destacar les aportacions de Joaquim Martí Mestre (1997) sobre els fraseologismes en Eduard Escalante, el buidatge exhaustiu de les unitats fraseològiques d'obres específiques —*Primera història d'Esther* de Salvador Espriu (Vernet 1999), *Els col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa* de Cristòfor Despuig (Massip i González 2009), els 24 toms de les *Rondaies Mallorquines* d'Antoni M. Alcover (Llull 2008), l'*Espill* de Jaume Roig (Guia 2008)— i l'establiment de l'inventari fraseològic d'autors concrets —Jordi Pere Cerdà (Morvay 2012), Jesús Moncada (Biosca, Cornadó i Morvay 2016). També es poden esmentar altres treballs (tot i que en cap cas no es tracta d'arregles completes), com ara Escrivà (1992), sobre els refranys en el *Tirant lo Blanc*; Casanova (1994, 1999), sobre el *Tirant* i sobre Ausiàs March; Martines (2006), també sobre March i el *Tirant*; Baile López (2007), de nou sobre les parèmies del *Tirant*; Fuster Ortuño (2009), sobre *Curial e Güelfa*; Sánchez López (2010), sobre les col·locacions en March; Conca i Guia (1995, 1996, 2006, 2007, 2008, 2011, 2015), sobre parèmies en diferents autors i obres medievals, i Guia (2009, 2010, 2011, 2013), sobre l'*Espill*.

En aquest llibre també hem volgut fer una aportació a la fraseologia, en sintonia amb la tendència a la qual ens acabem de referir, i per això se'n recull el material fraseològic del corpus —de les obres dramàtiques de Puig. Val a dir que el sistema d'extracció de la fraseologia ha estat manual, fet de manera convencional a partir de la lectura directa dels textos impresos. Aquesta tasca, que no es podia portar a terme amb mitjans informàtics, ha estat lenta, però ha semblat que pagava la pena, ja que podia ser de gran interès.

Es presenten a continuació els fraseologismes recollits de les diferents obres. Les lletres de l'alfabet es corresponen amb les diferents obres de Puig, ordenades per ordre de publicació. No s'han dividit les unitats en les diferents categories fraseològiques (locucions, concurrències/col·locacions, parèmies, etc.) perquè, almenys fins ara, no ho fan els reculls de fraseologia catalana que es publiquen, i hem pensat que, així, l'obra es presenta més harmònica en relació amb la pràctica habitual.²⁷

S'ha de remarcar que el sistema d'extracció ha estat manual, per la qual cosa no es pot garantir que el resultat sigui complet. És fàcil que certes unitats s'invisibilitzin i passin desapercebudes i, per tant, no s'ha pretès que els resultats siguin exhaustius, però sí que siguin orientadors i que puguin servir de cara a futures investigacions. Tot i les limitacions d'aquest sistema d'extracció manual, l'hem preferit als sistemes semiautomatitzats, perquè ara per ara l'extracció semi-automàtica en els treballs d'investigació que l'han feta servir ha exigint un temps d'edició del material que fa dubtós que resulti més ràpid i eficaç.

A

*La dama alegre*²⁸

1. *a fe de Déu*
2. *a l'ensem* 'a la vegada'
3. *amansit com un anyell*
4. *anar a passeig* (es fa servir en imperatiu, per engegar algú)

27 Per a la qüestió de la distinció entre locucions i concurrències/col·locacions en la lingüística catalana, vegeu Ginebra (2003).

28 S'ha regularitzat l'ortografia de les unitats fraseològiques segons la normativa ortogràfica actual.

5. *anar de bo* ‘anar de valent’
6. *anar en hora bona*
7. *batre les cames* ‘morir’
8. *córrer món amb la mona* ‘anar borratxo’
9. *costi el que costi* ‘sense impediments’
10. *cridar núvols sobre el cel clar* ‘avançar-se en una premonició’
11. *d’una revolada* ‘tot d’una’
12. *de bo de bo*
13. *embriac com una sopa*
14. *engegar al diable*
15. *fer ballar sobre el palmell de la mà*
16. *fer comissions* ‘anar a comprar’
17. *fer esment amb les faldilles* ‘vigilar amb les dones’
18. *fer fila*
19. *fer la mueca de l’home gastat* (?)
20. *fer menjar tothora un nom* ‘retreure una coneixença’
21. *fer pagar cara* [una cosa] (amenança)
22. *fer sort*
23. *fer tard*
24. *fer-te teva* [una persona] ‘aconseguir la seva estimació’
25. *gent alta* ‘gent benestant’
26. *mala pell!* ‘atrevit!’
27. *necessitar* [una persona] *com l’aire que es respira*
28. *ni pensaments!* (negació d’alguna cosa amb rotunditat)
29. *no fer ombra* ‘no ser oposició’
30. *no tenir ni un clau!* ‘no tenir ni un duro’
31. *obrir de bat a bat*
32. *pagar-la cara*
33. *paraules de mel* ‘paraules tendres’
34. *passar la vida com una ombra*
35. *passar volant*
36. *plaga de mala mena* (referit a una persona)
37. *plorar com un nen*
38. *posar voluntat* ‘sentir afecte’
39. *posar-se fet una llàstima* ‘embrutar-se’
40. *prendre* [algú] *com un mirall de bones costums*
41. *pur com el front d’un infant*
42. *que vagi bé!*

43. *restar quiet com un sant*
44. *rodar com un soc*
45. *saber-la llarga*
46. *santa innocència*
47. *ser alegre com el sol*
48. *ser bona persona com el llop bona bèstia*
49. *ser com un riu que surt de mare*
50. *ser hermosa com una nena*
51. *ser menyspreuada com un gos*
52. *ser necessari com el pa que em menjo*
53. *sortir de mare 'expansionar-se'*
54. *sortir el bo i millor*
55. *tenir a la ratera*
56. *tenir guarnit 'tenir preparat el cavall'*
57. *tenir la mà tan blanca com una flor de lliri*
58. *tenir la por al cos*
59. *tenir les barbes de pam 'ser seriós, assenyat'*
60. *tocar campanes 'celebrar un fet inesperat'*
61. *tractar [algú] com un infant malalt*
62. *transparent com les aigües d'un estany*
63. *trotar com a diables*
64. *un bon Jan*
65. *xiular l'orella [a algú]*

B

El noi mimat

1. *bona família 'família benestant'*
2. *casa bona 'família benestant'*
3. *de bona hora 'aviat'*
4. *de cor 'amb autenticitat'*
5. *de quan en quand 'de tant en tant'*
6. *fer tintinas 'marejar'*
7. *guardar [una minyona] 'tenir-la al servei de la casa'*
8. *noi de sucre candi 'noi feble'*
9. *queixar-se com una criatura*
10. *robar el cor [a algú] 'enamorar a algú'*
11. *rovellar-se com una eina fina caiguda en desús*
12. *ser de la mateixa pasta [que algú] 'assemblar-se a algú'*

13. *ser fet i pastat* [a algú] ‘semblar-se molt a algú’
14. *ser un tros de carn batejada* ‘ser un beneit’
15. *ser una mala estampa* [d’algú] ‘no arribar a assemblar-se a algú’

C

Arrels mortes

1. *a les palpentes*
2. *a mig aire* ‘a mig fer’
3. *anar de boig* ‘anar de pressa’
4. *anar* [a] *les amonestacions* ‘publicació a l’església dels noms i altres circumstàncies dels qui volen contreure matrimoni’
5. *aplanar com a muntanyes*
6. *berenar com dues reïnes*
7. *de bones en bones* ‘amb pròpia voluntat’
8. *deixar parat* [algú] ‘sorprendre’
9. *deixar* [algú] *sense una malla* ‘deixar sense ni un cèntim’
10. *deixar-se fer la llei* ‘no fer servir l’autoritat’
11. *dir de sèrio* [alguna cosa] ‘dir-ho seriosament’
12. *encegar com la serp a l’aucell*
13. *enviar a passeig* ‘engegar’
14. *estar-ne* [d’algú] ‘tenir molt d’afecte’
15. *estiguin bons* ‘adeu’
16. *fer la joventut* ‘viure la vida’
17. *fer quatre dies* ‘fer poc temps’
18. *fer-se compte* ‘entendre’
19. *fer-se el càrrec* [d’alguna cosa]
20. *fer-se ric a les esquenes dels altres*
21. *fil a l’agulla*
22. *fins a més veure* ‘fins un altre dia’
23. *girar el cervell* [a algú] ‘fer que no actuï amb seny’
24. *la mar com més té més brama*
25. *no saber quin vent ens ha de portar la pluja* ‘no saber d’on ens ha de venir la sort’
26. *no ser tant com és això!*
27. *no tenir art ni part* [en alguna cosa]
28. *no tenir sang* ‘no tenir dignitat’
29. *on l’amor no hi pot res l’interès hi governa*
30. *passar pel mateix sedàs*

31. *pel teu braç* 'per la teva posició'
32. *plorar com una criatura*
33. *portar voluntat* [a algú] 'apreciar [algú]'
34. *prendre de mal ull* [algú] 'tindre mania [a algú]'
35. *què hi fa?* 'no passa res'
36. *seguir la corrent*
37. *ser com cal*
38. *ser com dos vents que es troben cara a cara*
39. *ser més pura que la santa Verge*
40. *tant se val*
41. *(no) tenir pèls a la llengua*
42. *tirar terra sobre un tema* 'deixar estar [algú]'
43. *tocar el cor* [a algú] 'convèncer [algú]'
44. *tocat i posat* 'primmirat'
45. *un cor net és un cor dret*
46. *veure amb bons ulls* 'acceptar de grat'

D

Aigües encantades

1. *aigües riques com els metalls*
2. *al cor de la nit*
3. *anarse'n de bones en bones* 'anar-se'n sense disputes'
4. *autoritat de palla*
5. *ave Maria puríssima* (salutació d'entrada a una casa)
6. *bon vent* (salutació de comiat amb voluntat ofensiva)
7. *caure la bena dels ulls*
8. *caure la cara de vergonya*
9. *clar com la llum del gran dia*
10. *córrer darrere d'algú com una gossa*
11. *cul de taverna*
12. *deixar* [algú] *sense una malla* 'deixar sense ni un duro'
13. *deixar córrer* 'descartar'
14. *Déu us guardi de mal* (salutació)
15. *dir de pas* 'no ser el més important a dir'
16. *donar-se per la pell* 'estar convençut'
17. *els apressats fan la feina*
18. *encegar com la serp a l'aucell*
19. *estigui bo* (fórmula de comiat)

20. *estimar-se la pell* 'protegir-se'
21. *fer* [una cosa] *costí el que costí*
22. *fer de res una muntanya*
23. *fer el mal pel mal* 'fer el mal sense cap motiu'
24. *fer girar el cap* [a algú] 'fer-li perdre el seny'
25. *fer l'efecte* 'semblar'
26. *fer-se'n* 'importar'
27. *fermada com un gos*
28. *fuetejar com a bèsties*
29. *fugir com el vent*
30. *girar el cap* 'captivar'
31. *girar el cervell* 'captivar'
32. *no fer res de profit* 'no treure resultats de les accions'
33. *no sentir-se del coll de la camisa*
34. *no tenir art ni part* 'no tenir res a veure'
35. *no tenir esma* [d'alguna cosa]
36. *ofegar el dubte com una flama que no es deixa respirar*
37. *parlar d'esma*
38. *parlar pla* 'parlar clar'
39. *per aquest viatge no necessitar alforges*
40. [alguna cosa] *pesar com una llosa de sepulcre*
41. *prendre de mal ull* 'agafar mania'
42. *resplendent com l'aurora que s'encengués sobtadament*
43. [les dones] *sanglotar com a ovelles ferides*
44. *ser així mentre el món sigui món*
45. *ser clar com la llum del gran dia*
46. *ser com l'aucell que ha traspassat el mar d'una volada*
47. *ser com les males herbes*
48. *no ser gaire com cal*
49. *ser un cap calent* 'ser inconformista'
50. *si bé apreta no escanya*
51. *tancada en clau com una boja*
52. *tocar el cor* [a algú] 'convèncer [algú]'
53. *trencar el respecte*
54. *una cosa que ofega l'ànima com un plom*
55. *vell verd*
56. *vestir de negre com en senyal de dol*
57. *xerrar sense to ni so*

E/K/U*/U

La dama enamorada. Totes les edicions

1. *A boca de fosc*
2. *aigua corrent cura l'enyorament*
3. *al cor de l'hivern*
4. *amor de matrona, amor de lloba*
5. *anar de dret* [a un lloc] 'anar directament [a un lloc]'
6. *anar el carro pel pedregal*
7. *anar-se'n amb el cor estret com un puny*
8. *arribar a bones hores* 'arribar tard'
9. *el cor, batre com un rellotge*
10. *el cor, batre com un martell*
11. *cadacú pagar amb la moneda que té* 'cadascú és d'una manera o altra segons les seves circumstàncies'
12. *cançons grasses* 'atreviments'
13. *contar* [aguna cosa] *a l'alçària d'un campanar*
14. *anar com l'anell al dit*
15. *cuidar com una planta d'invernacle*
16. *com hi ha món* 'és clar'
17. *de cop* 'd'antuvi'
18. *deixar-se portar com un cego per una passió*
19. *dir entre dents*
20. *dir-t'ho el cor* 'tenir un pressentiment'
21. *esclafir rialles*
22. *estar com un rei*
23. *estar com una sopa*
24. *estar fet a tot*
25. *estar-ne fins dalt* [d'aguna cosa]
26. *fer cantar* 'fer explicar secrets'
27. *fer encendre les sangs* 'emocionar-se'
28. *fer festes* 'fer molt de cas'
29. *fer franc* 'eximir d'una obligació'
30. *fer l'amor* 'festejar' (no es refereix a l'acte sexual)
31. *fer mala espina* 'tenir un mal presagi'
32. *fer parlar* 'donar a parlar'
33. *girar-se de bones el vent* 'algú, que té bona lluna'
34. *haver-hi matines* 'haver-se d'aixecar aviat'
35. *home roig i gos pelut primer mort que conegut*

36. *hostes vindran que de casa ens trauran*
37. *inflamar-se com un il·luminat*
38. *lliscar dels dits com una anguila*
39. *matar les hores 'passar el temps ociosament'*
40. *menjar a festes*
41. *no durar la bona lluna 'perdre de seguida el bon humor'*
42. *no haver-hi Déu que hi pugui fer res*
43. *passar la nit a la serena 'passar la nit al ras'*
44. *qui parla de la desgràcia la crida*
45. *rebatre per terra com una fulla*
46. *rebutjar com una escòria*
47. *respecta i et respectaran*
48. *saber-la llarga 'tenir recursos'*
49. *ser com una flor passada*
50. *ser els petons dolços com la mel i amargants com l'acíbar*
51. *ser fina com una nena*
52. *ser la pedra de toc 'ser allò que serveix per a demostrar l'autenticitat d'alguna cosa'*
53. *ser prim de pell 'ofendre's de seguida'*
54. *tant se val*
55. *tenir cor [de fer una cosa]*
56. *tenir les mans glaçades com la sang d'una vella*
57. *tremolar com la fulla a l'arbre*
58. *un gavadal de feina*
59. *una borratxada de dies*
60. *vèncer estant assegut com els moros*
61. *venir a tomb [d'alguna cosa]*
62. *venir com l'anell al dit*
63. *xocar com dos núvols prenyats de tempesta*

F

Drama d'humils

1. *a fe que sí*
2. *a més no poder 'molt'*
3. *anar a les fosques 'anar mal encaminat'*
4. *anar a les palpentes*
5. *esgotar-se en flor 'malmetre's de jove'*
6. *estar gastat com un arbre tendre*

7. *menjar de gust*
8. *no aclucar l'ull*
9. *no haver-n'hi per tant*
10. *no tenir-hi la vida* ['no treure-hi els beneficis esperats']
11. *per aquests mons de Déu*

G

Desamor

1. *anar a pams* 'sense córrer'
2. *cap al tard*
3. *cega com un gosset amb l'amo*
4. *cridar com boig*
5. *de tot hi ha en la vinya del Senyor*
6. *deixar córrer* [una cosa] 'no parlar-ne més'
7. *dir-ho sense un pèl a la llengua* 'dir [una cosa] sense retenir-se'
8. *el temps és or*
9. *estar-ne ple* [d'una cosa] 'estar-ne fart'
10. *fer franc*
11. *fer l'amor* 'festejar'
12. *fer-se le Camelot* 'fer-se de marxant ambulat'
13. *girar l'esquena* 'refusar'
14. *haver-li dit quatre paraules* [a una persona] 'haver-hi parlat poc'
15. *lligar caps* 'aclarir el que ha passat'
16. *mirar de quedar bé* 'intentar agradar'
17. *no saber per quin sant* [no es fa una cosa]
18. *parlar amb la mà al cor*
19. *per mor de* 'a causa de'
20. *portar de bracet*
21. *posar pell de serp a les butxaques* (per tenir sort)
22. *posar-se* 'assenyar-se'
23. *resar-hi* 'tenir-hi a veure'
24. *ser* (l'amor) *com una roca cantelluda*
25. *ser bona i mansa com una ovella*
26. *ser de bona fusta* 'tenir potencial'
27. *ser llest com una serp*
28. *ser seca com un cop de martell*
29. *ser una bona pell* 'ser espavilat'
30. *tant se val!*

31. *tenir tremp* 'tenir fortalesa'
32. *treure's la múrria de sobre* 'treure's l'avorriment'

H/T

El gran Aleix

1. *a boca de fosc* 'al capvespre'
2. *a cop calent* 'd'entrada'
3. *a fe 'i tant*
4. *a fe de Déu que sí 'i tant que sí*
5. *així com així*
6. *anar a fer xalades* 'sortir de festa'
7. *anar a pescar* 'anar a trobar'
8. *anar amb el cor a la mà* 'anar amb innocència'
9. *anar escotada com una mala cosa*
10. *arraconar com un gos*
11. *assecar-se el cor* 'no estimar més'
12. *ca, home* 'és clar que no'
13. *cantar-hi els àngels* 'ser molt bo'
14. *clavar la porta al nas*
15. *clavar-se al cor com punxes*
16. *content com unes Pasqües*
17. *costi el que costi*
18. *cremar com si hagués passat una llengua de foc*
19. *de lluny en lluny* 'de tant en tant'
20. *de mala gana* 'sense ganes'
21. *de nou* 'novament'
22. *deixar-se veure* 'aparèixer'
23. *devorar com un afamat un tros de pa*
24. *dir-li cove, dir-li paner* 'digues-li com vulguis'
25. *dona perduda* 'bagassa'
26. *dur venut* [a algú] 'desconcertar-lo'
27. *emportar com una ventada*
28. *esclafir rialles*
29. *estar-ne com encantada*
30. *estar-ne fins al coll* [d'algú o d'alguna cosa] 'estar-ne fart'
31. *fer com qui no hi veu*
32. *fer* [algú] *en un lloc* 'pensar que [algú] és en un lloc i adonar-te que no és així'
33. *fer l'aubada* [a algú] 'cortejar'

34. *fer la creu* [a algú o a una cosa] 'no voler saber-ne res més'
35. *fer la pols* [a algú] 'superar [algú]'
36. *fer rodar el cap* 'fer vacil·lar'
37. *fer via*
38. *fer-ho fort* 'prendre-s'ho malament'
39. *fer-la bona* 'fer-ne alguna de grossa'
40. *fer-ne un gra massa*
41. *fer-ne un xic massa*
42. *fer-se els untets* («Les velles bruixes tornen a enfurismar-se contra el jovent i li voldrien la sang per a tornar-se a fer els untets!»)
43. *ja no se'n cantaria ni gall ni gallina* [d'algú] 'ja no se'n sentiria dir res'
44. *jugar-se el coll* [en alguna cosa] 'estar-ne segur'
45. *no cantar-se'n gall ni gallina* [d'algú]
46. *muntar en bicicleta com un minyó de vint anys*
47. *no estar bé del cap* 'estar boig'
48. *no haver-hi res com la veritat*
49. *no tenir cor* [de fer alguna cosa] 'no tenir valor'
50. *oblidar com un mal somni*
51. *oferir-se a la bona de Déu* 'oferir-se sense cap resistència'
52. *paga qui pot al món* 'qui val, val'
53. *passar bugada*
54. *per ventura* 'per casualitat'
55. *plantar cara* 'no acovardir-se'
56. *pesar com un crim*
57. *posar-se les calces a un home* ('deixar-se governar per la dona')
58. *reanimar-se com un llum que s'hi posa oli*
59. *ser aspre com una fruita verda*
60. *ser baix com les bèsties*
61. *ser lleuger de llengua* 'xerrar massa'
62. *ser més punxós que un eriçó* 'ser esquerp'
63. *ser molt dir* 'exagerar'
64. *ser mut com un mort*
65. *ser un dimoni fica-foc* 'ser un busca-raons'
66. *si fa o no fa* 'més o menys igual'
67. *si tant es tiba, es trenca la corda*
68. *tenir el cor com una cera*
69. *tenir feina llarga* 'tenir dificultats serioses'
70. *tenir la llet al morro* 'ser encara un nen'

71. *un bé de Déu* [d'alguna cosa]
72. *vencer com un manament*
73. *venir a tomb*
74. *venir la pensada* 'tenir la idea'
75. *xuclar* [algú] *com a sangoneres*

I

L'Ignoscenta

1. *a les palpentès*
2. *com la mel és dolça*
3. *com la neu és blanca*
4. *de genollons*
5. *excitar-se com una gota d'aigua sobre un ferro roent*
6. *fer el cor fort*
7. *fer l'efecte* 'tenir la impressió'
8. *galopar com el vent*
9. *mancar l'alè*
10. *ser amollit com una fembra*
11. *ser blanca com la neu*
12. *ser dolça com la mel*
13. *silenciós com un sepulcre*
14. *sortir de mare*

J

La senyora Isabel

1. *anar vent en popa*
2. *barallar-se com gos i gat*
3. *caure la cara* (de vergonya)
4. *dir-ne de tots colors*
5. *donar-se una mica d'aire* 'anar de presset'
6. *estar a la serena* 'estar al ras'
7. *estar com gos i gat*
8. *estar irat com un dimoni*
9. *estar plantat com un estaquirot*
10. *estar-ne fins a dalt*
11. *fer bullir l'olla* 'tenir diners'
12. *fer denteta*
13. *fer l'amor* 'festejar'

14. *fer l'ase*
15. *fer l'ull viu*
16. *fer-la grossa*
17. *fresca com una rosa*
18. *gat escaldat, d'aigua tèbia en té prou*
19. *llogar-s'hi cadires*
20. *mala negada!*
21. *plantat com un estaquírot*
22. *portar voluntat* [a una persona]
23. *qui espera delera*
24. *qui t'empeny que tant rodoles?*
25. *s'ha de saber ballar segons el so*
26. *ser blanca com la neu*
27. *ser del mateix braç*
28. *ser flors i violes*
29. *ser fresca com una rosa*
30. *ser un bon jan*
31. *ser un dir* [alguna cosa]
32. *sol com un mussol*
33. *tant se val*
34. *tant si plou com si venta*
35. *tenir pa a l'ull* 'no veure el que és evident'
36. *tenir un poc d'aire* 'tenir gràcia a moure's'
37. *venir com un llampec*

L

Garidó i Francina

1. *amb mà dura* 'amb contundència'
2. *amb prou feines* 'no gaire'
3. *anar cap a la posta* 'envellir'
4. *de primer antuvi*
5. *deixar a la mà de Déu*
6. *dir amoretes* 'dir paraules d'amor'
7. *donar-se a la música* 'escoltar música'
8. *estar més enamorat que la lluna del sol*
9. *fer compliments* 'adular'
10. *fer veure* 'aparentar'
11. *l'hàbit no fa el monjo*

12. *l'hora dolça* 'el bon temps'
13. *no tenir bona nomenada* 'tenir mala reputació'
14. *parlar amb el cor* 'parlar amb sinceritat'
15. *posar els ulls* [en algú]
16. *presentar els respectes a algú*
17. *saltar el cor* 'esglaiar-se'
18. *salut us dó Déu* (salutació)
19. *seguir bona cosa* 'seguir força estona'
20. *ser de baixa estofa* 'de condició social baixa'
21. *sortir d'un mal pas* 'solucionar un problema contret'
22. *tenir dos dits de front*
23. *tocar el cor* 'entendrir'
24. *treure de pena* 'solucionar la vida econòmicament parlant'

M

Si n'era una minyona

1. *com hi ha món* 'pots pujar-hi de peus'
2. *estar en autes* 'no saber de què va una cosa'
3. *estar bo!* (fórmula de comiat)
4. *fer l'amor* 'festejar'
5. *fer l'efecte*
6. *fer-ho a palletes* 'decidir a sort'
7. *fer-ne de tots colors*
8. *fruita madura és la que cau* (per referir-se a l'èxit dels homes madurs amb les noies joves)
9. *guardar-se'n prou* [d'alguna cosa] 'reservar-se per interessos propis'
10. *la setmana dels tres dijous* 'mai'
11. *mico filós* 'desnerit'
12. *mossegar-se la llengua*
13. *no ser de la primera volada*
14. *no vestir gaire* 'quedar malament'
15. *nosce te ipsum* 'conèixer-te a tu mateix'
16. *pujar els fums al cap*
17. *pulcra com les margaridoies dels camps*
18. *rebre comissions* 'rebre encàrrecs'
19. *tant se val*
20. *tenir la cintura com un jerricó*
21. *treure la son de les orelles*

N

Les ales del fang

1. *aida't i t'aidaré*
2. *amb prou feines*
3. *anar-se'n de la llengua* 'parlar massa'
4. *arri allà!*
5. *burxar l'orella* [a algú] 'parlar-ne malament'
6. *caure boscos* 'devastar boscos'
7. *cera groga com la mel*
8. *deixar anar a les seves*
9. *Déu diu aida't i t'aidaré* 'no es pot esperar que les coses que volem aconseguir caiguin del cel'
10. *el dir de la gent* 'el xafardeig'
11. *es pot dir el pecat però no el pecador* 'no es pot revelar la identitat de la persona que t'ha explicat alguna cosa'
12. *estar de Déu* 'si Déu vol'
13. *estar deixat de la mà de Déu* 'no importar a ningú'
14. *estar moix* 'callar'
15. *fer alguna cosa a les teves barbes* 'fer alguna cosa contra tu i davant teu'
16. *fer el ulls grossos*
17. *fer festes* 'fer moixaines'
18. *fer marrada* 'actuar de la manera més complicada'
19. *fer prova* 'servir en una casa com a aprenent'
20. *fer un fred de mil dimonis* 'fer molt de fred'
21. *fer un fred que pela*
22. *fer-ne una* 'fer un disbarat'
23. *fiar a la consciència* 'seguir la consciència'
24. *guàrdia civil*
25. *i trona avall* 'i aquí no ha passat res'
26. *massa bo vol dir bèstia*
27. *mirar prim* 'ser escrupolós'
28. *noia lleugera* 'bagassa'
29. *només tenir ulls* [per a una persona]
30. *parlar clar*
31. *parlar com les que porten faldilles*
32. *portar els pantalons*
33. *saber-la llarga* 'no ser innocent'
34. *ser una terra que Déu no hi va passar* 'terra pobra, sense vegetació'

35. *si està de Déu serà i si no, no 'serà si Déu vol'*
36. *tant se val!*
37. *tocar el cor [d'una persona] 'entendrir [algú]'*
38. *treballar com Déu mana*
39. *trencar l'auba*
40. *treure [una persona] com a un gos*
41. *treure la bena dels ulls [a algú]*

O

Un home genial

1. *anar a pams*
2. *beure com un carreter*
3. *bullir i no coure's 'no tenir substància, no reeixir [alguna cosa]'*
4. *convenir com el pa que et menges*
5. *de raig 'tot d'una'*
6. *donar la paraula 'comprometre's'*
7. *emportar-se el públic 'tenir èxit'*
8. *estar bé del cap*
9. *estar en bones mans*
10. *estar més pelat que una rata*
11. *estigui bo! (comiat)*
12. *fer furor 'tenir èxit'*
13. *fer una mala jugada [a algú]*
14. *ficar cullerada 'dir la seva'*
15. *mal llamp se'ls emporti*
16. *no tenir solta*
17. *poder pujar-hi de peus 'estar-ne segur'*
18. *quedar ben lluït 'quedar en ridícul'*
19. *qui paga, mana*
20. *rentar la cara [a alguna cosa]*
21. *saber fer el paper 'dissimular'*
22. *saber-ne un niu [d'alguna cosa]*
23. *sentir-se regalat 'sentir-se ben tractat'*
24. *ser una mina 'ser algú o un lloc d'on es treuen molts diners'*
25. *tenir trastienda 'saber-la llarga'*
26. *vinga aquests cinc 'tanquem l'acord'*

P

El gran enlluernament

1. *a cau d'orella*
2. *avorrir-se com una ostra*
3. *tornar-se bla com la cera*
4. *cercant una agulla es pot trobar un tresor*
5. *dir una amoreta*
6. *ensenyar alguna cosa a tort i a dret*
7. *fer el cop de cap* 'decidir-se a comprometre's amb una parella'
8. *no donar* [en una cosa] 'no endevinar-la'
9. *no sentir-se amb cor* [de fer alguna cosa]
10. *ser de la primera volada*
11. *ser fúnebre com una tomba*
12. *ser pitjor el remei que la malaltia*
13. *sortir amb la seva* 'fer de totes passades allò que es té al cap'
14. *tenir la mentalitat de pardal*
15. *trencadís com el vidre*
16. *un capell amb més ales que un aeroplà*
17. *una dona de bon to* 'una dona culta'

Q

No era un somni

(obra de molt poca extensió)

1. *desfer-se com un sospir*
2. *espantat com un gos falder*
3. *jugar com el gat amb la rata*
4. *no fer al cas* 'no tenir-hi relació'
5. *no tenir cor* 'no tenir compassió'
6. *no venir malament* 'no fer cap nosa'
7. *rebatre per terra com una serp verinosa*

R

La dama de l'amor feréstec

1. *a salt de llebre* 'pel camí més curt'
2. *abraonar-se* [a algú] *com un llop a sa presa* 'tirar-se [damunt d'algú]'
3. *al passat diga-li adéu*
4. *als vostres peus* 'adeu-siau'
5. *anar a fer el farcell* 'partir'

6. *anar d'amagatons*
7. *desolar com un casal després d'una crema*
8. *dir-ne quatre de fresques*
9. *diuen que l'amor és sant*
10. *doblegar l'esquena* 'treballar'
11. *donar carabassa* 'rebutjar els pretendents'
12. *dur molta voluntat* [a una persona] 'tenir interès [en ella]'
13. *estar amb l'ai al cor* 'patir per alguna cosa'
14. *estar com un gat entre faldilles* 'estar als capricis d'una dona'
15. *estar nyic-i-nyac* 'barallar-se contínuament'
16. *estimar com un galifardeu de vint anys*
17. *fer* [alguna cosa] *a espatlles de* 'fer alguna cosa d'amagat'
18. *fer bondat*
19. *fer bossa* 'reunir cèntims'
20. *fer content* [a algú]
21. *fer el desmenjat* 'no demostrar interès'
22. *fer el maco* 'fer el pinxo'
23. *fer l'aleta* 'festejar'
24. *fer l'estaquiro* 'quedar-se plantat davant d'alguna cosa o davant d'algú'
25. *fosca com una gola de llop*
26. *fugir* [d'algú] *com d'una guilla*
27. *l'ocasió fa el lladre*
28. *la processó va per dins* 'no demostrar el patiment que un està passant'
29. *lligar com el vesc a la bosca* 'avenir-se molt'
30. *més que més* 'a més a més'
31. *mirar de fit a fit*
32. *ni pels peus*
33. *no fer ni fred ni calor*
34. *no haver-hi temps que no torni* 'tot es repeteix'
35. *no haver-n'hi prou a ser honrada; cal semblar-ho*
36. *no hi ha poma per verda que sigui que s'aguanti dos estius a la branca* (per referir-se al sí d'una dona a un prometatge)
37. *no llaurar gaire dret* 'no estar segur d'alguna cosa; no tenir una idea madura encara'
38. *no saber-se'n estar*
39. *no tenir* [algú] *ni pel cap ni pels peus*
40. *parents pobres mai són prou lluny*
41. *parlar amb embuts* 'no ser clar'

42. *passar un ram de sangs pel cap* 'excitar-se'
43. *per mor de* 'per causa de'
44. *posar pell de serp al vestit* 'donar sort'
45. *qui oli remena els dits se n'unta*
46. *s'esbrava l'amor si es mostra massa*
47. *saber on et pica* 'saber què vol un mateix'
48. *semblar un pardal de riu* 'no tenir forma ni figura, ser desnerit'
49. *sense tocar els llençols* 'sense posar-se al llit, sense dormir'
50. *ser com llavor entre pedres calcinades* 'no servir de res'
51. *ser com una mula guita* 'com més bé se'l tracta, un dia o altre pega una coça'
52. *ser d'allò més* 'ser molt'
53. *ser de mal auguri* 'portar mala sort'
54. *ser difícil fer calendaris* 'ser complicat fer previsions de casament'
55. *ser esquerp com un esquírol*
56. *ser un bé de Déu eixorc* 'no servir de res'
57. *ser un cau de serps i semblar una bresca de mel* 'ser traïdor'
58. *sortir-te'n amb la teva* 'aconseguir els teus objectius finalment'
59. *tenir el cor robat*
60. *tenir una vida desolada com un casal després d'una crema*
61. *tenir-ho verd* 'no tenir gaires possibilitats'
62. *tornar-se com un gaig* 'aprimar-se molt'
63. *trencar muntanyes* 'anar al dret'
64. *valdre més or que no pesa*
65. *veure-hi en un embull* 'haver de córrer'
66. *viure amb l'esquena dreta* 'viure sense treballar gaire'

S

L'escola dels promesos

1. *aixecar el gall* 'queixar-se'
2. *als peus de vostès* (formulisme de salutació)
3. *anar a carnadures* 'segons la manera de ser'
4. *anar amb peus de plom* 'dir les coses amb precaució'
5. *anar de bona fe* 'anar amb bones intencions'
6. *anar de curt* 'anar amb vestimenta que no arriba als peus'
7. *bona gallina mullada!*
8. *cases bé* 'cases de famílies benestants'
9. *d'allò més*
10. *de més verdes en maduren*

11. *donar franquesa* 'donar entrada a una casa'
12. *donar la mà* [a algú] 'ajudar'
13. *donar mànegs ampla* 'donar molta llibertat'
14. *donar un cop d'ull* 'vigilar'
15. *donar un cop de mà*
16. *estar amb l'ai al cor* 'estar preocupat'
17. *estar sense xava* 'no tenir diners'
18. *fer anar dret* 'educar estrictament'
19. *fer bones* 'anar tirant, econòmicament parlant'
20. *fer cap* 'arribar a un lloc'
21. *fer els ninots al balcó* 'seduir els pretendents'
22. *fer quatre dies* 'fer poc temps'
23. *fer toilette* 'arreglar-se, empolainar-se'
24. *fer un va i tot* 'vestir a l'última moda'
25. *gent de tres i no-res* 'gent de baixa estofa'
26. *guanyar per mà* 'anticipar-se a un altre en la consecució d'alguna cosa'
27. *haver-la fet* 'haver-se equivocat en una acció'
28. *les noies bé* 'les noies de bona família i de bones maneres'
29. *mossegar-se la llengua* 'callar'
30. *no fer els ninots al balcó* 'no perdre temps amb un galant abans del prometatge'
31. *no fer per* [algú] 'no escaure [a algú]'
32. *no ser de bon to* 'no ser adequat'
33. *no tenir ni així amb una persona* 'no haver tingut cap tracte amb aquella persona'
34. *no tocar-hi* 'ser boig'
35. *on hi ha faldilles i pantalons no hi manquen mai raons*
36. *parlar sense embuts* 'parlar clarament'
37. *picar alt* 'tenir gustos de persona de posició alta'
38. *posar la pell de gallina* 'agafar por'
39. *posar el coll* [en una cosa] 'esforçar-s'hi'
40. *quan es tenen diners sobren les mans*
41. *qui bé t'estima et farà plorar*
42. *ser com de família*
43. *ser de la primera volada* 'ser jove i moderna'
44. *ser dur de pelar* 'ser una persona que no es deixa convèncer amb facilitat'
45. *ser el non plus ultra* 'ser el més modern'
46. *ser l'esca del pecat*

47. *ser un «todas las quiero»* 'ser un faldiller'
48. *ser un bon partit*
49. *ser una ànima blanca* 'ser innocent'
50. *si l'ase no vol beure...*
51. *tant se val*
52. *treure les castanyes del foc* [a algú] 'solucionar el problema que correspon [a un altre]'
53. *treure's un pes del damunt* 'eludir del damunt una responsabilitat'
54. *volar com els coloms* 'escapar-se'

V

Anna darrere la cortina (V)

1. *anar amb dos salts* 'ràpidament'
2. *anar-se'n amb un ai al cor*
3. *cantar-n'hi una rastellera* 'dir quatre veritats'
4. *carregats com uns ases*
5. *com si tal cosa*
6. *conèixer* [alguna cosa] *com el palmell de la teva mà*
7. *cosir-se la boca* 'callar'
8. *de por de* 'perquè'
9. *deixar* [algú] *amb un pam de nas*
10. *esclafar com un cuc*
11. *esclafir a riure*
12. *estar als llims*
13. *fer bondat*
14. *fer gruar* 'costar'
15. *fer l'amor* 'festejar'
16. *fer l'orni*
17. *ficar el nas a les cases dels altres*
18. *gent jove pa tou* 'el jovent, per la falta d'experiència, no és gaire de fiar en empreses dures o perilloses, cal preparar-li la feina i minvar-li l'esforç'
19. *guardar-se* [alguna cosa] *al pap* 'no dir el que es pensa'
20. *i un be!* 'no m'ho crec'
21. *mossegar-se la llengua* 'callar'
22. *negre i prim com un boc*
23. *ni cordar-se els lligams de la sabata* [d'una persona] 'no voler saber-ne res, [d'una persona]'
24. *no cantar per més que et burxin* 'xafardejar'

25. *no estar per romanços* 'no voler pedre el temps amb històries'
26. *no obrir boca* 'callar'
27. *no tenir ganxo* [per a algú] 'no atreure [una persona]'
28. *passar vetlla*
29. *perdre el cap*
30. *pescar una noia*
31. *pintar-se com una cupletista*
32. *prendre el pèl*
33. *resistir com un sant*
34. *riure a pler*
35. *rossa com d'un susto* 'd'un ros no natural'
36. *saber de cert*
37. *saber-ho de cor* 'saber-ho de memòria'
38. *selvàtic com un Tarsan*
39. *sentir un rau-rau* 'sentir remordiments'
40. *ser fresca* (una noia)
41. *ser més llarg que en Calces*
42. *ser més llarg que un dia sense pa*
43. *ser plat de segona taula*
44. *com un enze*
45. *ser un faldilletes* 'ser un faldiller'
46. *ser una sabata* 'ser inculte'
47. *tenir el son de llebre* 'tenir el son molt prim'
48. *tenir la mà trencada* [en alguna cosa] 'saber fer bé [alguna cosa]'
49. *tenir les noies així* 'tenir-ne moltes'
50. *tenir més replecs que un cardenal de Roma* 'ser complicat'
51. *tenir una hora boja* 'haver tingut un apassionament'
52. *tenir una noia a punt de carmel·lo* 'tenir una noia rendida i entregada als encants d'un noi'
53. *transparent com un cristall*
54. *treure un pes del damunt*
55. *una persona amb més replecs que un cardenal de Roma* 'persona de personallitat complicada'
56. *viure als llims* 'ser innocent i crèdul'

3.3.2 Comentaris

A les llistes hi ha els resultats parcials, i el total d'unitats fraseològiques a l'obra dramàtica de Puig i Ferreter puja aproximadament a 727 (tenint en compte que n'hi ha unes quantes que es repeteixen). Pel que fa a altres aspectes, interessa fer notar que no es confirma el que seria previsible —que és que, com més ocurrències té una obra, més unitats fraseològiques conté—, perquè l'obra amb més ocurrències de Puig no és ni de llarg la que conté més fraseologismes. El que sí que es pot afirmar és que majoritàriament les obres que contenen més unitats fraseològiques es corresponen amb les que tenen un índex de riquesa lèxica més alt, que, a la vegada, bàsicament són les obres publicades més tardanament: tret de *La dama alegre*, per exemple, les més riques en unitats fraseològiques són *El gran Aleix II*, *Les ales del fang*, *La dama de l'amor feréstec*, *L'escola dels promesos* i *Anna darrere la cortina*.

Hem volgut comparar les unitats fraseològiques de Puig amb les emprades per Guimerà, com s'ha fet en els altres apartats, i hem trobat (Ginebra 2006a: 119) que les unitats que apareixen en tots dos corpus dramàtics són les següents:

cap al tard
saber de cert (Guimerà: *saber del cert*)
dur voluntat (Guimerà: *portar voluntat*)
(gens ni) gota
esclafir rialles (Guimerà: *esclafir el riure*)
fer content
fer el cor fort
fer festes
fer l'amor
fer-ne una
portar voluntat
ser fet i pastat (a algú)

Tot i que s'hi troben coincidències, el fet que l'estudi sobre Guimerà hagi recollit només una mostra molt parcial dels seus fraseologismes fa que no es puguin establir comparacions quantitatives entre les obres dels dos autors. És per això que hem volgut fer la compa-

ració amb les unitats fraseològiques del *Diccionari de Josep Bernat i Baldoví* (Martí Mestre 2011), ja que, encara que Bernat no és contemporani de Puig i Ferrer, el corpus a partir del qual s'ha extret el diccionari és, d'una banda, un corpus majoritàriament dramàtic i aproximadament de la mateixa extensió (tot i que hem de tenir en compte que, per a Puig, hi ha quatre edicions de *La dama enamorada*, i, per tant, les unitats fraseològiques bàsicament es repeteixen, i dues edicions d'*El gran Aleix*, en què passa el mateix) i, de l'altra, es tracta d'un corpus complet (obra completa). Relaciono a continuació en ordre alfabètic les unitats fraseològiques que s'han extret de Bernat i Baldoví:²⁹

1. *a bona part vas a fer llenya!* (es pondera el desencert)
2. *a cada trico* 'a cada moment'
3. *a carta acabada* 'completament'
4. *a cordell* 'en línia recta'
5. *a dos tirons* 'amb facilitat'
6. *a escape* 'molt de pressa'
7. *a espentes i a redolons*
8. *a estall* 'amb molt d'afany'
9. *a l'últim tot eixirà en la colada* 'finalment tot comptarà'
10. *a l'avemaria* 'al capvespre'
11. *a la desfilada* 'un darrere l'altre'
12. *a la lletra* 'al peu de la lletra'
13. *a la llum dels gats* 'a la llum de la lluna'
14. *a la polca* 'segons aquesta moda'
15. *a la redona* 'al voltant'
16. *a la saó* 'a hores d'ara'
17. *a la sordina* 'sense fer remor'
18. *a la traça* 'segons es veu'
19. *a la una, a las dos, a les tres, a la capa de sen Francés*

29 No se segueix l'ordre en què apareixen al diccionari. S'ha fet servir el mateix sistema emprat en la relació d'unitats fraseològiques de Puig i Ferrer. Per exemple, la unitat *afluixar el bolsillo* l'ordenem a partir d'*afluixar* i no de *bolsillo*, que és com la trobem entrada al diccionari. No s'ha regularitzat les unitats fraseològiques segons l'actual ortografia normativa; s'han transcrit de la mateixa manera com es troben al diccionari. A la llista s'hi relacionen les unitats fraseològiques que porten almenys un exemple i la referència d'obra i pàgina.

20. *a les mil maravelles* 'meravellosament'
21. *a lo llunt* 'en la llunyania'
22. *a mans plenes* 'amb abundància'
23. *a mitja requesta* 'a la meitat d'una cosa'
24. *a on no hi ha cap tot són cues* 'si els caps no responen, tampoc no responen els subordinats'
25. *a on no hi ha foc no hi ha fum*
26. *a on va la corda, el poal* 'ser inseparables'
27. *a penes saber dir cac* 'no saber dir gairebé res'
28. *a pique de* 'a punt de'
29. *a poqueta nit* 'quan comença a fosquejar'
30. *a quatre passos* 'molt a prop'
31. *a qui no té dinés ningun sant i posa l'olla*
32. *a tot açò* 'per cert'
33. *a trencacoll* 'amb gran treball'
34. *abaixar-se la polsera* 'perdre la supèrbia'
35. *acabar com el ball de Parra* 'una cosa que acaba malament'
36. *acabar en los torrons* 'concloure'
37. *acudir com les mosques*
38. *acudir-ne més que a ouir a Pastrana en la festa de l'Àngel*
39. *achenollar-se a Déu com la burra de Balan*
40. *ad hoc* 'expressament'
41. *afegir (més) caldo en l'olla* 'afegir més arguments'
42. *afegir en rastre* 'afegir més coses en un discurs'
43. *afluixar el bolsillo*
44. *aforar el suret* 'exagerar'
45. *agarrar-se a bones anelles* 'tenir protectors poderosos'
46. *agradar la carn de cuixa* 'tenir inclinació als plaers sexuals'
47. *aguantar la metxa* 'sofrir resignadament'
48. *agulla de portal* 'dependent encarregat de cobrar l'arbitri de portes'
49. *això serà lo que serà* (per posar en dubte una afirmació anterior)
50. *això serà lo que tasse un sastre* (disconformitat amb allò que un proposa)
51. *al canto* 'immediatament'
52. *al cap i a la fi*
53. *al cap i al cap al cap* 'a fi de comptes'
54. *al cap i raeries* 'finalment'
55. *al cap tots calbos*
56. *al que li pica és el que es rasca*

57. *al que paga obedir toca*
58. *al sa i al pla* 'de forma planera'
59. *alçar el colze* 'beure'
60. *alçar el gall* 'alçar la veu'
61. *alçar en un peu* 'trasbalsar'
62. *alçar la mà* 'pegar-li'
63. *alçar ronxa* (el cul postís)
64. *amagar/guardar el bulto* 'protegir-se un mateix esquivant un risc'
65. *amostrar les dents* [a algú] 'intimidat-lo'
66. *anar* [algú] *bou solt* 'anar lliure'
67. *anar* [alguna cosa] *de remat* 'estar a punt d'acabar'
68. *anar a bacs* [amb alguna cosa] 'anar amunt i avall amb alguna cosa'
69. *anar a buscar picos pardos* 'anar a buscar dones pel món'
70. *anar a orsa* 'de mala manera'
71. *anar a pas de bou* 'caminar molt lentament'
72. *anar a porrada de cego* 'anar a cegues'
73. *anar darrere de la processó* 'anar darrere dels altres'
74. *anar de mal ull* 'anar malament'
75. *anar en anda de bé* [alguna cosa] 'seguir un curs favorable'
76. *anar espai* 'anar amb compte'
77. *anar fent esses* 'anar d'un costat a l'altre'
78. *anar lligant una lletuga en espart* 'dur a terme una acció necessària'
79. *anar obrint-se-li el cor* [a algú] 'asserenar-se'
80. *anar per les antares* 'divagar'
81. *anar per senda torta* 'captenir-se malament'
82. *anar rodant el cabdell* 'canviar d'assumpte'
83. *anar roder* 'viure de forma errant'
84. *anar-se'n al diable*
85. *anar-se'n com castellet de cartes* (ponderant la facilitat amb què es desfà alguna cosa)
86. *anar-se'n per baix* 'patir diarrea'
87. *anar-se'n per les rames*
88. *ants al contrari*
89. *apagar el cigarro* 'un home, consumir una relació sexual'
90. *apretar del tot el tap* 'menjar en abundància'
91. *apretar el siti* (en la seducció)
92. *apretat com el panfigo*
93. *apurar hasta els pinyons* 'consumir alguna cosa totalment'

94. *arredonar les madeixes* 'entrar en un tema'
95. *arreglar els contes* 'castigar algú perquè vagi dret'
96. *arrimar el muscle* 'ajudar'
97. *arrimar els trastos* 'desistir d'un projecte'
98. *arrimar palles* 'deixar-se de paraules inútils'
99. *arrimar un bolet* 'copular'
100. *arrugades com un cuc*
101. *assaonar les costelles* [a algú] 'pegar a una persona'
102. *aventar-se les mosques del damunt* 'desfer-se de les visites inoportunes'
103. *baixar els fums* [a algú] 'rebaixar les seves pretensions'
104. *ballar en un peu* 'estar alegre'
105. *ballar l'aigua davant davant en escudellet de plata* [a algú] 'tractar-lo molt bé'
106. *ballar més fi que un fus*
107. *bancadeta de dents* 'mandíbula'
108. *banyar l'orella a algú* 'ensarronar-lo'
109. *barata cançons* 'a canvi de res'
110. *batre per la palla* 'esforçar-se en va'
111. *bé que mal* 'sigui com sigui'
112. *ben criat* 'ben educat'
113. *bon caure* 'bona gana'
114. *buidar el ventre* (a un meló) 'encetar-lo'
115. *busca qui t'ha pegat!*
116. *cabre mal* [una cosa] [a alguna persona] 'saber greu'
117. *cada cabró s'arregle*
118. *cada loco con su tema*
119. *calfar-se el cap* 'fatigar-se pensant'
120. *calfar-se el cervell* 'irritar-se'
121. *callar com un mut*
122. *caminar una posta de caragol* 'caminar molt poc'
123. *cantar la palinòdia* 'dir les veritats'
124. *cap d'any*
125. *cap de fusta* 'ignorància'
126. *cap de virot* 'gland del penis'
127. *cap de xiulet* 'poca-solta'
128. *cap ple de pardalets*
129. *caragols de corfa i molla* 'diners'
130. *carn d'estopa* 'aplicat a les dones que porten mirinyac o cul postís'

131. *carregar en lo sant i la limosna* ‘carregar amb algú’
132. *carregar la mà* [en una cosa] ‘insistir en una cosa’
133. *carregar-se el temps* ‘ennuvolar-se’
134. *caure* [alguna cosa] *del sac* ‘oblidar-la’
135. *caure* [una cosa] *en terra* ‘passar desaparecebuda’
136. *caure de quatre* ‘caure mort’
137. *caure del burro* ‘adonar-se que s’estava equivocat’
138. *caure redó com una pilota*
139. *cent i la mare* ‘molts’
140. *cinc apòstols* ‘els dits de la mà’
141. *clar i llis* ‘sense embuts’
142. *clar i ras* ‘sense embuts’
143. *cluïxca el canem* ‘castigar amb fuetades’
144. *com la burra de Vitòria, sinse pena ni glòria* ‘fer una cosa sense destacar’
145. *com la mitja taronja de l’Escola Pia* (per poderar el volum gran d’un objecte semiesfèric)
146. *com mana Déu* ‘així com cal’
147. *com una armela* (ametlla) ‘amb gràcia’
148. *començar a traure albercocs del corbo* ‘començar a actuar’
149. *con que* ‘així que’
150. *con tal que* ‘sempre que’
151. *corfa i molla* ‘cos’
152. *córrer com llebre quan fuig del galgo*
153. *córrer com un galgo*
154. *córrer com un gat per brases* (per ponderar la rapidesa)
155. *costar llargues pessetes*
156. *costar quatre bemols* ‘ser molt car’
157. *creure que un burro vola*
158. *creure tocar el dit en los cuernos de la lluna* ‘tenir molta vanitat’
159. *criatura de mamella* ‘nadó’
160. *cridar a l’orde*
161. *cridar més que* (quatre) *cabiscols* ‘cridar amb molta potència’
162. *cul sol* ‘tènia’
163. *d’acuerdo*
164. *d’alvançat* ‘per davant’
165. *d’un afer*’
166. *de baldraga* ‘de franc’
167. *de boca* ‘oralment i sense llegir’

168. *de bon cap* 'intel·ligent'
169. *de braceró* 'de bracet'
170. *de camarada* 'fent colla'
171. *de campanilles* 'de gran autoritat'
172. *de cantó* 'de gairell'
173. *de contado* 'a l'instant'
174. *de corfa i molla* 'com cal'
175. *de estrangís* 'de l'estranger'
176. *de gaidó* 'de gairell'
177. *de gallina vella sempre el caldo millor és*
178. *de la meua ànima* 'estimat'
179. *de la nit al matí* 'de forma sobtada'
180. *de la primera voladeta* 'jove i inexpert'
181. *de marca major* 'molt important'
182. *de marres* 'ben conegut'
183. *de mogolló* 'que fica cullerada en tot'
184. *de par en par* 'de bat a bat'
185. *de pelendengues* 'difícil'
186. *de peti* 'de poc valor'
187. *de pistó* 'ràpidament'
188. *de poc més o manco* 'de poca importància'
189. *de rebot* 'aprofitant una altra circumstància'
190. *de reüll*
191. *de rondó* 'intrèpidament'
192. *de tres a dinar* 'de poca vàlua'
193. *de/per consiguient* 'en conseqüència'
194. *deixar [algú] en la boca feta aigua* 'deixar-lo amb desig'
195. *deixar [algú] en la parada en la boca*
196. *deixar anar [algú] en sa Mare de Déu* 'deixar-lo anar lliurement'
197. *deixar-se caure com un sac de guano* 'caure de manera pesant'
198. *deixar-se caure en lo mig* 'interposar-se en una conversa'
199. *deixar/quedar algú en la mel en la boca* 'privar-lo de fruir d'una cosa que li era molt agradable'
200. *del dantre* 'molt molest'
201. *demanar de boca* 'demanar segons es desitjava'
202. *des de luego*
203. *descarregar la nuvolada* 'posar-se a ploure'
204. *descarregar llenya!* [algú] 'colpejar-lo'

205. *despenjar els núvols* [d'un problema] 'resoldre un problema'
206. *dient i fet* 'dit i fet'
207. *dir-se per a son capot* 'dir-se a si mateix'
208. *divertir-se com un pagès*
209. *dolç com pera confitada*
210. *donar* [a algú] *pasta per a fer les coques* 'a veure què sortirà d'algun assumpte'
211. *donar carabassa* 'rebutjar les pretensions amoroses d'algú'
212. *donar carena* 'fer la reparació del buc d'una embarcació'
213. *donar goig* 'ser bonic'
214. *donar la gana* 'venir-li el desig de fer alguna cosa'
215. *donar mala punta* [una cosa] 'donar mal averany'
216. *donar més faena que val*
217. *donar més que parlar que la Xata*
218. *donar nosa* 'molestar'
219. *donar-se a partit* 'cedir'
220. *donar-se-li un pito* [d'alguna cosa]
221. *donar/dar pena* 'fer nosa'
222. *dormir com un jòneg*
223. *dur a remolc* 'subjugar-lo'
224. *dur de l'orella* 'sord'
225. *eixir* [a algú] *el porc mesell* 'sortir els projectes malament'
226. *eixir a relluir els drapets* 'posar en evidència'
227. *eixir amb la màrfega arrastrant* 'esmentar coses en forma molesta'
228. *eixir de les casetes* 'perdre la calma'
229. *eixir el conte coixo* (o *tort*) 'anar-li malament les coses'
230. *eixir el conto dret* 'anar-li bé les coses'
231. *eixir en la pata de gall* [d'alguna cosa]
232. *eixir-se'n del carril* 'apartar-se del tema'
233. *el canteret nou fa l'aigua fresca* (ponderant les coses noves)
234. *el mal de les rates, que el fan uns y el paguen atres*
235. *el pecat amagat el rabo fora* 'fer la guerra de manera encoberta'
236. *el que calla otorga*
237. *el que està prop del foc és el que es crema*
238. *el que nada no se ahoga*
239. *el que no corre, vola*
240. *el que no en sap més en sa mare es gita*
241. *el que no plora no mama*
242. *el que peix vol menjar els garrons s'ha de banyar*

- 243. *el que té fam ensomia rollos*
- 244. *el que té poca vergonya tot lo món és d'ell*
- 245. *els mateixos hòmens, els mateixos pecats* 'no hi ha novetats en el món'
- 246. *embargar el coure* [a algú] 'no tenir res que es pugui embargar'
- 247. *empapussar* [algú] *en pastissos de glòria* 'afalagar-lo'
- 248. *empenyar la paraula* 'prometre'
- 249. *emporta-se la palma* [en alguna cosa] 'guanyar'
- 250. *en ànimo de* 'amb la intenció de'
- 251. *en arreglo a* 'd'acord amb'
- 252. *en capa de* 'amb aparença enganyosa de'
- 253. *en dos men tres* 'sovint'
- 254. *en dos pinzellades* 'descripció breu però intensa'
- 255. *en la casa que no hi ha rates el gat està de sobra*
- 256. *en la cua feta* 'desenyagat de no haver aconseguit alguna cosa'
- 257. *en lo bocí ple* 'amb la boca plena'
- 258. *en maio i en abril, cada gota val per mil*
- 259. *en paraules curtes* 'breument'
- 260. *en pèls i senyals* 'amb tots els detalls'
- 261. *en quatre paraules* 'amb brevetat'
- 262. *en quin cap cau?* (ponderant estranyesa)
- 263. *en resumen*
- 264. *en ristre* 'disposat per a ser usat'
- 265. *en seguideta*
- 266. *en un bell en sec* 'de sobte'
- 267. *en un bell rato* 'en una bona estona'
- 268. *en un pam de boca oberta* 'bocabadat'
- 269. *en un pam de orella uberta*
- 270. *en un sant-i-amén*
- 271. *encaixar la tronada de Matamon* 'presentar-li una situació molt dolenta'
- 272. *encaixar-se en la pavana* 'fer-se amb algun benefici de forma poc escrupolosa'
- 273. *encendre la sang* 'alterar les passions'
- 274. *encendre's com un trompallot*
- 275. *encendre's en foc i flames* 'irritar-se'
- 276. *encontrar de manco* 'trobar a faltar'
- 277. *encontrar sabateta en son peu* 'trobar algú que l'escarmenti'
- 278. *encontrar-se* [algú] *a portes tancades* 'estar acorralat'
- 279. *endur-s'ho tot el dimoni* 'malbaratar'

- 280. *enrabiar-se el pardal* 'posar-se en erecció el penis'
- 281. *enredrar la madeixa* 'complicar les coses'
- 282. *enseses com un lluet* (ponderant l'enuig)
- 283. *entendre* [una cosa] *a les mil cinc-cents* 'entendre-la malament'
- 284. *entendre la cosa per lo taló* 'entendre-la malament'
- 285. *entendre's i ballar a soles* 'un mateix sap el que vol'
- 286. *entrar en el treset en ratlla* 'arribar el moment d'aconseguir alguna cosa'
- 287. *entrar en lo cap en alt*
- 288. *entrar en Picassent* 'ser marit de dona adúltera'
- 289. *entre dimes i diretes* 'entre debats i discussions'
- 290. *errar el bot* 'equivocar-se'
- 291. *erre que erre* 'de forma insistent'
- 292. *esclatar en plor* 'començar a plorar sobtadament'
- 293. *escurar-se bé el plat* 'insistir a fons en alguna cosa'
- 294. *estar* [algú] *criat a la mà* 'probablement tenir-lo alliçonat'
- 295. *estar* [algú] *per ístam* 'sense menjar'
- 296. *estar* [una cosa] *a les últimes boquejades* 'estar a punt d'exhaurir-se'
- 297. *estar algú entre dos llums o entre dos llums del carrer d'Alboraia* 'estar mig borratxo'
- 298. *estar content com una Pasqua*
- 299. *estar de bon port* 'tenir bona presència'
- 300. *estar dur de pelar* 'ser difícil de convèncer'
- 301. *estar el bolsillo estret* 'tenir pocs diners'
- 302. *estar en boga* 'estar de moda'
- 303. *estar en orelles d'a pam* 'estar molt atent escoltant'
- 304. *estar en tots els colps* 'estar atent a tots els detalls'
- 305. *estar ficat en fang al genoll* 'passar per una dificultat'
- 306. *estar hasta ací dalt* 'estar fart d'alguna cosa'
- 307. *estar hasta la coroneta d'alguna cosa* 'estar-ne fart'
- 308. *estar pata* 'quedar igualats'
- 309. *estar posat en la dansa* 'estar posat en un assumpte'
- 310. *estar que no li toca la roba damunt* 'estar molt espantat'
- 311. *estar templat l'ormeig* 'estar preparat'
- 312. *estar/pujar en lo candelero* 'estar a poder'
- 313. *estimar com a les nines dels meus ulls*
- 314. *estovar el drap* 'exagerar'
- 315. *fa una fosca com una gola de llop*
- 316. *faena feta no porta estorb*

- 317. *faltar dèssat qüens per a tindre una peseta* 'anar curt de diners'
- 318. *faltar les cames* [a algú] 'perdre agilitat'
- 319. *fartar-se fins als ulls* 'menjar en excés'
- 320. *fer* [algú] *el moixo* 'fingir ensopiment'
- 321. *fer* [una dona] *la moixeta morta*
- 322. *fer alto* 'parar'
- 323. *fer bé pel comú no és fer-lo per ningú* 'qui serveix al comú no serveix a ningú'
- 324. *fer bon ventrell* 'agradar'
- 325. *fer botzar la píldora* [algú] 'fer que torne el que et deu'
- 326. *fer cantar el grill* 'doldre's'
- 327. *fer cantar el mambrú*
- 328. *fer cap* 'acabar'
- 329. *fer clix* 'trencar-se alguna cosa'
- 330. *fer col·lació* 'menjar'
- 331. *fer com un drap* 'criticar'
- 332. *fer com un tac* 'deixar-lo molt admirat i colpit d'alguna cosa que acaba d'es-coltar'
- 333. *més prompte que tu dius tac*
- 334. *fer conte* [d'alguna cosa] 'tenir-ne pensament'
- 335. *fer créixer un pam de greix o fer un pam de greix* 'agradar-li molt'
- 336. *fer d'ala* 'seduir a algú'
- 337. *fer el borrego* 'deixar-se dominar'
- 338. *fer el bou* 'divertir-se'
- 339. *fer el butoni* [a alguna persona] 'fer por a algú'
- 340. *fer el caldo gros* [a algú] 'procurar aconseguir-lo'
- 341. *fer el carret* 'aixecar el dit del mig'
- 342. *fer el gall* 'fer ostentació de poder'
- 343. *fer el guac-guac* 'lladrear'
- 344. *fer el niu* [a algú] 'donar-li allotjament'
- 345. *fer el niu* [una persona amb una altra] 'formar parella'
- 346. *fer el ringo-rango* (context poc aclaridor segons Martí, p. 573)
- 347. *fer el sereno* 'cortejar de nit i d'amagat'
- 348. *fer el sord*
- 349. *fer els ulls lluernes* 'patir un miratge'
- 350. *fer fer la fel* [a algú] 'fer-li passar moltes amargors'
- 351. *fer fil trencat* 'interrompre'
- 352. *fer foc* [a algú] 'adreçar-s'hi per intentar persuadir-lo'
- 353. *fer gepetes* 'gesticular'

- 354. *fer l'ala* 'mostrar els seu poder'
- 355. *fer l'aleta* [a algú] 'intentar seduir-lo'
- 356. *fer l'anada del fum* 'anar-se'n sense temps d'acomiar-se'
- 357. *fer l'ase*
- 358. *fer la bugada*
- 359. *fer la creu a algú* 'no voler acostar-s'hi més'
- 360. *fer la esqueneta* 'ajudar'
- 361. *fer la forçosa* [a algú] 'forçar-lo a fer el que no vol'
- 362. *fer la pala* 'adular'
- 363. *fer la pasta molla* [a algú] 'tractar de seduir-lo'
- 364. *fer la vista grossa* 'fingir que no veus una cosa'
- 365. *fer llum al dimoni* 'fer una acció immoral'
- 366. *fer mella* 'causar un efecte negatiu'
- 367. *fer moll* 'afluixar'
- 368. *fer morros* 'estar enutjat'
- 369. *fer negre el blanc* 'alterar l'ordre natural'
- 370. *fer obrir un pam de boca* 'causar atracció'
- 371. *fer per força* [alguna cosa] 'fer-ho per necessitat'
- 372. *fer poc rogle* 'ser molt poc popular'
- 373. *fer punt* 'acabar, concloure'
- 374. *fer tir* 'tenir alguna cosa com a objectiu'
- 375. *fer un fred que pela*
- 376. *fer un pienset* 'menjar una mica'
- 377. *fer una nina* [amb alguna cosa] 'molestar'
- 378. *fer una tortilla* [d'algú] 'malmetre'l'
- 379. *fer-se* [algú] *de pregar*
- 380. *fer-se avant* 'prosperar'
- 381. *fer-se el conte de Juan Portal, que dia que-l mateix és quedar bé que quedar mal* 'ser indiferent al resultat'
- 382. *fer-se fotre*
- 383. *fer-se la col* 'perjudicar-se'
- 384. *fer-se-li arrete* [a algú] 'rebutjar-lo'
- 385. *fer-se-li de nit abans de pondre's el sol* 'emborratxar-se'
- 386. *fer-se'n creus* 'sorprendre-se'n'
- 387. *fet com un àngel de cornissa* 'quedar-se com un ximple'
- 388. *fet un estaquirot* 'aturat'
- 389. *fet una estàtua* 'quiet'
- 390. *ficar el cap entre cames* 'amagar-se'

- 391. *ficar la cullera en qualsevol plat* 'opinar de forma inoportuna'
- 392. *ficar la cullerada* 'opinar de forma inoportuna'
- 393. *ficar la pota*
- 394. *figurar en primera línia de batalla* 'ser-ne l'element principal'
- 395. *filar molt prim*
- 396. *fito a fito* 'fixament'
- 397. *flaca com l'arquet d'un violí*
- 398. *fregar pels morros* [alguna cosa]
- 399. *fresca com una rosa d'abril*
- 400. *fugir com el diable de la creu* 'fugir d'una obligació'
- 401. *galtes com dos codonyetes* (les galtes d'un nen)
- 402. *gastar la pólvora en salva* 'esforçar-se'
- 403. *gat escaldat en l'aigua fresca té prou*
- 404. *gelat com la neu*
- 405. *girar la espatla* [a algú] 'acovardir-se'n'
- 406. *girar veles* 'desistir'
- 407. *gitar-se com un canonge* 'descansar amb placidesa'
- 408. *gitar-se en la càrrega* 'mostrar-se intimidat'
- 409. *guardar com una relíquia*
- 410. *haver-hi molts modos de matar boletes de llençol* 'haver-hi moltes maneres de fer una mateixa cosa'
- 411. *haver-hi moros en la costa*
- 412. *haver-hi una altra anguila* (en l'am) *que afona més el suret* 'haver-hi més arguments a favor'
- 413. *home de colp i volta* 'home impulsiu'
- 414. *l'aigua clara i l'anguila sinse pell* 'les coses clares'
- 415. *la so Tomassa se li tira al damunt com una llepassa*
- 416. *lo que està en el cove és peix* 'només es pot comptar amb els mitjans propis'
- 417. *lo que no t'hages de menjar, deixa-ho cremar*
- 418. *llàgrimes com lo puny*
- 419. *llançar-se a pedre* 'fer malbé'
- 420. *llavar la cara* [a algú] 'adular'
- 421. *llavar-se les mans* 'disculpar-se'
- 422. *lletres com a cigrons* (ponderant les dimensions)
- 423. *llevar una cosa del cap* 'fer desaparèixer una idea'
- 424. *llevar-se la brossa dels ulls* 'sortir de l'engany'
- 425. *lligar caps* 'relacionar'
- 426. *lligar en poc fil la milotxa* 'ser pobre'

- 427. *lligar gats en llonganisses* ‘fer grans promeses’
- 428. *mamar-se el dit* ‘ser ingenu’
- 429. *mamar-se gato por liebre*
- 430. *mamar-se la partida* ‘adonar-se de les vertaderes intencions d’algú’
- 431. *mamar-se la porga* ‘patir un afer’
- 432. *matar dos pardals d’una pedrada*
- 433. *menejar com un esquírol*
- 434. *menjar a dos bancades* ‘menjar molt de pressa i a gust’
- 435. *menjar l’allioli* ‘masturbar’
- 436. *menjar-se hasta la roda de la sènia* ‘ser molt fartaner’
- 437. *més calbo i ras que la palma de la mà*
- 438. *més calent que un all* ‘molt enfadat’
- 439. *més delicada que l’obra de Alcora*
- 440. *més dolç que un tros de coca fina*
- 441. *més dolça que la mel*
- 442. *mes llauger que una cabra*
- 443. *més lletja que l’agüela Panderola*
- 444. *més pronte que ara mai* (indicant immediatesa)
- 445. *més templat que l’orgue de Sollana / moure més ruidó que l’orgue de Sollana*
- 446. *més torbat que un allioli* ‘molt marejat’
- 447. *més vell que l’arna*
- 448. *més vermella que les roselles del camp*
- 449. *mirar els bous de dalt del carafal* ‘mantenir-se al marge’
- 450. *molt corral i poc ganado* (referint-se al mirinyac, que amaga un cos normal)
- 451. *molt sí senyor* ‘molt decidit’
- 452. *morir com una ceba* (ponderant l’inflor)
- 453. *morros lluent com la cansalada rància*
- 454. *mosquits com a teulaïns* ‘molt petits’
- 455. *moure la pelada* [a algú] ‘fer parlar a algú’
- 456. *moure pols* ‘causar renou’
- 457. *mudar-se en Rafelbunyol* ‘buscar un home jove’
- 458. *murmurar com fetge en brases* (ponderant el rondineig)
- 459. *ni és tot or lo que relluïx*
- 460. *ni la mare que els ha parit!* ‘ningú’
- 461. *ni per asomo* ‘en absolut’
- 462. *ni tanto ni tan poco*
- 463. *ni un brot* ‘gens’
- 464. *ni una pisca de* ‘gens’

- 465. *no alcançar mai un cuerno* 'no obtenir cap benefici'
- 466. *no anar juant en canyetes, perquè es farà algun tall* 'no cal temptar la sort'
- 467. *no aprofitar per a xavo llanderol* 'ser un inútil'
- 468. *no colar [alguna cosa] pel cendrer [d'algú]* 'no admetre-la'
- 469. *no colar pel garbell* 'no ser acceptada'
- 470. *no de mals bigots* 'de bon aspecte'
- 471. *no deixar [a algú] un gra de senabre*
- 472. *no deixar rama verda* 'emportar-s'ho tot'
- 473. *no deu dir-se nunca mal del dia que passat no siga* (advertiment)
- 474. *no dir xut* 'no badar boca'
- 475. *no donar-se-li un bledo* 'no importar'
- 476. *no encontrar [en una cosa] més sustància que en les olles de la Plana*
- 477. *no enrecordar-se de santa Bàrbera més que quant trona*
- 478. *no entrar a la pica* 'no acceptar una proposta'
- 479. *no estar el forn per a coca / per a rosques*
- 480. *no fer alt ni baix* 'no immutar-se'
- 481. *no haver vist el món per un forat* 'ser innocent'
- 482. *no haver-hi ni Déu* 'no haver-hi ningú'
- 483. *no matar les fotges per més que els tire a mig tret* 'no poder seduir ja les dones, per ser massa vell'
- 484. *no mirar en bons ulls* 'no tenir simpatia'
- 485. *no mocar-se en la mànega* 'no badar'
- 486. *no obrir el pico* 'no protestar'
- 487. *no oir-se una mosca per ningun puesto o pel món*
- 488. *no parar-se en pelillos* 'no parar-se en coses accessòries'
- 489. *no plegar ni un confit d'este bateig* 'no treure res de positiu d'una acció'
- 490. *no quedar ànima viva* 'marxar tothom'
- 491. *no saber com cullir les peres* 'no saber com aconseguir un objectiu'
- 492. *no saber lo que es peixca* 'no saber el que es diu'
- 493. *no ser [algú] cosa bona* 'ser dolent moralment'
- 494. *no ser cullita de tot temps* 'no ser gaire freqüent'
- 495. *no ser de l'altre món* 'no ser extraordinari'
- 496. *no ser manco*
- 497. *no soltar-se els saragüells* 'no deixar-se dominar per la dona'
- 498. *no tenir estret el gargamell* 'ser molt menjador'
- 499. *no traure els xics de pila* 'tenir paciència'
- 500. *no valdre [una cosa] una pipada de tabaco* 'no tenir cap valor'
- 501. *no valdre un cuerno* 'no tenir cap valor'

- 502. *no vore el pèl* [a algú] ‘no veure’l més’
- 503. *nugar curt* ‘reprimir algú’
- 504. *obrir el pit* [a algú] ‘manifestar els seus sentiments a algú’
- 505. *oir campanes i no saber on* ‘saber una cosa a mitges’
- 506. *omplir el sac* ‘atipar-se’
- 507. *omplir el sarnatxo de peres de a tres* ‘apallissar-lo’
- 508. *parar en calbos* ‘morir’
- 509. *parar en mal la cosa* ‘acabar malament una cosa’
- 510. *parèixer algú Cento de la Neu* ‘personatge popular a València; mala cara’
- 511. *parlar a pams* ‘parlar amb compte’
- 512. *parlar com Sancho Panza* (ponderant una manera de parlar sentenciosa)
- 513. *parlar com un astròleg* ‘parlar amb saviesa i claredat’
- 514. *parlar en plata* ‘parlar clar i amb brevetat’
- 515. *parlar entre dents* ‘parlar de manera poc clara’
- 516. *parlar més que fetge en brases* ‘parar molt’
- 517. *passada de rossinyol* ‘mala acció’
- 518. *passar de la ratlla* ‘excedir’
- 519. *passar pel cap* ‘ocórrer-se-li’
- 520. *passar-ho en la cama en alt* ‘passar-ho molt bé’
- 521. *pegar cabotada* ‘assentir’
- 522. *pegar darrere* ‘posar-se a seguir algú’
- 523. *pegar en l’ull* ‘agradar’
- 524. *pegar en lo cap* [a algú] ‘fastiguejar-lo’
- 525. *pegar en lo viu* ‘entendre una cosa’
- 526. *pegar un repàs* [a algun escrit] ‘llegir-lo per damunt damunt’
- 527. *pendre* [algú] *per son conte* ‘atacar-lo’
- 528. *pendre d’ull* ‘fixar-hi l’atenció amb malvolença o amb compaença’
- 529. *pendre el camí entre comes* ‘començar a caminar’
- 530. *pendre el rave per les fulles* ‘equivocar-se’
- 531. *pendre les de Villadiego* ‘anar-se’n’
- 532. *pendre pitos per flautes*
- 533. *per activa i per passiva*
- 534. *per la boca mor el peix*
- 535. *per la mà de darrere* (expressió negativa)
- 536. *perdre el cap* ‘embogir’
- 537. *persones de mitja capa* ‘persones de no gaire bona posició’
- 538. *picar soleta* ‘anar-se’n de pressa’
- 539. *pillar en pana* ‘agafar algú en el moment que comet el delicte’

- 540. *pintar-se a soles* [per a alguna cosa] 'destacar'
- 541. *ple de carns* 'gros'
- 542. *plegar al vol* 'comprendre de seguida'
- 543. *plegar en les pedres curtes* 'agafar algú en falta'
- 544. *poc més o manco* 'aproximadament'
- 545. *poc oli en lo setrill* (probablement referit als efeminats)
- 546. *portar* [alguna cosa] *a espentes* 'gestionar-la de forma precipitada'
- 547. *portar colgada la brasa* 'ocultar una passió il·lícita'
- 548. *portar dol* 'anar vestit de negre'
- 549. *portar el rabo de palla* (cul postís)
- 550. *portar les sinagües* 'comportar-se com tradicionalment s'ha esperat que es comporti una dona'
- 551. *portar rastre* 'tenir conseqüències'
- 552. *portar tota la càrrega al coll* 'dur tota la responsabilitat'
- 553. *posar* [algú o alguna cosa] *als núvols* 'elogiar-lo molt'
- 554. *posar* [alguna cosa] *en un peu* 'alterar alguna cosa'
- 555. *posar algú com un drap mal llavat*
- 556. *posar de manifest el seu programa* 'ensenyar-li els genitals'
- 557. *posar dita* 'dir el que es vol pagar per una cosa que se subhasta'
- 558. *posar el bulto en la colada* 'dir es veritats'
- 559. *posar el jou* (a una parella) 'casar-los'
- 560. *posar l'albarda* [a algú] 'entabonar a algú'
- 561. *posar l'ambut* [a algú] 'fer-lo callar'
- 562. *posar l'olla* [a algú] 'manar-li el que ha de fer'
- 563. *posar les peres a sis* [a algú] 'fer entrar algú per les vies de la legalitat castigant-lo o amenaçant-lo'
- 564. *posar mà en l'estofao* 'participar en un negoci profitós'
- 565. *posar tots els ulls de la cara* 'fixar-s'hi amb atenció'
- 566. *posar-se en bucs* 'posar-se en assumptes aliens que poden resultar compromesos'
- 567. *posar-se en camisa d'onze vares* 'ficar-se on no caldria'
- 568. *posar-se en la boca* 'expressar'
- 569. *posar-se en lo cap* 'entestar-se'
- 570. *posar-se tou com un pollastret anglés* (per ponderar la presumpció)
- 571. *prendre* [una cosa] *per ses mans* 'agafar-la sense permís'
- 572. *prendre cistelles per llanternes* 'equivocar-se'
- 573. *pujar-se'n la mosqueta al nas*
- 574. *quant i manco* 'almenys'

- 575. *quant manco bultos, més claror*
- 576. *quant més adins més grossos* (els peixos)
- 577. *quant més sucre més dolç*
- 578. *quedar com una mona* 'quedar burlat'
- 579. *quedar-se [algú] en les banyes del bou* 'quedar-se en una situació difícil'
- 580. *quedar-se [algú] fet de pedra*
- 581. *quedar-se adormit com un xarnego* (xarnego: mena de gos)
- 582. *quedar-se asperges* 'no tastar un aliment'
- 583. *quedar-se com un pollastret* 'mort'
- 584. *quedar-se en les trenes soltes* 'quedar-se sense satisfer els desigs sexuals'
- 585. *quedar-se en lo tinter* 'deixar d'expressar-ho'
- 586. *quedar-se per a tia* 'quedar-se soltera'
- 587. *quedar-se sinse blanca* 'quedar-se sense diners'
- 588. *quí furta un ou, furta un bou*
- 589. *quí la faça que la pague*
- 590. *quí no té vespra no té la festa*
- 591. *quí tinga cucs que pele fulla* 'cadascú ha de procurar-se les coses que necessita'
- 592. *raere de la creu està el diable* (referint-se als hipòcrites cristians que fan ostentació de la seva religiositat)
- 593. *rascar la consciència* 'tenir sentiment de culpa'
- 594. *rascar-se el potage* 'tocar-se les parts'
- 595. *ratllar més alt* 'superar els fets d'altres'
- 596. *rebentar com la cigala*
- 597. *recibir en palmes* 'rebre'l molt bé'
- 598. *repicar a laudes* 'lloar'
- 599. *retxiu de la cassola* 'rebombori'
- 600. *riure's per los colzes* 'riure molt'
- 601. *rodar el cap* 'negar'
- 602. *roncar com un patriarca*
- 603. *rondar el carrer* 'festejar'
- 604. *saber a on li apreta la sabata*
- 605. *saber de bona tinta*
- 606. *saber dos i tres quants fan* 'saber el que és bo'
- 607. *saber les beceroles* 'tenir una mínima experiència de la vida'
- 608. *saber per la punteta dels dits* 'saber molt bé'
- 609. *saber si és peix o és anguila*
- 610. *safanòries com el braç* 'gruixudes'

- 611. *safanòries com la cuixa* (ponderant la grandària)
- 612. *saltar el cor* 'estar alegre'
- 613. *sano i salvo*
- 614. *seguir el fil* (d'un relat)
- 615. *sempre a qui no té queixals sol donar-li Déu les guixes*
- 616. *ser [algú] aficionat al llenguatge de sant Pere* 'ser un gran mentider'
- 617. *ser [alguna cosa] com a poncils o com dos poncils* 'molt rodó'
- 618. *ser [alguna cosa] de mala mort*
- 619. *ser [una cosa] jarreta d'olives*
- 620. *ser [una cosa] mala nit i parir filla / tindre mala nit i parir xica* 'tenir mal resultat'
- 621. *ser algú bon cuc* 'potser: ser persona astuta'
- 622. *ser bo i sabut* 'ser ben conegut'
- 623. *ser bonic com un sol*
- 624. *ser com a melons d'Alger* (ponderant la grandària)
- 625. *ser cullita del temps* 'ser habitual'
- 626. *ser de mànega estreta* 'ser de molta rigidesa moral'
- 627. *ser el dimoni* 'ser temible'
- 628. *ser el Panto de Sevilla* 'ser una personalitat'
- 629. *ser farina del mismo cabàs* 'ser igual'
- 630. *ser fluix de pestell* 'ser una persona de caràcter feble'
- 631. *ser fum de palletes* 'foteses'
- 632. *ser gat vell*
- 633. *ser la dreta [alguna cosa]* 'ser la correcta'
- 634. *ser la puça que manco pica* [a algú]
- 635. *ser més blanques que una mudada prima*
- 636. *ser més brut que un fregall*
- 637. *ser més calvo que un meló*
- 638. *ser més clar que el sol*
- 639. *ser més dur que les penyes*
- 640. *ser més majo que una pesseta*
- 641. *ser més moll que una pruna*
- 642. *ser molt bon pobret* 'saber conformar-se amb poc'
- 643. *ser moll de morro* 'ser una persona de caràcter feble'
- 644. *ser una persona que va en dos cames* 'ser una persona assenyada'
- 645. *sinse aguardar raons* 'sense perdre el temps en paraules'
- 646. *sinse cap ni centener* 'sense solta ni volta'
- 647. *sinse dir avemaria* 'immediatament'

- 648. *sinse dir Jesús i mulle* ‘sense dir res’
- 649. *sinse dir oste ni moste* ‘sense dir res’
- 650. *sinse moure una jota* ‘sense canviar res’
- 651. *sinse pena i sinse glòria*
- 652. *soltar-se per punts com una calça* ‘patir diarrea’
- 653. *sonar més que una traca*
- 654. *suar el quilo* ‘fadigar-se molt’
- 655. *suplir una cosa en quinze, trenta i val* ‘suplir-la completament’
- 656. *surrar a repèl!* ‘apallissar durament’
- 657. *surrar-se la badana* ‘apallissar-se’
- 658. *tallar el fil* ‘interrompre el discurs’
- 659. *tan gran com la bola del món*
- 660. *tancar el cor* ‘tenir un dolor intens’
- 661. *tararà i tararú tot serà u* ‘no es traurà res d’unes explicacions’
- 662. *tenir (els peus) més coents que un vitet*
- 663. *tenir les mans llargues* ‘tenir instints de lladre’
- 664. *tenir males cosquerelles* ‘tenir mal geni’
- 665. *tenir pèls (un assumpte)* ‘ser complicat’
- 666. *tindre a vista arreplegada* ‘aplicar-la amb atenció’
- 667. *tindre bon ratet* ‘passar-s’ho bé’
- 668. *tindre canet en ple* ‘estar d’alegria’
- 669. *tindre casa quieta* ‘haver-se calmat una situació’
- 670. *tindre castanyetes (un passatge teatral)* ‘ser molt complex’
- 671. *tindre collons (una obra)* ‘ser dificultosa’
- 672. *tindre dos dits de front en la cara* ‘no ser curt d’enteniment’
- 673. *tindre el cap baix l’ala*
- 674. *tindre el cap de suro* ‘ser un ximple’
- 675. *tindre el cap dur* ‘obstinar-se’
- 676. *tindre el cervell de carabassa* ‘ser ximple’
- 677. *tindre el cor estret* ‘ser tímid’
- 678. *tindre el cor fet una esponja* ‘estar molt enamorat’
- 679. *tindre el cor obert [per algú]* ‘estar-ne enamorat’
- 680. *tindre l’ànima cuita* ‘estar fatiguetat’
- 681. *tindre la festa en pau*
- 682. *tindre la llengua solta* ‘tenir facilitat de paraula’
- 683. *tindre la ploma el perfil massa gros* ‘escriure amb dificultats’
- 684. *tindre llanços [una cosa]* ‘ser difícil d’acceptar’

- 685. *tindre manco substància que el caldo d'olives* (ponderar la manca de substància)
- 686. *tindre més anys que les calces de traveta*
- 687. *tindre obra la cosa* 'ser xocant'
- 688. *tindre prou que rascar* 'tenir molta feina a fer'
- 689. *tindre quatre bemols* [una cosa] 'ser difícil de creure'
- 690. *tindre solta la boca* 'parlar massa'
- 691. *tindre un parell de pimentons* 'ser molt atrevit'
- 692. *tindre una tecla o atra que li faça aire* 'tenir sempre una ocupació a complir'
- 693. *tindre's caladeta* [una cosa] 'creure-la fermament'
- 694. *tirar al cuerno* 'llençar'
- 695. *tirar de revés* [una cosa] 'alliberar-se'n'
- 696. *tirar el rall* [a algú] 'atrapar-lo'
- 697. *tirar el resto* 'posar tots els mitjans disponibles per aconseguir una cosa'
- 698. *tirar en cara* [a algú] [alguna cosa] 'retreure'
- 699. *tirar la casa per la finestra* 'gastar molt en un convit'
- 700. *tirar la dent* 'menjar'
- 701. *tirar la fel* 'passar grans esforços'
- 702. *tirar la fel per la boca* 'estar molt irritat'
- 703. *tirar la manta a rodar* 'decidir-se'
- 704. *tirar mà* 'recórrer-hi'
- 705. *tirar mà* [a alguna cosa] 'fer-se amb alguna cosa'
- 706. *tirar ses línies* 'fer els seus projectes'
- 707. *tirar un poc curt* 'ser un poc curt de vista'
- 708. *tirar-li el pienso en l'estable, a una dona* 'sodomitzar-la'
- 709. *tirar-se al colete* [alguna cosa] 'beure'
- 710. *tirar-se al cos* 'menjar'
- 711. *tirar-se al monte*
- 712. *tiritar més gelat que un rave*
- 713. *tocar a rebato* 'tocar alarma'
- 714. *tocar el violon* 'obrar fora de propòsit'
- 715. *tocar en l'arpa* 'copular'
- 716. *tocar l'orgue* 'satisfer una dona'
- 717. *tocar maitines* 'fer-se present'
- 718. *tocar maretà!* (en determinats jocs infantils, lloc per salvar-se els jugadors)
- 719. *tornar-se aigua* [alguna cosa] 'fracassar'
- 720. *tractar com a estropall* 'maltractar'
- 721. *traure* [algú] *de les casetes* 'fer-lo perdre a paciència'

- 722. *traure a llum* ‘esbrinar’
- 723. *traure cap al canonet* ‘esbrinar el sentit’
- 724. *traure els drapets al sol*
- 725. *traure en net* ‘arribar a una conclusió’
- 726. *traure fisga* ‘burlar-se’
- 727. *traure llarg i arrimat* ‘filar prim’
- 728. *traure punta* [a algú] ‘instruir-lo’
- 729. *traure raja* ‘obtenir un benefici’
- 730. *traure's les castanyes del foc* ‘encarregar-se un mateix dels afers dificultosos’
- 731. *treballar de cap* ‘fer treballs intel·lectuals’
- 732. *tremolar com si ballara el bolero*
- 733. *tremolar com una verguera*
- 734. *tros d'ase*
- 735. *tros de bajoca* ‘ximple’
- 736. *tros de col* ‘ximple’
- 737. *u no és ningú* ‘una persona no basta per a certes coses’
- 738. *ull de poll*
- 739. *ull de titou* ‘anus’
- 740. *ulls com a tomates*
- 741. *un nas com un embut* ‘un nas ample’
- 742. *un zero com un garbell* ‘un zero ben rodó’
- 743. *una gota com un gínjol* (ponderant la grandària)
- 744. *una gota de suor com una cirera* (ponderant les dimensions)
- 745. *una nuvolada de* ‘una multitud de’
- 746. *unflar el nas/nassos* [a algú] ‘irritar’
- 747. *valdre tant com una pell* (ponderant el gran valor)
- 748. *valdre un Perú* ‘tenir molt de valor’
- 749. *valdre-li cames* [a algú] *per escapar-se* ‘fugir corrents’
- 750. *venir en gana* ‘venir de gust’
- 751. *veure el joc mal parat* ‘veure malament algun assumpte’
- 752. *veure vindre des de llunt* [a algú] ‘reconèixer les intencions a algú’
- 753. *vindre* [a algú] *de cara* [alguna cosa] ‘agradar-li’
- 754. *vindre a la mà* ‘presentar-se’
- 755. *vindre de nou* ‘estranyar’
- 756. *viure a uso de tella* (per descriure el mode de viure dels pobles salvatges)
- 757. *viure en cabestre* ‘estar casat’
- 758. *viure en treball* ‘passar penalitats’
- 759. *voler passar per quinze* ‘voler passar per una persona valuosa’

760. *vore en què acaben estes misses* 'veure com acaba l'assumpte'

761. *vore l'aire per a on soplà* 'temptejar la situació'

762. *xerrar com un papagai*

763. *xorrrar les llàgrimes hasta pels colzes* 'riure molt'

Com veiem, la suma total d'unitats fraseològiques de l'obra de Bernat i Baldoví és de 763, que surten de les 27 obres (hi entren la producció dramàtica i fallera, aportacions poètiques i obra periodística) que hi ha relacionades en el diccionari. El nombre total d'unitats és més o menys el mateix que les que s'ha extret del corpus dramàtic puig-i-ferreterià (727), tot i que, com ja s'ha dit anteriorment, en el cas de Puig i Ferreter s'han extret de només vint-i-tres obres (i entre aquestes obres hi ha quatre edicions d'una mateixa obra i dues edicions d'una altra obra), i tot i que n'hi ha unes quantes, d'unitats fraseològiques, que es repeteixen, perquè la relació s'ha establert per obres, separadament i, és clar, n'hi ha que apareixen en més d'una obra.

El que sí que es pot observar clarament és que són relacions d'unitats prou diferents, amb poques coincidències, fet que sembla que es podria justificar, més que pel fet de no ser autors contemporanis, pel fet de pertànyer a zones dialectals ben diferents i, més que això, pel fet que l'obra de Bernat i Baldoví és una obra marcadament dialectal. Però, això a banda, les diferències també poden ser degudes al caràcter de les obres de Bernat i Baldoví, que empra un valencià col·loquial, popular, de plaça pública, autèntic, no gens influït per les modes forasteres, sense pretensions cultes, satíric, i que reflecteix els problemes econòmics del camp valencià durant la primera meitat del segle XIX: Bernat dona veu a un món rural encara no gaire influït per la civilització tècnica. La seva producció, doncs, va adreçada a un públic ampli i busca guanyar-se la complicitat de l'estament popular. Va participar del costumisme i la seva obra va acompanyada (Martí Mestre 2011) d'un sentit de l'humor que facilita l'assimilació del seu missatge. En el seu valencià col·loquial hi ha, per exemple, força referències agroeròtiques i que fan referència a òrgans sexuals. Bernat i Baldoví és considerat l'iniciador del teatre popular valencià, i aquest caràcter «popular» i jocós es veu confirmat clarament per la quantitat i pel tipus d'unitats fraseològiques que hem relacionat anteriorment.

Tenint en compte tot això que s'acaba de dir, creiem que, si es compara Puig i Ferreter amb Bernat i Baldoví, prolix sens dubte en l'ús d'unitats fraseològiques, podríem situar Puig i Ferreter com a mínim dins de la «normalitat alta» des del punt de vista quantitatiu pel que fa al recurs a unitats fraseològiques. (El que no es pot comparar són el nombre d'ocurrències d'aquestes unitats, perquè el diccionari de Bernat i Baldoví no ens dona aquesta informació.)

3.4 Doblets lèxics

3.4.1 Introducció

En l'obra de Puig i Ferreter hi conviu una gran quantitat de doblats lèxics, molts dels quals ja s'han comentat en els altres apartats, per exemple, quan s'ha comparat formes més septentrionals amb formes meridionals. Hi ha també parelles compostes de formes arcaïques i formes modernes, i parelles de formes genuïnes modernes. A més dels doblats, també hi ha en el corpus força triplets, i més que triplets.

Convé fer notar que parlem de doblats lèxics per referir-nos a dues paraules que tenen el mateix significat, però no pas a dues paraules amb el mateix significat que apareixen plegades: no es tracta, doncs, del que s'anomena tradicionalment *doblats sinònims*.

Ha semblat oportú establir la llista de doblats lèxics del corpus que s'estudia perquè pot ajudar molt el lector a trobar informació sobre contrastos de mena diversa, tant en relació amb qüestions més estrictament lingüístiques (castellanismes *versus* mots genuïns, arcaïsmes *versus* mots moderns, formes prefabrianes *versus* formes postfabrianes, etc.), com en relació amb aspectes que tenen més a veure amb la literatura i l'estil (precisió lèxica, varietat de registres, etc.).

3.4.2 Relació

A

abaltiment/ensopiment

abaltir/ensopir

abarcar/abastar

abatiment/cansament

abatre/vèncer
abellir/complaure/plaure
ablanir/estovar/entendrir/amollir
abnegat/devot
abominació/maldat
abraç/abraçada
abrandar/arborar
abraonar/llançar-se/abrivar
abrupte/espadat
abrusar/cremar
abscondir/ocultar/amagar
absolut/total
abúlic/abandonat
abundància/abundor
abundant/abundós
abundantment/abundosamente
acabar/cloure
acariciar/amanyagar/amorosir
acegarar/encegar
acèrrim/ferm
acert/encert
ací/aquí
aclarar/aclarir/esbrinar
aclucar/tancar
acomiar/despedir
acomodar-se/aclofar-se/ (també pot ser enriquir)
aconhortament/consol/ànim
aconhortar/animar/consolar
aconseguir/assolir/conquistar/lograr
aconsolar/consolar
acontentar/contentar
*acoquinar/acovardir/esporguir/consternar/espantar/esglaiar/esfereir/horrorit-
zar/aterrar/aterrir/ aterroritzar/esgarriar/espaordir/esporguir/astorar/es-
pantar/sobresaltar/atemorir*
acotar/ajupir/inclinar
acudit/facècia/farsa/
adelerat/apassionat/ardent/flamejant/ fogós
adient/oportú

*adust /sever
afligir/colpir/ acorar
afortunat/sortós/benaurat/venturós
afrentós/deshonrós
afront/deshonra/vergonya
afront/ofensa/ultratge
afrontar/encarar
àgil/desimbolt
agobiar/atuir/atordir
agombolar/arreplegar/replegar
agosar/gosar/atrevir-se
agotar/estroncar/eixugar
agradable/agradós
agraïment/gratitud
agravi/ofensa/tort/perjudici
agraviar/ofendre
agraviós/molestós/enutjós
agredir/escometre/atacar
agressiu/violent
aguantar/suportar
àguila/àliga
agulla/punxó
això/ço/that
alcova/arcova/cambra/dormitori/estància
altre/atre
amagrir/aprimar
amant/aimant/amistança/querida
amar/aimar
amarar/calar
amarar/mullar/rabejar
amarg/penós/dolorós
amargament/penosament/dolorosament
amargant/aspre/agre
amargar/torbar/afligir
amargor/pena/dissort/catàstrofe
amarrar/fermar/lligar
ambició/afany/apetit/avidesa
ambicionar/cobejar*

ambiciós/cobdiciós
amençar/mençar
amicalment/cordialment/afectuosament
amistós/afectuos
amoblar/moblar
amoïnar/inquietar/preocupar/importunar/molestar/burxar/destorbar/contorbar
amoixar/amoixainar
amonestació/reny
amonestar/renyar
amorós/tendre/manyac
amorosament/tendrament/manyagament
ampolla/botella
angèlic/angelical
anhelar/desitjar
animació/agitació
animar/encoratjar/avivar/deixondir/reanimar/desvetllar
aniquilar/destruir/arrasar
ans/ abans
ans/sinó
ànsia/desig/anhel
ansietat/angúnia/inquietud/estremiment/agitació
anudar/nudar/cordar/llogar
apacible/tranquil
amable/gentil/agradós
aquietar/calmar/esbravar/aplacar
apaivagar/asserenar/esmortuir/apagar/sossegar
apanyar/apariar/arreglar/arranjar/adobar
aparença/apariença/apariència
apenar/abatre/entristir/afligir/ensombrar/contristar/apesarar/atuir/commoure/
entendrir
apercebre/aperibir
apesament/pena/aflició/tristesia/angoixa
apesament/pena/dissort/tristesia/desconsol
apesarat/afligit
apetit/gana
apetitós/gustós
apiadar-se/compadir
aplom/seguetat/domini

apocat/pusil·lànim
apoderar/dominar/vencer
apoiar/ recolzar/ afermar/ basar
apotecari/farmacèutic
aprensió/temor/recel
après/després
apressar/precipitar
apretar/prémer/estrènyer
aprimar/afinar
apropar/atansar/aproximar/acostar/atansar
aptitud/destresa/traça
apujar/elevant/alçar/aumentar
aqueix/aquest/eix
arborar/acalorar/excitar
ardència/ardor/passió/fúria
ardent/apassionat
ardit/atrevit/valent/coratjós/gallard
arena/terra
arna/rusc
arrabal/raval
arraconar/arrambar
arrancar/arrencar
arraulir/arronçar/arronsir
arrauxament/follia/bogeria/embogiment
arrecerar/emparar
arreplegar/replegar
arreplegar/replegar
arrogant/desdenyós/orgullós
arronsar/arronsir
aspre/aspriu
asquerós/fastigós/repugnant
assentar/asseure/seure
assentat/ assegut
assot/fuet/fuetada/ flagell
assotar/fuetejar/flagellar
assumpte/assumpto
atemperar/moderar
atinar/encertar

atolondrar/atordir/esverar
atraure/atreure/captivar/seduir/fascinar
atravesar/travessar
atrevement/coratge/aplom/valor
aubà/aubada/alba
aucell/ocell
auçella/ocella
auster/rigorós/adust
auto/automòbil
avançar/avençar
avançat/avençat
avenir/esdevenidor/futur/pervenir/pervindre
aviat/prompte/prest
aviciar/mimar

B

*babau/beneit/ximple/totxo/bleda/cretí/capsigrany/estrabul·lat/estult/estúpid/
tonto/idiota/imbècil/tòtil*
baix/sota
baixesa/vilesa
baldament/cansament/fatiga/fadiga/fatic
banal/insuls
banda/costat
barat/barato
barjaula/prostituta/meretriu/bagassa/dallò/mala garsa/bandarra
barrejar/mesclar
barroer/groller/grosser/ordinari/vulgar
bassal/bassol
batlle/alcalde
batussa/pallissa/disputa/baralla/trifulga
begut/embriac/borratxo/bevedor/crapulós
*beneiteria/ximplesa/nicies/estupidesa/estultícia/fotesa/bestiesa/banalitat/ton-
teria*
bel/be (m.)
benaventurat/feliç/venturós
bergant/brètol/pillet/bandarra/canalla
bes/petó
bescantar/malparlar/calumniar

bistec/bifteak
blavenc/blavós
bocoi/bota
boig/foll/orat/eixelebrat/esbojarrat/disbauxat/eixelebrat
bonhomia/amabilitat/atenció/gentilesa
bonior/remor/fressa/brogit
boniquesa/bellesa/formosura/hermosura/monada
borínot/abellot
borrall/volvim/borrissol
borrar/esborrar
borratxada/munió/quantitat/multitud/colla/pila/corrua
borratxera/mona/cràpula
bot/bota
braó/valor/coratge
braument/molt
brega/baralla/combat
bregar/barallar/combatre
brill/resplendor
brillant/lluient/resplendent/lluminós/llampant
brillar/lluir/resplendir
brindar/trincar
briosament/ràpidament
bru/moreno
bruel/bramul
brut/carnús/deixat
bruelar/bramular/xisclar
brutal/bestial/salvatge/ferotge/fer/ferest/feréstec
brutalment/bestialment/ferament
brutícia/porqueria/carronya
bulto/volum
burgès/burguès
burlar/mofar/escarnir/befar
burxar/punxar/furgar
buscar/cercar

C

ca/gos
caia/esbojarrada/folla

calamitat/dissort/desgràcia/malaurança/catàstrofe/fatalitat/desventura/flagell/
mal
calet/rústic/aixaterrossos/primitiu
calitat/qualitat
calmós/serè/tranquil
calmosament/serenament/pausadament/tranquil·lament
calor/escalf/escalfor
canalla/quitxalla
candidesa/innocència
cansament/fatiga/fadiga/fatic
cansar/fadigar/fatigar/extenuar
cantador/cantaire
càntir/càntera
capell/barret/gorro/sombrero
caprici/capritx
capriciós/capritxós
caputxa/captuxó
car/doncs
caragolar/cargolar
casament/boda/noça
casdasú/cadahú
càstig/càstic/damnació/escarment
castís/pur/autèntic
caut/recelós/prudent
cavil·lós/pensatiu/absort/consirós/pensívol
cegar/acegarar/encegar
cèlebre/famós/distingit/popular/afamat/conegut/eminent
celibat/solteria/fadrinatge
celibatarí/solter/fadrí/conco
cementiti/fossa/fossar
cepat/robust/fort/ferreny/ossut/fornit
certesa/certitud/veritat
cervo/cérvol
charmante/encantador/extraordinari/meravellós/admirable/encisador/falaguer
cigarreta/cigarret/cigarro/cigar
cimbrejant/esvelt/elegant/gràcil
cleda/tanca/clos
clemència/tolerància

clement/magnànim/tolerant/generós
cluc/tancat
cobdiciós/ambiciós/avariciós
cofoi/satisfet
cofurna/refugi
coincidència/casualitat
colpir/afligir/apenar/entristir/contristar/torbar/atuir/agobiar/recar
combatre/lluitar/batre
comanda/encàrrec
comandar/encarregar
combat/lluita
comdemnar/condenar
comèdia/farsa
comediant/farsant
començ/començament/principi
començar/iniciar
comiat/despedida
compassió/mercé/pietat/perdó
compassiu/pietós/condescendent
complacència/tolerància
complacent/condescendent
complet/sencer/enter
concís/breu/precís
concurrència/multitud
conducta/comportament
confidència/revelació/secret
confidencialment/secretament
conflicte/dificultat/discòrdia/obstacle/grop
congeniar/simpatitzar
conresar/llaurar
consentiment/permís
consentir/permetre/assentir/acceptar/aprovar
conservar/retenir/guardar
considerat/servicial/atent
consol/consolació/aconhortament
conspirar/maquinar/tramar
conte/rondalla/facecia/ditxo
conversa/conversació/xerrameca

conversar/conversejar/enraonar/xerrar/parlar
coquetejar/flirtejar/festejar
cordura/enteniment/seny
corglaçar/esglaiar
corn/banya
corprendre/enamorar/fascinar/ preñar-se
corriol/camí
corsecar/consumir
creença/creència
crudel/cruel
crudement/cruelment
cuidadament/cuidadosament
cuidado/compte
currutaco/conquistador/señoritu/preteñciós/cursi/pinxesc/esnob/gigoló/posat
(tocat i posat)/faldilletes

D

damnat/condemnat
dar/donar
darrerria/fi/final
deceiver/enganyador/mentider/embaucador
deure/dever
devora/vora
dimoni/dimontri/diable
dintre/dins
dionisiac/sensual/carnal
disbauxa/gresca/daltabaix
disciplina/deixuplina
displícit/malhumorad/desagradós/malagradós
ditxa/felicitat/goig/ventura
ditxós/renoi/benaurat/maleït
divers/vari/vàries
divertiment/diversió
divertir/xalar
divertit/xalat
doblegar/doblar ('doblegar')
dongui/doni
dormiscar/endormiscar

E

egua/euga
eixir/sortir
eixorc/estéril
eixugar/assecar
embarrassar/embarassar
emborrassar/untar
emborratxar/embriagar/ubriagar
embrutar/embrutir
emmenar/menar/conduir/aconduir/dirigir/guiar
emmetzinar/enverinar
emmotllar/motllar
emmurriar-se/enfadar-se/enfurismar-se
empatollar/embolicar
empenedir-se/penedir-se
empenyar-se/encaparrar-se
encant/delícia
encarrilar/encaminar
enfadós/enutjós
enfarfec/excés
enfora/defora/fora
engalanar/guarnir/decorar/ornamentar/ornar
engatussar/enredar/ensibornar
engegar/etgegar
enginyer/inginyer
enmig de/entremig
ensems/alhora
ensomniar/somiar/somniar
entontit/atònit/distret
entornar/tornar
entremig/enmig
entretant/mentrestant/mentretant
enverinar/emmetzinar
envilir/pervertir/prostituir
errada/erro
ert/fred/gelat
esbullar/escabellar
escarmentar/castigar/condemnar
escarrassar-se/esforçar-se/cuitar

esclafar/trepitjar/aixafar/patejar
esclavitat/esclavitud
escruixir/cruixir
esdevenidor/futur/pervenir/pervindre
església/iglesia
esgraó/graó
esguard/mirada
esguardar/mirar
esguerrar/ destrossar
espènyer/empènyer
esquàlid/prim
esquer/esquerre
estel/estela/estrella/star
estés/estigués
estil/istil
estimació /estima/amor/amorettes
estisores/tisores
estiu/istiu
estofa/tipus/classe
estrafer/imitar
estrafolari/rar/estrany
estudiant/estudianta
estultícia/estupidesa
enze/estaquirot/aturat/frèvol/pasmat/fleuma
estovalles/tovalles

F

fadiga/fatic/fatiga
fadigar/fatigar
fadigós/feixuc
faïçó/forma/figura
fermar/lligar/tancar
finar/morir
fisonomia/cara/rostre
fluviol/flabiol
formosa/bella/bonica/maca/guapa/deliciosa/esplèndida/linda
fornit/cepat/robust/fort/ferreny/ossut
fúnebre/fúnest

G

galdós/lleig
grosseria/grolleria/rudesa
galifardeu/xic/xicot/noi/minyó/marrec/mosso/mosset/regatxo
galindaina/fotesa
gallardament/ardidament
ganivet/gavinet
garlaire/xerraire
gaudir/xalar/fruir/divertir
geç/abric/abrigall/capa/gambeto/pardessus
geni/gènit
gest/geste
glatir/gruar
gormand/golafre
grave/greu/recaça
grup/grupu
guilla/guineu
guita/coça

H

hall/rebedor/vestíbul
heredat/heretat
héroe/heroï
honest/honrat
honestedat/honradesa
honor/honra
honorar/honrar
horinzontal/horitzontal/horizontal
humiliar/humillar

I

ignominiós/vergonyós/odiós/vil/mesquí/indigne/abominable/vexant
inagotable/infinít
iniquitat/injustícia
innocent/càndid/candorós/confiat/crèdul
insaciable/àvid/adelerat
ir/anar
isolament/soledat/soletat

J

jamai/mai

jaure/jeure

L

llaga/nafra

llançar/llençar

llavores/allors/allavors/allavores/llavors/aleshores

lleal/lleial

llealtat/lleialtat

lleument/lleugerament

lliurar/entregar

ludíbrica/burleta/mofeta/sorneguera

M

maledicència/falsia/murmuració

mellor/millor

mofa/burla/befa/facècia/gresca/riota

murri/antipàtic

muscle ('múscul')/espatlla

N

naturalitzar/naturalisar

nego/negre

nerviós/nirviós

nomenar ('anomenar')/anomenar

nodrir/alimentar

O

obès/gras/gros

obsessió/obcecació

oliver/olivera

olorar/flairar

ombra/ombrí

ombriu/ombrós/ombrívol

orde/ordre

P

paller/pallissa
palmatòria/candeler
paner/panera
pantaló/pantalón
pantorrilla/palpís
pelegrina/peregrina
penediment/repenediment
permanèixer/romandre
Pirineu/Pireneu
plaer/pler
plan/plànol
pobret/pobrissó
pocavergonya/pocapena/desvergonyit
poder/poguer
poruc/paorós
presiri/presó
pro/però
profond/profund
pse/pst

Q

quadre/quadro
quidam/fulano/subjecte

R

rampell/rauxada
re/res
realisar/realitzar
rebujar/rebutjar
recer/sopluig
regina/reina
regosijar-se/regositjar-se/alegrar-se
rejilla/reixat
remerciar/agrair
remordir/recar/inquietar
repreisar/reprendre
res/oració

respost/resposta
ressagar/retardar
riçats/rutllats
rompre/trencar

S

sapigut/sabut
sombre/trist/melangiós
somniós/somniador
somriure/somrís
sorrut/tossut
sossegar/reposar/descansar
sotjar/obsevar
suara/ara
sublevar/revoltar
surt/ensurt/susto

T

tambalejar/trontollar
tantost/immediatament
taral·larejar/taral·lejar
temor/por
tempesta/tempestat/tormenta
tenda/botiga
tendrament/tendrosament
tisores/estisores
tocon/lloc/indret
tornar/entornar
torrent/torrentera
tothora/sempr
tovalles/estovalles
trajo/vestit/vestimenta
tranquilisar/tranquil·litzar
traüt/enrenou/tropell
travessar/atravessar
tremp/fortalesa/força/empenta/fermesa/valentia
trinxeraire/rodamón/vagabund
tristesia/malaurança/torbació/patiment

tristesca/tristícia
turment/desconsol
tustar/pegar

U

urc/odi

V

vacació/vacança
vagar/vagabundejar/rodar
vaia/vaja
valdre/valer
vanar-se/presumir/ostentar
vas/got
ver/vertader/verdader/veritable
verament/veritablement
vermellenc/vermellós/rogenc
vermell/roig
vianda/carn
villa/torre/torreta
visatge/cara/rostre
vituperi/insult/infàmia

3.4.3 Comentaris

S'ha comparat aquests doblats amb els usats per Guimerà, i s'hi han trobat les següents coincidències:

abscondir/amagar
aconhortar/aconsolar/consolar
adobar/arreglar
així/aixís
aleshores/allavors/allavors/llavors/llavors
amar/aimar/estimar
ans/abans
aquest/aqueix
cec/cego
cercar/buscar

comiat/despedida
dimoni/diable
dintre/dins
despreciar/menysprear
lliurar/entregar
menos/menys
petó/bes
poder/poguer
quarto/cambra
ubriagar/emborratxar
vermell/roig
xicot/noi/minyó/marrec/mosso

3.5 Dades quantitatives

3.5.1 Preliminar: mètode i problemes en l'obtenció de les dades

El recompte de les ocurrències i formes de cada obra s'ha realitzat semiautomàticament, amb les eines que proporciona el programa Word, a partir del document de cada obra en aquest format. Cal fer notar que el recompte automàtic no va ser possible perquè, tot i que en principi semblava vàlid, aviat es va veure que el programa comptava com a ocurrències de mots els nombres que anaven separats per espais en blanc. També comptava com a mots diferents els mots que es trobaven a final de línia i partits per un guió. També era habitual trobar-se amb mots que a l'original imprès anaven separats per espais i que, per causa de la mala qualitat del paper original i de la impressió, el programa els processava com un sol mot (o al revés). Es van corregir els errors que es van detectar al recompte automàtic. Cal remarcar que el procés de correcció va ser molt llarg i força feixuc.

També es va haver de parar atenció en una sèrie de qüestions que s'havien passat per alt: en la majoria d'aquestes edicions de començament de segle xx, la norma generalitzada és que entre el signe d'admiració i el mot que l'acompanyava es deixava un espai. Per exemple, és habitual trobar «*veníu ?*», amb un espai o més d'un entre el signe de puntuació i el mot que té al costat. El programa Word entén que en aquesta seqüència hi ha dues paraules i no pas una. També és força habitual trobar punts suspensius separats per un espai: «. . .», i

no «...». I també es troben tots els pronoms febles en forma elidida o reduïda amb un o dos espais. Tot això duplica les ocurrències. Per tant, en obres dramàtiques on les exclamacions són molt habituals això feia variar moltíssim el recompte final, sobretot en les obres de més extensió. Aquest fet va obligar a una tercera revisió. Una revisió llarga i entretinguda perquè aquest problema només es podia solucionar esborrant els espais un a un de manera manual. A tall d'exemple, es pot fer saber que *La dama enamorada* 1, que tenia després de la segona revisió 33.142 ocurrències, després de l'eliminació d'espais va quedar amb un total de 29.947 ocurrències, és a dir, 3.195 menys.

3.5.2 Dades generals

El corpus total de l'obra dramàtica examinada de Puig i Ferrerter conté 311.868 ocurrències i, com s'ha dit, 7.217 lemes (unitats lèxiques diferents). El nombre d'ocurrències de cada obra apareix en la llista 45, en què també figuren el nombre de formes diferents:

Llista 45. Obres dramàtiques de Puig i Ferrerter amb el respectiu recompte d'ocurrències i amb el respectiu recompte de formes diferents

Obres	Recompte mots	Formes diferents
<i>La dama alegre</i> (A)	19.427	3.091
<i>El noi mimat</i> (B)	4.076	1.093
<i>Arrels mortes</i> (C)	14.854*	2.584
<i>Aigües encantades</i> (D)	19.799	3.224
<i>La dama enamorada</i> . Primera versió (E)	29.947	4.452
<i>Drama d'humils</i> (F)	3.829	1.060
<i>Desamor</i> (G)	10.805	2.074
<i>El gran Aleix</i> (H)	13.142	2.342
<i>L'Ignoscenta</i> (I)	5.245*	1.637
<i>La senyora Isabel</i> (J)	9.670	2.023
<i>La dama enamorada</i> . Segona versió (K)	29.850	4.551
<i>Garidó i Francina</i> (L)	10.029	1.976
<i>Si n'era una minyona</i> (M)	7.583	1.584
<i>Les ales del fang</i> (N)	9.342	1.655
<i>Un home genial</i> (O)	5.783	1.434
<i>El gran enlluernament</i> (P)	15.466*	2.630

Obres	Recompte mots	Formes diferents
<i>No era un somni</i> (Q)	1.467	521
<i>La dama de l'amor feréstec</i> (R)	11.364	2.197
<i>L'escola dels promesos</i> (S)	16.178	2.673
<i>El gran Aleix II</i> (T)	20.312	2.908
<i>La dama enamorada</i> (U*). Tercera versió	19.598	3.134
<i>La dama enamorada</i> (U). Quarta versió	17.064	2.989
<i>Anna darrere la cortina</i> (V)	17.038*	3.160

Val a dir que les obres *Arrels mortes*, *L'Ignoscenta*, *El gran enlluernament* i *Anna darrere la cortina*, que són les obres teatrals de Puig i Ferreter que van ser incloses al CTILC, presenten en aquest corpus un recompte d'ocurrències que difereix lleugerament del recompte propi. El contrast pot observar-se a la llista 46.

Llista 46. Obres dramàtiques de Puig i Ferreter que són al CTILC. Comparació de resultats (recompte propi i recompte del CTILC)

Obra	Ocurrències segons el CTILC	Ocurrències recompte propi
<i>Arrels mortes</i> (C)	14.855	14.854
<i>L'Ignoscenta</i> (I)	5.424	5.245
<i>El gran enlluernament</i> (P)	15.384	15.466
<i>Anna darrere la cortina</i> (V)	16.867	17.038

Aquesta variació pot ser deguda a diversos motius: en el recompte propi es va escanejar el nom de l'autor i de l'obra. S'hi va incloure les referències de lloc en què se situa l'acció, que a vegades apareixen al davant de l'obra i a vegades al darrere. I també poemes o petits textos que acompanyen el text teatral. S'han exclòs les informacions numèriques (els personatges a vegades van numerats; a vegades surten dates, per exemple: Molí de Batistó, 11 de març de 1908). A més a més, s'ha considerat una sola ocurrència la unitat compresa entre espai en blanc i espai en blanc. Per tant, si ens hem trobat amb el segment *que'l* entre espais en blanc, l'hem considerat una sola unitat de text, per molt que d'acord amb l'ortografia actual serien dues unitats diferents. Tots aquests criteris poden haver motivat aquesta petita variació, que no és, però, gaire significativa.

Finalment, cal fer notar que no hem obtingut el nombre de lemes de cada obra. Per a cada exemplar s'ha obtingut el nombre d'ocurrències i el nombre de formes, i es té també el nombre global de lemes de tot el corpus, però no el nombre de lemes específic de cada obra.

3.5.3 Càlculs de riquesa lèxica. Introducció

Com hem dit al començament d'aquest llibre, un dels objectius secundaris de la recerca era determinar si el lèxic de l'obra dramàtica de Puig i Ferrer és un lèxic ric. Per poder respondre aquesta pregunta hem de fer primerament uns quants aclariments i precisions conceptuals. Per fer aquests aclariments i precisions seguim molt de prop Ginebra (2015), l'autor en què ens basem metodològicament.

Com assenyalava aquest autor, el concepte de riquesa lèxica és de caràcter quantitatiu. D'una banda, l'obra d'un autor tindrà més riquesa lèxica com més extens sigui l'inventari de mots usats per ell. De l'altra, cal fer notar que l'extensió de l'inventari dels mots d'un autor és poc significatiu si no la podem comparar amb la d'altres autors. La quantificació comparada de la riquesa lèxica de dos o més autors continua sent poc significativa si l'extensió de l'obra de l'un i de l'altre no és comparable, ja que, com ja va ser comprovat fa molts anys entre els estudiosos de lexicologia quantitativa (Ginebra 2015: 32-56), un text més extens conté més unitats lèxiques diferents que un text més breu, però, alhora, un text llarg, en proporció a l'extensió, conté menys unitats lèxiques diferents. El valor de la riquesa lèxica es mesura, així, proporcionalment a l'extensió. Aquesta relació entre extensió d'un text i quantitat de mots diferents s'expressa tècnicament dient que V (nombre d'unitats diferents) és funció de N (extensió o nombre total d'unitats) (Ginebra 2015: 34). Es parla llavors de *riquesa lèxica relativa*, que és la proporció entre extensió de l'obra i el nombre d'unitats lèxiques diferents. Aquesta proporció s'anomena generalment *índex V/N* . L'índex sovint es multiplica per 100 per fer-lo més manejable. Aquest índex —que Ginebra designa amb la sigla *IRLR*— es podria considerar l'indicador de la riquesa lèxica d'un autor o d'un text, i es podria establir consegüentment que a l'hora de valorar la riquesa lèxica de l'obra d'un autor és més significatiu que no pas la xifra que expressa la riquesa lèxica absoluta.

L'IRLR és, doncs, més alt en textos breus i més baix en textos extensos. Per tant, només té sentit comparar la riquesa lèxica d'obres d'extensió semblant. A més, hi ha altres factors que dificulten la comparació. Així, si comparem el nombre d'ocurrències de la totalitat del corpus dramàtic de Puig i Ferreter, que és de 311.868, amb el nombre d'ocurrències de les *Memòries* de Josep M. de Sagarra, que és de 337.454, veurem que, encara que l'extensió és comparable, el nombre de lemes del corpus de Puig és força més baix que el de Sagarra (7.217 enfront de 13.388 de Sagarra).³⁰ S'haurà de tenir en compte, però, que en el corpus de Puig i Ferreter tenim quatre edicions de *La dama enamorada* i dues edicions d'*El gran Aleix*, i que això fa baixar força —perquè hi ha moltes repeticions— el nombre de lemes. També es pot comparar el nombre de lemes del corpus dramàtic puig-i-ferreterià amb el nombre de lemes d'una altra obra del mateix Puig, *Camins de França*, que té 285.692 ocurrences i 11.037 lemes. El contrast és també notable. En aquest cas cal tenir en compte (a més del factor esmentat de les edicions repetides) el factor relatiu a la diferència de gènere. S'ha comprovat empíricament que, com a gèneres, el teatre és més pobre lèxicament que la narrativa (Ginebra 2015: 49). Aquesta mena de comparacions, però, són comparacions amb poc relleu de cara a determinar contrastos de riquesa lèxica que tinguin significat.

En l'apartat següent, d'acord amb la idea que només és significatiu el contrast de riquesa lèxica entre obres d'extensió semblant, s'estableixen certs càlculs contrastius entre la riquesa lèxica de les obres de Puig i les obres amb les quals se'l pot comparar. Cal fer ara, però, un darrer aclariment important. Els valors de l'IRLR per als textos de Puig no han estat obtinguts del nombre de lemes de cada obra, sinó del nombre de formes. Com hem dit, no disposem de les dades relatives al nombre de lemes de cada obra (si exceptuem les quatre obres buidades pel CTILC). Així doncs, l'única possibilitat que es tenia era fer-ho a partir del nombre de formes. Certament, no es pot equiparar lemes amb formes, però sabem que en els textos la relació entre formes i lemes tendeix a ser constant (Ginebra 2015: 44). Per tant, tot i que no es pot obtenir el nombre precís de lemes a partir del nombre

30 Les *Memòries* de Sagarra és l'única obra del CTILC que té una extensió superior a les 300.000 ocurrences. Vegeu Ginebra (2015) per a aquesta dada i per a totes les que es donen, excloses les de Puig i Ferreter, en aquest apartat.

de formes, sí que en podem obtenir una correspondència aproximada. Dit altrament: una quantitat més alta de formes (per al mateix nombre d'ocurrències) tendeix a implicar una quantitat més alta de lemes. Com que el que interessa és poder fer una valoració general, i no tant obtenir xifres exactes, pensem que el procediment funciona: el nombre de formes ens permet determinar si una obra és més rica lèxicament que una altra i, en conseqüència, situar cada obra de Puig en la seva posició relativa dins el grup.

Llista 47. Obres dramàtiques de Puig i Ferrer amb el seu IRLR (ordenades cronològicament)

Obra	Ocurrències	Formes	Lemes	IRLR
<i>La dama alegre</i>	19.427	3.091		15,91
<i>El noi mimat</i>	4.067	1.093		26,87
<i>Arrels mortes</i>	14.854*	2.584	1.514	10,19/17,39
<i>Aigües encantades</i>	19.799	3.224		16,28
<i>La dama enamorada</i> . Primera versió	29.947	4.452		14,86
<i>Drama d'humils</i>	3.843	1.060		27,58
<i>Desamor</i>	10.805	2.074		19,19
<i>El gran Aleix</i>	13.142	2.342		17,82
<i>L'Ignoscenta</i>	5.240*	1.637	1.080	19,91/31,24
<i>La senyora Isabel</i>	9.670	2.023		20,92
<i>La dama enamorada</i> . Segona versió	29.850	4.551		15,24
<i>Garidó i Francina</i>	10.029	1.976		19,70
<i>Si n'era una minyona</i>	7.583	1.584		20,88
<i>Les ales del fang</i>	9.342	1.655		17,71
<i>Un home genial</i>	5.783	1.434		24,79
<i>El gran enlluernament</i>	15.466*	2.630	1.572	10,21/17,00
<i>No era un somni</i>	1.467	521		35,51
<i>La dama de l'amor feréstec</i>	11.364	2.197		19,33
<i>L'escola dels promesos</i>	16.178	2.673		16,52
<i>El gran Aleix II</i>	20.312	2.908		14,31
<i>La dama enamorada</i> . Tercera versió	19.598	3.134		15,99
<i>La dama enamorada</i> . Quarta versió	17.064	2.989		17,51
<i>Anna darrere la cortina</i>	17.038*	3.160	1.997	11,83/18,54

* Obres buidades pel CTILC (amb informació dels lemes corresponents)

**Llista 48. Obres dramàtiques de Puig i Ferreter amb el seu IRLR
(ordenades en ordre decreixent segons l'extensió)**

Obres	Ocurrències	Mots diferents	IRLR
<i>La dama enamorada I</i>	29.947	4.452	14,86
<i>El gran Aleix II</i>	20.312	2.908	14,31
<i>Aigües encantades</i>	19.799	3.224	16,28
<i>La dama enamorada III</i>	19.598	3.134	15,99
<i>La dama alegre</i>	19.427	3.091	15,91
<i>La dama enamorada IV</i>	17.064	2.989	17,51
<i>Anna darrere la cortina</i>	17.038*	3.160	18,54
<i>L'escola dels promesos</i>	16.178	2.673	16,52
<i>El gran enlluernament</i>	15.466*	2.630	17,00
<i>Arrels mortes</i>	14.854*	2.584	17,39
<i>El gran Aleix</i>	13.142	2.342	17,82
<i>La dama de l'amor feréstec</i>	11.364	2.197	19,33
<i>Garidó i Francina</i>	10.029	1.976	19,70
<i>Desamor</i>	10.805	2.074	19,19
<i>La senyora Isabel</i>	9.670	2.023	20,92
<i>Les ales del fang</i>	9.342	1.651	17,71
<i>Si n'era una minyona</i>	7.583	1.584	20,88
<i>Un home genial</i>	5.783	1.434	24,79
<i>L'Ignoscenta</i>	5.240*	1.637	31,24
<i>El noi mimat</i>	4.067	1.093	26,87
<i>Drama d'humils</i>	3.843	1.060	27,58
<i>No era un somni</i>	1.467	521	35,51

3.5.4 Càlculs contrastius de riquesa lèxica. Dades i conclusions

Tot i que es coneix l'extensió objectiva del vocabulari de l'obra dramàtica de Puig (7.217 unitats lèxiques), per les raons explicades fins ara no es pot determinar, a partir d'aquesta dada, si aquesta extensió indica que el seu lèxic és ric o no. En canvi, es pot seguir un altre procediment, que és comparar les dades de cada obra de Puig amb les dades de les obres del CTILC d'extensió comparable. Això ens permetrà fer-nos-en una idea general. Per establir si els valors de l'índex de la riquesa lèxica relativa de cada obra són alts o baixos sembla adequat, a més, comparar-los amb els índexs de les obres d'altres

autors d'extensió semblant i que, alhora, compleixin les condicions següents:

1. Ser obres contemporànies de les publicades pel nostre autor (és a dir, editades entre 1890 i 1936, com les obres dramàtiques de Puig). Tot i que Puig va començar a publicar-ne a partir de 1904, hem inclòs dins el grup que fa de pauta de comparació les obres que es van publicar fins a deu anys abans perquè aquest grup pogués ser una mica més ampli.

2. Ser obres de teatre.

3. Situar-se, quant a extensió, en una franja prou pròxima a cada obra de Puig. Cada obra de Puig es compara amb les obres que tenen un mateix o similar nombre d'ocurrències (la mitjana aritmètica dels valors d'aquestes obres es compara amb els valors de les obres puig-i-ferreterianes). Com que el màxim d'ocurrències d'una obra dramàtica de Puig és 29.947 (*La dama enamorada* I) i el mínim és 1.467 (*No era un somni*), s'estableix grups d'obres en funció d'aquestes ocurrències: obres de 25.000 a 30.000, de 20.000 a 25.000, de 15.000 a 20.000, de 9.000 a 15.000, de 7.000 a 9.000, de 5.000 a 7.000, de 4.000 a 5.000, de 3.000 a 4.000, de 1.000 a 3.000 (en un primer moment els grups anaven de 5.000 en 5.000, i quan s'arribava a 10.000 anaven en grups de 1.000, però s'ha hagut de fer un grup de 9.000 a 15.000, per exemple, perquè no s'han trobat obres de 9.000 a 10.000; o s'ha fet un grup de 5.000 a 7.000 perquè no s'han trobat obres de 5.000 a 6.000 que complissin amb els paràmetres establerts).

A partir d'aquests paràmetres de tria s'han seleccionat les obres que es troben al CTILC i que són obres originals (és a dir, s'han descartat les traduccions) i s'han contrastat amb les dades obtingudes a partir del nostre buidatge. La selecció de les obres del CTILC ha estat feta obtenint la informació del document de treball elaborat per Ginebra (2007). Els resultats es mostren en les llistes 49-57. A cada taula hi ha, a l'última columna, la mitjana de l'IRLR de les obres del grup i, a la mateixa columna però a la casella corresponent a la fila ombrejada, la mitjana de les obres puig-i-ferreterianes si n'hi ha més d'una. En la columna corresponent a la indicació del nombre de les formes de mot, la xifra entre parèntesis prové del nostre recompte. La xifra en negreta prové de l'aplicació del factor de correcció que es justifica en el paràgraf següent.

Les dades quantitatives que proporciona el CTILC per a les quatre obres dramàtiques de Puig que conté no coincideixen amb les del nostre recompte. Les diferències en les ocurrences són petites, però les diferències quant a les formes de mot són força considerables i afecten totes quatre obres. El nombre de formes de mot per a cada obra és sempre més alt en el CTILC. Aquesta diferència podia fer variar força els resultats finals. Per evitar aquesta situació i minimitzar les diferències, es van sumar les diferències quantitatives de les quatre obres i en vam establir una mitjana, que s'ha utilitzat com a factor de correcció X . Aquest factor ha estat $X = 88$. S'ha sumat aquest factor a la xifra final del recompte de totes les formes de mot de totes les obres de Puig. Quatre obres és una mostra petita per establir aquest factor de correcció, però creiem que pot corregir en part el problema. Com s'ha dit, les dades entre parèntesis són les que s'han extret originalment del programa, i la que està en negreta és el resultat després de sumar-hi el factor de correcció.

**Llista 49. Obres dramàtiques del CTILC contrastades
amb les de Puig i Ferrer (de 25.000 a 30.000 ocurrences).
Grup 1 (de 25.000 a 30.000 ocurrences)**

Autor	Obra	Any	Ocurrences	Formes de mot	IRLR	Mitjana/ Puig
Frederic Soler	<i>Lo comte l'Arnau</i>	1900	25.380	4.694	18,49	16,53
Àngel Guimerà	<i>Jesús que torna</i>	1917	25.923	3.778	14,57	
Joan Puig i Ferrer	<i>La dama enamorada</i>	1908	29.947	(4.452) 4.540	(14,86) 15,16	(14,86) 15,16

**Llista 50. Obres dramàtiques del CTILC contrastades
amb les de Puig i Ferrer (de 20.000 a 25.000 ocurrences).
Grup 2 (de 20.000 a 25.000 ocurrences)**

Autor	Obra	Any	Ocurrences	Formes de mot	IRLR	Mitjana/ Puig
prudenci Bertrana	<i>El fantasma de Montcorb</i>	1930	20.240	4.668	23,06	17,74
Prudenci Bertrana	<i>Les ales d'Ernestina</i>	1921	20.665	4.069	19,69	
Josep Pin i Soler	<i>La Sirena</i>	1891	23.307	4.788	20,54	
Conrad Roure	<i>Lo castell y la masia</i>	1891	21.511	4.356	20,25	
Adrià Gual	<i>La pobra Berta</i>	1909	21.273	4.014	18,86	
Josep M. de Sagarra	<i>L'hostal de la Glòria</i>	1931	22.321	3.860	17,29	
Josep M. Folch i Torres	<i>La ventafocs</i>	1920	20.763	3.282	15,80	
Santiago Rusiñol	<i>L'auca del senyor Esteve</i>	1917	23.424	3.681	15,71	
Santiago Rusiñol	<i>La bona gent</i>	1906	24.534	3.899	15,89	
Josep M. de Sagarra	<i>La filla del Carmesí</i>	1929	21.267	3.154	14,83	
Àngel Guimerà	<i>La filla del mar</i>	1900	23.644	3.136	13,26	
Joan Puig i Ferrer	<i>El gran Aleix II</i>	1912	20.312	2.908 (2.996)	14,31 (14,74)	14,31 (14,74)

**Llista 51. Obres dramàtiques del CTILC contrastades
amb les de Puig i Ferreter (de 15.000 a 20.000 ocurrences).
Grup 3 (de 15.000 a 20.000 ocurrences)**

Autor	Obra	Any	Ocurrences	Formes de mot	IRLR	Mitjana/ Puig
adrià Gual	<i>La comedia extraordinaria de l'home que va perdre el temps</i>	1914	18.129	4.011	22,12	18, 88
Ramon Vinyes	<i>Peeter's bar</i>	1931	16.253	3.543	21,79	
Carles Fages de Climent	<i>El jutge està malalt</i>	1935	16.692	3.504	20,99	
Eduard Girbal Jaume	<i>El castell d'iràs y no en tornaràs</i>	1913	18.833	3.911	20,76	
Jaume Brossa	<i>Els sepulcres blancs</i>	1900	15.119	2.949	19,50	
Maurici Fius i Palà	<i>L'incèndi de Manresa</i>	1890	17.233	3.564	20,68	
Josep M. de Sagarra	<i>La Rambla de les floristes</i>	1935	16.675	3.166	18,98	
Josep Maria Millàs-Raurell	<i>Fruita verda</i>	1935	15.956	2.889	18,10	
Pere Cavallé	<i>Aubada i posta</i>	1906	16.449	3.115	18,93	
Frederic Pujulà i Vallès	<i>Titellas febles</i>	1902	15.128	2.729	18,03	
Josep Morató i Grau	<i>El tresor</i>	1912	17.295	3.195	18,47	
Adrià Gual	<i>L'emigrant</i>	1901	19.266	3.493	18,13	
Àngel Guimerà	<i>Andrònica</i>	1905	15.711	2.923	18,60	
Josep M. de Sagarra	<i>Marçal Prior</i>	1926	18.108	3.283	18,13	
Ignasi Iglésias	<i>El cor del poble</i>	1902	18.045	3.041	16,85	
Alfons Maseras	<i>Guerau i Marta</i>	1932	18.267	3.151	17,24	
Josep M. Folch i Torres	<i>El més petit de tots</i>	1922	15.722	2.800	17,80	
Josep M. de Sagarra	<i>Reina</i>	1935	19.102	3.172	16,60	
Josep M. de Sagarra	<i>El cafè de la Marina</i>	1933	18.103	3.094	17,09	

Autor	Obra	Any	Ocurrències	Formes de mot	IRLR	Mitjana/ Puig
Joan Puig i Ferrter	<i>Aigües encantades</i>	1907	19.799	3.224 (3.312)	16,28 (16,72)	16,82 (17,32)
Joan Puig i Ferreter	<i>La dama enamorada II</i>	1917	19.598	3.134 (3.222)	15,99 (16,44)	
Joan Puig i Ferreter	<i>La dama alegre</i>	1904	19.427	3.091 (3.179)	15,91 (16,36)	
Joan Puig i Ferreter	<i>La dama enamorada IV</i>	1928	17.064	2.989 (3.077)	17,51 (18,03)	
Joan Puig i Ferreter	<i>Anna darrere la cortina</i>	1936	17.038*	3.160 (3.248)	18,54 (19,06)	
Joan Puig i Ferreter	<i>L'escola dels promesos</i>	1922	16.178	2.673 (2.761)	16,52 (17,06)	
Joan Puig i Ferreter	<i>El gran enlluernament</i>	1919	15.466*	2.630 (2.718)	17,00 (17,57)	

**Llista 52. Obres dramàtiques del CTILC contrastades amb les de Puig i Ferrter (de 9.000 a 15.000 ocurrències).
Grup 4 (de 9.000 a 15.000 ocurrències)**

Autor	Obra	Any	Ocurrències	Formes de mot	IRLR	Mitjana/ Puig
Prudenci Bertrana	<i>Josep II rei</i>	1934	10.386	2.867	27,60	20,94
Joan Oliver	<i>Allò que tal vegada s'esdevingué</i>	1936	13.936	3.173	22,76	
Pere Coromines	<i>De plaer no n'hi ha mai prou</i>	1927	12.959	2.923	22,55	
Carles Soldevila	<i>Els milions de l'oncle</i>	1927	14.025	2.997	21,36	
Josep M. de Sagarra	<i>L'estudiant i la pubilla</i>	1921	12.518	2.741	21,89	
Lluís Capdevila & Víctor Mora	<i>Cançó d'amor i de guerra</i>	1927	10.916	2.388	21,87	
Pompeu Crehuet	<i>Fontalegría</i>	1910	11.034	2.495	22,61	
Ramon Vinyes	<i>La creu del sud</i>	1933	13.784	2.929	21,24	
Joan Maragall	<i>Nausica</i>	1913	13.900	3.142	22,60	
Carme Montoriol Puig	<i>L'huracà</i>	1935	13.250	2.698	20,36	

Llengua i teatre. El lèxic de l'obra dramàtica de Joan Puig i Ferreter

Autor	Obra	Any	Ocurrències	Formes de mot	IRLR	Mitjana/ Puig
Marçal Olivar	<i>La comèdia dels ases</i>	1934	13.096	2.583	19,72	20,94
Josep M. de Sagarra	<i>La follia del desig</i>	1926	10.450	2.009	19,22	
Ramon Picó i Campamar	<i>La filla del segador</i>	1914	11.528	2.000	17,34	
Josep M. Miquel i Vergés	<i>El preu del silenci</i>	1929	12.918	2.343	18,13	
Àngel Guimerà	<i>Joan Dalla</i>	1921	12.898	2.421	18,77	
Pere Coromines	<i>El botxí de si mateix</i>	1936	13.968	2.395	17,14	
Joan Puig i Ferreter	<i>Arrels mortes</i>	1906	14.854*	2.584 (2.672)	17,39 (17,98)	18,86 (19,65)
Joan Puig i Ferreter	<i>El gran Aleix</i>	1912	13.142	2.342 (2.430)	17,82 (18,49)	
Joan Puig i Ferreter	<i>La dama de l'amor feréstec</i>	1921	11.364	2.197 (2.285)	19,33 (20,10)	
Joan Puig i Ferreter	<i>Garidó i Francina</i>	1917	10.029	1.976 (2.064)	19,70 (20,58)	
Joan Puig i Ferreter	<i>Desamor</i>	1912	10.805	2.074 (2.162)	19,19 (20,00)	
Joan Puig i Ferreter	<i>La senyora Isabel</i>	1917	9.670	2.023 (2.111)	20,92 (21,83)	
Joan Puig i Ferreter	<i>Les ales del fang</i>	1921	9.342	1.651 (1.739)	17,71 (18,61)	

**Llista 53. Obres dramàtiques del CTILC contrastades amb
les de Puig i Ferrer (de 7.000 a 9.000 ocurrences).
Grup 5 (de 7.000 a 9.000 ocurrences)**

Autor	Obra	Any	Ocurrences	Formes de mot	IRLR	Mitjana/ Puig
Ramon Vinyes	<i>Al florir els pomers</i>	1910	8.580	2.062	24,03	25,33
Josep M. Millàs-Raurell	<i>Xandí</i>	1931	8.114	1.840	22,67	
Josep Pous i Pagès	<i>Apretats però no escanyats o una llegua de mal camí</i>	1914	8.729	1.992	22,82	
Jaume Casas Pallerol	<i>Novicis!</i>	1901	7.074	2.148	30,36	
Eduard Buil Navarro	<i>Quin' hora es... Peret?...</i>	1931	7.029	1.808	25,72	
Ignasi Iglésias	<i>La colla d'en Pep Mata o «Els martirs de l'Inquisició»</i>	1908	7.129	1.794	25,16	
Pere Josep Àngeles i Luís & Enric Burgos	<i>Avans de la prosesó</i>	1901	7.516	1.996	26,55	20,88
Joan Puig i Ferrer	<i>Sí n'era una minyona</i>	1918	7.583	1.584 (1.672)	20,88 (22,04)	(22,04)

**Llista 54. Obres dramàtiques del CTILC contrastades amb
les de Puig i Ferreter (de 5.000 a 7.000 ocurrences).
Grup 6 (de 5.000 a 7.000 ocurrences)**

Autor	Obra	Any	Ocurrences	Formes de mot	IRLR	Mitjana/ Puig
Alfred Sendín Galiana	<i>¡Grogui!...</i> <i>¡Grogui!...</i>	1931	6.615	1.983	29,52	26,64
Ambrosi Carrión	<i>Epitalami</i>	1912	6.701	1.752	26,14	
Santiago Rusiñol	<i>El senyor Josep falta a la dona</i>	1915	6.245	1.548	24,78	
Josep Campderrós	<i>L'argent-viu</i>	1901	6.614	1.422	21,49	
Josep-Sebastià Pons	<i>Amor de Pardal</i>	1923	5.084	1.596	31,39	
Pere d'Alcàntara Penya	<i>Mestre Fornari</i>	1900	5.418	1.608	29,67	
Carme Karr i Alfonsetti	<i>Els ídols</i>	1911	5.871	1.645	28,01	
Juli Vallmitjana	<i>Els zin-calós</i>	1911	5.826	1.505	25,83	
Conrad Roure	<i>Lo quarto dels mals endressos</i>	1894	5.345	1.456	27,24	
Pompeu Crehuet	<i>La morta</i>	1904	5.668	1.491	26,30	
Joan Armengol i Sebastià	<i>¡La tunda!</i>	1892	5.261	1.319	25,07	
Conrad Roure	<i>¡I3!</i>	1897	5.345	1.302	24,35	
Joan Puig i Ferreter	<i>Un home genial</i>	1923	5.783	1.434 (1.522)	24,79 (26,31)	28,01 (29,61)
Joan Puig i Ferreter	<i>L'Ignoscenta</i>	1912	5.240*	1.637 (1.725)	31,24 (32,92)	

**Llista 55. Obres dramàtiques del CTILC contrastades amb les de Puig i Ferrerter (de 4.000 a 5.000 ocurrences).
Grup 7 (de 4.000 a 5.000 ocurrences)**

Autor	Obra	Any	Ocurrences	Formes de mot	IRLR	Mitjana/ Puig
josep Carner	<i>El giravolt de maig</i>	1928	4.415	1.570	35,56	31,23
Joaquim Balader & Eduard Escalante	<i>L'aguelo Cuc</i>	1877	4.333	1.646	37,98	
Rafael Gayano Lluch	<i>Mort en vida</i>	1911	4.434	1.501	33,85	
Jaume Massó i Torrents	<i>La fada</i>	1897	4.544	1.481	32,59	
Salvador Bonavia i Flores & Àngel Rius	<i>Lo pinxo de la Bordeta</i>	1899	4.922	1.523	30,94	
Ignasi Iglésias	<i>Lladres</i>	1900	4.397	1.281	29,13	
Josep Castañer Fons	<i>¿Tú tens pare?...?</i>	1931	4.145	1.162	28,03	
Apel·les Mestres	<i>La barca dels afligits</i>	1916	4.862	1.244	25,58	
Teodor Baró	<i>L'apotecari de Malgrat</i>	1900	4.606	1.266	27,48	26,87 (29,03)
Joan Puig i Ferrerter	<i>El noi mimat</i>	1905	4.067	1.093 (1.181)	26,87 (29,03)	

**Llista 56. Obres dramàtiques del CTILC contrastades amb les de Puig i Ferrerter (de 3.000 a 4.000 ocurrences).
Grup 8 (de 3.000 a 4.000 ocurrences)**

Autor	Obra	Any	Ocurrences	Formes de mot	IRLR	Mitjana/ Puig
fernando Muñoz Tintero & Leopoldo G. Blat	<i>¡Un entropesó cuansevol pega en la vida!</i>	1931	3.561	1.098	30,83	30,58
Emili Tintorer & Frederic Pujulà	<i>Dintre la gabia</i>	1906	3.929	1.206	30,69	
Pere d'Alcàntara Penya	<i>La peste gròga</i>	1890	3.511	1.147	32,66	
Juli Vallmitjana	<i>L'abella perduda</i>	1910	3.005	987	32,84	
Lluís Arbós	<i>Diada de reis</i>	1910	3.999	1.035	25,88	
Joan Puig i Ferrerter	<i>Drama d'humils</i>	1909	3.843	1.060 (1.148)	27,58 (29,87)	27,58 (29,87)

**Llista 57. Obres dramàtiques del CTILC contrastades amb
les de Puig i Ferreter (de 3.000 a 4.000 ocurrences).
Grup 9 (de 3.000 a 4.000 ocurrences)**

Autor	Obra	Any	Ocurrences	Formes de mot	IRLR	Mitjana/ Puig
emili Vilanova	<i>Un sarauista</i>	1897	2.505	1.016	40,55	38,27
Lluís Millà i Gàcio & Salvador Bonavia	<i>Dos com se negan</i>	1909	2.771	910	32,84	
Àngel Ruiz i Pablo	<i>Vòts</i>	1895	1.501	622	41,43	
Joan Puig i Ferreter	<i>No era un somni</i>	1919	1.467	521 (609)	35,51 (41,51)	35,51 (41,51)

Observem que l'IRLR de Puig està una mica per sota de la mitjana des del grup 1 fins al grup 5, però sobrepassa la mitjana en el grup 6, i gairebé la iguala en el grup 7 i 8. En el grup 9 l'índex de riquesa lèxica relativa de Puig sobrepassa la mitjana molt considerablement, tot i que, per la reduïda extensió de les obres d'aquest grup, les xifres són molt poc significatives. Per tant, les obres més extenses de Puig tenen un índex relatiu més baix (són més pobres en termes relatius que les dels altres grups), per bé que també cal dir que la riquesa de cada obra és més o menys la mateixa que la de la majoria de les obres del grup en què es troba (a més, a cada grup hi ha un nombre reduït d'obres amb un índex molt més alt que les altres, circumstància que fa que pugi la mitjana). Quan les obres tenen menys ocurrences, la riquesa de les obres de Puig s'anivella amb la mitjana o en sobresurt. Aquesta és la tendència general que s'ha comentat anteriorment, però en el cas de l'obra dramàtica de Puig aquesta tendència és especialment notòria.

Per precisar més l'anàlisi, s'ha tornat a examinar les obres puig-i-ferreterianes dels grups 3 i 4, que són els grups que contenen més obres de Puig, atès que sembla que podrien ser indicatiu de tendència. Ara el que es vol és fixar-se si, amb el transcurs del temps, les noves obres de Puig tendeixen a ser més riques des del punt de vista lèxic:

**Llista 58. Obres dramàtiques puig-i-ferreterianes del tercer grup
ordenades cronològicament per ordre d'edició.**

Grup 3 (de 15.000 a 20.000 ocurrences)

Joan Puig i Ferrter	<i>La dama alegre</i>	1904	19.427	3.091 (3.179)	15,91 (16,36)	16,82 (17,32)
Joan Puig i Ferrter	<i>Aigües encantades</i>	1907	19.799	3.224 (3.312)	16,28 (16,72)	
Joan Puig i Ferrter	<i>La dama enamorada II</i>	1917	19.598	3.134 (3.222)	15,99 (16,44)	
Joan Puig i Ferrter	<i>L'escola dels promesos</i>	1922	16.178	2.673 (2.761)	16,52 (17,06)	
Joan Puig i Ferrter	<i>El gran enlluernament</i>	1919	15.466*	2.630 (2.718)	17,00 (17,57)	
Joan Puig i Ferrter	<i>L'escola dels promesos</i>	1922	16.178	2.673 (2.761)	16,52 (17,06)	
Joan Puig i Ferrter	<i>Anna darrere la cortina</i>	1936	17.038*	3.160 (3.248)	18,54 (19,06)	

**Llista 59. Obres dramàtiques puig-i-ferreterianes del quart grup
ordenades cronològicament per ordre d'edició.**

Grup 4 (de 9.000 a 15.000 ocurrences)

Joan Puig i Ferrter	<i>Arrels mortes</i>	1906	14.854*	2.584 (2.672)	17,39 (17,98)	18,86 (19,65)
Joan Puig i Ferrter	<i>El gran Aleix</i>	1912	13.142	2.342 (2.430)	17,82 (18,49)	
Joan Puig i Ferrter	<i>Desamor</i>	1912	10.805	2.074 (2.162)	19,19 (20,00)	
Joan Puig i Ferrter	<i>Garidó i Francina</i>	1917	10.029	1.976 (2.064)	19,70 (20,58)	
Joan Puig i Ferrter	<i>La senyora Isabel</i>	1917	9.670	2.023 (2.111)	20,92 (21,83)	
Joan Puig i Ferrter	<i>Les ales del fang</i>	1921	9.342	1.651 (1.739)	17,71 (18,61)	
Joan Puig i Ferrter	<i>La dama de l'amor feréstec</i>	1921	11.364	2.197 (2.285)	19,33 (20,10)	

En el grup 3 observem que es detecta una tendència al creixement de la riquesa lèxica. És a dir, que les obres més «modernes» tenen un índex de riquesa lèxica més alt. En el grup 4, aquesta tendència no és tan clara, i probablement això és degut al fet que les dues obres que sobresurten per damunt de la tendència, *Garidó i Francisca* i *La senyora Isabel*, estan ambientades en temps llegendaris, i la segona és una comèdia en vers. El fet que estigui redactada en vers podria haver obligat l'autor a buscar lèxic menys usual en el teatre però que acomplís les funcions poètiques del text. I el fet que les dues obres estiguin ambientades en el passat també podia influir a l'hora de canviar el lèxic més usual de l'època per un lèxic més adaptat als temps en què es desenvolupa l'acció de l'obra. Per tant, sembla que això podria explicar bé en aquestes dues obres aquest cert pic de l'índex una mica aïllat.

La conclusió general és que les obres dramàtiques de Puig i Ferreter presenten una riquesa lèxica que se situa en els paràmetres normals del teatre català de la seva època, i això pot interpretar-se, ens sembla, com a signe de perícia i de bon ofici. El que es vol dir és que si el seu teatre hagués presentat un índex alt de riquesa lèxica, les seves obres haurien estat probablement difícils de seguir per al públic. Pensem que el públic de les obres teatrals no pot consultar mots en el diccionari ni pot tornar a rellegir allò que acaba de sentir: el públic de teatre no té marge per a la «revisió». Així, cal entendre aquesta «normalitat» de riquesa lèxica com a símptoma de destresa i habilitat per arribar al públic.

A més, les dades sembla que donen un cert suport a la idea que la riquesa lèxica de la producció dramàtica puig-i-ferreteriana creix a mesura que passa el temps, i això podria interpretar-se com un signe que l'escriptor va continuar aprenent al llarg dels anys, a mesura que anava dedicant-se a l'ofici d'escriptor. Finalment, les dades potser també corroboren la idea —que ja s'ha anat comentant al llarg del llibre— que Puig i Ferreter, com ell mateix confessava, va haver de «tornar a aprendre a escriure» als quaranta anys.

4. CONCLUSIONS

Després d'aquesta investigació creiem que s'han recollit prou dades objectives que poden avalar allò que ha mogut i empès a fer aquesta obra, des de les hipòtesis inicials fins a aquestes conclusions, que es desplegaran aquí a tall de síntesi final per cenyir-se al títol d'aquest volum, que és *Llengua i teatre. El lèxic de l'obra dramàtica de Joan Puig i Ferrer*.

S'ha analitzat el lèxic de l'obra dramàtica de Puig i Ferrer, després d'haver-ne establert el vocabulari complet, a partir dels paràmetres següents: castellanismes, variació territorial i anivellament lingüístic, col·loquialismes, arcaïsmes, cultismes estilístics (mots literaris), renaixentismes, doblats lèxics i dades quantitatives.

Els castellanismes de l'obra dramàtica de Puig no són sistemàtics, tendeixen a tenir una freqüència baixa i són més abundants en les primeres obres. Això indica que hi ha un esforç per adequar el lèxic a les exigències de depuració i correcció que imposava l'ambient cultural i literari del moment i al model d'estàndard general que, guiats per Fabra principalment, es va anar imposant a la llengua literària. D'altra banda, els castellanismes literaris són lleugerament més nombrosos que els no literaris, i això fa concloure que Puig basculava: els castellanismes de filiació col·loquial són senyal de la voluntat d'acostament al català parlat del moment, però els castellanismes de filiació literària indiquen que Puig era també altament sensible a la literatura que llegia, que l'influenciava, i que volia emular i superar.

En l'apartat de variació territorial i anivellament lingüístic, s'ha vist que la presència de dialectalismes del lèxic puig-i-ferrerer no és abundant, i que l'autor tendeix a eliminar les marques territorials en favor del lèxic més comunament acceptat en la llengua literària d'aquell temps. Malgrat tot, la relació de dialectalismes de l'obra de Puig no és tampoc tan reduïda: s'ha pogut trobar cert rastre lèxic de la procedència dialectal de l'autor, encara que sigui amb unitats que presenten en molts casos ocurrences baixes i que alternen amb les solucions barcelonines.

S'ha comprovat també, en l'apartat corresponent, que els col·loquialismes no són gaire nombrosos. Tret de *mellor, istiu i aixís*, que són els que tenen les ocurrències més altes, els altres apareixen al corpus amb un percentatge molt baix. Tan baix que la gran majoria (més del cinquanta per cent) apareix un sol cop al corpus. Els col·loquialismes, d'altra banda, són progressivament menys freqüents, de manera que el 50 % de les unitats que trobem a les obres de la primera etapa ja no es tornaran a repetir després de 1917, o apareixeran amb la forma normativa.

En l'apartat sobre arcaïsmes s'ha observat que tenim una primera etapa de la producció dramàtica de Puig amb més arcaïsmes que a la segona, però que, en general, no es pot qualificar el seu lèxic d'una manera general com a lèxic arcaïtzant. De fet, dels plantejaments lingüístics i estilístics del teatre de Puig i Ferrerter se n'hauria de seguir un rebuig clar de l'arcaïsmes, i és per això que la presència als seus textos d'unitats d'aquesta mena s'ha d'atribuir, pensem, a una certa inseguretat i a la influència del llenguatge literari general de l'època, que encara no havia discriminat prou entre arcaïsmes i mot propi del llenguatge literari. D'altra banda, cal tenir en compte que en certs casos (*ací, ans, cercar, esmerçar, lliurar, quelcom, rompre, somniar*, etc.) els arcaïsmes van ser promoguts decididament per Fabra (de vegades amb èxit) a la categoria de mots del català estàndard general, i d'aquesta manera van anar perdent la connotació arcaïtzant.

Quant als cultismes estilístics, cal destacar que són una mica més nombrosos a la segona etapa de la seva producció dramàtica. Tot i que en la seva primera etapa, el llenguatge que s'atribueix a Puig i Ferrerter és un llenguatge viu i expressiu, agosarat (etapa modernista), i a la segona (la noucentista), un llenguatge més elegant, sembla que les dades avalen que Puig usa cada vegada menys els mots que es poden percebre com a mots literaris.

I, pel que fa a l'índex de riquesa lèxica, s'ha vist que la riquesa lèxica de les seves obres dramàtiques el posiciona en els paràmetres normals del teatre català de la seva època (si el seu llenguatge dramàtic hagués tingut un índex alt de riquesa lèxica probablement hauria estat difícil de seguir per al seu públic).

El camí de Puig i Ferrerter en el món del teatre, com s'ha assenyalat anteriorment, no va ser un camí planer, i el bastiment del seu llenguatge dramàtic tampoc no es va aconseguir sense esforç. Un

esforç d'un autor temperamental, audaç, independent i sincer, que són alguns dels adjectius que li han atribuït historiadors i crítics, i un esforç d'un autor que volia ser «natural i dir les coses tal com ragen», segons les seves paraules mateixes; un esforç innegable, que encara té més valor si resulta que és també un esforç d'acoblament a les directrius normatives que com a dramaturg havia de seguir en la seva època, una època que estava en vies d'aconseguir una llengua normalitzada (que havia de servir com a model formal general i, és clar, com a model de llengua en l'àmbit literari); i, consegüentment, un esforç, el seu, que va contribuir també a la tasca comuna de construcció d'aquest model de llengua, entès com a objectiu comú. Per tant, podem dir que aquesta magna empresa, d'alguna manera, és deutora també de Joan Puig i Ferreter.

Puig i Ferreter volia ser un autor amb un llenguatge «més viu que bell», però el resultat d'aquest estudi demostra que el seu lèxic evoluciona progressivament més cap a la «bellesa» que cap a la «vivesa»: canvia solucions col·loquials més «vives» per altres de més normatives, s'esforça per obtenir una llengua més correcta i precisa (cosa que es fa palesa en els canvis i adaptacions de les successives versions d'algunes obres, i en les obres posteriors respecte de les anteriors — això també afecta els canvis d'arcaïsmes i renaixentismes per mots més moderns, encara que també hem vist que això pot dependre de la data de redacció i publicació de les obres). Quant als dialectalismes, la voluntat que el seu llenguatge fos més «viu que bell» no es tradueix en una presència alta d'unitats, tot i que trobem en la seva obra certes variants dialectals camparragonines remarcables, no tant per la diversitat com per la freqüència (variants formals de *llavors*, *dematí* usat com a substantiu, *xalar*, *fadrí*, *got* i altres).

L'evolució del lèxic teatral puig-i-ferreterià sembla que coincideix amb la reducció de cultismes i mots literaris perquè cada vegada defuig més els mots que es puguin percebre com a mots literaris, segurament perquè no es va acabar d'adaptar bé al llenguatge més «elegant» que emprava el Noucentisme i que coincideix amb aquesta segona etapa, o perquè quan va aparèixer el *Diccionari general de la llengua catalana* de Pompeu Fabra es va adonar que hi havia altres alternatives lèxiques igualment correctes i avalades pel *Diccionari* que s'ajustaven més a la seva intenció d'usar un llenguatge viu i expressiu. O perquè a mesura que agafava seguretat va poder prescindir de mots

que potser abans li semblava que havia d'usar perquè feia més culte. Ara bé: quan Puig afirma, com s'ha vist, que cap als quaranta anys va haver de tornar a aprendre a escriure, sembla que cal concloure que es referia sobretot a l'estil, al fet que no sabia com aprendre aquest nou estil dels dramaturgs novells, perquè ells, els joves, havien tingut bons mestres, mestres que ell no havia tingut i ara, de gran, no sabia com emular-los, perquè considerava que li faltava formació. En canvi, pel que fa estrictament al model de llengua (ortografia, lèxic, morfologia, sintaxi), si bé hi ha un cert punt d'inflexió, no hi ha cap dubte que va anar «aprenent-lo» de mica en mica, progressivament.

Per acabar, cal remarcar que, encara que el procediment de lematització del lèxic de Puig i Ferreter ha estat molt laboriós, perquè no s'ha pogut comptar amb prou recursos informàtics que facilitessin la feina, la investigació ha estat molt gratificant, també perquè, a banda dels resultats concrets als quals s'ha arribat, esperem que obri la porta a futures recerques sobre aquest autor, o a recerques contrastives entre Puig i Ferreter i altres autors. Tot i que hi ha treballs d'inventari de lèxic d'autors molt valuosos, com el *Diccionari de Bernat i Baldoví* de Joaquim Martí Mestre, creiem que aquesta obra, que es basa en el treball que es pot consultar en línia, si ens permeteu de dir-ho, aporta un element diferent, que és el registre del nombre d'ocurrències de cada lema i de totes les variants de mot (en l'annex: lletra B), i això el fa innovador i obre la possibilitat d'estudis comparatius a partir d'aquestes dades quantitatives. És per això que podem dir que estem satisfets, d'una banda, d'haver posat un granet de sorra en la materialització d'una línia de recerca quantitativa sobre el lèxic que estem segurs que creixerà i, de l'altra, de portar a la llum aquest llibre que en resulta i que ens acosta a l'autor a través de les conclusions a què hem arribat sobre el seu llenguatge dramàtic.

5. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ALADERN, Josep (1904a): «Un llibre y una crítica». *Juventut* núm. 250 (24 novembre 1904): 776.
- (1904b): «Griegos entre fenicios. Con motivo del triunfo del autor de *La dama alegre*». *La Vanguardia* (28 desembre 1904): 4.
- ALCOVER, Antoni M; Francesc de Borja MOLL (1983-1985 [1930-1962]): *Diccionari català-valencià-balear*, 10 vols. Palma: Editorial Moll.
- ALEMANY FERRER, Rafael (1997): «Lematització provisional del lèxic de la *Vita Christi* de Sor Isabel de Villena (primera part: A-F)». *Anuari de l'Agrupació Borrianenca de Cultura* núm. 8 (1997): 7-36.
- (dir.) (2008): *Diccionari del lèxic de les poesies d'Ausiàs March*. València: Denes.
- ARNAU, Carme (1980): «Joan Puig i Ferrer», pròleg a Joan PUIG I FERRETER, *Teatre*. Barcelona: Edicions 62 / La Caixa, p. 5-9.
- (1987): «Crisi i represa de la novel·la». Dins Martí de RIQUER, Antoni COMAS i Joaquim MOLAS (dirs.): *Història de la literatura catalana*, vol. 10. Barcelona: Ariel, p. 9-101.
- AUFERIL I BEA, Jaume (1994-1995): «Vocabulari de Francesc Ferrer». *Llengua & Literatura* núm. 6: 311-385.
- BAIXERAS, Josep A. (2008): «Joan Puig i Ferrer». Dins Guillem-Jordi GRAELLS *et alii* (2008), p. 123-135.
- BALAGUER, Enric (2005): «La missió en la vida. Notes sobre *Camins de França* de Joan Puig i Ferrer». *Caplletra* núm. 38: 9-28.
- (2007): «El diari i la recerca espiritual: *Ressonàncies (1942-1952)* de Joan Puig i Ferrer». Dins Joan BORJA *et alii* (eds), p. 83-98.
- BARGALLÓ, Josep (2008): «El cas Puig i Ferrer». Dins Guillem-Jordi GRAELLS *et alii* (2008), p. 111-122.
- BARRI, Montserrat (1999): *Aportació a l'estudi dels gal·licismes del català*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- BAILE LÓPEZ, Eduard (2007): «Estudi paremiològic del *Tirant lo Blanch*». Dins Armando LÓPEZ CASTRO i María LUZDIVINA CUESTA TORRE (eds.): *Actas del XI Congreso Internacional de la Asociación*

- Hispanica de Literatura Medieval* (León, 20-24 de septiembre de 2005), vol. II. Lleó: Universidad de León, p. 277-285.
- BENET I JORNET, Josep M. (1971): «Divagació informativa sobre Joan Puig i Ferreter i la seva obra, amb especial atenció a *El pelegrí apassionat*». *Estudios Escénicos* núm. 14: 63-70.
- BERNAT I DURAN, Josep (1904): «La odisea de un escritor catalán». *El Liberal* (14 novembre 1904): 2.
- BIOSCA Mercè, Maria-Pau CORNADÓ i Károly MORVAY (2016): *Aportacions de Jesús Moncada a la fraseologia catalana*, vol. I. Lleida: Pagès Editors.
- BORJA, Joan et alii (2007): *Diaris i Dietaris. IV Simposi Internacional de Literatura Autobiogràfica*. Alacant/València: Denes.
- BROSSA, Maria (1990): «Lematització semiautomatitzada i regularització gràfica del *Tirant lo Blanch* (Semiautomatic Lemmatization and Graphic Regularization of *Tirant lo Blanch*)», tesi doctoral. Universitat de Michigan.
- BRUGUERA, Jordi (1985): *Història del lèxic català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- (1987): «El vocabulari de les *Homilies d'Organyà*». Dins *Studia in honorem M. de Riquer*, vol. II. Barcelona: Quaderns Crema, p. 31-55.
- (1991): *Libre dels feyts del rei en Jacme: Estudi filològic i lingüístic, edició crítica i vocabulari integral*, 2 vols. Barcelona: Barcino.
- (1999): *El vocabulari del Llibre dels fets del rei en Jaume*. València/Barcelona: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- (2007): «Vocabulari lematitzat del *Llibre dels fets* del rei en Jaume». *Randa* núm. 59: 5-36.
- BUSQUETS, Loreto (1977): *Aportació lèxica de Josep Carner a la llengua literària catalana*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajua-na.
- BUSQUETS I GRABULOSA, Lluís (ed.) (1993): «Epistolari entre Joan Puig i Ferreter i Xavier Benguerel (1949-1953)». Dins *Miscel·lània Joan Triadú*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 145-178.
- BUTINYÀ, Júlia (1994): *Diccionari d'autors del català modern*. Madrid: UNED.

- CASACUBERTA, Margarida (2014): «Introducció» a Joan PUIG I FERRETER, *Aigües encantades*. Barcelona: Castellnou, p. 9-39.
- CASANOVA, Emili (1988): *El lèxic d'Antoni Canals*. València/Barcelona: Institut de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- (1994): «Llengua popular i llengua col·loquial al *Tirant lo Blanch*». Dins Antoni FERRANDO i Albert G. HAUF (eds.): *Miscel·lània Joan Fuster*, vol. VIII. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 119-138.
- (1999): «Recorregut per la llengua d'Ausiàs March (1397-1458)». Dins Rafael ALEMANY FERRER (ed.): *Ausiàs March i el món cultural del segle XV*. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, p. 135-172.
- (2000): «Diacronia del vocalisme tònic dels cultismes en català vist des de la Romània». Dins Annick ENGLEBART *et alii* (eds.): *Actes du XXIIe Congrès International de Linguistique et Philologie Romanes: Bruxelles, 23-25 juillet 1998*, vol. II. Tübingen: Max Niemeyer, p. 75-90.
- CASTELLANOS, Jordi (2005): *Escriure amb el ritme de la sang. La represa de la novel·la catalana (1925-1929)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (2007): «De Joan Puig i Ferreter a Carles Pi i Sunyer: quatre cartes». *Els Marges* núm. 83 (tardor 2007): 99-106.
- (2013): «*Els tres al·lucinats*, de Joan Puig i Ferreter. Notes de lectura». *Els Marges* número extraordinari: 301-306.
- COLELL, Marc (2017): «El món referencial occità a *Camins de França* de Joan Puig i Ferreter». Dins Manuel PÉREZ SALDANYA i Rafael ROCA RICART (eds.): *Actes del Dissetè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes: Universitat de València, 7-10 de juliol de 2015*. València/Barcelona, Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes / Institut d'Estudis Catalans, p. 261-269.
- COLOM, Miquel (1982-1985): *Glossari general lul·lià*, 5 vols. Palma: Moll.
- COLOMINA, Jordi (2021): *La llengua de sant Vicent Ferrer II. Diccionari integral*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- CONCA, Maria; Josep GUIA (1995): «Estudi paremiològic del *Libre de tres*». *Randa* núm. 37: 17-41.

- CONCA, Maria; Josep GUIA (1996): «Sentències i proverbis en la *Disputa de l'ase*». Dins *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, xxxiii [= *Miscel·lània Germà Colon* / 5]. Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 53-75.
- (2006): «Anàlisi contrastivo del fràscico de *Tirant lo Blanc* (València, 1490; Barcelona, 1497) y sus traducciones castellana (Valladolid, 1511) e italiana (Venezia, 1538, 1566, 1611). Entre el calco, la equivalencia y la creación». *Cahiers du Prohemio* núm. 7: 195-215.
- (2007): «Les unitats fràsiques del capítol 143 de *Tirant lo Blanc*, traducció d'una epístola de Petrarca. Identificació, funció discursiva i estudi contrastiu». *Estudis Romànics* núm. 29: 81-107.
- (2008): «Unitats fràsiques en textos versificats. Notícia de l'*Espill*, obra catalana del segle xv de gran interès fraseològic». Dins Germán CONDE TARRÍO (ed.): *Aspectos formales y discursivos de las expresiones fijas*. Frankfurt am Main: Peter Lang, p. 53-75.
- (2011): «La base de données phraséologique du *Espill*, modèle pour la formation d'un corpus phrasique à partir d'un corpus textuelle». *Aliento* núm. 2: 193-211.
- (2015): «Primeres documentacions d'unitats fràsiques a l'*Espill*». Dins Àlex MARTÍN ESCRIBÀ, Adolf PIQUER VIDAL i Fernando SÁNCHEZ MIRET (eds.): *Actes del Setzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. Universitat de Salamanca, 1-6 de juliol de 2012*, vol. II. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 53-70.
- COROMINES, Joan (1980-1991): *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, 9 vols. Barcelona: Curial Edicions Catalanes.
- COSTA, Jaume (1965): «Pròleg» a Joan PUIG I FERRETER, *La dama enamorada*. Barcelona: Edicions 62, p. 7-14.
- CTILC = Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana. <http://ctilc.iec.ct/> [data de consulta: novembre de 2020].
- CURET, Francesc (1967): *Història del teatre català*. Barcelona: Aedos.
- DASCA BATALLA, Maria (2014): «'Entre l'oratge i la tenebra'. *Camins de França*, de Joan Puig i Ferrer, fa 80 anys». *L'Avenç* núm. 406 (novembre 2014): 28-33.
- DCVB = Antoni M. Alcover i Francesc de Borja Moll (1983-1985 [1930-1962]).

- DIEC2 = Institut d'Estudis Catalans (2007): *Diccionari de la llengua catalana*, 2a edició. Barcelona: Edicions 62 / Enciclopèdia Catalana. Accés en línia: <http://dlc.iec.cat/> [data de consulta: desembre de 2022]
- DOMINGO, Maite (2017): «El Llenguatge dramàtic de Joan Puig i Ferrer», tesi doctoral. Universitat Rovira i Virgili. Accés en línia: <https://www.tesisenred.net/handle/10803/667002>.
- (2018): «Sobre Puig i Ferrer i la codificació fabriana. Els adverbis en -ment». Dins Miquel Àngel PRADILLA (ed.): *Comunitat lingüística i norma. Actes del IV Col·loqui Internacional «La lingüística de Pompeu Fabra» (Tarragona, 18, 19 i 20 de novembre de 2013)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, p. 133-147.
- DOMINGO, Maite; Jordi GINEBRA (2008): «La llengua de l'obra dramàtica de Joan Puig i Ferrer. Reflexions i comentaris». Dins Guillellem-Jordi GRAELLS *et alii* (2008): *Puig i Ferrer. Cinquanta anys després*. Tarragona: Arola editors, p. 91-110.
- (2012): «El codi gramatical de Fabra i la praxi dels escriptors. A propòsit de Puig i Ferrer». Dins Miquel Àngel PRADILLA (ed.): *Fabra, encara. Actes del III Col·loqui Internacional «La lingüística de Pompeu Fabra» (Tarragona, 17, 18 i 19 de desembre de 2008)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, p. 61-71.
- EBERENZ, Rolf (1984): «Les locucions verbals en la prosa de Ramon Llull». Dins *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, IX [= *Miscel·lània Antoni M. Badia i Margarit* / 1]. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 9-41.
- ESCANDELL, Dari (2007a): «*Vida interior d'un escriptor* de Puig i Ferrer: a cavall entre la novel·la, el diari i l'assaig». Dins Joan Borja *et alii* (eds.): *Diaris i dietaris*. Alacant/València: Denes, p. 321-334.
- (2007b): «La paraula com a eina de reinstauració d'una imatge pública: Joan Puig i Ferrer, escriptor difamat». Dins *La projecció social de l'escriptor en la literatura catalana contemporània*. Lleida: Punctum, p. 505-516.
- (2008a): «Puig i Ferrer: l'afany d'autobiografiar-se». Dins Guillellem-Jordi GRAELLS *et alii* (2008), p. 61-90.
- (2008b): «El teatro desde el prisma de la literatura del yo: Joan Puig i Ferrer, confesiones sobre su etapa como dramaturgo». Dins *Teatre català contemporani*. Alacant: Biblioteca Virtual Cervantes, p. 49-59.

- ESCANDELL, Dari (2008c): «Joan Puig i Ferrer: Ressonàncies d'un exili». Dins *Discurso sobre fronteras – Fronteras del discurso: Literatura, pensamiento y cultura del ámbito ibérico e iberoamericano*. Poznań: Universitat Adam Mickiewicz. <http://rua.ua.es:8080/dspace/bitstream/10045/4896/1/Poznan.pdf>.
- (2008d): «La producció autobiogràfica de Joan Puig i Ferrer: Europa com a referent». Accessible a https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/8186/1/AISC-Venezia_RUA.pdf [data de consulta: desembre de 2022].
- (2009): «El pes de la literatura russa en l'obra de Joan Puig i Ferrer: el cas de *Camins de França*». Dins *Actes del Catorzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. Budapest, 2006*, vol. I. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 135-147.
- (2011): «L'exili de Puig i Ferrer a ulls de la revista *Pont Blau*». Dins Carles CORTÉS i Isabel MARCILLAS (eds.): *Visions de l'exili: literatura, pintura i gènere*. València: Brosquil, p. 287-306.
- ESCRIVÀ, Vicent (1992): «Els refranys en el *Tirant lo Blanc*». Dins *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, xxiv [= *Miscel·lània Jordi Carbonell* / 3]. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 21-42.
- FABRA, Pompeu (1917): *Diccionari ortogràfic*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (1923a): *Diccionari ortogràfic*, 2a edició. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (1923b): *Diccionari general de la llengua catalana*. Barcelona: Llibreria Catalònia.
- FÀBREGAS, Xavier (1970): «Joan Puig i Ferrer i la crisi del teatre català (1913-1917)». *Estudios Escénicos* núm. 14: 44-61.
- (1972): *Aproximació a la història del teatre català modern*. Barcelona: Curial.
- (1973): «1908. *La dama enamorada* de Joan Puig i Ferrer». Dins Jordi CASTELLANOS (ed.): *Guia de literatura catalana contemporània*. Barcelona: Edicions 62, p. 123-128.
- (1978): *Història del teatre català*. Barcelona: Milà.
- FAULÍ, Josep (1965): «Joan Puig i Ferrer (1882-1956)». Pròleg a Joan Puig i Ferrer, *Els tres al·lucinats*. Barcelona: Edicions Proa, p. 5-8.

- FOGUET I BOREU, Francesc (2003): «Joan Puig i Ferreter: teatre d'idees i passions (1904-1912)». *Revista de Catalunya* núm. 182 (març 2003): 50-92.
- FORT I BOFILL, Xavier (1970): «Notes sobre l'època reusenca de Joan Puig i Ferreter». *Revista del Centre de Lectura de Reus* núm. 212, quarta època (abril 1970): 832-834.
- (1973): «Mite i realitat en la narrativa de Joan Puig i Ferreter». *Revista del Centre de Lectura de Reus* núm. 248, quarta època (juliol 1973): 7-20.
- (1975): *Puig i Ferreter i El cercle màgic*. Barcelona: Ed. Proa.
- FUSTER, Joan (1971): *Literatura catalana contemporània*. Barcelona: Curial.
- FUSTER ORTUÑO, Maria Àngels (2009): «La traducció de clàssics medievals: locucions verbals i col·locacions en el *Curial e Güelfa*». Dins Kálmán FALUBA i Ildikó SZIJJ (eds.): *Actes del Catorzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. Universitat Eötvös Loránd de Budapest, 4-9 de setembre de 2006*, vol. II. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 167-176.
- GALLÉN, Enric (1986): «El teatre». Dins Martí de RIQUER, Antoni COMAS i Joaquim MOLAS (dirs.): *Història de la literatura catalana*, vol. VIII. Barcelona: Ariel, p. 415-422.
- GAROLERA, Narcís (2001): «De Joan Maragall a Joan Puig i Ferreter: vuit cartes inèdites». Dins *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, XLII [= *Miscel·lània Giuseppe Tavani I*]. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 77-89.
- GINEBRA, Jordi (1994): *El grup modernista de Reus i la llengua catalana*. Reus: Associació d'Estudis Reusencs.
- (1998): «Inventari i caracterització del lèxic de l'obra teatral d'Àngel Guimerà». Projecte realitzat amb un ajut de la CIRIT (núm. de referència: ACOM94-11). Inèdit.
- (2003): «Fraseologia, concurrències lèxiques i llengua estàndard». Dins Miquel Àngel PRADILLA (ed.): *Identitat lingüística i estandarització*. Valls: Cossetània Edicions, p. 7-55.
- (2006a): «Sobre el lèxic de l'obra teatral d'Àngel Guimerà». Dins *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, LIII (2006) [= *Homenatge a Joseph Gulsoy / I*]. Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 103-121.

- GINEBRA, Jordi (2006b): «Sobre la riquesa lèxica de Verdaguer: una primera prospecció quantitativa». *Anuari Verdaguer* núm. 14: 311-324.
- (2007): «Obres del subcorpus literari del CTILC ordenades en grups per l'extensió i jerarquitzades segons l'IRLR». Document de treball inèdit.
- (2010): «Consideracions sobre la llengua de Narcís Oller». Dins Jordi Ginebra et alii, *Narcís Oller i Vilaniu. Primeres Jornades Narcís Oller*. Valls: Cossetània Edicions, p. 9-24.
- (2015): «La riquesa lèxica dels escriptors catalans contemporanis: dades quantitatives». *Els Marges* núm. 107 (tardor 2015): 32-56.
- GINEBRA, Jordi; Maite DOMINGO (2021): «Unitats lèxiques de l'obra dramàtica de Puig i Ferrer no enregistrades en el *Diccionari general de la llengua catalana* de Pompeu Fabra». Dins Miquel Àngel PRADILLA (ed.): *De llengua i societat. De la proposta fabriana a la reforma normativa de l'IEC*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, p. 265-274.
- GINEBRA, Jordi; Pere NAVARRO (1999): «Les limitacions lingüístiques de Narcís Oller». Dins Magí Sunyer (ed.): *Actes del Col·loqui Narcís Oller*. Valls: Edicions Cossetània, p. 89-106.
- GRAELLS, Guillem-Jordi (1971): «Notes per a l'estudi de *La dama enamorada*». *Estudios Escénicos* núm. 14: 71-77.
- (1973a): «Pròleg» a Joan Puig i Ferrer, *Aigües encantades*. Barcelona: Edicions 62, p. 5-22.
- (1973b): «Teoria literària i marginació», pròleg a Joan Puig i Ferrer, *Vida interior d'un escriptor*. Barcelona: Selecta, p. 7-15.
- (1973c): «Realitat i ficció en *El pelegrí apassionat* de Joan Puig i Ferrer». Tesi de llicenciatura. Universitat Autònoma de Barcelona.
- (1973d): «Nota sobre *Servitud* i la narrativa puigferreriana». Dins Joan Puig i Ferrer, *Servitud*. Barcelona: Nova Terra, p. 201-211.
- (1974): «Epíleg informatiu a les novel·les de *El pelegrí apassionat*». Dins Joan Puig i Ferrer, *El pelegrí apassionat. L'ascensió*. Barcelona: Edicions Proa, p. 397-439.
- (1975): «Introducció» a Joan Puig i Ferrer, *Diari d'un escriptor. Ressonàncies, 1942-1952*. Barcelona: Edicions 62, p. 7-36.

- GRAELLS, Guillem-Jordi (1980): «Puig i Ferreter: del teatre a la novel·la», pròleg a Joan Puig i Ferreter, *L'home que tenia més d'una vida*. Alella: Pleniluni, p. 5-18.
- (1981): «Pròleg» a Joan Puig i Ferreter, *Memòries polítiques*. Barcelona: Proa, p. 7-17.
- (1982a): «Pròleg» a Joan Puig i Ferreter, *Textos sobre teatre*. Barcelona: Publicacions de l'Institut del Teatre / Edicions 62, p. 8-10.
- (1982b): «Joan Puig i Ferreter», pròleg a Joan Puig i Ferreter, *Camins de França*, vol. I. Barcelona: Edicions 62 / La Caixa, p. 5-9.
- (1982c): «Puig i Ferreter. Alcover i alguns alcoverencs». *Butlletí del Centre d'Estudis Alcoverencs* núm. 20: 20-27.
- (1982d): «Consideracions entorn d'un centenari. Joan Puig i Ferreter, una recuperació inacabada». *Serra d'Or* núm. 269 (febrer 1982): 11-13.
- (2001a): «Estudi introductori. La producció dramàtica de Joan Puig i Ferreter». Dins Joan Puig i Ferreter (2001-2003), vol. I, p. 9-42.
- (2001b): «Una dramaturgia de *La dama enamorada*». Dins Joan Puig i Ferreter, *La dama enamorada*. Barcelona: Proa/TNC, p. 11-20.
- (2002): «Introducció» a Joan Puig i Ferreter, *Servitud. Memòries d'un periodista*. Barcelona: Proa, p. 5-50.
- (2007a): «Pròleg» a Joan Puig i Ferreter, *L'home que tenia més d'una vida i altres relats*. Valls: Cossetània Edicions, p. 9-19.
- (2007b): «Puig i Ferreter i el paisatge humà reusenc». Dins *Reus a la literatura. Literatura de Reus*. Reus: Edicions del Centre de Lectura, p. 173-185.
- (2008a): «Joan Puig i Ferreter i la professionalització de l'escriptor», dins Guillem-Jordi Graells et alii (2008), p. 15-40.
- (2008b): «Pròleg» a Joan Puig i Ferreter, *Una mica d'amor i altres relats*. Valls: Cossetània Edicions, p. 9-13.
- GRAELLS, Guillem-Jordi et alii (2008): *Puig i Ferreter. Cinquanta anys després*. Tarragona: Arola Editors.
- GRAS, Maria Rosa (1995): «Aportació al lèxic de Verdaguer». Tesi doctoral. Universitat de Barcelona.
- GUANSÉ, Domènec (1925): «Les Lletres. Els prosistes. *L'home que tenia més d'una vida*, de Puig i Ferreter». *Revista de Catalunya* vol. II, núm. 10 (abril 1925): 389-391.

- GUANSÉ, Domènec (1928): «Les lletres. *Vida interior d'un escriptor*, de Joan Puig i Ferrer». *Revista de Catalunya* vol. VIII, núm. 48 (juny 1928): 644-646.
- (1973): «1934. *Camins de França* de Joan Puig i Ferrer». Dins Jordi CASTELLANOS (ed.): *Guia de literatura catalana contemporània*. Barcelona: Edicions 62, p. 247-255. Reproduït a Guansé (1994).
- (1994): *Abans d'ara. Retrats literaris*. Introducció i edició de Josep Bargalló. Tarragona: Edicions El Mèdol.
- GUIA, Josep (2008): «Principis teòrics i metodològics per a l'estudi de les unitats fràsiques en textos versificats. Anàlisi fraseològica de l'*Espill*». Tesi doctoral. Universitat de València.
- (2009): «Proverbis en l'*Espill*. Inseriment, identificació i funció discursiva». Dins Kálmán FALUBA i Ildikó SZIJJ (eds.): *Actes del Catorzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. Universitat Eötvös Loránd de Budapest, 4-9 de setembre de 2006*, vol. II. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 213-226.
- (2010): *Ficció i realitat a l'Espill. Una perspectiva fraseològica i documental*. València: Publicacions de la Universitat de València.
- (2011): «Particularismes catalans i europeïsmes en el fràsic de l'*Espill*». *Catalonia* núm. 8 (2011): 1-28.
- (2013): «Traduccions i versions prosificades de l'*Espill*, obra catalana en vers del segle XV. Una anàlisi fraseològica». Dins Emili CASANOVA i Cesáreo CALVO RIGUAL (eds.): *Actas del XXVI Congreso Internacional de Lingüística y de Filología Románicas*. Berlín: De Gruyter, p. 223-234.
- HAUF, Albert G. (1983): «El lèxic d'Ausiàs March: primer assaig de valoració i llista provisional de mots i freqüències». Dins *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, VI [= *Miscel·lània Pere Bohigas*, 3]. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 121-224.
- JULIÀ, Lluïsa (2008): «Imatges, realitats. La dona en la primera etapa teatral de Puig i Ferrer (1904-1914)». Dins Graells *et alii* (2008), p. 41-59.
- LLULL MARTÍ, Antoni (2008): *Diccionari d'expressions lingüístiques recollides de les Rondalles Mallorquines d'En Jordi des Racó*. Palma: Moll.
- MARTÍ MESTRE, Joaquim (1997): «Els fraseologismes en Eduard Escalante». Dins Ferran CARBÓ, Ramon X. ROSSELLÓ i Josep Ll. SIRERA

- (eds.): *Escalante i el teatre del segle XIX*. València/Barcelona: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 165-193.
- MARTÍ MESTRE, Joaquim (2002): «La interferència lingüística del castellà durant els segles XVIII i XIX». Dins *Les claus del canvi lingüístic*. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, p. 187-233.
- (2011): *Diccionari de Josep Bernat i Baldoví (1809-1864) en el seu context històric*. València: Denes Editorial.
- MARTINES, Vicent (2006): «Materials per a l'anàlisi multilingüe i contrastiva de locucions, col·locacions i fraseologia. Un escandall quant a Ausiàs March i *Tirant lo Blanch*». *Caplletra* núm. 40 (primavera 2006): 153-190.
- MARTINEZ SERINYÀ, Arnau (1904): «Notes bibliogràfiques. *Diàlechs dramàtics*, d'en Joan Puig Ferreter». *Juventut* núm. 249 (17 novembre 1904): 760-761.
- MARTOS SÁNCHEZ, Josep Lluís (2000-2001): «Lematització del lèxic de les proses mitològiques de Joan Roís de Corella». *Revista de Llenguas y Literaturas Catalana, Gallega y Vasca* núm. 7 (2000-2001): 69-111.
- MASSANA, Irene (2017): «Els camins d'un novel·lista apassionat. L'evolució narrativa de Puig i Ferreter vers *El cercle màgic*». Treball de fi de grau. Universitat Rovira i Virgili.
- MASSIP, Cinta (2001): «La posada en escena de *La dama enamorada*». Tesi de màster. Teatre Nacional de Catalunya.
- MASSIP, M. Àngels; Juan Antonio GONZÁLEZ (2009): «Unitats fraseològiques a l'obra *Els col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa*, de Cristòfor Despuig». *eHumanista. Journal of Iberian Studies* vol. 13: 127-172. http://www.ehumanista.ucsb.edu/volumes/volume_13/Articles/8%20Massip%20Gonzalez.pdf. [data de consulta: desembre de 2022].
- MEDINA, Jaume (1986): «El lèxic poètic de Carles Riba (índex de freqüències de mots)». *Llengua & Literatura* núm. 1: 305-358.
- MORVAY, Károly (2012): *Els bons usos es perden. Petit diccionari fraseològic cerdanià*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- MORATÓ I GRAU, Josep (1904): «Notícies d'espectacles. Les arts». *La Veu de Catalunya* (19 desembre 1904, edició del vespre): 3.

- NGGL (2016) = *Nou glossari general lul·lià*. Centre de Documentació Ramon Llull de la Universitat de Barcelona. <http://nggl.ub.edu/> [data de consulta: novembre de 2022].
- ORIOI, Carme (1989): «Una visió dels escriptors Joan Puig i Ferrer i Ferran Canyameres a través de les obres *La traïció de Llavaneres* i *El gran sapastre*». *Universitas Tarraconensis* vol. 12: 101-109.
- PUIG I FERRETER, Joan (1905a): *La dama alegre*. Barcelona: Antoni López Editor. 2a edició: Barcelona, Impremta Ràfols, 1920.
- (1905b): *El noi mimat*. Barcelona: Impremta La Catalana.
- (1906): *Arrels mortes*. Barcelona: Joaquim Horta impressor.
- (1908a): *Aigües encantades*. Barcelona: Joaquim Horta impressor.
- (1908b): *La dama enamorada* [primera versió]. Barcelona: Joaquim Horta impressor.
- (1909): *Drama d'humils*. Barcelona: Bartomeu Baxaries editor.
- (1910): *L'ignoscenta*. Barcelona: Antoni López editor. 2a edició: Barcelona, Bartomeu Baxarias editor, 1912.
- (1912a): *Desamor*. Barcelona: A. Artís impressor.
- (1912b): *El gran Aleix*. Barcelona: A. Artís impressor. 2a edició: Barcelona, Quaderns de Lectura Popular, s. d.
- [1917a]: *La senyora Isabel*. Text manuscrit de la col·lecció teatral Arturo Sedó de l'Institut del Teatre (núm. CDXLI). Edició dins *Teatre complet*, vol. 4, 2003, p. 153-211.
- (1917b): *La dama enamorada* [segona versió]. Barcelona: Rossend Ràfols impressor.
- (1917c): *Si n'era una minyona*. Barcelona: «La Novel·la Nova».
- (1918a): *Garidó i Francina*. Barcelona: «La Escena Catalana».
- [1918b]: *Les ales del fang*. Text manuscrit de la col·lecció teatral Arturo Sedó de l'Institut del Teatre (núm. CDXL).
- (1919): *El gran enlluernament*. Barcelona: «La Novel·la Teatral Catalana».
- (1921): *La dama de l'amor feréstec*. Barcelona: Salvador Bonavia Editor.
- (1922): *L'escola dels promesos*. Barcelona: «L'Escena Catalana».
- [1923a]: *El gran Aleix II*, ms. de 1923. Edició dins *Teatre complet*, vol. 3, 2001, p. 175-223.
- [1923b]: *Un home genial*, ms. de 1923. Edició dins *Estudios Escénicos. Cuadernos del Instituto del Teatro* núm. 14: 87-102.

- PUIG I FERRETER, Joan (1924): *La dama enamorada* [tercera versió]. Barcelona: «La Comedia Catalana».
- (1928a): *La dama enamorada* [quarta versió]. Barcelona: Impremta Ràfols.
- (1928b): *Vida interior d'un escriptor*. Barcelona: Arnau de Vilanova.
- (1936): *Anna darrere la cortina*. Barcelona: «Catalunya Teatral».
- (1973a): *Aigües encantades*, pròleg de Guillem-Jordi Graells. Barcelona: Edicions 62. Altres edicions: 1996, 2001, 2007.
- (1973b): *Servitud: memòries d'un periodista*, pròleg de Guillem-Jordi Graells. Barcelona: Nova Terra. Altres edicions: 1980, 1985, 2002.
- (1975): *Diari d'un escriptor. Ressonàncies, 1942-1952*, introducció de Guillem-Jordi Graells. Barcelona: Edicions 62.
- (1980a): *Teatre*. Barcelona: Edicions 62 / La Caixa.
- (1980b): *L'home que tenia més d'una vida*, pròleg de Guillem-Jordi Graells. Alella: Pleniluni.
- (1981): *Memòries polítiques*, edició i pròleg de Guillem-Jordi Graells. Barcelona: Proa.
- (1982a): *Camins de França*, 2 vol. Barcelona: Edicions 62 / La Caixa.
- (1982b): *Textos sobre teatre*, a cura de Guillem-Jordi Graells. Barcelona: Publicacions de l'Institut del Teatre / Edicions 62.
- (1983): *Textos reusencs (1897-1911)*, a cura de Magí Sunyer. Reus: Edicions del Centre de Lectura.
- (1991): *La dama enamorada*, a cura de Carme Ballús. Barcelona: Barcanova.
- (1995): *La farsa i la quimera*, edició d'Olga Escoda Rosich. La Selva del Camp: Ajuntament de la Selva del Camp.
- (1996): *Aigües encantades*, a cura de Margarida Casacuberta. Barcelona: Hermes. Reedició: Barcelona, Castellnou, 2001, 2011, 2014.
- (2001): *La dama enamorada*, a cura de Guillem-Jordi Graells i Margarida Casacuberta. Barcelona: Proa/TNC.
- (2001-2003): *Teatre complet*, direcció de Guillem-Jordi Graells, 6 vol. Tarragona: Arola.
- (2002): *Servitud. Memòries d'un periodista*, pròleg de Guillem-Jordi Graells. Barcelona: Proa.
- (2007): *L'home que tenia més d'una vida i altres relats [= Narrativa breu I]*, pròleg de Guillem-Jordi Graells. Valls: Cossetània.

- PUIG I FERRETER, Joan (2008a): *Aigües encantades*, a cura de Jaume Aulet. Barcelona: Edicions 62. Reedició: Barcelona, Educaula, 2009. Reedició: 2012 (6a).
- (2008b): *Una mica d'amor i altres relats* [= *Narrativa breu II*], edició i pròleg de Guillem-Jordi Graells. Valls: Cossetània.
- (2015): *Vida interior d'un escriptor*. Barcelona: Edicions 62.
- RAFEL, Joaquim (dir.) (1996): *Diccionari de freqüències. 1 Llengua no literària*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (dir.) (1998a): *Diccionari de freqüències. 2 Llengua literària*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (dir.) (1998b): *Diccionari de freqüències. 3 Dades globals*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- RECASENS, Daniel (1985): *Estudi lingüístic sobre la parla del Camp de Tarragona*. Barcelona: Curial / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- RIBA, Àlex; Josep GINEBRA (2000): «Riquesa de vocabulari i homogeneïtat d'estil en el *Tirant lo Blanc*». *Revista de Catalunya* nova etapa, núm. 152 (juny 2000): 99-118.
- ROSSELLÓ, Ramon X. (2011): *El teatre català del segle XX*. Barcelona: Edicions Bromera.
- SÁNCHEZ LÓPEZ, Elena (2010): «Estudi de la llengua d'Ausiàs March a través de les col·locacions. Una aproximació semiautomàtica». *Tesi doctoral*, Universitat d'Alacant.
- SCHIB, Gret (1977): *Vocabulari de Sant Vicent Ferrer*, pròleg de Germà Colon. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana.
- SELLENT, M. Teresa (1992): «Dues cartes de Joan Puig i Ferrer adreçades a Joan Arús». *Arraona: Revista d'Història* tercera època, núm. 11 (tardor 1992): 81-87.
- SUNYER Magí (1984): *Els marginats socials en la literatura del grup modernista de Reus*. Tarragona/Reus: Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Tarragona / Associació d'Estudis Reusencs.
- TEIXELL, Oriol (2016): «Between history and fiction: the epistolary relationship between Joan Puig i Ferrer and Domènec Guansé in Republican exile (1949-1954)». Dins Emili SAMPER (ed.): *The Myths of the Republic: Literatura and Identity*. Kassel: Edition Reichenberger, p. 201-221.

- TEIXELL, Oriol (2017): «“La meua llegenda negra”. Una lletra de Joan Puig i Ferreter a Domènec Guansé». *Els Marges* núm. 113 (tardor 2017): 92-104.
- (2019a): «“Primer objectiu: Proa a punt de salpar...” Joan Puig i Ferrer i Josep Queralt i Clapés, quatre ratlles de represa». Dins *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, LXXIII [= *Homenatge a Kálmán Faluba* 3], p. 131-148.
- (2019b): «La relació epistolar entre Joan Puig i Ferreter i Josep Carner». Dins Montserrat CORRETGER i Oriol TEIXELL (eds.), *Literatura catalana contemporània: patrimoni i identitat*. Barcelona: Societat Catalana de Llengua i Literatura / Universitat Rovira i Virgili, p. 47-75.
- (2019c): *La direcció literària d'Edicions Proa a l'exili. Epistolaris de Joan Puig i Ferreter*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- (2020): «Entre la història i la ficció: les relacions epistolars de Joan Puig i Ferreter amb Domènec Guansé i Xavier Benguerel en l'exili republicà (1949-1954)». *Estudis Filològics i de Traducció* núm. 1: 365-384.
- TINTORER, Emili (1906): «Teatres. *La bagassa*». *Joventut* núm. 334 (5 juliol 1906): 428.
- VERNET i ANGUERA, Roser (1999): «Aproximació a un estudi de les unitats lingüístiques estereotipades a *Primera història d'Esther*». *Llengua & Literatura* núm. 10: 197-242.
- VIDAL, Plàcid (1932): *L'assaig de la vida*. Barcelona: Edicions Estel.
- VILAREGUT, Salvador (1904): «Teatres. *La dama alegre*». *Joventut* núm. 254 (22 desembre 1904): 839-840.
- VILASECA, David (2012): «Gaziel, Sagarra, Puig i Ferreter: clàssics catalans de l'autobiografisme». *Els Marges* núm. 96: 98-105.
- VILLAS i CHALAMANCH, Montserrat (1999): *La morfologia del lèxic de Solitud de Víctor Català*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

6. ANNEX: LEMARI DE LA LLETRA B

A continuació s'aporta la informació de freqüències i d'ocurrències de tots els lemes amb inicial B perquè pugui facilitar les explicacions de procediment que es donen al llibre i perquè serveixi de model de tota la resta d'inventari disponible en línia. També s'hi consignen les respectives variants de mot de tots els lemes amb inicial B als quals es fa referència en aquesta obra i que s'han extret del corpus dramàtic de Puig i Ferrer.

Aquesta mostra del leuari se situa al final del llibre perquè en faciliti el maneig i la consulta, però, com s'ha dit, no és el leuari complet.

BABAU m. 1		S 14
BACALLÀ m. 2		F 25
BÀCUL m. 1		R 6
BADALL m. 5		E 14, K 4, R 6, U* 9, U 8
BADALLAR v. 3	badallar 2 badallarem 1	O 89, O 89 O 89
BADAR v. 10	bada 1 badar 1 badat 4 badi 4	G 54 D 120 E 143, K 49, V 24 E 30, K 10, U* 17, U 16
BADOC adj. 8	badoc 5 badoch 3	K 10, 22, T 11, U* 17, U 16 E 31, 68, H 44
BAF m. 2		D 117, R 5

BAGASSA f. 2		I 36, R 12
BAGATGE m. 1		M 21
BAH interj. 72	ba 5 bah 67	G 30, 40, H 35, P 27, T 4 A 21, 23, B 10, C 11, 14, 42, 49, 50, 55, 67, 78, 81, 85, 108, D 14, 22, 44, 67, 69, 74, 161, E 19, 40, 42, 64, 67, 75, 80, J 91, K 6, 13, 14, 21, 22, 25, 27, L 8, 17, N 58, 62, O 90, R 5, 8, 9, 11, T 22, U* 12, 15, 21, 29, 33, U 11, 13, 20, 28, 33
BAIX m. 5	baixos 4	E 148, K 50, V 19, 43
BAIX adv. 118	abaix 1 baix 117	I 22 A 6, 8, 15, 16, 17, 23, 29, 37, C 97, 108, 140, D 32, 48, 99, 102, 112, 113, 128, 153, 159, E 11, 23, 26, 34, 39, 47, 67, 81, 122, 131, 143, 148, 149, 151, 162, 163, 172, 184, 185, 190, 191, F 7, 8, 14, G 38, 39, 96, H 49, I 11, 25, 41, 42, J 102, K 3, 8, 11, 13, 16, 22, 27, 41, 44, 49, 50, 51, 55, 58, 62, 63, 65, N 3, 4, 8, 61, 70, 89, O 91, 94, P 4, 30, Q 24, R 4, 5, 10, 11, T 16, 42, U* 7, 15, 20, 23, 39, 57 U 7, 14, 19, 22, V 14, 22, 25, 33, 42
BAIX adj. 93	baix 24 baixa 62 baixes 1 baixeta 1 baixos 4 bixa 1	A 21, C 61, D 59, 117, 120, E 88, 95, 113, 148, 161, F 8, 13, G 14, H 62, I 9, K 30, 32, 38, 50, 54, T 26, U 39 A 6, C 10, 65, E 11, 12, 13, 62 105, 113, 147, 171, 174, 176, 179, 189, 190, F 20, H 37, K 3, 4, 35, 38, 49, 58, 59, 60, 64, 65, L 4, 15, R 1, 7, S 8, T 5, 20, U* 7, 8, 9, 49, U 7, 8, 50, V 3, 12, 20, 23, 52 U* 9 G 13 E 12, K 4, U* 8, U 8
BAIX (prep.) castellanisme 1		K 4 C 133
BAIXAR v. 91	baixa 4 baixam 4 baixant 16 baxant 2	U* 22, 51, 52, 60 J 69 E 14, 93, 141, F 14, I 30, K 4, 32, 48, N 94, T 6, 11, U* 9, 41, U 9, 41 H 38, 44

	baixar 18	A 6, E 46, 133, F 17, G 77, K 15, 45, L 17, N 76, P 5, 22, 26, R 7, 11, T 30, U* 22, U 22, V 10
	baixaran 1	D 92
	baixaré 2	L 6, P 5
	baixarem 1	R 5
	baixat 7	A 40, E 14, K 4, T 22, U* 9, U 9, V 17
	baixaven 1	V 13
	baixen 4	E 30, J 81, K 10, U* 17
	baixes 5	C 9, E 13, 105, K 4, 35
	baixés 1	V 25
	baixeu 9	A 16, L 4, 6, N 59, T 43
	baixi 2	L 6, U* 51
	baixis 2	E 125, K 42
	baixo 9	A 36, E 57, 156, F 25, K 20, 9 53, N 69, 77, P 22
	baxo 1	H 59
	baxa 2	H 38, 55
BAIXESA f. 52	baixesa 2	A 36, G 20
	baixeses 2	A 38, T 25
	baxeses 1	H 57
BALAGUER np. 1		J 3
BALANÇA f. 2		H 41, T 9
BALANCI m. 2	balanci 1	C 103
	balancins 1	C 9
BALBUCEJAR v. 17	balbucej 2	U* 62, U 63
	balbucejant 15	E 23, 71, 98, 109, K 8, 23, 34, 37, U* 31, 43, 48, U 30, 43, 49, V 18

BALCÓ m. 30	balcó 27	C 9, 10, 17, 103, D 9, 15, 16, 20, 26, 27, 117, 126, 134, 137, 138, J 39, 44, 48 S 3, V 3, 17, 41
	balcons 3	D 107, S 14, V 17
BALDA f. 9		E 71, K 23, U* 31, U 31
BALDAMENT m. 1		D 155
BALDAR v. 3	balda 1	J 6
	baldat 1	D 158
	baldo 1	N 53
BALL m. 37	ball 32	E 62, 150, F 17, J 3, 4, 5, 7, 8, 9, K 21, 49, 50, S 8, 13, U* 29, U 28, V 3, 5, 20, 24, 25, 29, 33
	balls 5	J 8, 9, S 12, V 5
BALLADOR m. 1	balladó	J 9
BALLADORA f. 1		F 17
BALLAR v. 43	balla 4	R 4, S 12, 13, 15
	ballant 2	S 13, V 27
	ballar 20	A 12, J 10, O 95, S 12, 13, 14, 15, U 11, V 10, 25, 26
	ballarem 1	S 14
	ballaria 2	S 13
	ballaría 1	J 9
	ballaven 3	V 25, 27
	ballem 1	V 26
	ballen 4	E 148, K 50, V 3, 26
	balli 3	A 41, J 4, S 13
	ballis 1	S 13
	ballo 1	S 13
BALLARINA f. 1	ballarines	M 4

BALMA f. 1		I 34, 36
BÀLSAM m. 2	bàlsam 1 bàlsem 1	T 38 I 18
BALSELLS np. 1		B 18
BANAL (comú, vulgar) adj. 3	bana 1 banals 2	O 99 P 5, S 9
BANALITAT f. 1	banalitats	P 22
BANC m. 12	banc 11 banch 1	G 53, 69, 93, L 2, 4, 5, 6, 15, U* 56, U 57 D 140
BANDA (costat) f. 15		D 30, E 64, 171, H 34, J 63, 98, K 21, 57, L 4, N 30, R 7, T 2, 34, U 32, 34
BANDADA (vol d'ocells) f. 1	bandades 1	I 10
BANDARRA f. 1		A 44
BANDERA f. 3		C 124, E 67, P 14
BÀNDOL m. 2		J 37, 43
BANQUET m. 64	banquet 4 banquets 2	E 171, K 57, P 31 P 31
BANY m. 2		O 97, V 20
BANYA f. 4	banyes	I 7, V 31, 33, 50
BANYAR v. 6	banya 1 banyant 2 banyarlo 1 banyat 2	P 28 A 3, P 34 I 36 E 171, K 57
BANYERA f. 6	banyeres	H 39, 42, T 7, 10, 32

BANYUT adj. 2	banyuts	D 82, 83
BAR m. 7		V 2, 19, 37
BARALLA f. 13	baralla 5 baralles 8	H 63, S 10, T 27, U* 56, U 58 E 77, J 34, K 26, N 95, S 16, 17, U* 35, U 34
BARALLAR v. 13	barallar-me 1 barallarse 1 barallar-vos 1 barallats 2 barallaven 1 barallen 2 baralleu 3 barallin 2	J 50 D 28 S 11 S 4, 17 J 34 U* 56, U 58 E 151, J 32, K 51 J 37, R 5
BARANA f. 4		D 65, I 7, J 65, V 19
BARAT adj. 1		A 3
BARATO castellanisme 2		A 9, S 2
BARBA f. 37	barba 28 barbes 4 barbota 5	A 6, 10, 12, 20, 41, B 31, C 39, D 44, 67, 83, E 72, G 35, 43, H 35, 40, 42, K 24, O 87, T 3, 7, 9, 14, 16, U* 32, U 31 A 14, N 69, 97 E 21, K 7, N 77, U* 13, U 12
BARBALLERA (pell sota el coll) f. 1		N 64
BARBAMEC adj. 5	barbamec 4 barbamech 1	J 41, K 9, U* 16, U 15 E 29
BARBRE (bàrbar) adj. 1		P 23
BARBER m. 1		P 17
BARBETA (v. mentó) f. 9		A 10, 11, 12, 14, 15, 21, 24, 45

BARBOTEJAR v. 2	barbotejant	E 187, K 63
BARBUSSEJAR v. 1		T 43
BARCA f. 1		O 95
BARCELONA np. 32		C 18, 35, G 5, 15, 20, 48, 50, 52, N 18, P 1, 12, 14, 17, R 1, S 1, 5, 7, 8, 12, V 2, 5, 8, 17, 25, 26, 37, 38, 41, 52
BARCELONETA np. 2		O 96
BARCELONÍ adj. 1	barcelonina	P 7
BARDISSA f. 1	verdissa	L 5
BARJAULA (mala dona, prostituta)	barjaules	T 29
f. 2	1 verjaula 1	C 42
BARRA f. 1		O 100
BARRACA f. 4	barraca 2 barraques 2	H 53, T 20 H 48, T 15
BARRANC m. 2	barranc 1 barranch 1	N 82 I 42
BARRAR v. 5	barradas 1 barrades 1 barrat 2 barrem 1	J 104 J 81 J 99, R 12 D 77
BARREJA f. 5		C 46, E 12, K 4, U* 8, U 8
BARREJAR v. 2	barregis 1 barreja 1	M 9 T 37
BARRET m. 32	barret 30 berret 2	A 6, 10, 15, 20, 32, D 83, 161, E 21, 28, 61, 72, 137, 151, 176, G 78, K 7, 9, 20, 24, 47, 51, 59, U* 13, 16, 32, U 12, 14, 31 J 100, R 6

BARRI m. 2		J 47, V 3
BARROER adj. 1	barroers	V 27
BARROERAMENT adv. 1		V 23
BARTOMEU np. 47	Bartomeu 45 Bartumeu 2	D 5, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 79, 80, 82, 83, 85, 87, 90, 109 R 7
BASE f. 1		O 91
BASAR v. 1		A 44
BASSAL m. 1	bassals	U 8
BASSOL m. 1		R 7
BASTANT adj. 17	bastant 13 bastants 4	A 10, 25, C 9, 121, E 11, K 3, M 17, R 7, U* 7, 42, U 7, 42, V 16 A 20, O 98, S 15
BASTAR v. 5	basta 4 bastar 1	V 8, 47 V 18
BASTER np. 95		H 34, 38, 39, 44, 45, 46, T 2, 6, 7, 11, 12, 13, 41, 42, 43
BASTERA f. 6		R 3
BASTIMENT m. 2		E 105, K 35
BASTÓ m. 17	bastó 12 bastons 5	A 15, D 158, E 176, 191, H 42, J 49, K 59, 65, S 12, T 9 E 12, K 4, S 12, U* 8, U 8
BASTONADA f. 5	bastonades	E 41, K 14, U* 21, U 20, V 34
BAT (baterell) m. 2		A 3
BATA f. 1		G 38
BATALLA f. 4		A 37, Q 23
BATANT m. 1	batants	B 7

BATEC m. 4	batecs 3 batechs 1	K 13, S 9, T 38 E 38
BATEGAR v. 2	batega	B 42, D 137
BATEJAR v. 6	batejada 2 batejat 4	B 7, M 5 E 118, K 40, U* 52, U 53
BATISTÓ np. 2		D 164, E 195
BATLLE m. 51		D 5, 42, 85, 86, 88, 94, 104, 109, 127, 140, 151, 159, E 109, J 2, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 42, 43, 44, 47, 48, 51, 52, 53, K 37, R 5
BATLLIA f. 1	batllia	J 34
BATRE v. 25	batia 6 batre 18 batut 1	E 34, 38, 94, K 11, 13, 32 A 32, D 12, 87, E 86, 139, 18 161, 171, G 13, K 29, 47, 55, 57, 58, U* 38, 41, U 38, 41 A 37
BATUSSA f. 1		J 32
BAVÓS adj. 1	babós	J 51
BE (anyell) m. 1		V 44
BE (v. Bel) 2	bè	R 7
BÉ m. 99	bé 88 be 8 béns 1 bens 2	A 36, B 48, 49, C 15, 87, 90, 114, 119, 133, 135, 136, D 53, 59, 90, 94, 95, 97, E 97, 101, 153, 162, 165, 167, 184, 185, G 19, 43, 46, 83, I 14, J 5, 7, K 33, 35, 41, 51, 55, 56, 57, 62, 63, L 2, 11, 18, N 19, 21, 49, 75, P 9, 10, 12, 18, 20, 27, Q 23, R 2, 6, 7, T 4, 16, 23, 25, 27, 38, 43, U* 43, 44, U 35, 43, 44, V 31, 47 C 18, 75, H 35, 47, 54, 56, 64 J 22 D 136, J 97

BÉ adv. 355	bé 286	A 3, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 24, 35, B 7, 18, 27, 34, 36, 40, 41, C 46, 90, D 17, 18, 21, 24, 31, 40, 41, 44, 55, 69, 70, 71, 72, 76, 78, 80, 82, 92, 95, 97, 106, 127, 138, 140, 148, 159, E 14, 25, 36, 38, 47, 51, 55, 62, 66, 68, 73, 78, 80, 83, 86, 90, 96, 106, 108, 110, 112, 119, 121, 122, 123, 124, 125, 129, 130, 133, 137, 139, 150, 152, 153, 154, 156, 161, 166, 171, 173, 188, 192, F 17, 24, G 14, J 13, 66, 78, 87, 95, 106, K 4, 8, 12, 13, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 33, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 58, 64, 65, L 3, 5, 9, 10, 13, 14, 16, M 6, N 6, 24, 26, 34, 36, 43, 48, 53, 69, 81, 83, O 89, 90, 91, 95, 96, 97, 100, 102, R 2, 4, 5, 6, 9, 10, 11, T 6, 8, 10, 11, 12, 14, 18, 20, 21, 24, 25, 34, 35, 36, U* 10, 15, 23, 29, 30, 35, 36, 37, 42, 48, 49, 53, 54, 55, 56, 57, 59, U 9, 13, 22, 28, 29, 32, 37, 42, 48, 49, 50, V 4, 5, 6, 14, 15, 17, 18, 22, 28, 29, 31, 39, 45, 48
	be 66	C 10, 19, 24, 28, 29, 30, 32, 35, 36, 40, 54, 55, 58, 65, 70, 76, 77, 80, 91, 111, 121, 128, 129, 133, G 15, 25, 29, 34, 43, 45, 49, 51, 54, 58, 79, 83, 87, 89, 90, 96, H 35, 38, 40, 43, 44, 45, 47, 50, 51, 54, 56, 57, 59, 60, 63, J 80
	bè 3	F 8, 13, O 92
BÉ 179	1. conj. bé 98	A 9, 16, 33, 40, 43, 46, B 30, D 52, 78, 84, E 15, 25, 76, 77, 87, 96, 100, 113, 124, 129, G 14, I 22, 36, 41, J 4, 23, 29, 40, 44, 72, 73, 77, 89, 109, K 5, 25, 26, 29, 33, 34, 38, 42, 44, L 2, 6, 9, M 3, 12, N 25, 38, O 96, 97, P 6, 10, 26, 27, 34, R 2, 4, 5, 6, 7, 10, T 5, 9, 11, 16, 17, 31, 41, 42, U* 10, 34, 42, 44, 49, 53, 57, 58, U 9, 33, 34, 38, 42, 44, 50, V 11, 20, 35
	be 36	A 27, B 37, C 16, 74, 82, 83, 88, 107, 113, 121, 126, D 71, 72, 135, E 123, G 20, 21, 34, 35, 42, 44, 54, 70, 77, 83, 95, 96, H 36, 41, 49, 50, 54, 61, K 41, S 6
	2. interj. bé 35	A 5, 11, 15, 16, 19, 32, 37, 43, 46, C 48, D 80, E 87, I 42, J 39, 43, P 5, R 6, 7, T 41, U* 38, 44, V 20, 35, 36, 45, 48
	be 10	C 54, 128, G 14, 32, 44, 48, 52, H 44
BEETHOVEN np. 3		M 17, P 2, 8
BEFA v. 1	befes	R 4
BEFAR v. 2	befat	C 116, V 24

BEGUDA f. 13	beguda 9 begudes 3 begudeta 1	A 30, C 104, D 71, E 18, 27, K 9, U* 16, U 14 A 15, H 60, T 18 A 30
BEGUT adj. 4		E 31, K 10, U* 17, U 16
BEL (v. be) m. 2	bel 1 bels 1	E 162 D 113
BELAR v. 4	bela 2 belar 2	D 65, R 7 D 65, 67
BELL adj. 68	bell 21 bella 35 belles 9 bells 3	A 18, 19, 43, C 9, G 35, I 9, J 103, L 3, 4, 7, M 17, P 7, 15, 31, R 10, U 60 A 4, 9, 13, 23, 33, G 36, 35H 36, I 7, J 12, 14, 24, 68, 103, 104, L 7, 10, 12, 15, 16, M 7, O 94, 98, P 6, 25, R 9, S 11, 12, T 4, U 35 C 118, G 69, H 62, L 10, M 13, 25, O 97, S 16, T 25 J 73, P 4, 14
BELLAMENT adv. 2		L 7, T 42
BELLESA f. 12		A 22, E 13, 173, G 69, K 4, 58, L 18, P 3, U* 8, U 8, 35, V 8
BELL-LLOC np. 2	Bell-lloch 1 Bell-lloc 1	E 131 K 44
BELLUGAR v. 3	belluga 1 bellugar 1 bellugués 1	T 34 T 41 A 41
BELLVER np. 1		V 6
BELOVED (cursiva) 1		V 30

BEN adv. 350		A 3, 6, 7, 9, 13, 15, 18, 19, 25, 28, 37, 38, 43, 45, B 7, 8, 20, 22, C 75, 77, 85, 90, 96, 128, 136, 140, 141, D 19, 37, 44, 46, 54, 61, 65, 68, 71, 74, 76, 80, 93, 99, 153, E 13, 21, 22, 24, 27, 34, 36, 46, 61, 63, 66, 67, 68, 80, 85, 87, 89, 96, 99, 107, 108, 118, 121, 124, 125, 130, 133, 136, 150, 157, 159, 161, 162, 164, 180, 185, 188, 192, 193, F 19, 24, G 18, 21, 30, 34, 35, 39, 44, 51, 69, 73, 86, 96, H 38, 43, 47, 51, 52, 55, 57, 58, 60, 61, 63, I 16, 19, J 9, 15, 16, 21, 24, 27, 29, 32, 35, 46, 65, 79, 104, 108, K 4, 7, 8, 9, 11, 12, 16, 20, 21, 22, 27, 29, 30, 33, 34, 36, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 50, 53, 54, 55, 56, 61, 62, 64, 65, 66, L 2, 6, 8, 12, 13, 16, M 9, 12, 15, 23, N 18, 24, 26, 46, 47, 48, 59, 67, 81, O 91, 92, 94, 98, 102, P 4, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 19, 25, 28, 34, R 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, S 2, 3, 4, 5, 9, 10, 11, 13, 16, 18, T 6, 10, 14, 17, 18, 22, 23, 26, 30, 32, 35, 37, U* 9, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 22, 23, 29, 30, 36, 38, 39, 42, 51, 52, 53, 58, 59, 60, 62, U 12, 13, 14, 17, 18, 21, 22, 28, 30, 36, 38, 39, 42, 52, 53, 54, 60, V 3, 4, 5, 6, 13, 16, 21, 37, 40, 44, 45, 46, 49
BENA f. 7	bena 6 benes 1	A 33, D 15, N 12, 16, 6U* 57, U 59 T 27
BENAUANÇA f. 8	benaurança 7 benaurances 1	L 7, 8, P 27, R 9, 7U* 47, U 48 M 11
BENAUAT adj. 5	benaurada 3 benhaurada 1 benaurat 1	M 15, P 18, 21 S 4 L 13
BENAVENTURAT adj. 2		H 39, T 7
BENEDICCIÓ f. 1		D 128
BENÈFIC adj. 1	benèfica	D 136
BENEFICI m. 2	benefici 1 beneficis 1	C 134 D 106
BENEFICIÓS adj. 1		A 39

BENEIR v. 12	beneesca	J 26
	1	
	beneeixó	K 33, 63
	2	
	beneheixó	C 141, E 96, 186
	3	
	benehirlo	I 19
	1	
	beneiràs	L 14
	1	
	beneiré	U 60
	1	
	beneït	T 38
	1	
BENEIT m. i adj. 7	beneixi	L 11
	2	
	beneit	J 27, 109, T 15, U 29
	5	
BENEÏT adj. 7	beneyt	H 48
	1	
	beneita	C 68
	1	
	beneïda	K 33
	1	
	benehida	D 126, E 97
	3	
	benehides	D 102
	1	
BENEITERIA f. 2	beneit	L 4
	1	
	benehit	I 29
	1	
	beneiteries	U 18, 20
BENEITÓ m. 1	beneitons	R 3
BENESTAR m. 6		A 38, D 51, 52, 92, 105, G 69
BENHAJA interj. 1		J 103
BENVINGUT adj. 2		D 10, J 42
BERENAR m. 4		C 33, L 9, 11, S 8
BERENAR v. 6	berenar	C 86, E 172, K 58
	3	
	berenarem	C 86
	1	
	berenem	C 85
	1	
	berenéssim	C 81
	1	

BERGANT

m. 2

J 44, S 2

BERNARD

np. 5

M 19

BERTA

np. 1422

E 7, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 74, 75, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 89, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 132, 133, 139, 140, 141, 142, 143, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 179, 180, 181, 182, 185, 187, 188, 189, 191, 192, 193, 194, 195, K 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, Q 23, 24, U* 5, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 28, 29, 30, 31, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 47, 49, 51, 52, 53, 54, 57, 58, 59, 60, 62, 63, U 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 47, 50, 52, 53, 54, 55, 58, 59, 60, 61, 62, 63

BERTINI

np. 3

S 4

BES

m. 5

bes

A 18, 47, I 41

3

besos

U* 44, U 45

2

BESAR

v. 95

besa

A 5, 8, 9, 18, 31, 33, 41, E 92, 102, 140, 189, H 59, 64, I 18, J 56, K 31, 35, 48, 64, L 4, 15, N 103, R 9, U* 41, 45, 57, U 41, 45, 59, V 4, 41 V 19

34

besà

1

besant

A 9, 10, 40, K 15, 18, 13 65, T 27, 28, U* 22, 24, U 22, 24

13

besantla

D 152

1

besantli

E 46, 190

2

besantlo

E 52, H 64

2

besar

A 10, 18, 19, 22, 23, 40, E 183, 185, G 77, K 62, 63, L 15, 16, R 5, S 10, T 38, U* 59, 60, U 60, 61

20

besaria

E 116, U* 50, 56, U 51, 57

5

besaría

K 39

1

besarla

A 12

1

BESAR v. 95	besat	D 61, E 100, K 34, U* 44, U 44
	5	
	besava	A 28
	1	
	besaven	D 27
	1	
	besen	L 18, U* 60, U 61
	3	
	beseu	A 19
	1	
	besi	A 19
	1	
	beso	A 19
BESCANTAR v. 6	3	A 19
	bescantar	E 114, K 38, U* 50, 4U 51
	4	
	bescantat	J 43
	1	
BÈSTIA f. 43	bescanten	J 48
	bestia	D 41, E 75, 152, G 77, 79, 83, 84, H 44, 52, 63,
	17	64, K 25, 51, N 74, 76
	bèstia	A 42, T 11, 21, 26, 27, 42, U* 33, U 33, V 35
	9	
	besties	C 44, 130, D 158, H 63, D 152, E 151, H 47,
	10	60, K 51, R 4
	bèsties	R 4, 12, T 14, 20, 26, 35
	7	
BESTIAL adj. 1		A 21
BESTIALMENT adv. 2		H 62, T 26
BESTIAR m. 2		I 13, R 1
BESTIESA f. 2	bestiesa	O 87
	1	
	bestieses	A 31
	1	
BESTIOLA f. 5	bestiola	D 67
	1	
	bestioles	E 68, K 22, U* 30, U 30
	4	

BEURE	bec	K 42, T 5, U* 53, U 55
v. 71	4	
	bech	D 73, 75, 76, E 124
	4	
	bèch	H 37
	1	
	begui	H 60
	1	
	beguin	S 12
	1	
	begut	A 13, 15, B 36, D 38, E 62, K 20, M 22, U*
	10	28, U 27
	beu	A 3, D 71, 75, H 60, O 93
	7	
	beuen	P 7
	1	
	beurà	U* 29, U 28
	2	
	beurá	E 63, K 21
	2	
	beure	E 63, 117, G 47, H 45, 46, 51, K 21, 22, 40, O
	23	93, S 6, T 12, 13, 17, 18, 24, U* 29, 52, U 28, 53
	beurer	B 36, 37
	2	
	beuria	B 38
	1	
	beus	D 76
	1	
	bevent	E 63, 81, K 21, 27, P 29, U* 29, U 28
	7	
	beveu	A 3, 17, H 45, T 12
	4	
BEVEDOR		H 57, T 22, 25
m. 3		
BIAIX		E 105, K 35
m. 4		
BIBLIOTECA		O 94
f. 1		
BICICLETA		H 36, 40, T 5, 8
f. 4		
BICORNE		V 32
adj. 1		
BIEN		S 15
castellanisme 1		
BIFTEAKS (cursiva) (v. bistec)		P 14
1		
BIGOTI		A 3, 6, 10, 15, 30, B 47, C 11, 46, D 71, 73, E
m. 15		28, G 14, K 9, U* 16, U 14

BILIÓS adj. 1		D 86
BIROLLA f. 4	birolles	E 12, K 4, U* 8, U 8
BISTEC (v. bifteaks) m. 2	bistecs	V 44, 45
BITLLET m. 11	bitllet 9 bitllets 2	E 178, 179, K 60, P 27, V 16 U* 56, U 57
BLA adj. 3	bla 2 blana 1	P 24, U 43 D 22
BLAI np. 88	blai 87 Blay 1	G 5, 14, 20, 22, 24, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 97 G 44
BLANC adj. 63	blanc 13 blanch 11 blanca 22 blancs 3 blanchs 5 blanques 6 blanquíssimes 1 blanquíssimes 2 blanquegen 2 blanqueja 1	G 54, J 33, 60, 65, K 7, 58, N 11, 81, P 5, R 5, U* 13, U 12 B 36, 37, C 20, 65, 11 D 71, 73, E 21, 173, F 27, 30, I 32 A 8, 9, E 16, 153, 180, G 13, 16, 89, H 40, 52, I 18, J 12, 75, K 5, 52, 61, S 5, T 7, 19, U* 10, U 10 K 51, P 15, T 7 C 9, 50, D 83, E 151, H 40 E 147, K 49, L 2, V 3, 30, 32 K 4 E 12, U* 8 C 10, D 17 C 39
BLANQUEJAR v. 3		
BLANQUINÓS adj. 2	blanquinosa	H 35, T 3
BLASFEMAR v. 2	blasfemat 1 blasfemeu 1	D 104 D 146
BLAT m. 4	blat 2 blats 2	A 16, D 53 H 48, T 14

BLAU adj. 35	blau	C 24, E 148, G 25, 35, H 41, K 50, T 8
	7	
	blau-obscur	G 35
	1	
	blaus	A 22, C 24, D 44, 83, E 21, 35, 54, 73, 140, G 13, 88, H 41, K 7, 12, 19, 24, 48, T 8, U* 13, 32, U 12, 32
	22	
	blava	A 3, 8, I 35
	3	
	blaves	E 185, K 63
	2	
BLAVENC adj. 4	blavenc	K 4, U* 9
	2	
	blavench	E 13
	1	
	blavenca	I 36
	1	
		V 44
BLAVOR f. 1		
BLAVÓS adj. 4	blavosa	E 61, K 20, U* 28, U 27
BLEDA f. 2		J 88, S 15
BO [bo(n)] adj. 904	bo	A 4, 7, 9, 19, 27, 30, 37, 40, B 10, 21, 34, C 47, 53, 76, 77, 106, 127, D 31, 50, 127, E 25, 36, 52, 73, 126, 129, 131, 142, 166, G 19, 27, 43, 46, 56, 76, 78, H 39, 42, 47, 54, 55, 56, 57, 63, I 19, J 60, 71, K 12, 18, 24, 53, 56, M 6, N 67, 74, 75, 101, O 92, 93, 95, 97, 102, P 8, 13, 22, 25, 27, 35, R 3, 8, 9, S 15, 16, 17, T 7, 9, 14, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 31, 34, 37, 38, U* 11, 42, 55, U 10, 18, 42, 56, V 4, 5, 39
	126	
	bó	D 55 E 18, 157, J 60, K 42, 44, 48
	7	
	bó	N 53
	1	
	bon	A 3, 4, 6, 7, 11, 15, 16, 17, 20, 21, 24, 29, 30, 34, 37, 42, 44, 45, B 14, 37, C 37, 46, 89, D 36, 53, 57, 59, 82, 106, 107, 122, 127, 128, 129, 162, E 11, 14, 20, 23, 26, 32, 66, 67, 68, 73, 93, 94, 97, 101, 106, 108, 122, 124, 125, 152, 167, 172, 189, 191, 193, F 12, 25, G 17, 22, 33, 35, 71, 83, H 36, 37, 39, 46, 47, 51, 52, 54, 56, 57, 59, I 11, 13, 14, 16, 17, 20, 23, 24, 37, J 4, 7, 10, 38, 83, 107, K 3, 4, 5, 6, 8, 10, 22, 24, 32, 33, 34, 35, 36, 41, 42, 51, 57, 58, 64, 65, 66, L 2, 7, 9, 10, M 718, 19, 24, N 9, 12, 13, 25, 31, 38, 41, 45, 50, 61, 63, 68, 72, 74, 79, 80, 92, O 87, 92, 98, P 9, 14, 17, 18, 22, Q 24, R 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, S 1, 23, 4, 7, 11, 17, 18, T 4, 5, 6, 13, 14, 19, 20, 22, 25, 29, 37, 42, U* 7, 10, 12, 14, 18, 30, 32, 37, 42, 44, 46, 49, 51, 53, 60, 62, U 9, 11, 13, 16, 29, 30, 32, 37, 41, 43, 44, 47, 52, 54, 55, 62, 63, V 4, 5, 7, 9, 23, 44, 46, 47, 50, 51
	261	

BO [bo(n)] adj. 904	bona 381	A 15, 16, 17, 24, 25, 37, 39, 40, 42, 43, 46, 47, B 9,15, 19, 23, 27, 48, C 31, 39, 47, 59, 66, 75, 77, 79, 80, 81, 82, 86, 90, 109, 114, 116, 119, 134, 139, D 13, 22, 25, 30, 42, 61, 66, 85, 100, 105, 121, 128, E 11, 13, 15, 16, 19, 20, 22, 24, 28, 29, 40, 41, 46, 64, 69, 79, 95, 114, 124, 125, 154, 156, 157, 164, 172, 179, 188, 190, F 7, 9, 11, 13, 18, 20, 21, 24, 25, 28, G 33, 36, 42, 43, 45, 47, 51, 52, 53, 56, 65, 86, 88, H 35, 36, 37, 38, 39, 41, 53, 55, 56, 59, 60, 62, 63, I 10, 12, 17, 18, 20, 27, 31, 45, J 7, 9, 16, 22, 51, 60, 75, 78, 83, 100, 101, 105, K 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 16, 21, 22, 26, 27, 32, 38, 42, 52, 53, 56, 58, 60, 64, 65, L 2, 3, 9, 13, 14, 15, 16, 18, M 6, 14, 16, 17, 24, N 21, 23, 25, 27, 28, 36, 37, 56, 59, 64, 70, 74, 81, 99, O 88, 91, 95, 97, P 2, 14, 17, 18, 19, 30, R 1, 2, 4, 5, 6, 7, 11, S 1, 4, 5, 6, 7, 10, 13, 16, 17, 18, T 3, 4, 5, 6, 7, 9, 23, 24, 26, 27, 31, 34, 35, 37, 41, 42, 43, U* 7, 9, 10, 11, 12, 14, 16, 17, 20, 22, 30, 31, 36, 38, 42, 50, 51, 53, 61, 62, U 7, 9, 10, 11, 13, 15, 19, 20, 22, 30, 35, 38, 42, 51, 52, 63, V 8, 28, 31, 37, 38, 45, 47, 50
	bones 74	A 8, 11, 34, 37, C 75, 77, 78, 121, 126, 129, D 31, 43, 47, 78, 79, 128, 159, E 29, 64, 73, 83, 123, 127, 187, G 53, 69, 83, H 36, 38, 45, J 26, 59, K 10, 21, 24, 28, 41, 43, 63, M 12, O 89, 98, P 16, 22, R 4, 11, S 2, 5, 7, 8, T 4, 6, 12, 28, 35, 38, U* 17, 32, 53, 54, 56, U 15, 32, 54, 56, 57, V 18, 43
	boníssima 1	V 37
	bons 53	A 23, C 30, 31, 73, 79, 106, 133, 136, D 53, 59, 73, 107, 142, E 12, 126, 131, H 38, 44, 48, 54, 56, I 15, J 73, K 3, 42, 44, L 2, 13, M 5, N 35, 48, 101, P 18, 26, R 2, 4, 5, 6, T 6, 12, 14, 19, 20, 24, 27, 34, 38, U* 8, 54, U 55, V 43, 44
	veure <i>bon</i> (cursiva) (<i>b. soir</i>)	P 27
BOC m. 5		A 12, 21, 24, R 12, V 47
BOCA f. 49		A 4, D 12, E 13, 17, 28, 75, 83, 136, 151, 157, 188, G 77, H 37, 44, 45, J 22, K 4, 6, 9, 25, 28, 46, 51, 53, 64, L 16, T 5, 11, 12, 24, U* 9, 16, 33, 37, 61, U 14, 33, 37, 61, V 18, 22, 30, 31, 50
BOCABADAT adj. 4	bocabadat 1 bocabadats 2 boca-badat 1	T 17 H 43, T 10 H 50
BOÇAL castellanisme 3	bossals	E 12, K 4, U* 8

BOCATERRÓS adj. 1	boca-terrosa	A 42
BOCÍ m. 9	bocí 8	A 12, 21, 30, 43, C 85, H 37, R 1, T 5
	bossins 1	F 27
BOCOI m. 1	bocois	G 48
BODA f. 26	boda 15	E 62, 66, J 97, K 21, 22, M 24, P 21, 31, S 11, U* 29, 30, U 28, 29
	bodes 11	E 64, 65, J 107, 109, K 21, M 22, U* 29, U 28
BOGA f. 2		D 9, F 7
BOGEJAR v. 2	bogejant 1	S 9
	bogejar 1	R 10
BOGERIA f. 5		C 104, 109, T 21, 32
BOHÉME (cursiva) 1		P 14
BOHEMI adj. 11	bohemi 5	O 99, P 12, 14, 16
	bohèmia 2	S 8, 13
	bohèmies 1	G 52
	bohemis 3	M 25, P 7, 14
BOIG adj. 91	boig 47	A 6, 15, 29, C 16, 67, 69, D 45, 46, E 33, 55, 83, 87, 92, 94, 139, 193, G 91, H 60, 62, K 11, 19, 28, 29, 31, 32, 48, 66, N 90, O 99, 101, S 18, T 25, 26, 34, U* 37, 38, 41, 56, U 37, 38, 58, V 42
	boigs 2	U 52, 61
	boja 39	D 44, 52, 148, E 26, 51, 55, 94, 98, 99, 153, H 41, I 21, K 9, 17, 19, 32, 34, 52, L 14, R 10, 11, 12, S 4, T 9, 15, 22, U* 51, 57, U 52, 58, V 16, 34, 52
	bojos 3	U* 47, 51, 60
BOIRA f. 7	boira 6	I 12, J 16, K 45, S 14, U* 61, U 62
	boyra 1	E 132
BOIRÓS adj. 2		A 20, 22

BOJAMENT adv. 6		E 55, 102, K 19, 35, T 23, U* 45
BOLA f. 1	boleta	V 3
BOLET m. 1	bolets 1	N 69
BOMBA f. 5		E 106, 112, H 34, K 36, 38
BOMBETA f. 2	bombeta 1 bombetes 1	S 14 V 21
BON (cursiva) 2 (b. soir) (v. bo)		P 27
BONDADÓS adj. 10	bondadós 6 bondadosa 4	B 10, D 130, E 108, K 36, U* 51, U 52 E 15, K 5, U* 10, U 9
BONDAT f. 24	bondat 22 bondats 2	C 47, D 53, 130, G 85, 86, 88, H 48, 56, 60, 61, L 11, P 24, 25, 27, R 6, S 6, 9, T 15, 24, U 14, V 4 B 16, H 60
BONHOMIA f. 1		V 3
BONIC adj. 94	bonic 37 bonich 3 bonica 44 bonics 2 boniques 8	G 33, 64, 65, J 9, 22, 103, K 22, L 4, 10, M 6, 24, N 27, 68, P 11, 29, 30, R 3, 5, 6, 7, S 2, 4, 5, 6, 8, 13, U* 58, U 56, 59, V 7, 11, 20, 32, 47 C 13, 23, E 67 A 10, B 25, C 9, E 21, 121, 125, F 21, G 39, 40, 64, J 14, 89, K 7, 42, M 8, 14, P 15, R 3, 8, 11, S 1, 4, 8, 12, 16, T 37, 38, U* 13, 22, 54, U 12, 22, 33, 55, V 4, 8, 47 V 7, 45 D 36, L 4, R 3, S 3, 9, 8T 41, U* 22, U 22
BONIOR (remor sorda) f. 1		V 24
BONIQUESA f. 1		U 57
BOQUILLA (broquet) castellanisme 1	boquilles 1	G 80
BORD adj. 2	bord 1 borda 1	A 44 D 65

BORDELL m. 1		A 45
BORDERIA f. 1		A 44
BORGONYA np. 5		E 7, K 3, U* 5
BORINOT m. 2		H 36, T 4
BORRALL m. 1		L 8
BORRAR (v. esborrar) castellanisme 1		M 18
BORRATXADA f. 4		E 20, K 6, U* 12, U 11
BORRATXERA f. 2	borratxeres	A 17, 19
BORRATXO m. 9	borratxo 4 borratxons 2 borratxos 1 borratxot 2	A 18, 19, O 97 E 33, K 11 U* 18 A 16, 18
BORRISSOL m. 1		A 20
BORRÓS adj. 1	borrosa	P 36
BOSC m. 71	bosc 30 bosch 15 boscos 26	A 25, J 8, 91, K 4, 8, 27, 42, 49, 52, 54, 55, N 69, 80, R 4, 6, 7, 10, T 4, 6, 31, U* 9, 37, 54, U 36, 55, V 20, 43, 44 D 70, E 13, 23, 82, 125, 147, 155, 156, 159, 161, H 36, 38, I 14, 30 A 23, E 7, 97, 147, 148, 149, 158, I 12, 16, K 3, 33, 49, 50, 53, L 11, N 69, 76, S 8, U* 42, U 43 R 5
BOSCA 1		
BOSSA f. 12	bossa 8 bosseta 4	J 15, 16, L 15, 16, R 4, 5, 7 E 79, K 26, U* 36, U 35
BÒSTON (música) 2	Bostons cursiva)	P 2
BOT (receptacle) m. 5	bot 4 botet 1	E 73, K 24, U* 32, U 32 A 12

BOTA f. 57	bota 3 bòta 1 bóta 1 botes 32 bòtes 16 bótes 4	O 96, U* 28, U 27 E 61 K 20 A 3, 8, 10, 15, 20, E 148, 176, K 59, S 12, T 4, U* 8, 13, 16, 28, 31, 32, U 8, 12, 14, 27, 30, 32, V 43 E 12, 21, 28, 61, 69, 73 H 35, K 7, 9, 23, 24, 50 K 4, 20
BOTA (recipient) f. 1		R 2
BOTARELL np. 19		O 87, 96, 97
BOTELLA f. 10		E 12, 61, H 53, 64, K 4, 20, T 19, 20, U* 8, 28
BOTER (ofici de fer bótes) m. 1	boters	V 42
BOTIGA f. 4		C 34, 53, E 138, K 47
BOTXÍ m. 7	botxí 4 butxí 1 botxins 2	A 41, J 17, T 5, V 42 H 37 J 49, 109
BOU m. 4	bou 3 bous	I 13, V 43 I 13
BOULOUMIER np. 4		E 24, K 8, U* 15, U 13
BOXA f. 1		S 12
BRAÇ m. 196	braç 42 braços 69	A 8, 21, H 55, 56, K 38, 51, L 11, 17, N 32, Q 23, R 12, S 12, T 20, 23, 24, 29, 30, U* 16, 17, 20, 34, 39, 49, 50, U 15, 16, 19, 33, 39, 50, 51, V 41 A 7, 8, 12, 19, 35, 46, 47, C 100, 143, G 88, H 43, 56, 64, K 35, 46, 49, 56, L 2, 6, 15, 18, N 85, 103, P 24, 27, R 6, 11, 12, S 4, T 10, 23, 24, 27, 35, 37, 40, 42, 43, U* 13, 18, 24, 37, 40, 43, 44, 45, U 12, 17, 24, 36, 40, 44, 45, V 23, 25, 31, 32

BRÇ m. 196	bras 35	C 35, 93, D 60, 75, E 28, 30, 31, 40, 67, 76, 85, 114, 116, 151, 154, 161, F 21, J 85, K 9, 10, 13, 22, 25, 28, 39, 52, 55
	brassos 50	B 32, C 38, D 12, 20, 62, 92, 101, 120, 152, E 22, 33, 53, 82, 91, 99, 100, 102, 134, 135, 142, 162, 164, 185, F 17, I 9, 20, 21, 25, 29, 31, 36, 37, 41, K 7, 11, 18, 28, 31, 4, 35, 55, 63
BRÇAT m. 5	braçat 2	P 27, V 31
	braçats 1	P 27
	brassat 2	E 156, K 53
BRACET (fer bracet) m. 1		S 13
DE BRACET loc. adv. 1		G 80
BRAMA (escuma) f. 1		C 79
BRAMUL m. 1	bramuls	D 111
BRAMULAR v. 4	bramola 2	E 158, K 53
	bramolar 2	E 148, K 49
BRANCA f. 6	branca 1	R 10
	branques 5	E 131, I 25, 35, K 44, L 4
BRANCAL m. 3		A 3, B 18, C 120
BRANCATGE m. 2		L 4, 17
BRANDAR v. 15	branda 6	E 152, 191, J 66, K 51, 65, R 2
	brandant 6	E 179, 195, K 60, 66, U* 56, U 58
	brandar 3	D 86, E 154, K 52
BRAÓ m. 2		I 41, J 36
BRASA f. 11	brasa 7	E 69, G 57, K 23, R 8
	brases 4	E 14, K 4, U* 10, U 9
BRAU adj. 9	brau 4	G 53, J 103, 104, 106
	brava 5	C 130, E 82, 129, K 28, 44

BRÀULIA np. 21	Braulia	D 5, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 88, 98, 109
BRAUMENT adv. 1		J 100
BRAVO italianisme/castellanisme 1		V 30
BREGA f. 1		D 86
BREGAR v. 2	brega	U* 42, U 42
BRESCA f. 3	bresca 2	R 3, 6
	bresques 1	R 7
BRESSOL m. 1	breçol	S 2
BRÈTOL m. 1		V 40
BREU adj. 49	breu 47	C 49, 51, D 26, 59, 120, 122, 134, E 24, 44, 51, 57, 89, 117, 132, 172, 176, 177, 179, G 54, H 37, I 9, 22, J 39, K 8, 15, 17, 20, 30, 39, 45, 58, 59, 60, L 12, T 5, 37, U* 22, 26, 39, U 21, 26, 39
	breus 2	I 39, M 13
BRI m. 4		E 64, J 94, K 21, L 4
BRIDA f. 10		E 76, H 38, 44, I 18, J 61, K 25, T 6, 11, U* 34, U 33
BRILL m. 1		G 35
BRILLANT adj. 5	brillant 2	S 16, V 20
	brillants 3	G 44, H 43, T 10
BRILLAR v. 20	brilla 5	A 3, 19, I 9, 39, N 7
	brillar 8	E 127, 162, 185, H 56, K 43, 55, 62, T 25
	brillarà 2	E 135, K 46
	brillat 1	D 135
	brillaven 1	V 19
	brillen 3	E 121, K 41, L 8
BRINDAR v. 3	brinda	D 91, E 56, K 20

BRINDIS m. 4		E 109, K 37, U* 48, U 49
BRIOSAMENT 2 (DCVB)		H 47, T 14
BRODAR v. 2	brodant 1 brodat 1	L 12 C 9
BROGIT m. 5	brugit	D 85, 86, 93, 117
BROLL m. 1		R 7
BROLLAR v. 6	brolla 2 brollant 1 brollen 2 brolli 1	D 149, F 29 I 37 E 114, K 39 L 17
BROMA (entreteniment) f. 52	broma 40 bromes 12	A 16, 21, B 33, C 21, E 19, 37, 62, 75, 84, 178, G 57, J 36, 78, K 6, 12, 20, 25, 28, 60, L 8, M 10, 12, O 101, R 5, S 2, 11, 14, 16, U* 28, 29, 33, 37, U 37 E 152, J 68, 107, K 51, M 23, 24, N 14, S 4, 11, 14
BROMEJAR v. 8	bromegeu 1 bromegi 1 bromejant 2 bromejar 2 bromejava 1 bromejes 1	A 13 A 12 A 8, 20 A 6, B 44 G 59 S 15
BRONZO 1 (DCVB)		C 9
BROSTAR v. 1		D 79
BROTAR v. 1	broten	D 65
BRU adj. 20	bru 5 bruna 15	G 14, 16, 24, V 3, 27 E 15, 21, 72, F 27, K 5, 7, 24, M 25, U* 10, 13, 32, U 9, 12, 31

BRUEL m. 4	bruels	E 150, 151, K 51
BRUELAR v. 2	bruelen	E 151, K 51
BRUGUERA np. 11		I 5, 27, 28, 32, 43, 44, 46
BRUIXA f. 11	bruixa 5 bruixes 4 bruxes 1 bruxis 1	C 99, E 128, K 43, R 8, T 37 T 3, 29 H 34 T 33
BRUIXOT m. 11	bruixot 4 bruxot 4 bruixots 3	T 7, 8, 15 H 39, 40, 48 D 92, 93, R 12
BRULL np. 35		I 5, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 26, 29, 30, 31
BRUNELL np. 6		H 43, 48, T 10, 15, 42
BRUNET np. 22		L 1, 2, 15, 16, 17, 18, 19
BRUSA f. 13		A 3, 15, D 65, E 28, 61, H 58, K 9, 20, T 37, U* 16, 28, U 14, 27
BRUSC adj. 22	brusc 15 brusch 6 brusca 1	K 12, 13, 14, 24, 27, T 36, 37, U* 19, 20, 32, 36, U 18, 19, 31, 36 D 130, E 35, 39, 41, 72, 81 B 22
BRUSCAMENT adv. 7		D 15, E 85, K 29, L 7, T 35, U* 19, U 18
BRUSQUEDAT f. 1		A 27
BRUT adj. 15	brut 7 bruta 3 brutes 4 bruts 1	A 42, D 97, 141, E 31, G 38, 68, K 10 H 47, T 14, V 35 E 61, K 20, U* 28, U 27 G 23

BRUTAL adj. 31	brutal 30 brutals 1	A 17, 19, D 42, 91, 98, 149, E 27, 28, 33, 37, 84, K 9, 11, 12, 28, U* 15, 16, 18, 19, 38, U 14, 17, 18, 37 D 144
BRUTALITAT f. 2		A 15, D 86
BRUTALMENT adv. 21		A 19, 48, C 100, D 41, 144, 151, E 28, 55, 90, K 9, 19, 30, U* 16, 25, 40, U 15, 25, 40, V 25, 28
BRUTÍCIA f. 1		A 33
BÚCAR (objecte de búcar —terra argilosa i negra) m. 1		S 2
BUFAR v. 2	bufa	E 81, K 27
BUFETADA f. 2	bofetada	B 32, C 94
BUFET m. 3	buffet 2 armari-buffet 1	A 3, 7 A 3
BUFÓ adj. 1		V 11
BUGADA f. 4	bogada 1 bugada 3	H 34 J 5, T 3
BUIDAR v. 4	buidar 1 buydar 1 buidat 2	T 4 H 36 R 5, V 24
BUIDOR f. 1	buydor	C 135
BUIT adj. 29	buida 5 buyda 1 buit 12 buyd 1 buyt 8 buits 1 vuid	K 16, S 3, T 18, U* 23, U 22 E 48 K 22, 32, 47, 57, 58, 66, R 10, U* 30, U 29 C 58 D 86, E 66, 95, 138, 168, 171, 194 O 99 I 23

BULLIR v. 7	bull 1 bullen 3 bullia 1 bullir 2	B 42 O 89 D 150 D 15, J 15
BULTO castellanisme 1		V 45
BUM interj. 1		N 68
BURDEUS np. 2		E 172, K 58
BURGÈS (v. burguès) m. 15	burgès 13 burgesos 2	E 11, 37, G 77, 92, K 3, 12, 13, P 7, U 7 P 7, 19
BURGESA f. 2	burgesa 1 burgeseta 1	V 10 P 12
BURGUÈS (v. burgès) 1 (DCVB)		U* 7
BURLA f. 2		D 72, V 32
BURLAR v. 17	burla 4 burlant 1 burlar 5 burlava 1 burlen 1 burles 1 burleu 3 burlis 1	B 47, E 193, K 66, R 6 V 8 D 17, S 17, V 9, 26 V 35 D 122 D 92 A 12, 30, R 6 B 48
BURLETA adj. 2		C 124, V 34
BURXAR v. 4	burxa 2 burxeu 1 burxin 1	N 39, R 7 R 3 V 16

BUSCAR

v. 100

busca	D 19, 51, 52, 56, E 140, 144, K 48, 49, S 7,
10	V 50
buscant	
4	C 67, E 138, K 47, V 48
buscant	
1	D 47
buscar	
46	A 24, 44, B 36, C 26, 36, 126, D 99, E 24, 77, 81, 125, 143, 182, F 8, 13, 14, 16, 29, G 44, 90, K 8, 9, 26, 27, 41, 42, 49, 62, L 11, M 8, N 95, O 96, R 3, 5, S 13, T 20, 24, 34, U* 36, V 9, 28, 29, 37
buscaré	
4	E 176, K 59, S 13, T 36
buscarlo	
2	E 27, 122
buscarne	
1	F 16
buscat	
3	A 5, 30, C 14
búscat	
1	J 85
buscats	
1	S 18
buscava	
3	G 73, T 42, V 45
buscaven	
1	V 51
busco	
4	E 125, J 90, K 42, S 16
busques	
3	J 7, 90, R 3
busqués	
1	V 15
busqueu	
7	A 8, D 54, E 74, J 72, K 25, N 21, S 7
busqui	
4	E 74, K 25, S 11, V 50
busquis	
4	E 78, K 26, U* 35, U 34

BUST

m. 1

S 4

BUTACA

f. 2

butaca	O 99
1	
butaques	O 99
1	

BUTXACA

f. 8

butxaca	D 73
1	
butxaques	S 2, 3, C 78, G 80, O 92, 101, P 14
7	

Resum

Aquest llibre mostra el resultat de l'estudi del lèxic de les 23 obres dramàtiques que conformen el corpus teatral total de Joan Puig i Ferreter (1882-1956), i es basa en un treball anterior d'anàlisi de la llengua dramàtica de l'autor. L'estudi té interès per ell mateix per la figura singular i rellevant de l'escriptor, però també perquè explora una època cabdal en la història de la llengua catalana: és el període en el qual es va anar forjant el model d'estàndard literari contemporani, un model que no tots els autors sentien que tenien a l'abast. En aquest context Puig i Ferreter, com altres autors, va tenir les seves dificultats, que mai no va amagar. Aquesta obra, basant-se en un buidatge sistemàtic, vol escatir com i quan Puig i Ferreter s'acomoda a aquest estàndard literari per al qual, com ell mateix ens confessa, creia que no tenia prou formació. El volum recull algunes de les llistes corresponents al vocabulari de les obres teatrals de l'autor, i ofereix l'anàlisi i caracterització d'aquest vocabulari. No es reproduïx tot perquè el lemarí sencer es pot trobar en línia (Domingo 2017). Només s'afegeix un annex al final, que és una part molt reduïda del lemarí, perquè els lectors puguin entendre més fàcilment els criteris de lematització.

En l'origen d'aquest llibre hi ha l'interès per la llengua de Joan Puig i Ferreter, i el que ha mogut aquest interès és també, podríem dir, un sentiment de curiositat i de proximitat afectiva cap a aquest autor, ja que la persona que ha realitzat aquest estudi també ha nascut i viscut, com l'autor, a la Selva del Camp.

Paraules clau

lexicologia, llengua literària, història de la llengua catalana, literatura catalana, Puig i Ferreter.

Abstract

This book shows the result of the study of the lexicon of the 23 dramatic works that make up the total theater corpus of Joan Puig i Ferrer (1882-1956), and is based on a previous work of analysis of the dramatic language of the author. The analysis is interesting in itself because of the singularity of the writer, but also because it explores a crucial period in the history of the Catalan language: it is the period in which the contemporary literary standard was being established, a model with which not all authors felt comfortable. In this context Puig i Ferrer, like other writers, had some difficulties, which he never denied. This work, based on a systematic study, aims to show how and when Puig i Ferrer accommodates himself to this literary standard for which, as he himself confesses, he believed he did not have enough training. The book offers some of the lists corresponding to the vocabulary of the author's plays, and gives the analysis and characterization of this vocabulary. Not all the vocabulary collected is reproduced because the lexicon itself can be found online (Domingo 2017). An appendix is attached at the end, which is a much reduced part of the lexicon, so that readers can more easily understand the lemmatization criteria.

At the origin of this book there is the researcher's interest in the language of Joan Puig i Ferrer, and what has motivated this interest is, we could say, a feeling of curiosity and affective proximity to this writer, since the person who has carried out this work was also born and has lived, like Puig i Ferrer, in the Selva del Camp.

Paraules clau

lexicology, literary language, history of Catalan, Catalan literature, Puig i Ferrer.

Sobre l'autora

Maite Domingo Masdén, selvatana, és professora del Departament de Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili. Doctora en Filologia Catalana per la URV i investigadora en llengua catalana, la seva línia de recerca ha estat la llengua de Joan Puig i Ferrer i l'obra de Pompeu Fabra. Els resultats dels seus projectes de recerca han aparegut en volums col·lectius i en diverses publicacions especialitzades, com *Entorn i vigència de l'obra de Fabra* (2007), *Puig i Ferrer, cinquanta anys després* (2008), *Fabra, encara* (2012), *El llenguatge dramàtic de Joan Puig i Ferrer* (en línia, 2017), *Comunitat lingüística i norma* (2018) i *De llengua i societat* (2021). És també especialista en didàctica de la llengua i té una extensa experiència en el camp de la formació d'adults. Ha format part de diversos equips de recerca de la URV.

Aquest llibre mostra el resultat de l'estudi del lèxic de les vint-i-tres obres dramàtiques que conformen el corpus teatral total de Joan Puig i Ferreter (1882-1956). A més a més de l'interès que suscita l'anàlisi de la figura del singular i rellevant escriptor, s'explora una època cabdal en la història de la llengua catalana: és el període en el qual es va forjar el model d'estàndard literari contemporani, un model que no tots els autors sentien que tenien a l'abast. A partir d'un buidatge sistemàtic de la seva obra dramàtica, en aquest estudi s'escateix com i quan Puig i Ferreter s'acomoda a aquest estàndard literari.